

Drammenstrender 2021

Forord

Drammenstrender 2021 gir en oppdatert statistisk beskrivelse av viktige utviklingstrekk i kommunen og lokalsamfunnet som berører kommunens ansvarsområder og som er relevante for den videre planleggingen av Drammenssamfunnets framtidige utvikling. Rapporten skal bidra til å oppfylle kommunens ansvar for at planer og beslutninger er bygd på et godt og oppdatert kunnskapsgrunnlag og inngå som grunnlag for kommuneplanens samfunnsdel.

Tematisk spenner rapporten bredt og inneholder informasjon om alle kommunens sektorer og tjenesteområder. Selv om rapporten er omfattende, må det nødvendigvis bli en kortfattet beskrivelse av hvert tema. Rapporten inneholder derfor også henvisninger til ytterligere informasjon, kunnskapsgrunnlag og oppdatert statistikk om Drammen kommune.

Innhold

Forord	1
0. Kilder til statistikk om Drammen	4
1. Drammens geografi og statistiske enheter	5
2. Befolkningen i Drammen	6
Hovedtrender	6
2.1 Befolkningsutvikling.....	6
2.2 Fødte og døde.....	8
2.3 Flytting	9
2.4 Befolkningen etter alder.....	11
2.5 Forsørgerbyrden	12
2.6 Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	12
2.7 Husholdninger	15
3. Befolkningens sosiale profil.....	17
Hovedtrender	17
3.1 Utdanningsnivå.....	17
3.2 I og utenfor arbeidslivet	22
3.2.1 Sysselsetting	22
3.2.2 Arbeidsledighet og tiltak for økt sysselsetting	24
3.3 Mottak av offentlige overføringer	30
3.4 Inntekt og formue.....	33
4. Skole og oppvekst.....	40
Hovedtrender	40
4.1 Barnehage.....	40
4.2 Skole	42

4.3 Oppvekstmiljø og fritidstilbud	44
4.4 Problematferd og vold blant ungdom	45
4.5 Rus blant unge	46
4.6 Helsestasjon- og skolehelsetjenesten	46
4.7 Barn med barneverntiltak	46
5. Befolkningens helsetilstand og eldres tjenestebehov	47
Hovedtrender	47
5.1 Forventet levealder	47
5.2 Ikke-smittsomme sykdommer	49
5.3 Psykisk helse	52
5.4 Smittevern	53
5.5 Levevaner	54
5.6 Selvpåførte skader, vold og ulykker	55
5.7 Tjenester til eldrebefolkningen	57
6. Bolig	60
Hovedtrender	60
6.1 Boligbygging	60
6.2 Utbyggingsmønster bolig 2000-2020	61
6.3 Regional perspektiv - samordnet areal- og transportplanlegging	61
6.5 Drammens boligmasse	62
6.6 Regulerte boliger	64
6.7 Boligpriser	65
6.8 Boforhold	68
6.9 Bostøtte og hjelp til bolig	69
7. Næringsutvikling	71
Hovedtrender	71
7.1 Næringsstruktur og vekst	71
7.2 Innovasjon, FoU og entreprenørskap	73
7.3 Næringsliv og kompetanse	74
7.4 Arbeidsplassutvikling	74
7.5 Verdiskapning og produktivitet	77
7.6 Tilgang til regulerte næringsarealer	80
8. Persontransport og mobilitet	81
Hovedtrender	81
8.1 Reisemiddelfordeling	81
8.2 Kollektivtransport	82

8.3 Biltrafikk og bilhold.....	83
8.4 Trafikkulykker	84
8.5 Pendling til og fra Drammen.....	84
9 Miljø og klima	86
Hovedtrender	86
Klimagassutslipp	86
Luftforurensing og støy	87
Avfall og gjenvinning	88
Vann og avløp	88
10 Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv	89
Hovedtrender	89
10.1 Idrettstilbud og deltakelse.....	89
10.2 Fysisk aktivitet	92
10.3 Svømmeopplæring	94
10.4 Friluftsliv	94
11. Kultur, frivillighet og tros- og livssyn	97
Hovedtrender	97
11.1 Drammen som kulturby.....	97
11.2 Frivillighet og deltakelse.....	109
Drammensmodellen og knutepunkt-konseptet	112
11.3 Tros- og livssyn, gravferd.....	113
11.4 Kulturminner og kulturmiljø	113
12. Drammen kommunes økonomi.....	119
Hovedtrender	119
12.1 Sammensetning av kommunens brutto driftsutgifter.....	119
12.2 Sammensetning av kommunens inntekter.....	120
12.3 Investeringer.....	121
12.4 Gjeldsutvikling	122
12.5 Skatteinntekter	124

0. Kilder til statistikk om Drammen

Drammenstrender 2021 presenterer statistikk på en lang rekke områder, men gir likevel bare noen hovedtrender. Nedenfor viser vi vei til noen kilder som gir mer detaljert statistikk om Drammen, og presenterer noen undersøkelser og statistikkilder som brukes gjennomgående i rapporten.

Statistikkbanken til statistisk sentralbyrå, SSB (www.ssb.no/statbank/) inneholder åpent søkbare detaljerte tabeller med tidsserier, der man kan gjøre egne utvalg av tallene (for eksempel velge kommune) og lagre dem i ulike formater for å lage diagrammer. Der det er oppgitt SSB og et tabellnummer er registerdata hentet herfra.

Spesialbestilling levekårsdata SSB, Drammen kommune kjøper annethvert år, når slike data blir gjort tilgjengelig tabellutdrag av data knyttet til 27 levekårsindikatorer for 52 levekårssoner i Drammen, som deretter publiseres i en rapport med analysekart.

Drammen kommune utarbeider egne befolkningsframskrivinger ved hjelp av prognosemodellverktøyet KOMPAS som også benyttes til å hente ut demografiske grunnkretsdata fra SSB, på kommunedelnivå.

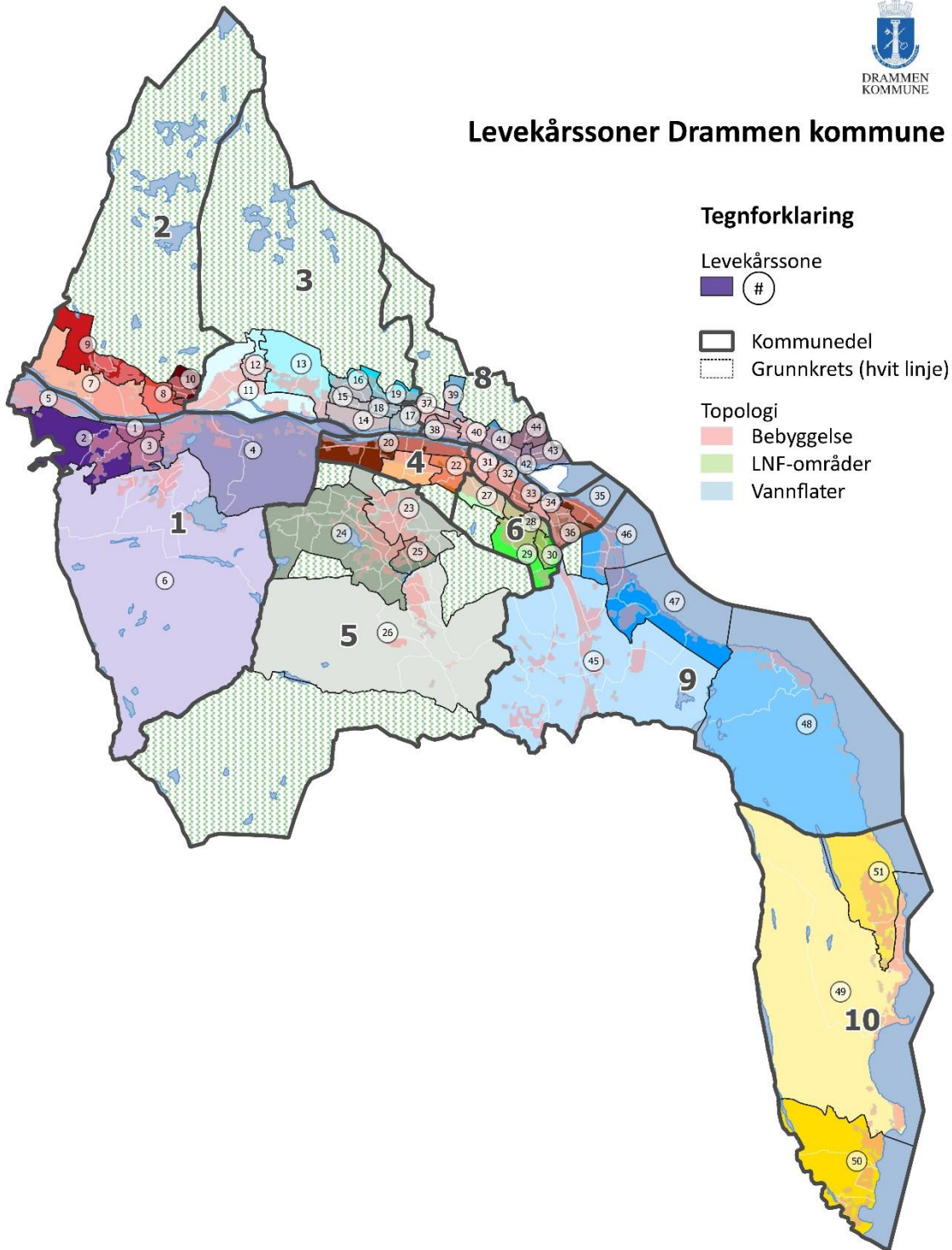
Der det er benyttet egen statistikk fra virksomhetsområder er dette oppgitt i rapporten.

1. Drammens geografi og statistiske enheter

Drammen kan deles inn i mindre geografiske enheter, og er samtidig del av en større funksjonell region med felles bolig- og arbeidsmarked. Drammenstrender 2021 presenterer statistikk for ulike geografiske inndelinger av kommunen for ulike formål. Drammen kommune er inndelt i 10 kommunedeler. For spesialbestilt levekårsstatistikk fra SSB benyttes underdeling av kommunedelene i til sammen 52 levekårssoner.

Levekårssoner Drammen kommune

2. Befolkningen i Drammen

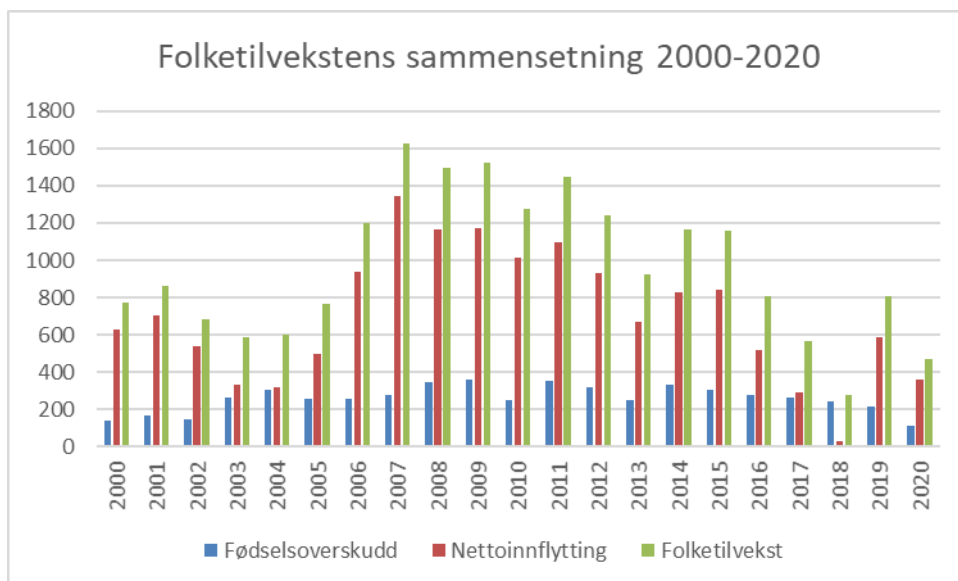
Hovedtrender

- Drammen har 101 859 innbyggere, og forventes å vokse til nesten 115 000 innbyggere i 2040
- Flytteoverskudd forventes å være den viktigste årsaken til befolkningsvekst i årene som kommer
- I 2026 fyller det første av de store etterkrigskullene 80 år. Fram mot 2040 forventes om lag en doubling av personer over 80 år i Drammen.
- 28,5 prosent av innbyggerne i Drammen er innvandrere eller norskfødte barn av to innvandrere
- 39 prosent av husholdningene i Drammen er enpersonshusholdninger

Drammen har lagt bak seg en periode med høy befolkningsvekst (ca. 2005-2015), veksten har de seneste årene vært noe lavere. Til tross for lav fruktbarhet og lavere flytteoverskudd, er det god grunn til å forvente fortsatt befolkningsvekst i Drammen i mange år framover. Dette kapittelet gjør nærmere rede for befolknings sammensetningen og -utviklingen i Drammen.

2.1 Befolkningsutvikling

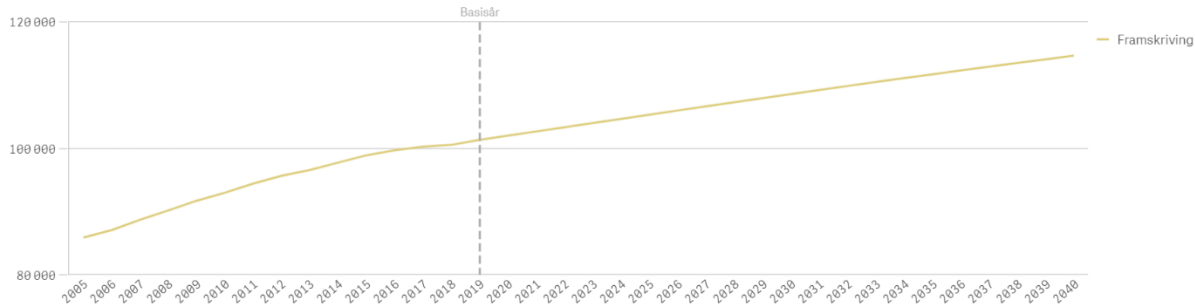
I 2019 og 2020 gikk befolkningsveksten litt opp etter flere år med negativ trend. Drammen hadde 101 859 innbyggere per 1. januar 2021 og befolkningen i Drammen økte med 473 personer (0,46 prosent) i løpet av 2020.

Kilde SSB, tabell 06913

Både SSBs befolkningsframskrivninger (MMMM) for Drammen kommune og Drammen kommunes egne befolkningsframskrivninger for perioden 2020-2040 viser forventning om fortsatt befolkningstilvekst tilsvarende om lag 0,5 prosent årlig vekst. Det innebærer at innbyggertallet i Drammen forventes å øke til nesten 115 000 innbyggere i 2040.

Folkemengde per 31.12

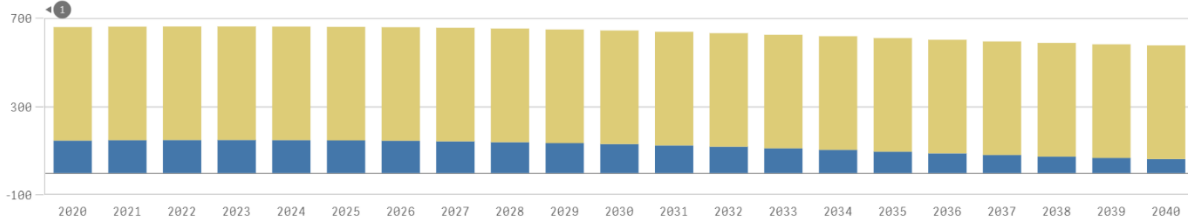
Kilde: SSB/Kompass

Det forventes at flytteoverskudd fortsatt kommer til å være den viktigste årsaken til befolkningsvekst i Drammen i årene som kommer. Dette kommer tydelig fram av figuren under som viser folketilvekstens sammensetning i Drammen kommunes befolkningsframskriving for 2020-2040 fra våren 2021.

Folketilvekst per år

Fødselsoverskudd, ekstern nettoflytting og intern nettoflytting

ALL 21 of 41

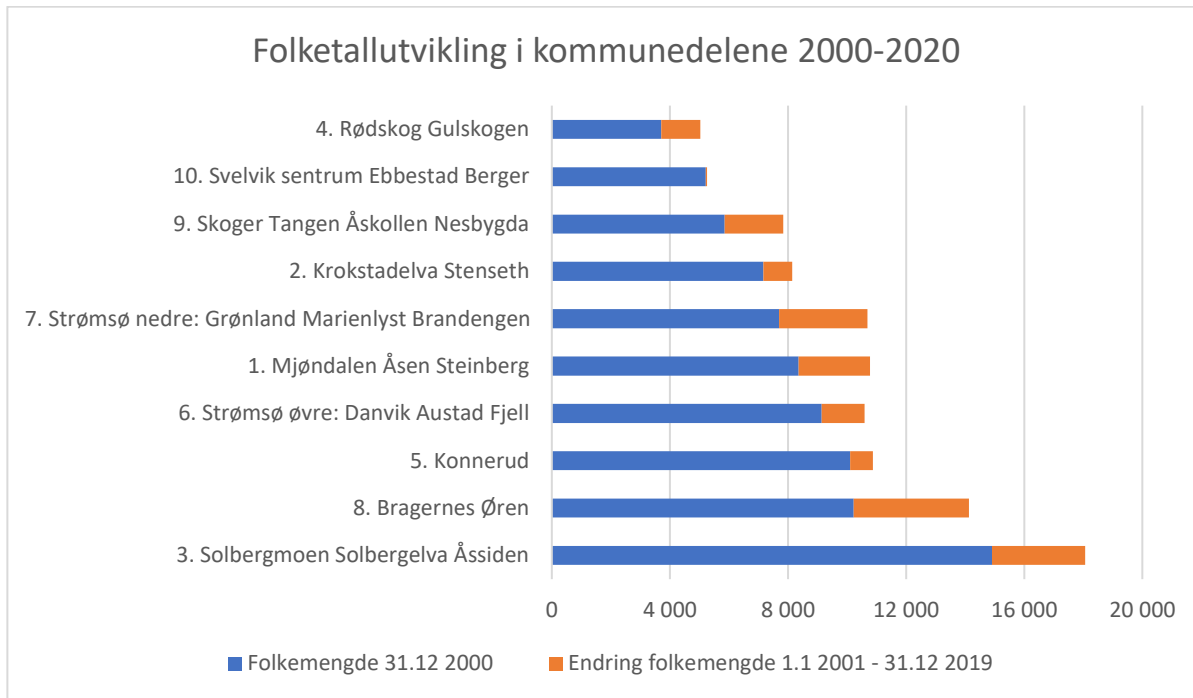
Kilde: SSB/Kompass

Om befolkningsframskrivingene som er brukt i Drammen kommune

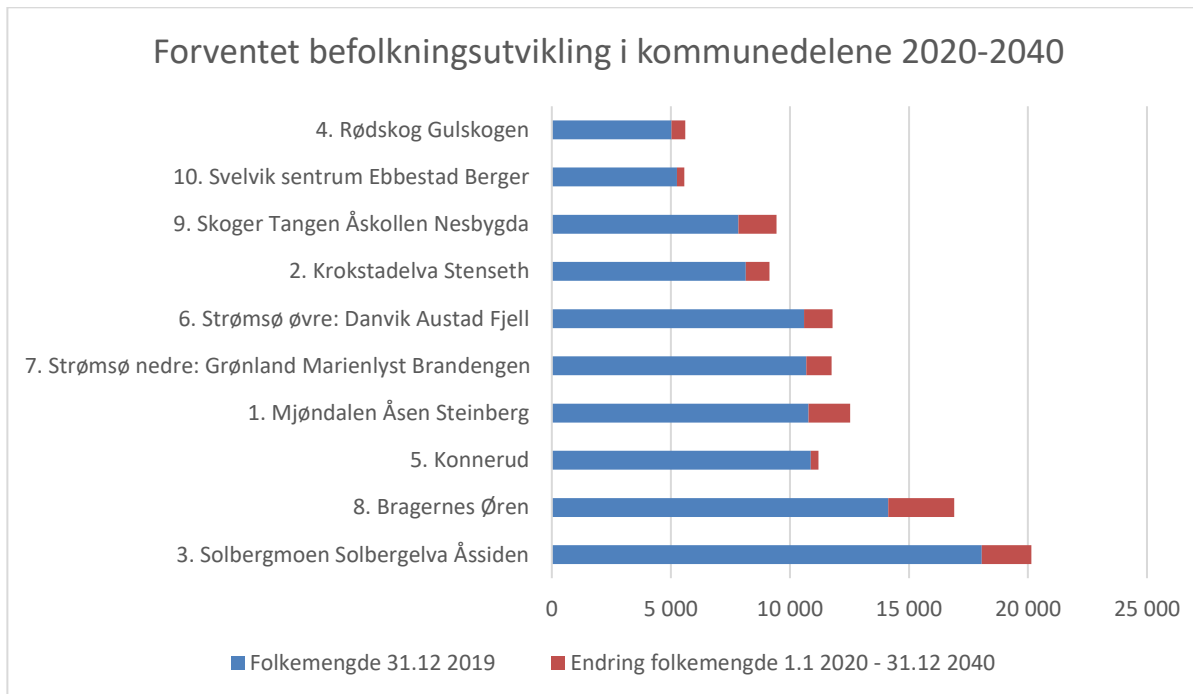
Drammen kommune lager egne befolkningsframskrivinger. Framskrivingene gir et anslag over hvor mange mennesker det kan komme til å bo i Drammen i årene framover, gitt en rekke forutsetninger. En framskriving tar utgangspunkt i historisk utvikling og beregningene baseres på statistikk fra de foregående årene. I tillegg legges det til grunn en rekke forutsetninger om bl.a. utvikling i flyttemønstre, fruktbarhet, levealder og boligbygging. Det knytter seg alltid usikkerhet til befolkningsframskrivinger, og generelt kan man si at usikkerheten øker jo lengre ut i tid og jo mindre område man framskriver for. Det utarbeides to alternative kommunale framskrivinger, det ene baserer seg på framskriving av flyttemønstre (trendflyttingsalternativet) det andre baseres på prognoser for forventet boligbygging (boligtilbudsalternativet). Drammen kommunes egne befolkningsframskrivinger brukes blant annet til å beregne kapasitetsbehov knyttet til planlegging for barnehager, skoler, hjemmetjenesteområder, renseanleggsdistrikter mv.

Statistisk sentralbyrå (SSB) og Viken fylkeskommune utarbeider begge egne befolkningsframskrivinger hvert annet år. Ulike framskrivinger avviker noe fra hverandre. Både fordi det brukes ulike modellverktøy, og fordi det gjøres ulike vurderinger av forutsetningene som legges inn i beregningsmodellen. Befolkningsframskrivingene vil også endre seg fra år til år. Det skyldes at statistikk- og beregningsgrunnlaget endres, noe som også påvirker vurderingene rundt forutsetningene.

Drammen består av 10 kommunedeler. Størrelsen på kommunedelene varierer, og befolkningsutviklingen de siste årene har også variert mellom kommunedelene. Se figuren under:

Figuren under viser antall innbyggere pr. 1.1.2020 og framskrevet vekst fram mot 2040. Gitt forutsetningene vil alle kommunedelene få vekst i perioden fram mot 2040. Fordelingen av veksten avhenger blant annet av boligbyggingen og utviklingen i flyttemønstre.

2.2 Fødte og døde

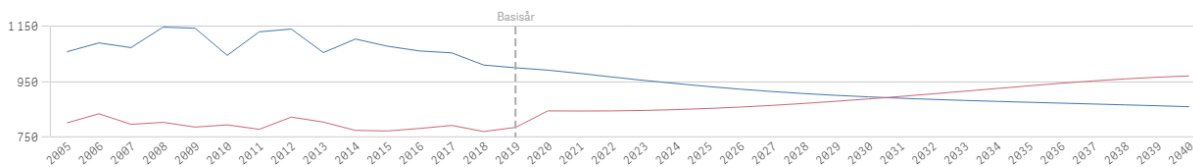
Etter flere år med økt fruktbarhet, har trenden vært redusert fruktbarhet i både Drammen og Norge. Noe av årsaken til at fruktbarheten har gått ned er at gjennomsnittsalderen for når kvinner får sitt første barn, har økt. Fruktbarheten varierer naturlig over tid. Etter perioder med nedadgående fruktbarhet og lave fødselstall har det historisk vært påfølgende perioder med oppgang. Dette skyldes at kvinner har utsatt å få barn og at disse utsatte fødslene er blitt tatt igjen på et

senere tidspunkt. En konsekvens av at flere kvinner utsetter å få barn og at de utsetter det stadig lenger, kan være at det blir vanskeligere for dagens kvinner å få like mange barn som sine forgjengere. Det er også færre kvinner som får tre barn eller flere, nå enn tidligere. Antall fødte påvirkes også av antall kvinner i fertil alder. Det er stor usikkerhet knyttet til beregning av framtidig antall fødte barn.

Normalt vil antall døde øke når befolkningen øker. Siden 2000 har imidlertid antall døde i Drammen vært relativt stabilt på tross av befolkningsvekst. Antall døde personer bestemmes av befolkningens størrelse og alderssammensetning, i tillegg til dødsrater. Siden 1985 har dødsratene gått ned. De eldre lever stadig lengre og en økende andel dør først etter at de har fylt 90 år. Forventet levealder har økt og forventes å fortsette å øke, noe mer for menn enn for kvinner. Etter hvert vil det bli flere døde i Drammen, selv med fortsatt nedgang i dødsratene og økt levealder. Dagens eldrebefolkning er født i mellomkrigstiden, en periode med svært små fødselskull. Etter hvert som de store etterkrigskullene blir eldre, vil naturlig nok også antall døde øke.

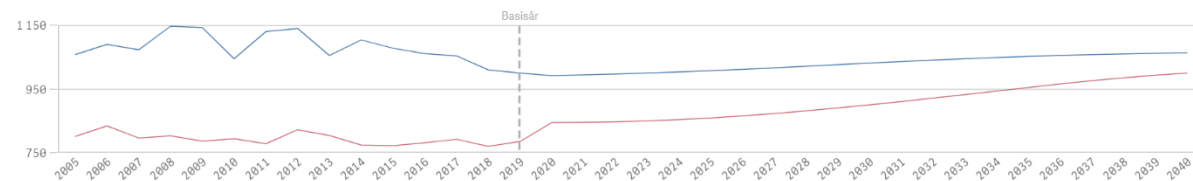
Antall fødte og døde i Drammen. Statistikk 2000-2020. Framskrevet 2021-2040 i to alternativer - trendflyttingsbasert framskriving øverst, boligtilbudsbasert framskriving under.

Fødte og døde
ALL

Kilde: SSB/Kompass

Fødte og døde

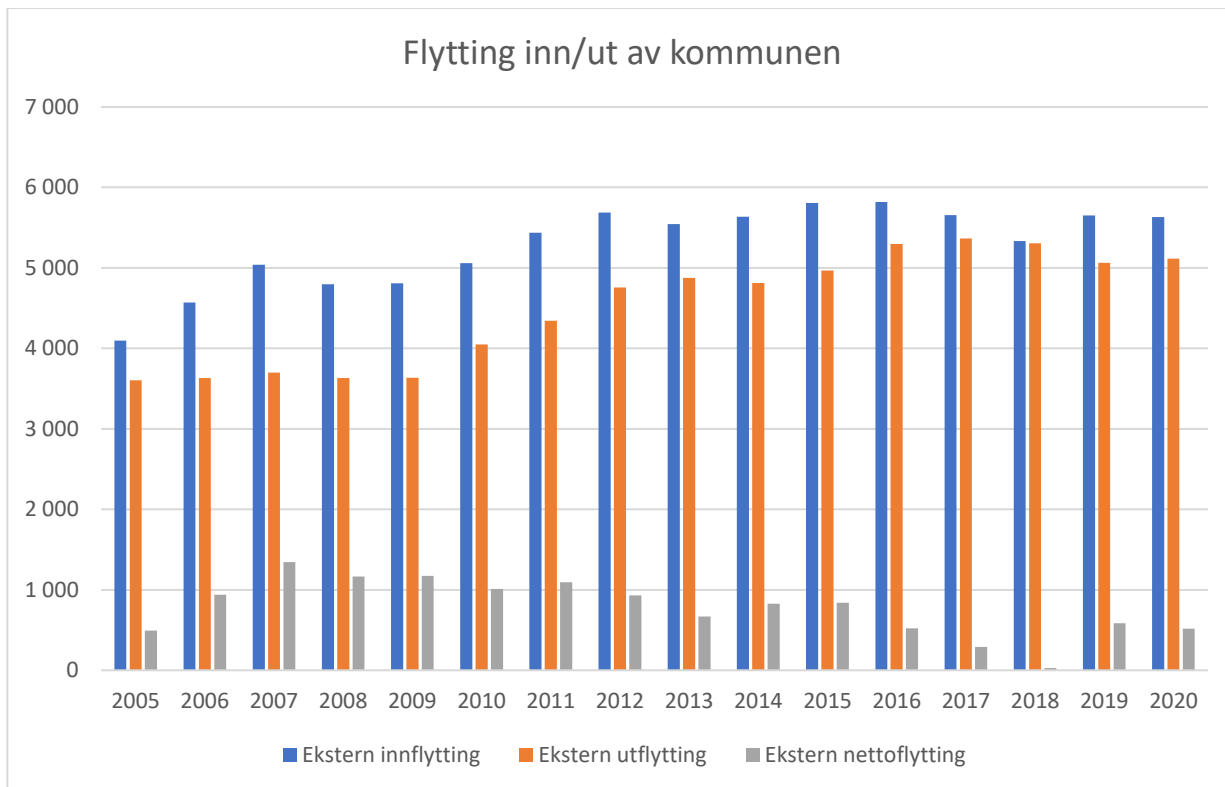
Kilde: SSB/Kompass

2.3 Flytting

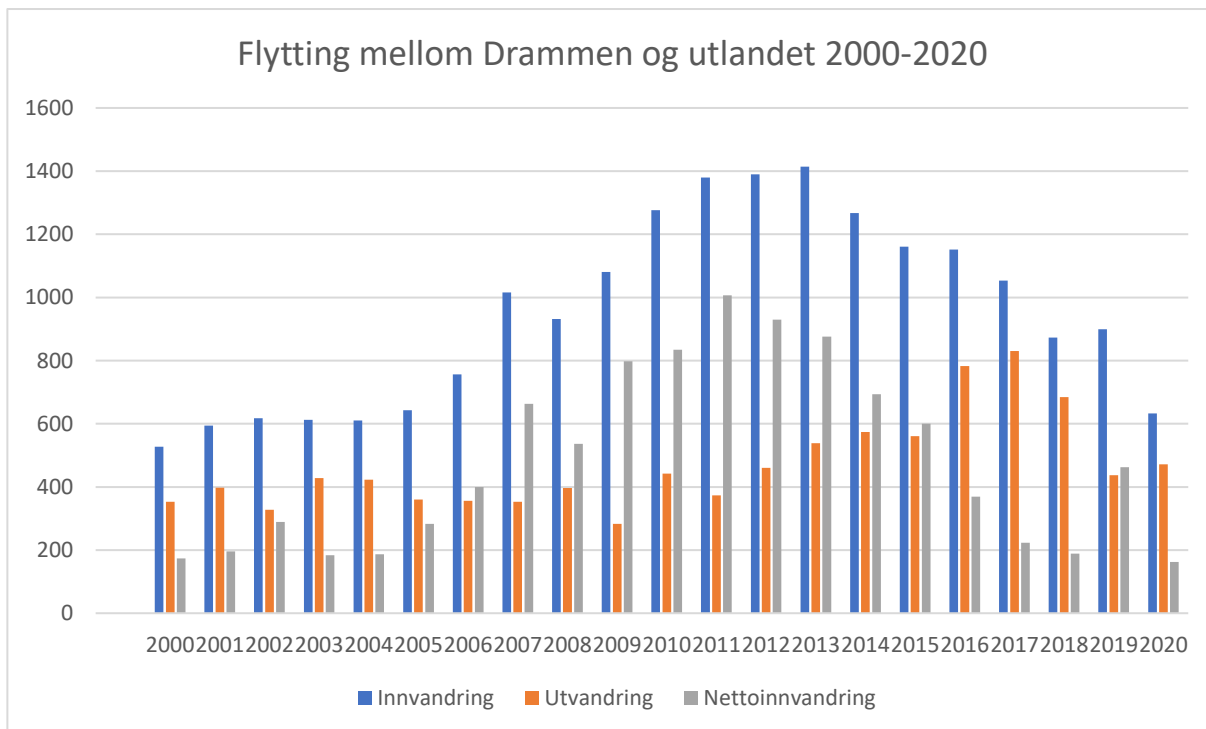
De siste årene har om lag hver femte innbygger i Drammen vært på flyttefot hvert år. De fleste av disse flytter internt i kommunen, mange flytter inn og ut av kommunen, og noen flytter til eller fra utlandet. I 2020 flyttet 4867 personer inn til kommunen, 4671 flyttet ut av kommunen, og 8934 personer flyttet innenfor kommunen.

Summen av alle inn- og utflyttinger utgjør nettoflyttingen til Drammen og forteller hvor mye folkemengden har økt eller sunket som følge av flytting. Gjennom 2020 var samlet netto innflytting til Drammen på 196 personer. For å studere de underliggende flyttemønstre, er det vanlig å dele den samlede nettoinnflyttingen i to ulike flyttereignskap. Flytting mellom Drammen og utlandet, kalles netto innvandring, og flytting mellom Drammen og andre kommuner i Norge, kalles innenlands netto innflytting.

Figuren under viser hvordan antall flyttinger inn og ut av Drammen kommune har variert de siste femten årene (2005-2020).

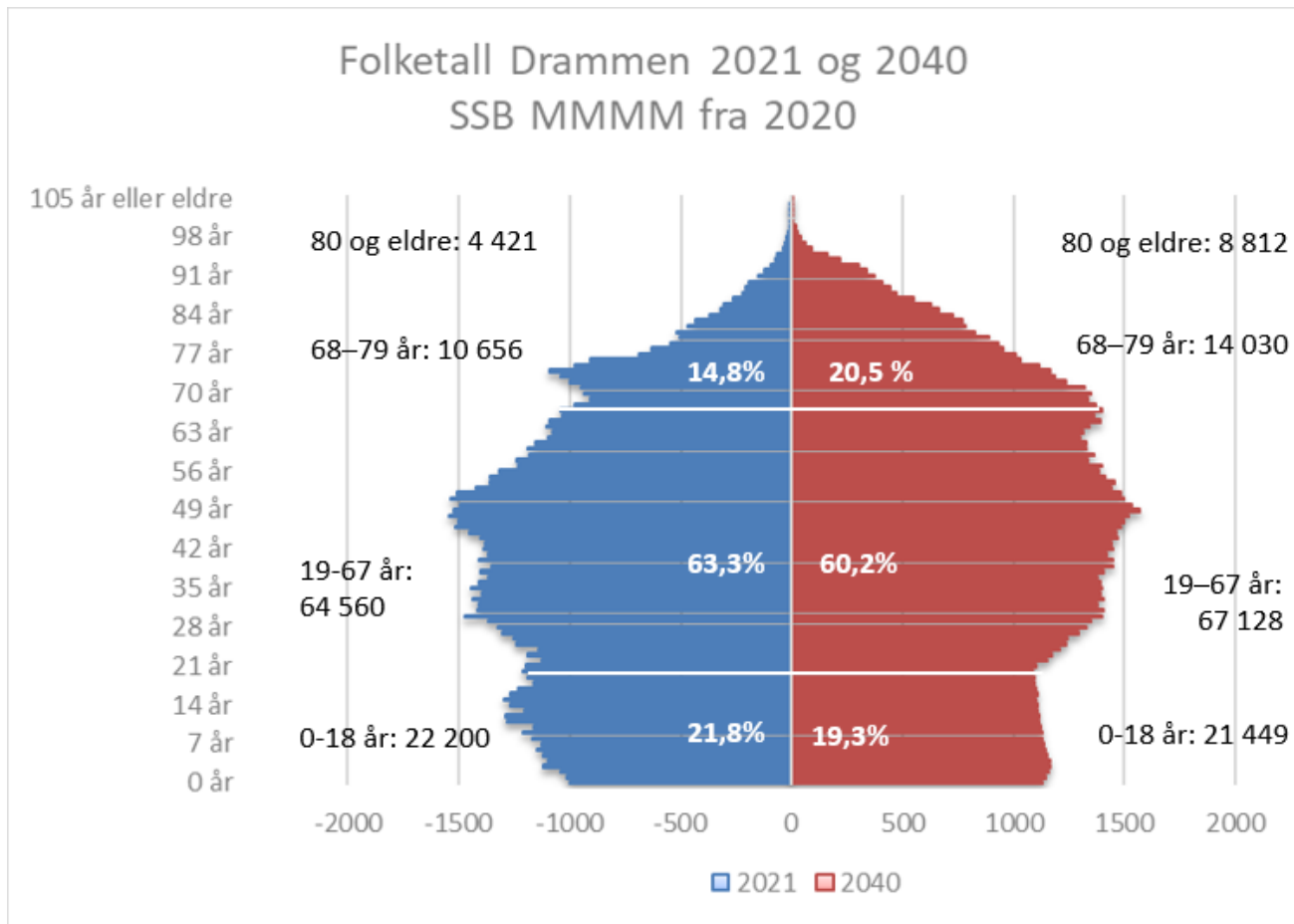
Drammen har lagt bak seg en periode (ca. 2005-2015) med historisk meget høy netto innvandring. EU-utvidelsen i 2004 førte til en kraftig økning i arbeidsinnvandringen. Siden toppåret 2011, med en netto innvandring på 1007, har nettoinnvandringen hatt en fallende tendens. Fra 2017 til 2018 har netto innvandringen vært på et lavere nivå enn de ti foregående årene. Det er i hovedsak redusert arbeidsinnvandring som har bidratt til dette. I 2019 gikk imidlertid innvandringen noe opp igjen etter syv år på rad med nedgang.

2.4 Befolkningen etter alder

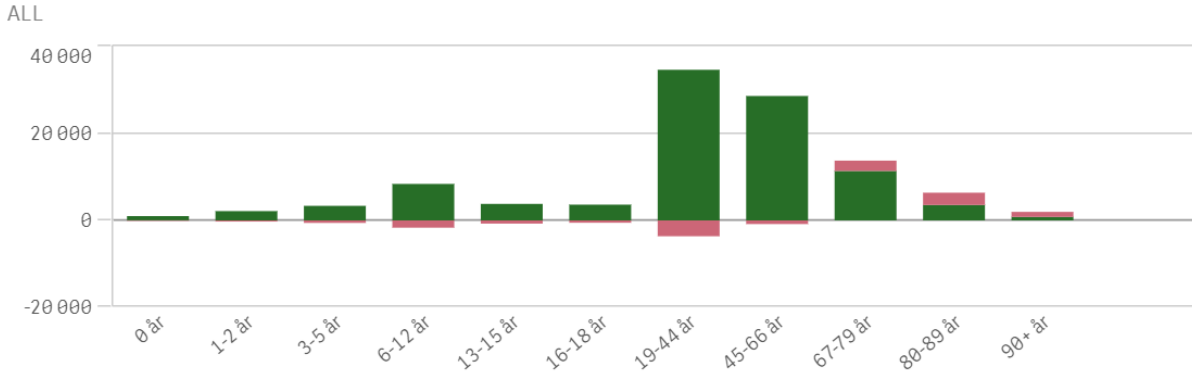
Aldersfordelingen i 2020 viser at Drammen har en aldersprofil som likner på aldersprofilen til Norge sett under ett, men som skiller seg både fra Oslo (som har større andel unge voksne i 20- og 30-års alderen), og fra forstadskommunene som omkranser Oslo (som har en større andel barnefamilier).

Det vil bli flere eldre i Drammen fram mot 2040 og det forventes om lag en dobling av personer over 80 år. Den store økningen kommer av at dagens befolkning i disse aldersgruppene er fra de små mellomkrigskullene, mens det etter hvert er de store etterkrigskullene som blir gamle. Det store fødselskullet fra 1946 fyller 80 år i 2026. I tillegg forventes det at gjennomsnittlig levealder vil fortsette å øke.

Figuren under viser antall personer i Drammen etter alder per 1.1.2020 (grønne stolper), og fremskrevet endring i folkemengde i hver av aldersgruppene (rosa stolper) i perioden 2020-2040. Legg merke til at null-linjen går under de grønne stolpene, slik at grønne stolper med en rosa stolpe under null-linjen viser at det forventes nedgang i aldersgruppen, særlig i gruppen 6-12 år og gruppen 19-44 år, mens grønne stolper med en rosa stolpebit på toppen viser at det forventes økning i antall innbyggere i aldersgruppen, dette gjelder alle aldersgruppene over 67 år:

Folkemengde per 1.1 2020 og endring i folkemengde 1.1 2020 - 1.1 2041 fordelt på aldersgrupper

Kilde: SSB/Kompas

2.5 Forsørgerbyrden

Andelen eldre vil øke i forhold til i dag. Det illustreres ofte ved hjelp av et regnestykke man kaller «forsørgerbyrden for eldre». Forsørgerbyrden for eldre er et mål på forholdet mellom antall personer i eldre aldersgrupper som vanligvis ikke arbeider (65 år og over), og antall personer i eldre der folk vanligvis arbeider (20-64 år). Målet tar ikke hensyn til den faktiske sysselsettingen i disse gruppene, eller hvorvidt eldre faktisk forsørges eller er omsorgstrengende. Forsørgerbyrden for barn er tilsvarende antall barn 0-19 år i forhold til antall voksne 20-64 år.

	Forsørgerbrøker for eldre		Forsørgerbyrde for barn	
	2020	2040	2020	2040
3005 Drammen				
Hovedalternativet (MMMM)	0,30	0,44	0,39	0,36

Kilde SSB, tabell 12981, Drammen kommune

Forsørgerbyrden per 2020 er større for barn enn for eldre. I 2020 må hver person i arbeidssalder i Drammen, i snitt forsørge 0,39 barn og 0,30 eldre. Tilsvarende tall for landet som helhet er 0,4 barn og 0,3 eldre. For landet som helhet forventes det at bildet snur etter hvert og at forsørgerbyrden for eldre blir større enn for barn fra 2032. I 2040 forventes det for Drammen at hver person i arbeidssalder i snitt må forsørge 0,36 barn og 0,44 eldre. Tilsvarende tall forventet for landet som helhet, er 0,39 barn og 0,43 eldre.

2.6 Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre

Ved inngangen til 2021 var 28,5 prosent av innbyggerne i Drammen enten innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre. Dette tilsvarte 29 031 personer med bakgrunn fra om lag 150 ulike land. Til sammenlikning hadde 21,52 prosent av befolkningen i Viken og 33,75 prosent av befolkningen i Oslo innvandrerbakgrunn.

Definisjon innvandrerbakgrunn

Når Statistisk sentralbyrå fordeler befolkningen etter innvandrerbakgrunn opererer de hovedsakelig med tre grupper i sin statistikk:

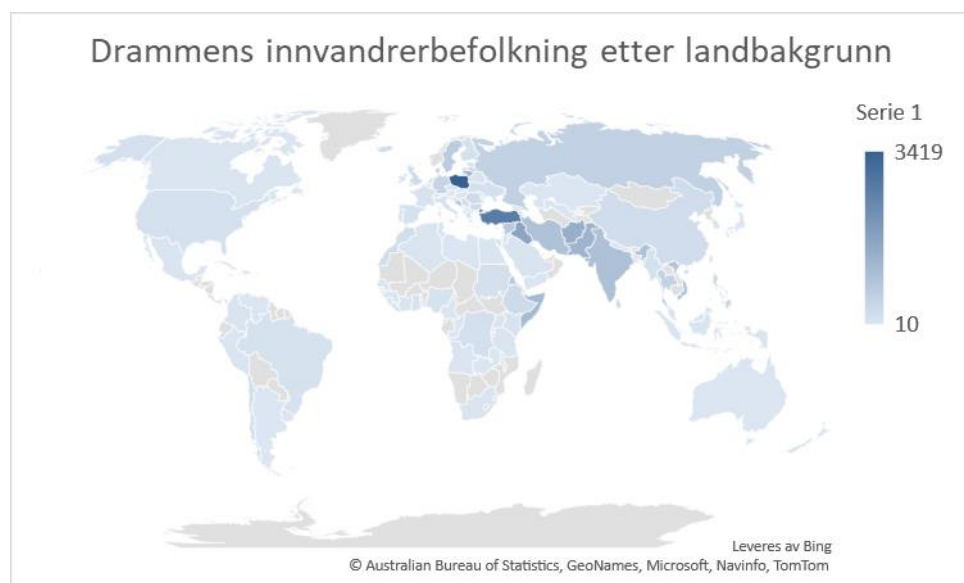
- Innvandrere
- Norskfødte med innvandrerforeldre
- Den øvrige befolkningen

Når de to første gruppene omtales sammen, brukes begrepet «personer med innvandrerbakgrunn». Innvandrere er definert som personer som selv har innvandret til Norge, og som er født i utlandet av utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre.

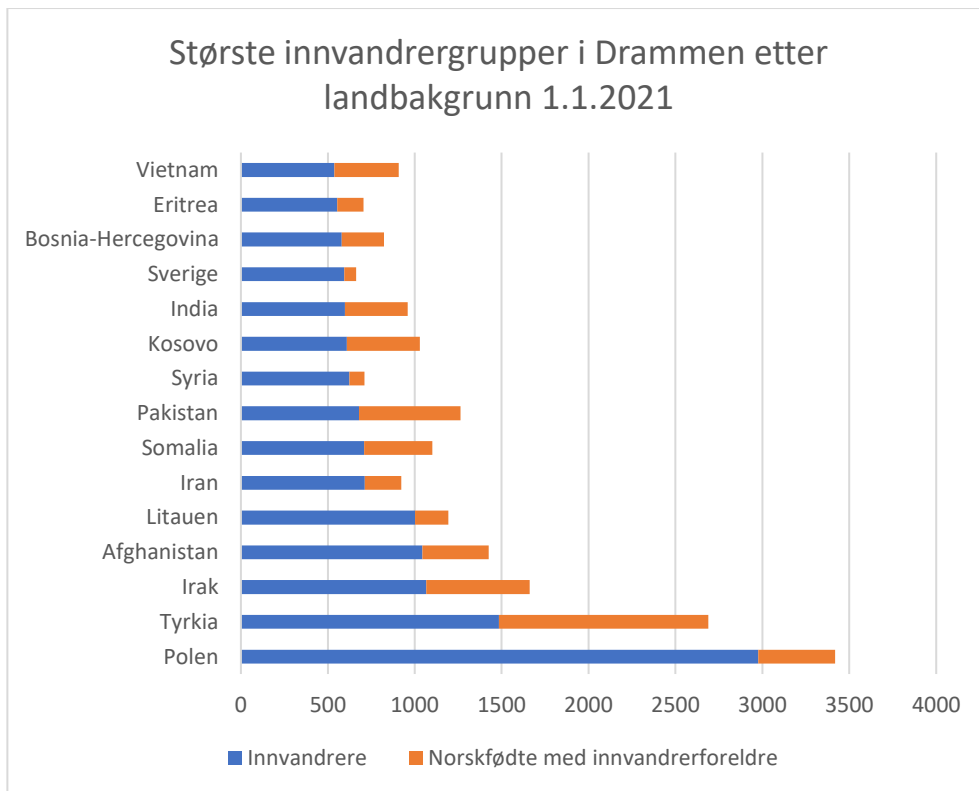
Norskfødte med innvandrereforeldre er personer som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre, og som har fire utenlandsfødte besteforeldre

2.6.1 Landbakgrunn

Omtrent 12 prosent av personene med innvandrerbakgrunn i Drammen, 3419 personer, kommer fra Polen. Polen er dermed det vanligste bakgrunnslandet blant innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre i Drammen, foran Tyrkia, Irak, Afghanistan, Pakistan og Litauen. Det er relativt få norskfødte med polske innvandrereforeldre (høyere andel innvandrere), mens det er relativt høyere andel norskfødte med tyrkiske innvandrereforeldre blant gruppen med tyrkisk bakgrunn.

Blant innvandreregrupper med lang botid i Norge er det mange norskfødte barn med innvandrereforeldre. Eksempler på dette er personer med bakgrunn fra Pakistan, Tyrkia, Vietnam og til dels Somalia. Dette gjenspeiles i figuren under som viser de største innvandreregruppene i Drammen per 1.1.2021, etter landbakgrunn fordelt på innvandrere og norskfødte barn av to innvandrere:

Kilde SSB, tabell 09817, Drammen kommune per 1.1.2021.

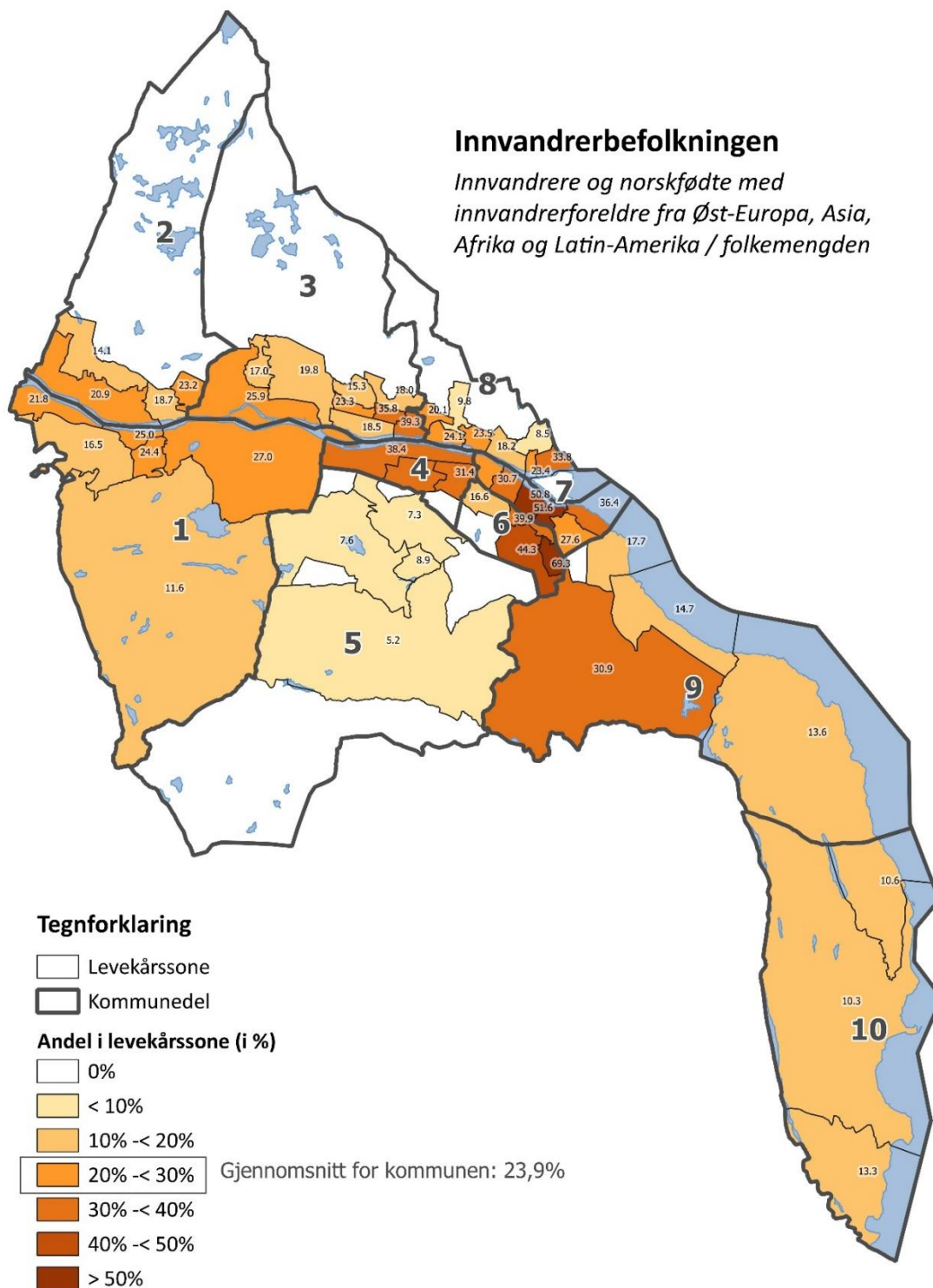
2.6.2 Personer med innvandrerbakgrunn i kommunedeler og soner av kommunedelene

Andelen personer med innvandrerbakgrunn er ujevnt fordelt i kommunen og i kommunedelene. Kommunedelene i Drammen er såpass store at det innenfor hver kommunedel finnes boområder som er temmelig forskjellig fra hverandre, både med hensyn til boligtyper og befolknings sammensetning.

Kartet på neste side illustrerer dette. Kartet viser tydelig at delområdene Fjell, Bangeløkka og Brandengen har de høyeste andelen bosatte med innvandrerbakgrunn, og det viser også stor intern variasjon i de ulike kommunedelene.

Innvandrerbefolkningen

Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika / folkemengden

28.08.2020
Datakilde: SSB, data per 2018

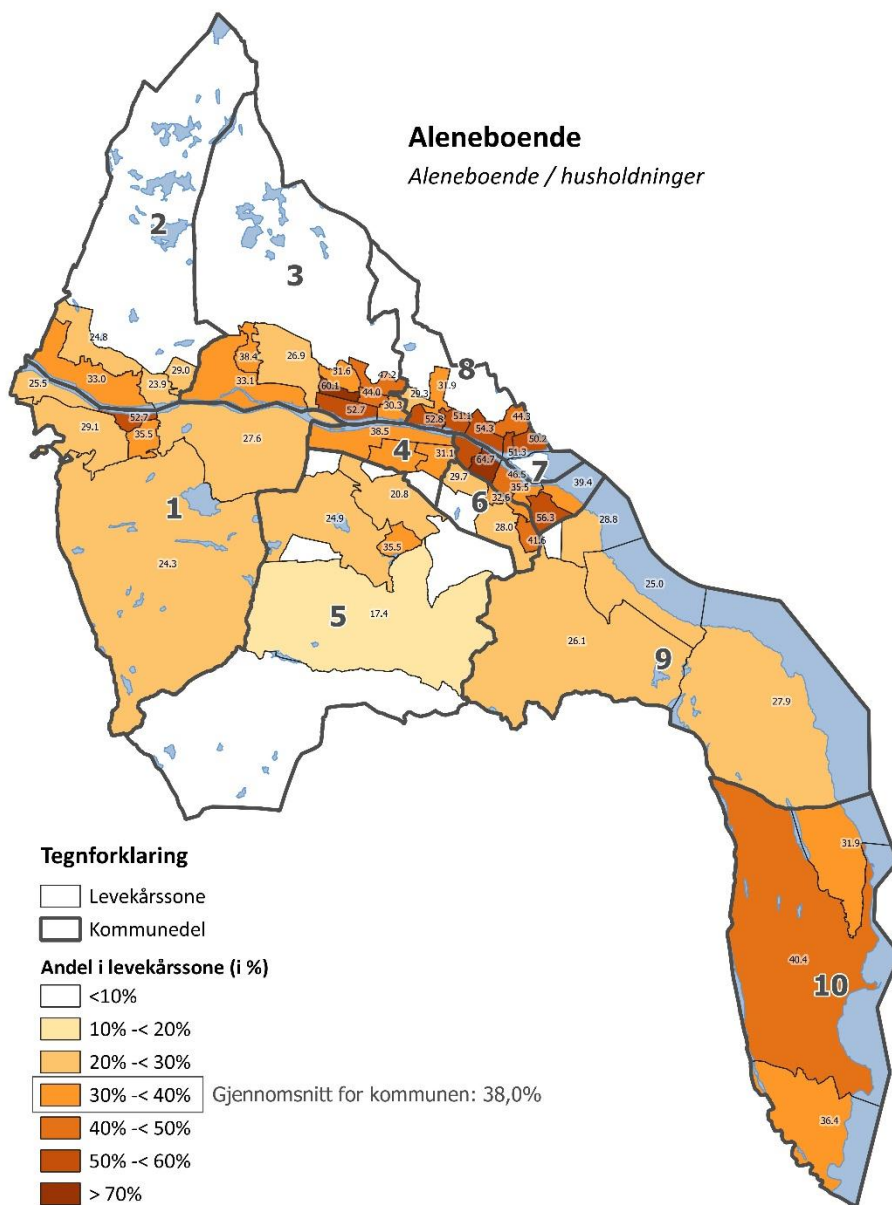
Kilde: Drammen kommunes statistikkbestilling på leveårsdata fra SSB

2.7 Husholdninger

Drammen hadde 45557 husholdninger ved inngangen til 2021. I gjennomsnitt bodde det 2,16 personer per husholdning i Drammen. Tilsvarende tall var 2,11 for Asker og Moss, 1,97 for Oslo, 2,30 for Bærum og 2,36 for Asker.

Variasjoner i antall personer gjenspeiler sammensetningen av husholdningstyper i området. Barnefamilier bidrar til å trekke antall personer per husholdning opp, mens aleneboende trekker den ned. I 39 prosent av husholdningene i

Drammen bodde det kun én person ved inngangen til 2021. Tilsvarende tall for Oslo var 47 prosent. 17 933 av Drammens innbyggere bodde ved inngangen til 2021 alene, det utgjorde 39 prosent av husholdningene. Andelen aleneboende varierer mye mellom områder internt i Drammen, noe som framgår av kartet under:

21.08.2020
 Datakilde: SSB, data per 2018

Kilde: Drammen kommunes statistikkbestilling på leveårsdata fra SSB

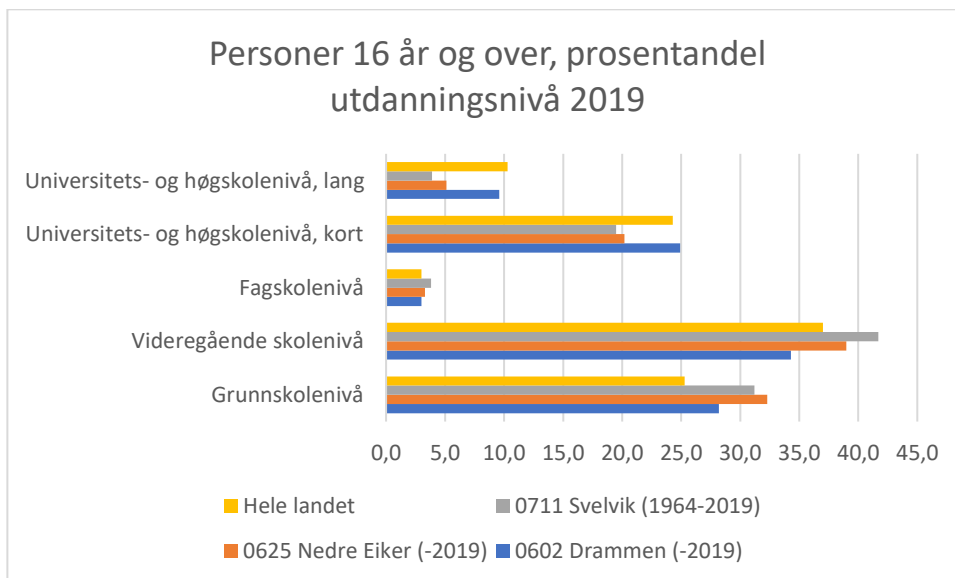
3. Befolkningens sosiale profil

Hovedtrender

- Drammens befolkning har lik fordeling av utdanningsnivå som landet som helhet, andelen med høyere utdanning øker.
- 64,1 prosent av befolkningen i Drammen mellom 15 og 74 år er sysselsatt.
- Etter flere år med stabil registrert arbeidsledighet omkring 4 prosent, har arbeidsledigheten vært oppe i over 13 prosent i april 2020, for deretter å gå gradvis nedover igjen (7,6 prosent pr. mars 2021)
- Pandemien har rammet de unge hardt. Det var 617 registrerte arbeidssøkere under 30 i januar 2020 mot 1426 mars 2021
- Av totalt 20915 barn under 18 år i Drammen i 2019, tilhørte 3571 av barna en lavinntektshusholdning.
- Det er store forskjeller mellom ulike områder i kommunen i utdanningsnivå, sysselsettingsgrad, inntekt, formue og avhengighet av offentlig inntektssikring.
- I 2020 hadde Drammen 2909 sosialhjelpsmottakere og 6832 uføretrygdede. Antallet sosialhjelpsmottakere har gått noe ned fra årene før, mens antallet uføretrygdede har økt, særlig blant yngre.
-

3.1 Utdanningsnivå

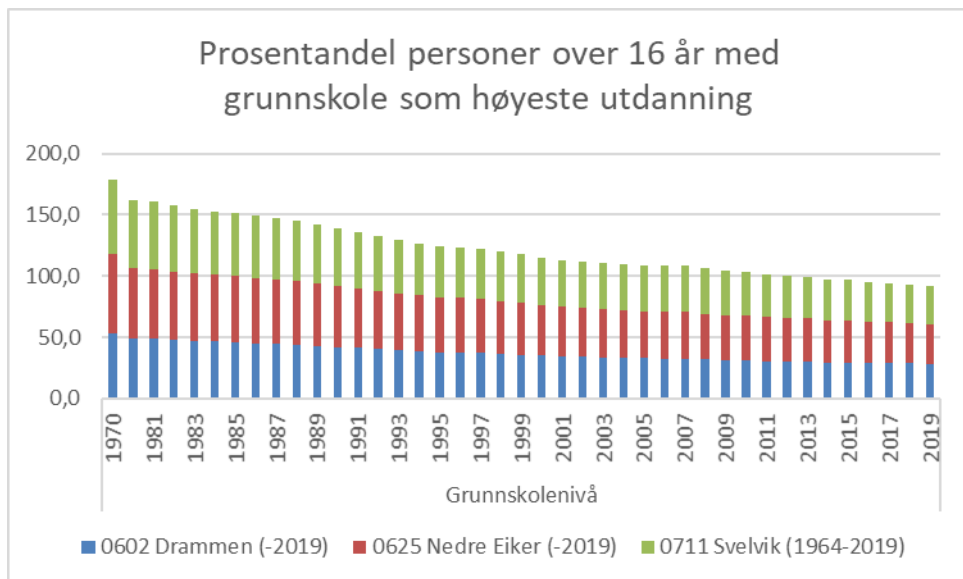
Drammen har om lag samme fordeling av utdanningsnivå i befolkningen som landet som helhet.

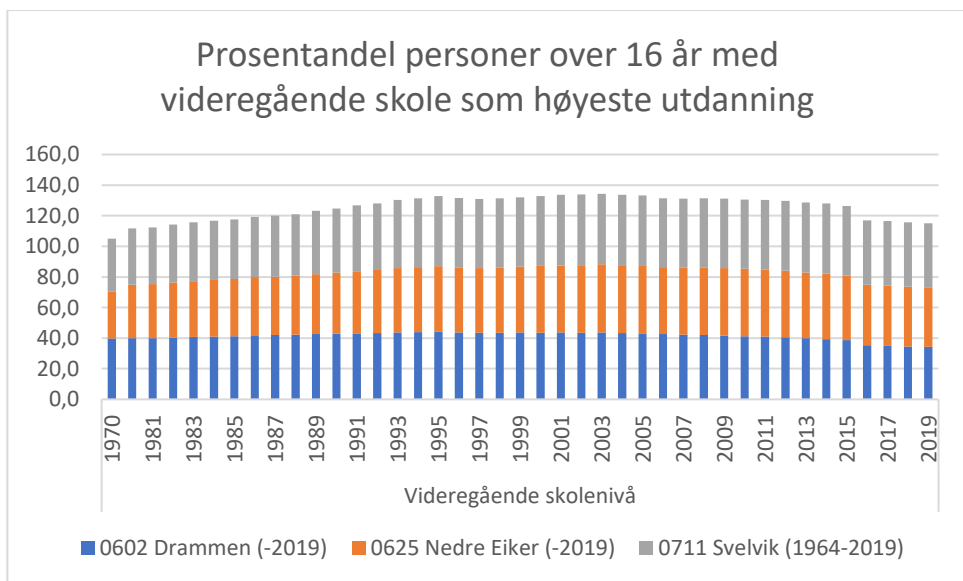
SSB tabell 09424 har ikke nyere data enn 2019 og kun data for de tre tidligere kommunene.

I likhet med for landet som helhet har andelen med høyere utdanning økt over tid, ettersom unge i dag tar mer utdanning enn det som var vanlig tidligere. Diagrammene under viser hvordan prosentandelen innbyggere over 16 år som har grunnskole som høyeste utdanning har gått ned over tid, men prosentandelen som har høyere utdanning (kort og lang universitets- og høyskoleutdanning) har økt over tid.

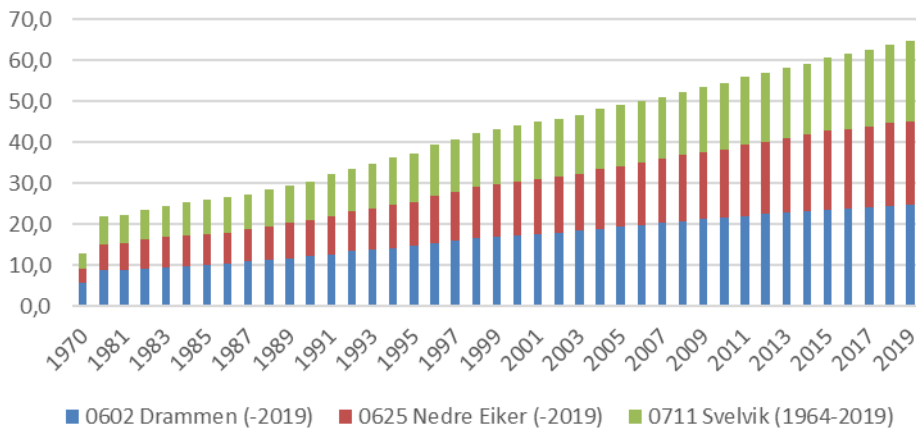
Andelen innbyggere med høyere utdanning har økt særlig i årene etter etablering av høyskole og senere universitet i Drammen.

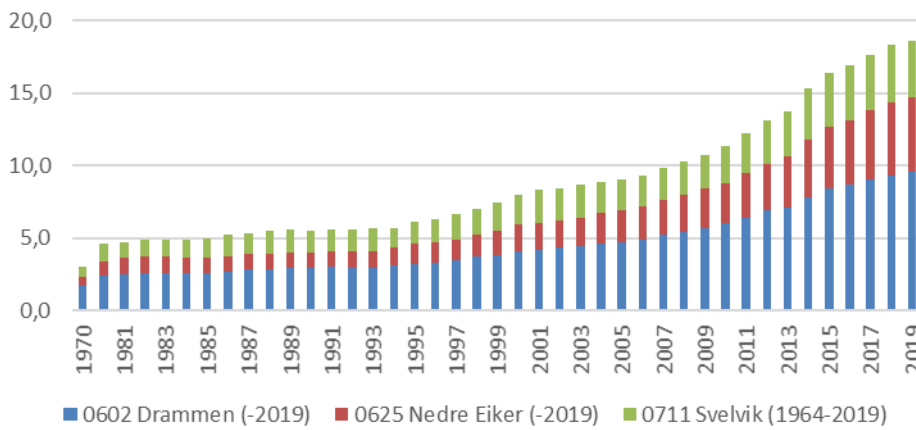
SSB tabell 09429 (summen prosent fra hver av de tre tidligere kommunene er lagt sammen og blir til sammen mer enn 100 prosent)

Prosentandel innbyggere over 16 år med kort Universitets- eller høyskoleutdanning som høyeste utdanning

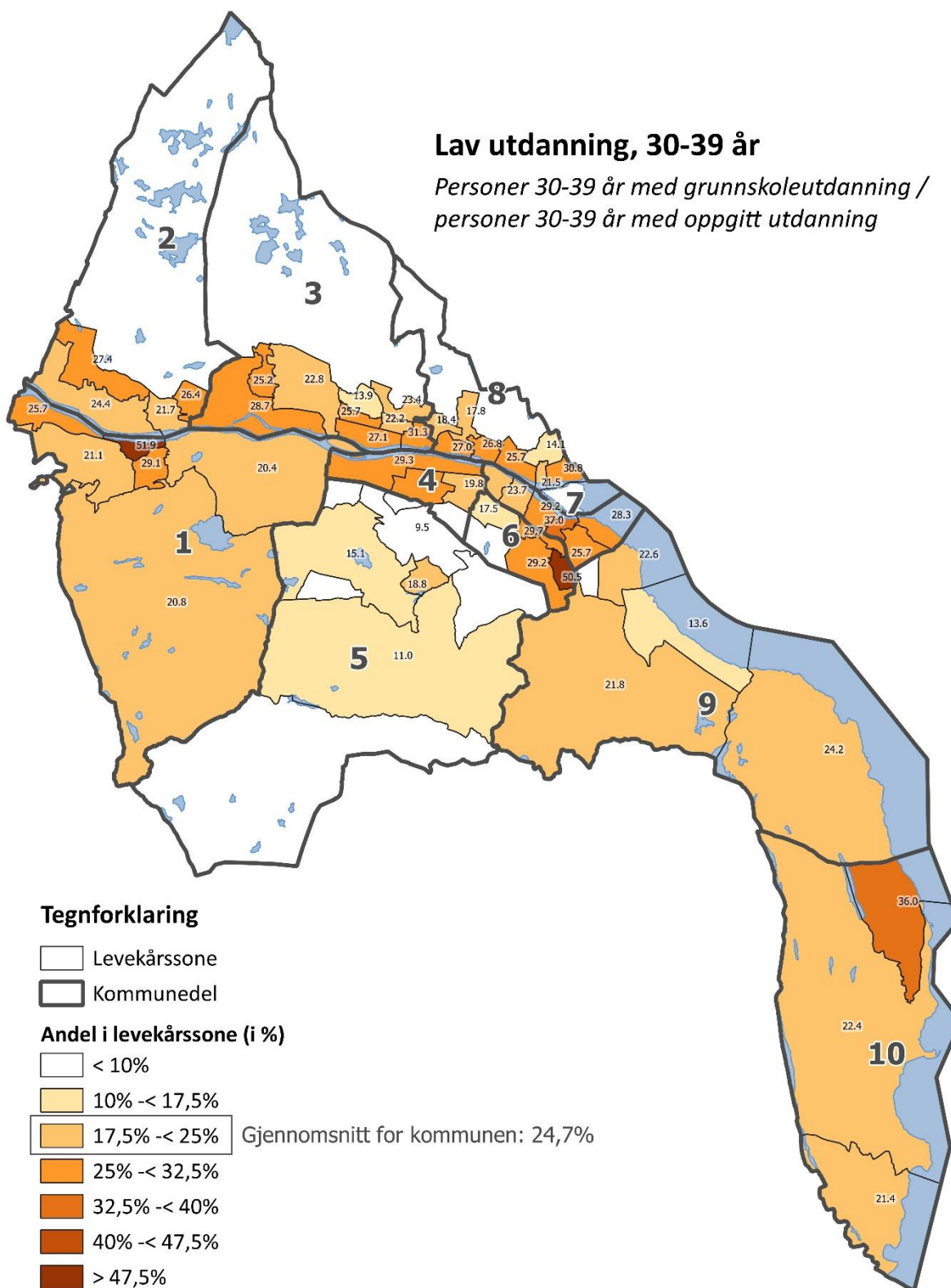
Prosentandel personer over 16 år med lang Universitets- eller høyskoleutdanning

Internt i Drammen er det geografiske variasjoner i innbyggernes utdanningsnivå. Kartene på neste side er hentet fra levikårsdataanalyser med data fra 2018, bestilt av Drammen kommune fra SSB.

Lav utdanning, 30-39 år

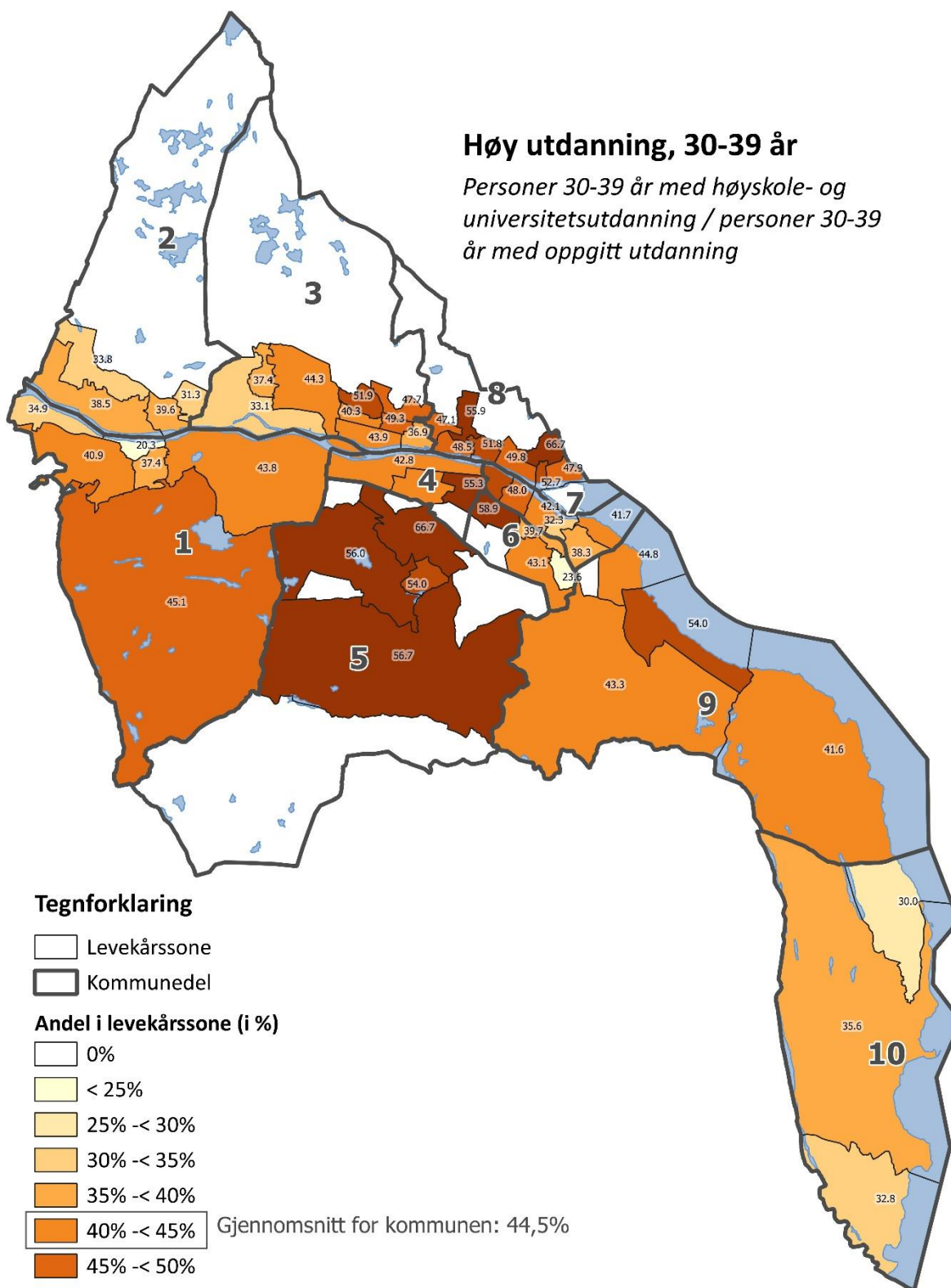
Personer 30-39 år med grunnskoleutdanning /
personer 30-39 år med oppgitt utdanning

28.08.2020
Datakilde: SSB, data per 2018

Høy utdanning, 30-39 år

Personer 30-39 år med høyskole- og universitetsutdanning / personer 30-39 år med oppgitt utdanning

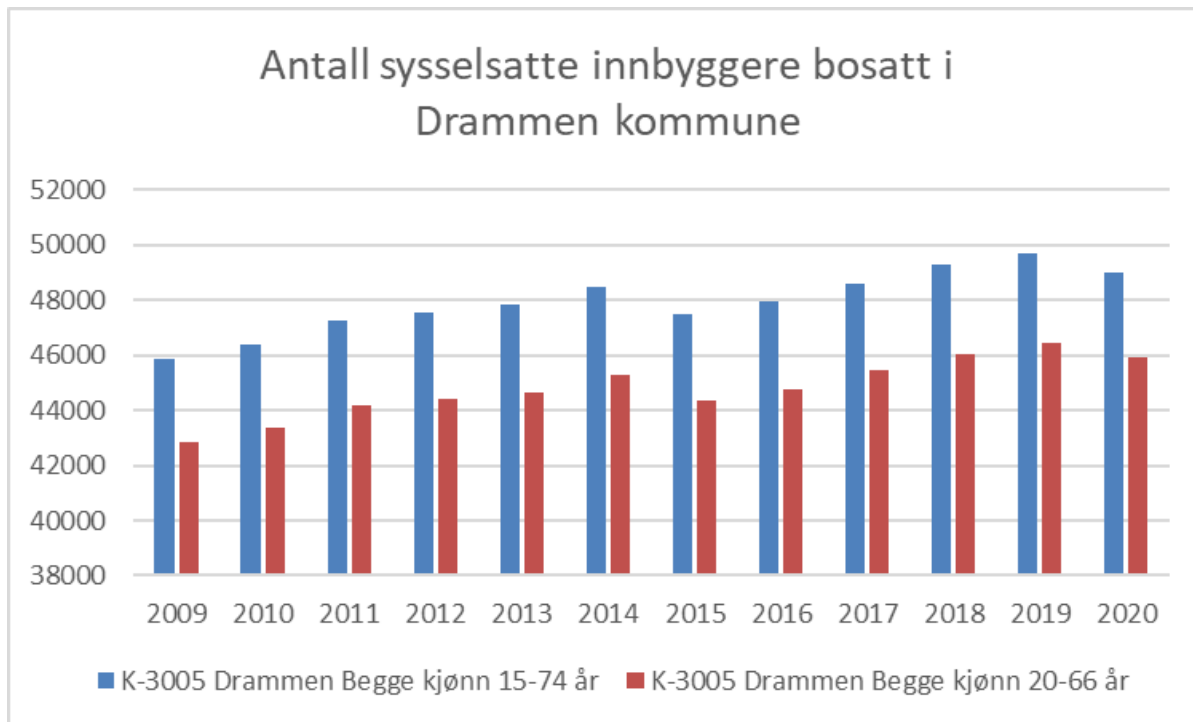
21.08.2020
Datakilde: SSB, data per 2018

3.2 I og utenfor arbeidslivet

At flest mulig deltar i arbeidslivet bidrar til økt verdiskapning, og er viktig for bærekraften til velferdsordningene våre også i framtiden. Deltakelse i arbeidslivet har også betydning for den enkeltes mulighet til forsørgelse og selvrealisering, og er et sentralt virkemiddel mot fattigdom (ref. *NOU 2019: 7 Arbeid og inntektssikring*). Sysselsettingen varierer med befolknings sammensetning, konjunkturer og kompetanse.

3.2.1 Sysselsetting

Sysselsatte er definert som personer som utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i referanseuken, samt personer som har et slikt arbeid, men som var midlertidig fraværende, i tråd med internasjonal definisjon. I 2020 var 48 993 innbyggere i alderen 15-74 år bosatt i Drammen sysselsatt. Antallet sysselsatte øker i Drammen år for år, men det gjør også antall innbyggere.

	Sysselsatte personer etter bosted											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
K-3005 Drammen												
Begge kjønn												
15-74 år	45 862	46 360	47 270	47 543	47 842	48 502	47 465	47 955	48 615	49 268	49 674	48 993
20-66 år	42 859	43 365	44 180	44 432	44 644	45 290	44 339	44 773	45 480	46 045	46 470	45 907

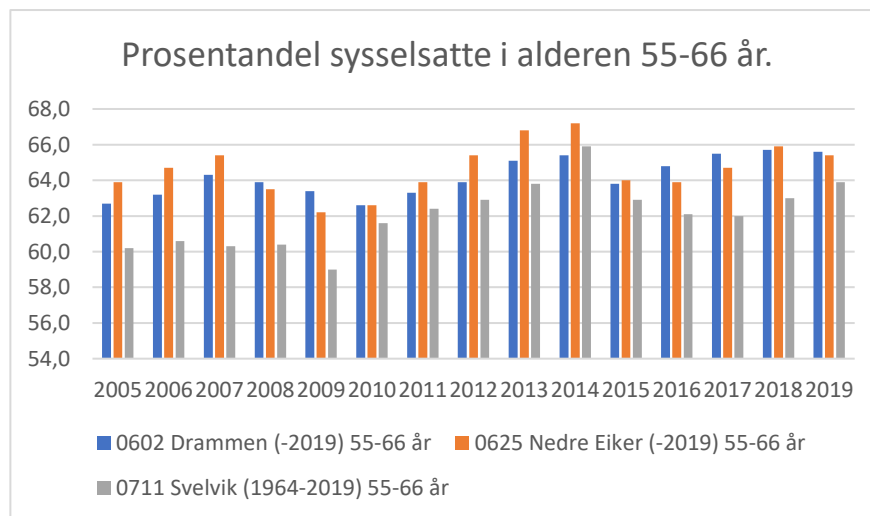
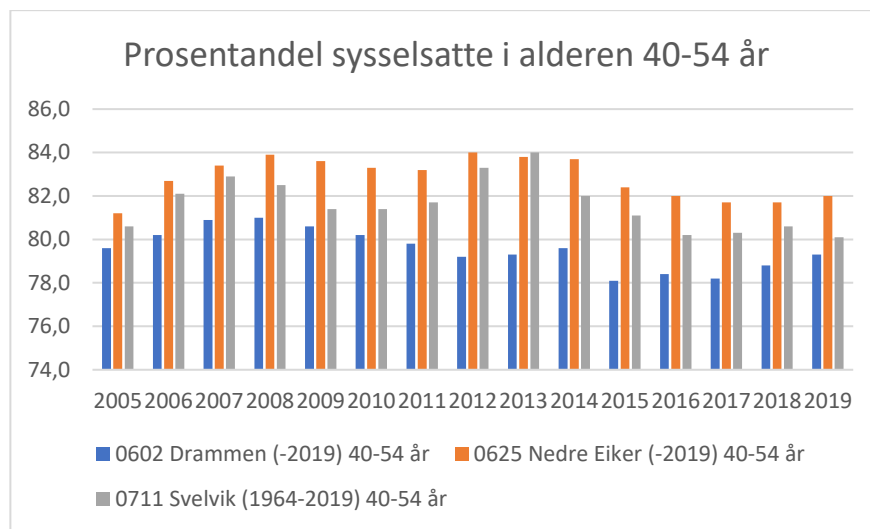
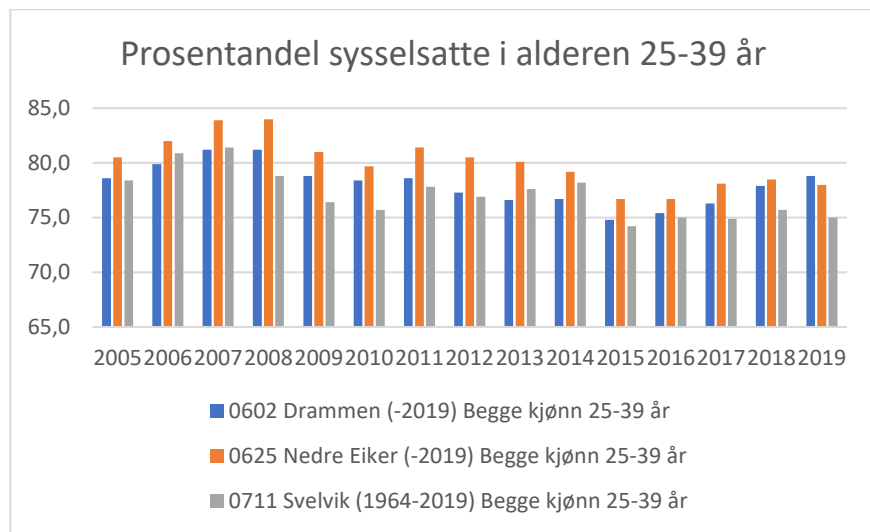
Kilde: SSB tabell 11618

Det er derfor relevant å se på andelen: 64,1 prosent av innbyggerne i alderen 15-74 år i Drammen var sysselsatt i 2020. Andelen var lavere enn i landet som helhet der andelen samme år var 66,4 prosent, og også lavere enn i Vikens 65,8 prosent (SSB tabell 06445).

Det er noe større sysselsetningsandel blant menn enn blant kvinner både i Drammen (42,3% mot 41,8%), i Viken (43,4% mot 42,4%) og hele landet (42,2% mot 41,6%) (SSB tabell 06445).

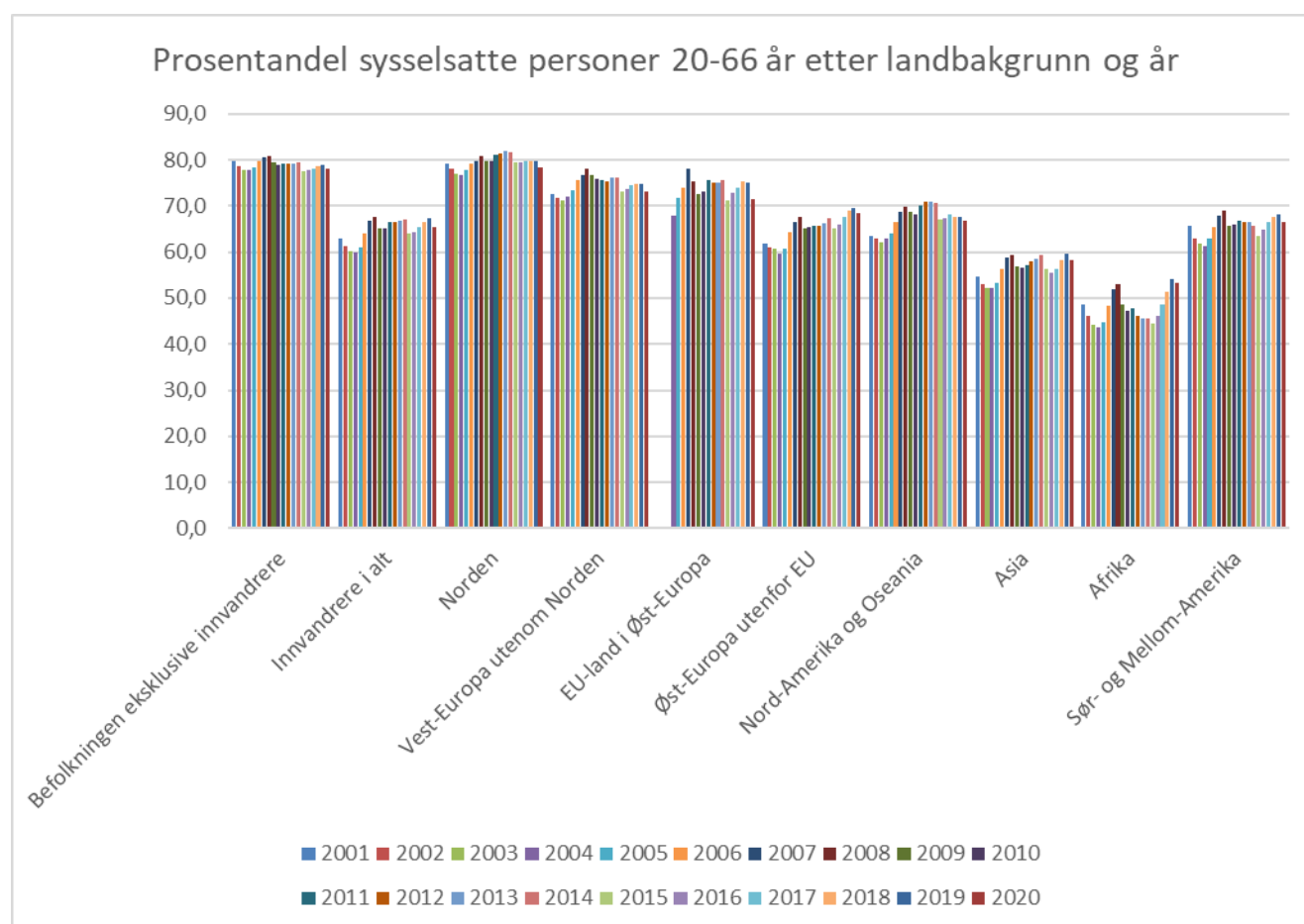
Aldersfordelt sysselsetting

Sysselsettingsandelen i ulike aldersgrupper har over tid variert mellom ulike aldersgrupper yrkesaktive i Drammen, og i landet for øvrig. : (SSB tabell 06445)

Sysselsetting blant innvandrere

Figuren under viser at andelen sysselsatte er lavere blant innbyggere med innvandrerbakgrunn (med unntak av innvandrere fra Norden), og hvordan andelen sysselsatte har variert over tid. Figuren viser også en tydelig økning i sysselsettingsandel blant alle innvandrergrupper i perioden 2015-2019, og varierende grad av nedgang hos alle grupper i 2020 (som grunnet pandemi har vært et spesielt år).

Kilde: SSB tabell 09837

3.2.2 Arbeidsledighet og tiltak for økt sysselsetting

Drammen kommune ble storkommune etter kommunesammenslåing med Nedre Eiker og Svelvik.

Ved utgangen av februar 2020 var bruttoledighet i Drammen på 3,7 % (1913). Arbeidsledigheten har forhold seg ganske stabil frem til pandemien mars 2020. Drammen opplevde at i april 2020 var bruttoledighet på 13,6 % (7096) og dette var som følge av pandemien.

Før pandemien hadde Drammen stabile tall på bruttoledighet: januar 2018 4,3% (2204), januar 2019 4,2% (2158) og januar 2020 3,7 (1913).

Som følge av pandemien og nedstengning av samfunnet ved flere anledninger er det umulig å oppdrive stabile tall på bruttoledighet i Drammen for år 2020 /2021. F.eks. i oktober 2020 var bruttoledighet på 6 % (3164) mot februar 2021 på 7,4 % (3878).

Ungdom utenfor arbeid, utdanning og opplæring

En del av de unge under 30 år står utenfor arbeid. Pandemien har rammet de unge hardt. Det var 617 registrerte arbeidssøkere under 30 januar 2020 mot 1426 mars 2021.

April 2021 er det registrert 2409 brukere under 30 år i NAV systemet. Ved registrerings punktet har brukere oppgitt følgende svar om utdanning:

45 (0,04%)	Ingen utdanning
242 (10 %)	Grunnskole
536 (22,2%)	Videregående grunnutdanning 1-2 år
716 (29,7%)	Videregående / fagbrev
275 (11,4%)	Høyre utdanning
595 (24,7%)	Ikke oppgitt

De registrerte fordeler seg slik:

1205	Kvinner
1204	Menn

762 ungdommer er per d.d. (april 2021) i tiltak gjennom NAV. NAV Drammen jobber målrettet for å få flere ungdommer til å fullføre videregående skole og vi har egen ungdomsveileder på videregående skole. I 2019 gjennomførte NAV et prosjekt Sommerjobbmesse på Åssiden videregående skole der målet var holde sommerjobbmesse hvor ungdommer og bedrifter kan møtes for å ta en prat, utveksle tips og erfaringer, samt levere en CV til arbeidsgivere. I tillegg til sommerjobbmesse har NAV hatt flere CV og søknadsverksted på Åssiden videregående nettopp for å gjøre ungdommen klar til å gi ut CV og søknad på sommerjobbmesse.

Status ungdommer og sosialstønad

Ungdommer som har søkt sosialstønad og går på VGS ved Juni måned:

Juli 2019: 19 stk

Juli 2018: 45 stk (26stk færre enn i fjor)

26 stykker færre enn i 2018 skyldes effektivt forebyggende arbeid i regi av NAV og Fjell2020 prosjektet. Effekten av forebyggende arbeid er vanskelig å håndheve med konkrete tall, men dette indikerer på at det forebyggende arbeidet har fungert.

NAV Drammen har avsatt 1,5 årsverk til drift av Ungdomstorget. Ungdomstorget er et tilbud til ungdommer mellom 13-25 år i Drammen. Ungdommer i målgruppen kan få informasjon, råd, oppfølging og praktisk hjelp med det de måtte ha behov for. Dette er et tverrfaglig samarbeid med andre instanser i kommunen bl.a. barnevernet, PPOT, psykisk helse og rus, helsefremmende tjenester 0-100, enslige mindreårige flyktninger, uteteam.

NAV Drammen har egne tiltak for ungdommer:

- SIF kurs som er et samarbeidsprosjekt mellom Strømsgodset IF og NAV Drammen. Det skal være et tilbud til ungdom mellom 18 og 29, uten tilknytning til arbeidslivet, og som trenger formidlings- og oppfølgingsbistand for å komme i jobb.
- MIF kurs Kurset er et samarbeidsprosjekt mellom Mjøndalen Idrettsforening MIF og NAV Drammen. Det er et tilbud til ungdom mellom 18-30 år, uten tilknytning til arbeidslivet og som er i behov for formidlings- og oppfølgingsbistand for å komme i jobb. Ungdommen er vurdert til å ha et spesielt tilpasset innsatsbehov. Det skal til enhver tid være 8-10 deltakere i kurset
- Kurs på Ungdomstorget for ungdommer fra 18-30 år som har behov for motivasjon og har mål om å komme seg ut i jobb, aktivitet eller utdanning.
- Digital kurs Karriereveiledning for ungdommer og dette i samarbeid med Papirbredden karrieresenteret. Det er to skreddersydde kurs for ungdommer, en for ungdom fra 18-24 år og en for ungdom fra 25-30 år.

NAV Drammen samarbeider med Strømsø knutepunkt rundt prosjektet «Feriejobber til utsatt ungdom på Strømsø» som er et nærmiljøtiltak for ungdom mellom 15 og 18 år med tilhørighet til Strømsø Bydel. Selv om ungdom i alderen fra 15-18

ikke er i målgruppen til NAV ønsker NAV å jobbe forebyggende slik at ungdommen bl.a. er bedre rustet til arbeidslivet. NAV vil bidra med bl.a. bistand fra markedsteamet og CV og søknadsverksted til elever på Marienlyst ungdomsskole.

NAV Drammen har samarbeidet rundt prosjektet Fjell 2020 og bidrar med CV og søknadsverksted til elever på Galterud ungdomsskole.

Flyktninger og introduksjonsprogrammet

Ved inngangen til 2021 var det 20,8% av befolkningen i Drammen kommune som var innvandrere, mens i Norge var det 14,7 % innvandrere i befolkningen totalt. Det betyr at 21087 innbyggere i Drammen er oppført i statistikken som innvandrere, være seg arbeidsinnvandrere eller flyktninger. Av disse er 7870 flyktninger eller deres familieinnvandrede.

Regjeringens Integreringsstrategi

Regjeringen lanserte sin integreringsstrategi for 2019 -2022: *Integrering gjennom kunnskap høsten 2018. Dette er en av de største endringene på integreringsfeltet på mange år.* De fire innsatsområdene er

- 1) Kvalifisering og utdanning
- 2) Arbeid
- 3) Hverdagsintegrering
- 4) Retten til å leve et fritt liv

Fra 2021 innebærer dette også en avvikling av tidligere introduksjonslov, som da er erstattet med Integreringsloven.

Formålet med loven er at innvandrere tidlig integreres i det norske samfunnet og blir økonomisk selvstendige. Begrepet «integreres» er et vidt begrep og sikter til innvandreres deltagelse på ulike områder av samfunnet, deriblant arbeid, utdanning, frivillighet, nærmiljø, og oppfølging av barn i barnehage og skole med videre. Lovens ordninger er i hovedsak kvalifisering til arbeid eller utdanning. Også andre tiltak enn integreringslovens ordninger skal bidra til integrering. Det er viktig at den enkelte raskt kan bli en del av små og store samfunn.

Integreringsstrategien innebærer en forsterket innsats mot segregering og utenforskap. Vi skal fremme deltakelse og felleskap. Det er særlig viktig at barn og unge med innvandrerbakgrunn har like muligheter til å lykkes med utdanning, og til å delta i aktiviteter og på sosiale arenaer på lik linje med andre barn. Sammensatte levekårsutfordringer krever mer samordning, kunnskap og bedre oppfølging. Regjeringen har med denne strategien et mål om å forebygge segregering og motvirke utenforskap.

Anmodningstall / vedtak i de tre tidligere kommunene samlet:

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) anmoder Drammen om å bosette en viss kvote hvert år, og kommunestyret vedtar som regel å bosette i tråd med anmodningen. De som bosettes etter avtale med IMDi kommer enten til Drammen kommune etter et opphold i et mottak, eller som kvoteflyktninger. De siste to årene har det vært 4 enslige mindreårige inkludert i tallene hvert år. I tillegg får noen av tidligere bosatte flyktninger familiegjenforening. Dette har de siste årene ligget på under 20 totalt, på bakgrunn av strengere krav.

2016	2017	2018	2019	2020	2021
256	235	103	90	56	56

- Tabell er eksklusive familiegjenforente, da dette ikke er en del av IMDi sin anmodning.

Bosettingsarbeidet er uforutsigbart, og det er preget av store samfunnsmessige og verdensomspennende forhold. Flyktningkrisen i 2015 og 2016 viser dette. Drammen kommune har de siste årene fått mange nye innbyggere med ulik kulturell bakgrunn, som kommunen har pekt på og synliggjort i arbeidet med kommunesammenslåing, hvor mangfold, integrering og forhindring av utenforskap er viktige momenter.

Integreringstilskudd

Bosetting og integrering av flyktninger er en kommunal oppgave, og kommunen får et tilskudd fra staten de fem første årene etter bosetting som skal dekke kommunens utgifter. Integreringstilskuddet skal dekke kostnader ved bosetting og kvalifisering til deltakelse i yrkeslivet og utdanning, og gis per flyktning som kommunen bosetter. Det gis også tilskudd for familiegjenforente til flyktninger. Tilskuddet er ment å dekke kostnader ved introduksjonsprogrammet, introduksjonsstønnd og andre utgifter som kommunene har i forbindelse med at de tar imot flyktninger, noe som også innebærer utvidelse av skoler, barnehager, helsetilbud, fritid og hverdagsintegrering osv.

For 2020 ble det utbetalt 185 mill i integreringstilskudd til Drammen kommune. Dette er da for personer bosatt fra og med 2020 tilbake til 2016. Det er viktig å merke seg at midlene ikke er øremerket, men at kommunen kan disponere tilskuddet helt fritt. Samtidig er det en klar forventning til at tilskuddet skal være målrettet og styrke muligheten til god integrering i kommunen.

Introduksjonsordningen

Flyktninger som har fått oppholdstillatelse i Norge, og som er mellom 18 -55 år, skal kvalifiseres slik at de kan delta i arbeidsmarkedet og være selvhjulpne. Deltagere i programmet gis introduksjonsstønnd som økonomisk grunnlag for livsopphold.

Ny lov er basert på strategien hvor man framhever målet om å få flere kvalifisert via et utdanningsløp. Fra å tidligere ha en programtid på 2 år, vil deltagere med mål om å fullføre VGS kunne få 3 år i program med mulighet for å få et ekstra år for å komme nærmere målet. Dette har også ført til økte oppgaver for fylkeskommunen, som i større grad må tilby VGS til elever med svakere norskkunnskaper enn tidligere. Deltagere i introduksjonsprogram skal tilbys program 37,5 timer i uken, og de har 25 dagers ferie, noe som er tilsvarende norsk arbeidsliv. Det er dermed et heltids / helårlig program.

Skoletilbudet er varierende, avhengig av utdanningsretning. Norskopplæringen som tilbys av voksenopplæringen organiseres i tre ulike spor, etter skolebakgrunn og lese- og skriveferdigheter fra hjemlandet. De som går i spor 1 har lite eller ingen skolegang fra hjemlandet. Spor 2 har en del skolegang fra hjemlandet, og spor 3 har god allmennutdanning fra hjemlandet. De fleste elever som går på norsk mangler 12.5 timer i uken for å få et heltidsprogram. Grunnskole for voksne og Videregående skole gir et fulltidsprogram i ordinære uker, men har behov for ekstra tilbud i skolens ferier.

Flyktningtjenesten er ansvarlig for å etablere et individuelt fulltidsprogram til hver deltager. Det betyr temakurs/ praksis i vanlige uker, samt et tilbud i feriene. Praksis skaffes både hos kommunale og private virksomheter. Temakurs som tilbys kan være knyttet til arbeidslivkunnskap, livsmestring, samfunn og demokrati etc. Fra 2021 krever ny lov at kommunen tilbyr flere standardiserte elementer for å sikre alle et likeverdig program uavhengig av hvor du bosette. Foreldreveiledning er noe av dette som må etableres og tilbys alle deltagere som har barn, eller får barn i programtiden.

Avslutningsårsak

	2017	2018	2019	2020
Totalt antall	134	158	138	79
Andel Overgang til arbeid	32,8%	30,4%	29,7%	25,3%
Andel Overgang til utdanning	20,2%	29,1%	25,3%	35,5%
Andel annet: Ulike tiltak i NAV /Grunnskole via voksenopplæring	47,0%	40,5%	45,0%	39,2%

Det er klare indikasjoner på at andel overgang til utdanning er økende. Mange har rett på grunnskole, og har dette tilbudet ved avslutning av program. Disse er i gruppen «annet» sammen med de som har overgang til tiltak i regi av NAV. Slik disse tallene indikerer, er Drammen kommunes resultater i tråd med ønsket utvikling om å kvalifisere flere til selvhjulpenhet via utdanningssystemet i Norge.

NAV-kurs for økt sysselsetting

Nav Drammen innehar 6 interne kurs som veiledere selv arrangerer. 4 av kursene har som felles målsetning å bidra til økt sysselsetting, varig tilknytning til arbeid og økonomisk selvhjulpenerhet blant innvandrere som står langt fra arbeidsmarkedet, mens 2 av kursene er norskopplæring.

Jobbjakt

Jobbjakt startet i 2015, og som avholdes på Fjell i lokaler. Målgruppen er kvinner og menn mellom 29-55 år som har stått utenfor arbeidslivet i mindre enn ett år. Kurset har 12 plasser og har hele tiden hatt en målsetting om at 60 prosent av deltakerne skal ut i ordinært arbeid, arbeid med lønnstilskudd eller eventuelt i arbeidspraksis. Gjennom oppfølging og kompetanseheving skal Jobbjakt bidra til å gjøre veien ut i arbeidslivet kortere. Jobbjakt gir kursing i jobbsøking, kunnskap om arbeidsmarkedet og eventuelt relevant arbeidserfaring. Formålet er å bidra til å få deltakerne ut i jobb slik at de kan bli økonomisk selvhjulpne. Kurset bidrar til livsmestring gjennom å bevisstgjøre deltakerne sine egne ressurser og verdi på arbeidsmarkedet. De som har behov for tettere og lengre bistand og som ikke kommer ut i jobb med Jobbjakt videreføres til andre interne tiltak for å finne et tilbud som passer dem.

I 2021 har vi som følge av pandemien gått over på ukentlige digitale kurs i jobbjakt. I 2020 ble 3 deltakere formidlet i jobb. Hittil i 2021 er det til sammen 4 brukere som ble formidlet i jobb.

Jobbsjansen for kvinner

Jobbsjansen for kvinner er et tiltak iverksatt av Nav Drammen, med midler fra IMDI, som retter seg mot arbeidsledige kvinner i lavinntektsfamilier i drammensområdet. Kurset var svært vellykket og ble implementert i ordinær drift i Nav i 2018. Tiltaket er en langsiktig satsning med mål om å øke sysselsettingen blant hjemmeværende kvinner med innvandrerbakgrunn. Kursene har til enhver tid 25 plasser og følger en egen metodikk som omfatter et individuelt tilrettelagt kvalifiseringsopplegg mot utdanning eller arbeid. Deltakerne får kunnskap om samfunn, dagligliv, kultur og arbeidsliv i Norge. En viktig målsetting er å hjelpe deltakere ut i en arbeidspraksis som er relevant sett i lys av kvinnenes muligheter og ønsker for sin fremtidige arbeidssituasjon. Tiltaket har hatt god måloppnåelse. At hjemmeværende innvandrerkvinner får mulighet til å bli mer aktive samfunnsdeltakere har oftest positive ringvirkninger for flere liv, blant annet ved å danne utgangspunkt for bedre levekår for både kvinnene selv og deres familier. Tiltaket har kontinuerlig opptak. Som resultat av pandemien i mars 2020 har vi gått over på digitalt kurs. Totalt er det 13 kvinner som ble formidlet ut i jobb gjennom tiltaket i 2020. Og i 2021 er det 1 som ble avsluttet i jobb.

Jobbsjansen for kvinner i knutepunkt Strømsø

Jobbsjansen i bydelen Strømsø vil være en del av en større satsning i kommunen for å redusere antall familier med lavinntekt og øke sysselsettingen. Et sentralt tema her er å utnytte sysselsettingspotensialet til innvandrerkvinner som står utenfor arbeidslivet, hvor Jobbsjansen spiller en viktig rolle for å kvalifisere målgruppen til videre jobb og utdanning.

Et kriterium for deltakelse er at de er bosatt på Strømsø. Vi har som mål å formidle 60% av deltakerne ut i ordinært arbeid, evt, med lønnstilskudd eller arbeidspraksis.

Organisering av tiltaket

Kurset tar sikte på å være så likt arbeidslivet som mulig med tilsvarende krav til fremmøte og tilsvarende regler for fravær, permisjon og ferie. Deltakerne må være i aktivitet 7,5 time hver dag, 5 dager i uken. Kurset skal ha maks 24 deltakere, men grunnet pandemien gjennomføres kurset digitalt. Pr i dag er det 8 kursdeltakere hvorav 4 er i arbeidsrettet tiltak. En av dem som er på tiltak går over på jobb fra mai 2021.

Norskopplæring for kvinner bosatt i bydelen Strømsø

Målgruppen er Innvandrerkvinner som ikke har nok språkkompetanse- og ferdigheter, og de som har språkvansker som hindrer effektiv bruk av jobbesøkerferdigheter og deres muligheter på arbeidsmarked. Kursansvarlige er en dedikert medarbeider som har selvutviklet og testet ut norsk opplæringen. Undervisningen foregår på knutepunkt Strømsø sine lokaler

Kurset er i to nivåer: Grunnleggende norsk (GN) tilsvarende A2 også Mellomnivå norsk (MNN) tilsvarende B1. På grunnleggende norsk lærer deltakere om deler av setninger, samt formulering og utvikling av fem type grunnleggende setninger med flere muntlige og skriftlige oppgaver og øvelser. Ved å lære disse fem type setninger og hvordan bygge videre på dem, lærer deltakere daglig norsk språk uten å måtte kunne all grammatikken. Metoden gir dem helhetlig kunnskap om det norske språket. På mellomnivånorsk lærer kursdeltakere om komplekse setninger og subjunksjoner med varierte oppgaver og øvelser på B1 nivå. Norskprøver (muntlig og skriftlig).

Undervisningsmaterieill:

Undervisningsmaterieill er tatt direkte fra de leverte oppgavene (som skal være anonymt) og eksempler/spørsmål fra deltakere, aviser og blader som rettes opp i grupper, som etterpå jobbes med videre, felles på skjerm. På den måten får kursdeltakere mulighet til å kjenne til egne problemområdene på deres muntlig- og skriftlignorsk.

UT i Jobb

Tiltaket var del av samarbeidet mellom Nav og Fjell 2020, men nå videreført i ordinært drift.. Under utviklingen av tiltaket ble det tatt utgangspunkt i metodikken og opplegget for Jobbsjansen for kvinner. Målgruppen for tiltaket er imidlertid både menn og kvinner med innvandrerbakgrunn i alderen 30-55 år. Ut i jobb har plass til 25 deltakere til enhver tid, og varigheten på opplegget er om lag ett år. Gjennom tiltaket har Nav som formål å legge til rette for at deltakerne kan utvikle seg til å bli samfunnsdeltakere som kan stå i jobb og som opplever å ha hverdagslivet sitt i det norske samfunnet og lokalsamfunnet. I likhet med Jobbsjansen får deltakerne økt kunnskap og kompetanse innen det norske språk, kulturen, dagligliv og samfunn. Kurset tar sikte på å ligne arbeidslivet med henblikk på krav og forventninger til oppmøte, ferier og lignende, og deltakerne må være i aktivitet 37,5 timer i uka. Ukene i tiltaket består i undervisning, CV- og søknadssøknadsskriving, intervjuer, arbeidspraksis og individuell oppfølging. Nedenfor vises en oversikt over antall deltakere som gikk ut i jobb i 2020

Dato for oppstart i jobb/utdanning	TILTAK Som førte til jobb	STILLING %, deltid/heltid,fast/vikar
18.mars	Lønnstilskudd	100% fast (2 arbeidsgivere)
2.mars	Lønnstilskudd	70%, deltid, fast
19.februar	Arbeidstrening	Tilkalling deltid, vikar
17.mars	Lønnstilskudd	50%, deltid, vikar
6.januar	Lønnstilskudd	100%, heltid, fast
6.januar	Amo førerkort kl D	50%, deltid, vikar
6.januar	Lønnstilskudd	100%, heltid, fast
6.januar	Amo barne/ungdomsarb	Tilkalling, deltid, vikar
1.mars	Lønnstilskudd	100%, heltid, fast
27.januar	Arbeidstrening	33,3%, deltid, fast
6.januar	Lønnstilskudd	100%, heltid, fast
6.januar	Arbeidstrening	80%, deltid, fast
27.mars	Uten AMT, med Jobbservice	50% deltid, vikar
05. mars	Amo førerkort kl D	100%, fast
05. mai	Uten AMT	100% heltid, fast
13.mar	Uten AMT	ca 70%, deltid, vikar
01.sep	AMO Toll og logistikk	60%, deltid, vikar

17.aug		
01.juli	Uten AMT	100% vikar
09.jul	uten AMT	100% fast
07.juli	uten AMT	Deltid, vikar
01.okt	uten AMT	50% deltid vikar
15. november	Amo førerkort kl D	50% fast
01. okt	uten AMT	50 - 100% vikar

Og i 2021 hittil i år er det 4 som ble formidlet ut i jobb. Ut i jobb, i likhet med øvrige sysselsettingstiltak i denne rapporten gjennomføres digitalt grunnet pandemien.

Kvalifiseringsprogrammet

Målgruppen for kvalifiseringsprogrammet er personer som står langt fra arbeidslivet og med usikre forutsetninger for å komme i arbeid. Målet med kvalifiseringsprogrammet er arbeid, men det skal også fremme inkludering og integrering i samfunnet.

Vi har spesielt tilrettelagt tiltak for denne gruppen. Nav drammen har bredt tilbud av tiltak og mange lavterskel AMO-kurs som er spesielt tilpasset denne målgruppen.

i 2020 er det 185 deltakere i gjennomsnitt per måned. Deretter var det en svak nedgang i antall deltakere i 2021 til 171 i gjennomsnitt per måned i 2021. I 2020 var 25 av deltakerne i Drammen under 30 år, og i 2021 er det 20 av deltakerne er under 30 år.

AMO- tiltak- Aktiv KVP

I samarbeid med Sonans Karriere har vi et tilbud til KVP-deltakere. I 2020 var det totalt 56 personer som har gjennomført aktiv KVP- tiltaket hos Sonans Karriere, hvor 20 ble avsluttet i jobb/andre tiltak. I 2021, hittil i år, er det til sammen 45 som har gjennomført kurset, 9 ble avsluttet.

Vi observerer at mange KVP-deltakere er på et nivå slik at de ikke er i stand til å nyttiggjøre seg de arbeidsrettede tiltakene. I tillegg observer vi at KVP-deltakere avbryter tiltakene i større grad enn andre brukere uten at årsaken til avbruddet er jobb. Etter regelendring i AAP fra 2018 ser vi at det er behov for tett og koordinert bistand for denne gruppen.

Innenfor KVP er det nødvendig at det i større grad tas hensyn til andre aktiviteter som kan både bidra til å finne mer hensiktsmessige løsninger både i stat og i kommalt regi. I den forbindelse er det viktig at Det er også behov for kombinasjon språk og praksis for å treffe deltakerne i KVP. Det er behov for at kommunen stiller praksisplasser til disposisjon for denne gruppen.

Interne tiltak

Nav Drammen har egne tiltak. KVP-deltakere er også i målgruppen for disse tiltakene; Jobbjakt og jobbsjansen for kvinner.

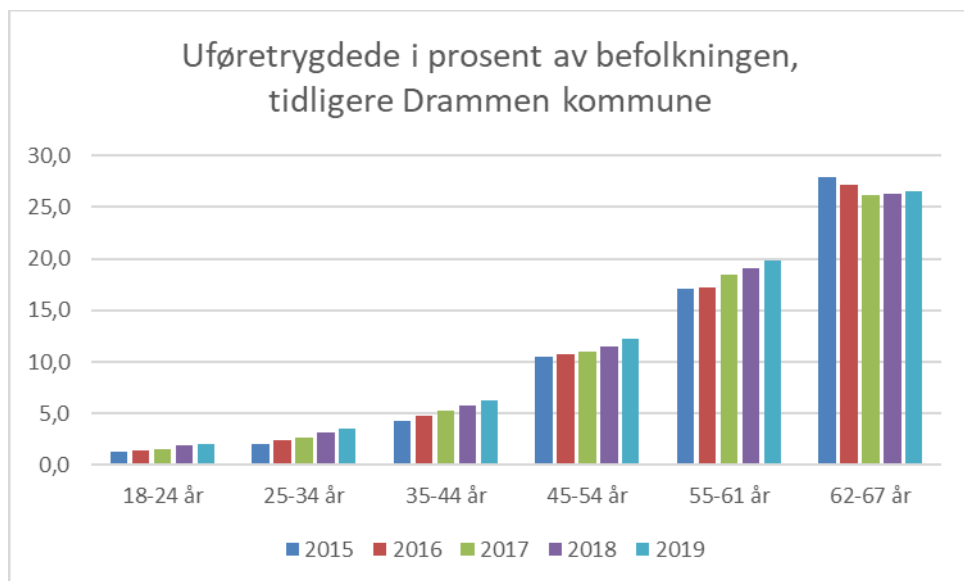
I 2021 planlegger vi å starte et eget dedikert internt tiltak for KVP-deltakere.

3.3 Mottak av offentlige overføringer

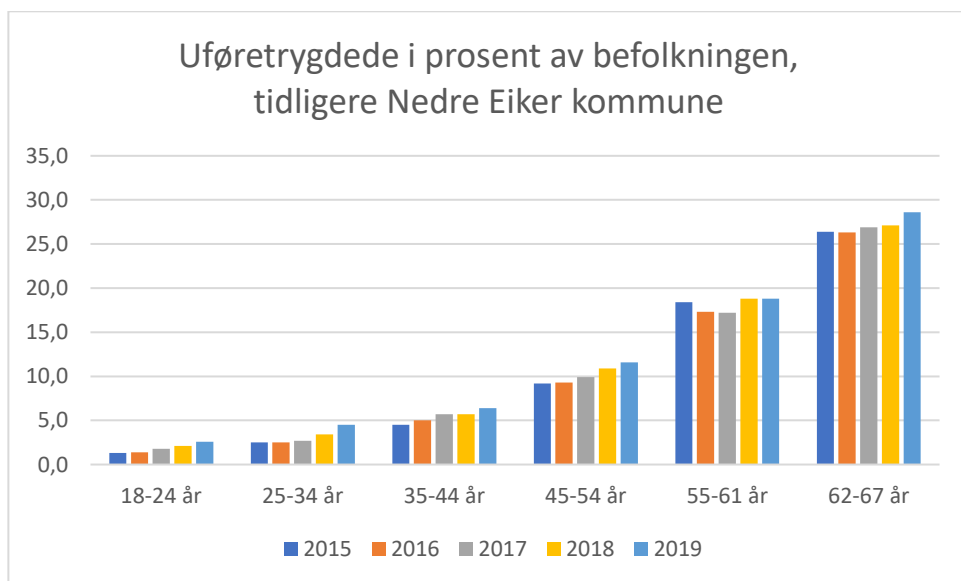
Uføretrygd

Personer som ikke kan arbeide på grunn av sykdom eller skade kan ha rett på arbeidsavklaringspenger (AAP) eller uførepensjon fra staten. AAP skal sikre inntekt i en periode for de som har behov for hjelp fra NAV for å komme i arbeid, mens uføretrygd skal sikre inntekt for personer med varig nedsatt inntektsevne.

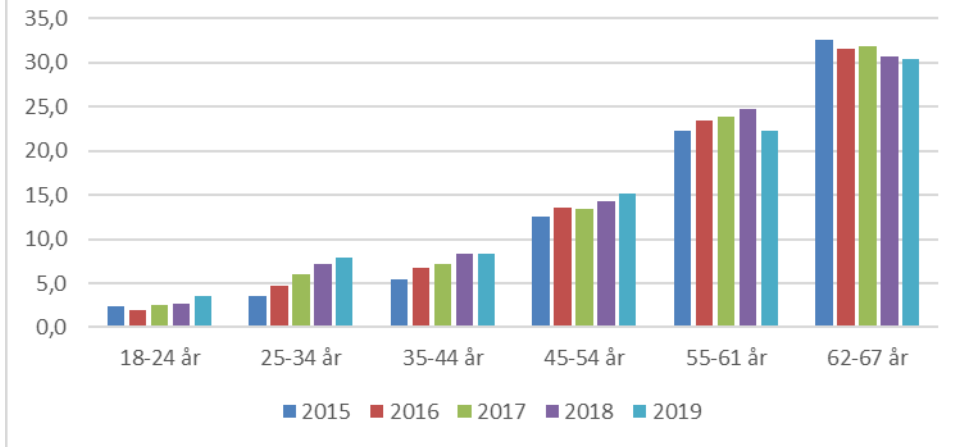
Per desember 2020 mottok 6832 personer i Drammen kommune uføretrygd. Det var 262 flere enn året før (desember 2019), og tilsvarer en økning på 4 prosent. Det foreligger ikke samlet statistikk bakover i tid for den nye kommunen, men statistikk fra de tre tidligere kommunene viser en tendens siste 5 år til økning i andel yngre uføretrygdede, og nedgang i andel eldre uføretrygdede.

SSB tabell 11715

Uføretrygdede i prosent av befolkningen, tidligere Svelvik kommune

Økonomisk sosialhjelp

Økonomisk sosialhjelp er en kommunal behovsbasert ytelse til den som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter, for eksempel trygd.

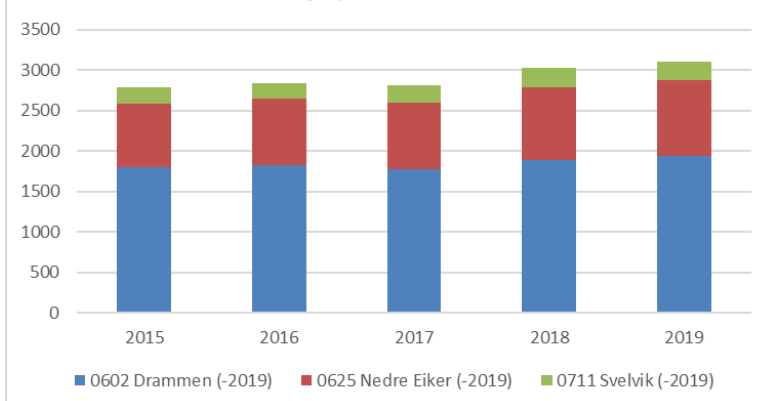
Nøkkeltall for sosialtjenesten, Drammen 2020

Sosialhjelpsmottakere	Antall
totalt	2909
i alderen 18-24 år	486
med sosialhjelp i 6 måneder eller mer	1293
med arbeidsinntekt som hovedinntekt	298
med sosialhjelp som hovedinntekt	1168
med introduksjonsstønad som hovedinntekt	76
med trygd/pensjon som hovedinntekt	864
med arbeidsinntekt som hovedinntekt	298
med annen inntekt som hovedinntekt	503
som bor i eid bolig	195
Antall barn i familier som mottok sosialhjelp	1290

Kilde: SSB tabell 12210

Antallet sosialhjelpsmottakere i Drammen i 2020 (2909) var lavere enn det totale antallet i de tre tidligere kommunene i både 2019 (3107) og 2018 (3029), men høyere enn i 2017 (2815), 2016 (2836) og 2015 (2782).

Antall sosialhjelpsmottakere 2015-2019

3.4 Inntekt og formue

Inntekts- og formuesstatistikk for et år beregnes etter at selvangivelser er levert og behandlet året etter. Det foreligger derfor ennå ikke slik statistikk for nye Drammen kommune for 2020, kun for de tre tidligere kommunene til og med 2019.

Inntekt

Om mål på inntekt

Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet viser summen av en husholdnings samlede inntekter, fratrukket skatt og fordelt på antall forbruksenheter i husholdningen etter EUs ekvivalensskala. Når man deler på antall forbruksenheter tar man høyde for hvor manges behov den samlede husholdningsinntekten skal dekke. Den første voksne i husholdningen får en vekt likt 1, den neste voksne får en vekt lik 0,5, mens hvert barn får vekt 0,3. Det betyr at en husholdning med to voksne og to barn består av 2,1 forbruksenheter. Kilde: SSB

Et vanlig statistisk mål på «middels» inntekt i et område eller en gruppe av husholdninger er medianinntekt. Median husholdningsinntekt for en kommune er den inntekten som er akkurat på midten, om man stiller opp en rekke av alle husholdningsinntektene fra lavest til høyest. Økningen i median husholdningsinntekt har vært sterk de senere tiårene. Fra 1985 til 2018 var reallønnsveksten for gjennomsnittsinntekten i Norge over 60 prosent. Bare fra 2000 til 2012 økte median husholdningsinntekt over 40 prosent mer enn konsumprisindeksen. Velstandsutviklingen innebærer både at flere har middels og høy inntekt og at inntektsutviklingen dessuten har vært bedre for de med høy og middels inntekt, enn for de med lavest inntekt.

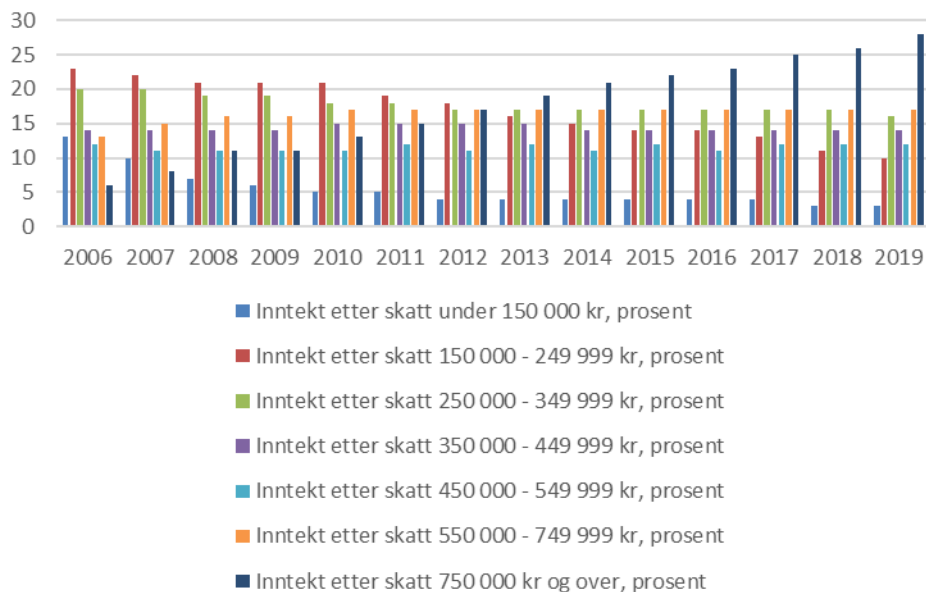
	Inntekt etter skatt, median (kr)		
	2019		
	0602 Drammen (-2019)	0625 Nedre Eiker (-2019)	0711 Svelvik (1964-2019)
Alle husholdninger	506000	569000	550000
Aleneboende	313000	299000	304000
Par uten barn	675000	657000	663000
Par med barn 0-17 år	851000	827000	817000
Enslig mor/far med barn 0-17 år	424000	441000	417000

SSB tabell 06944, median husholdningsinntekt etter husholdningstyper

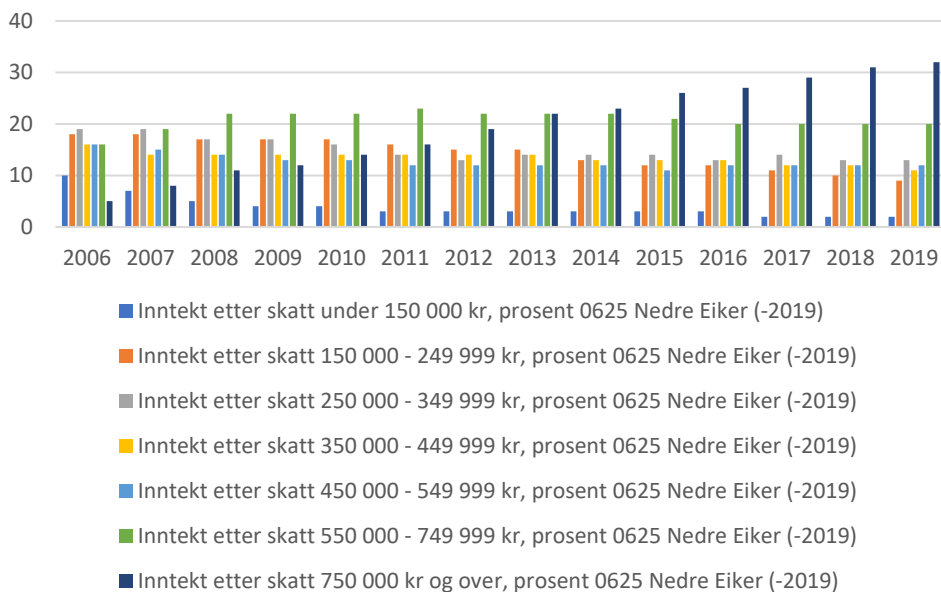
For å se hvordan husholdningsinntekten er fordelt, og hvordan dette har utviklet seg over tid, kan vi se på utviklingen av hvordan andelen husholdninger har fordelt seg i ulike inntektsintervaller.

Som det framgår av diagrammene nedenfor (for de tre tidligere kommunene) har inntektsutviklingen i Drammen (som i resten av landet) de siste 15 årene ført til en økning i andel husholdninger i intervallet som tjener mest, en reduksjon av andelen husholdninger som tjener aller minst, mens reduksjonen i andelen som tjener under middels har vært mindre tydelig. Diagrammene nedenfor er hentet fra SSB tabell 07182.

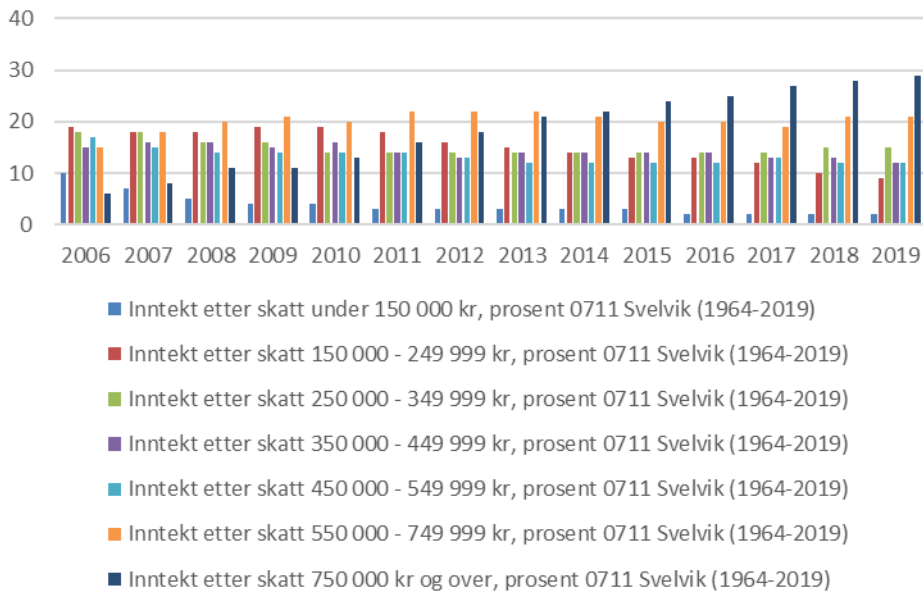
Prosentandel husholdninger i ulike intervaller inntekt etter skatt, tidligere Drammen kommune

Prosentandel husholdninger i ulike intervaller inntekt etter skatt, tidligere Nedre Eiker kommune

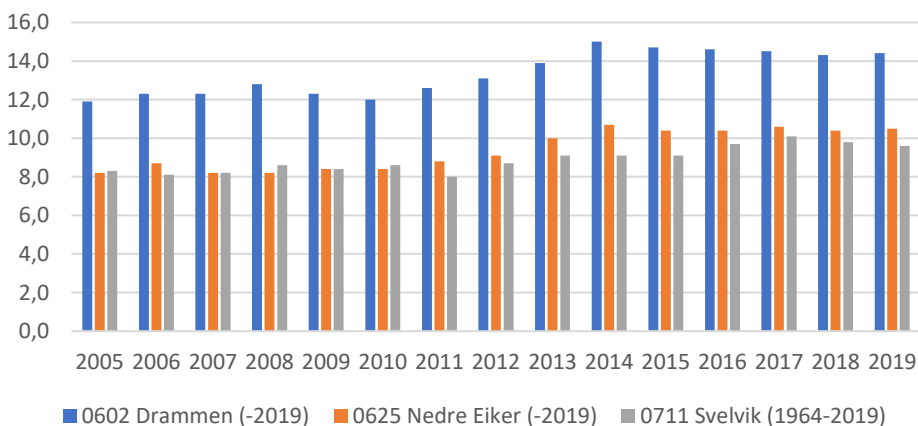
Prosentandel husholdninger i ulike intervaller inntekt etter skatt, tidligere Svelvik kommune

Lavinntekt

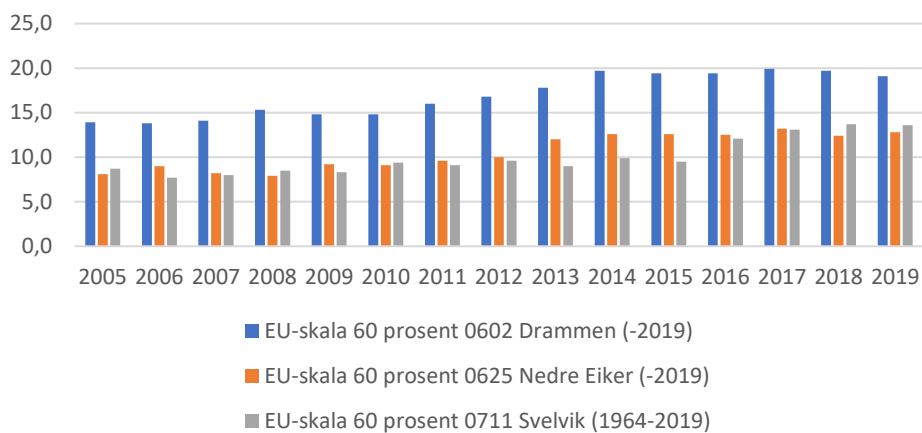
I statistikk som viser antall eller andel av husholdninger med lavinntekt, er lavinntektsgrensen vanligvis definert i forhold til det generelle inntektsnivået i landet (kommunen eller regionen), hvor man tar utgangspunkt i medianinntekten (per forbruksenhet) for hele befolkningen. Medianinntekten er det inntektsbeløpet som deler en gruppe i to like store halvdelar etter at inntekten er sortert stigende eller synkende. Det vil da være like mange personer i kommunen med inntekt over som under medianinntekten. Personer med en inntekt under ulike andeler av medianinntekten defineres som å tilhøre lavinntektsgruppen. Det er mest vanlig å benytte 60 prosent av medianinntekten som en lavinntektsgrense. Personer med inntekt under denne grensen defineres i EU som å være «at-risk-of-poverty», eller «med fattigdomsrisiko». En lavinntektsgrense som er relativt definert i forhold til medianinntekt måler i større grad ulikhet enn absolutt fattigdom. Det tas utgangspunkt i at det å ha tilgang på vesentlig mindre økonomiske ressurser enn medianhusholdningsinntekten i samme befolkning kan representerer risiko for mindre mulighet til deltakelse, og dermed også en risiko for å falle utenfor.

Prosentandel personer i lavinntektshusholdninger (EU 60)

SSB tabell 06947 Prosentandel personer i privathusholdninger med årlig inntekt etter skatt per forbruksenhet under EU-lavinntektsgrense på 60 prosent av medianinntekt

Prosentandel barn i lavinntektshusholdninger (EU-60)

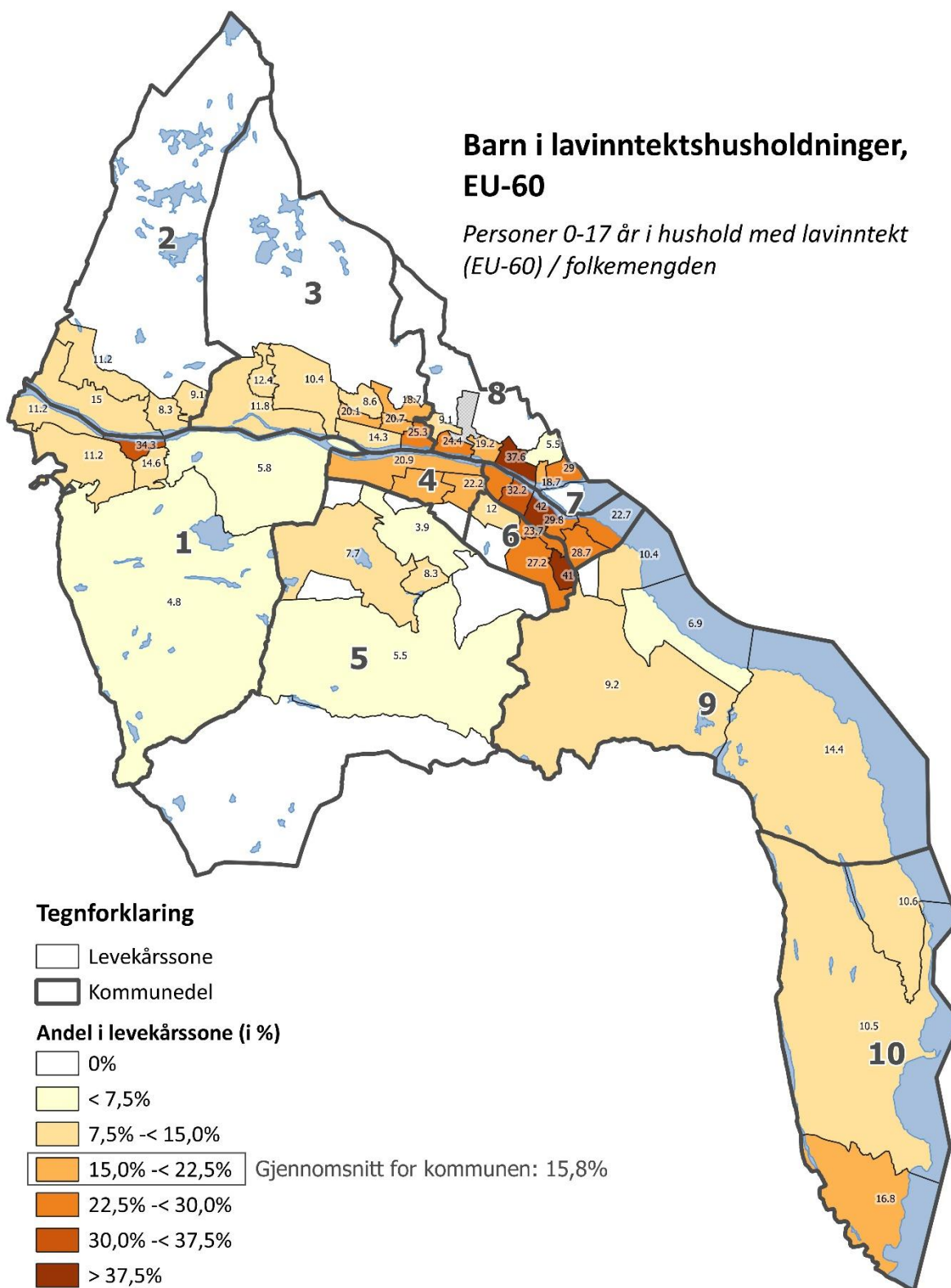

SSB tabell 08764 Prosentandel personer under 18 år i privathusholdninger med årlig inntekt etter skatt per forbruksenhet under 60 prosent av median husholdningsinntekt.

Andelen barn i lavinntektshusholdninger er geografisk ulikt fordelt internt i kommunen. Kartet på neste side viser prosentvis andel barn i lavinntektshusholdninger i ulike soner av kommunen.

Barn i lavinntektshusholdninger, EU-60

Personer 0-17 år i hushold med lavinntekt (EU-60) / folkemengden

Tegnforklaring

Levekårssone

Kommunedel

Andel i levekårssone (i %)

0%

< 7,5%

7,5% -< 15,0%

15,0% -< 22,5% Gjennomsnitt for kommunen: 15,8%

22,5% -< 30,0%

30,0% -< 37,5%

> 37,5%

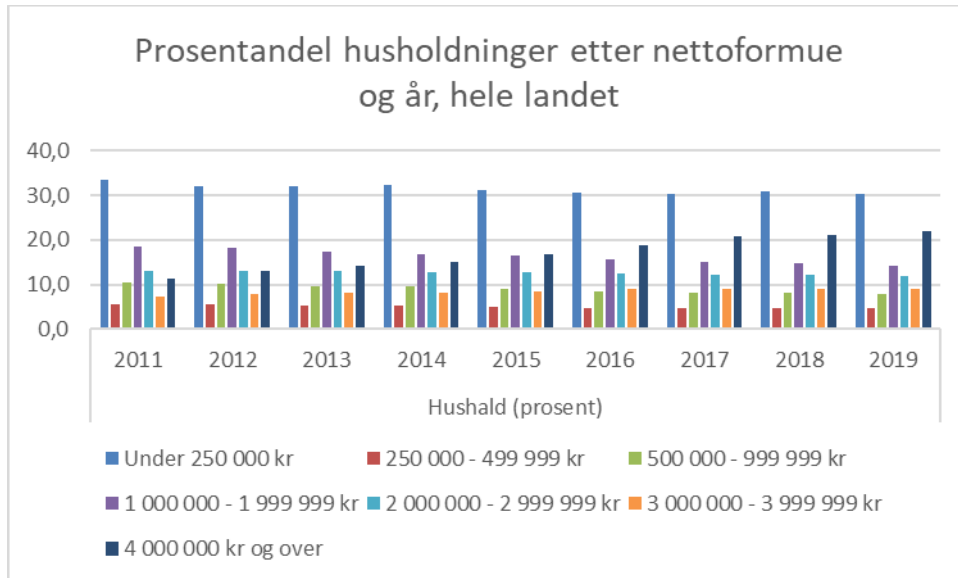
mangler data

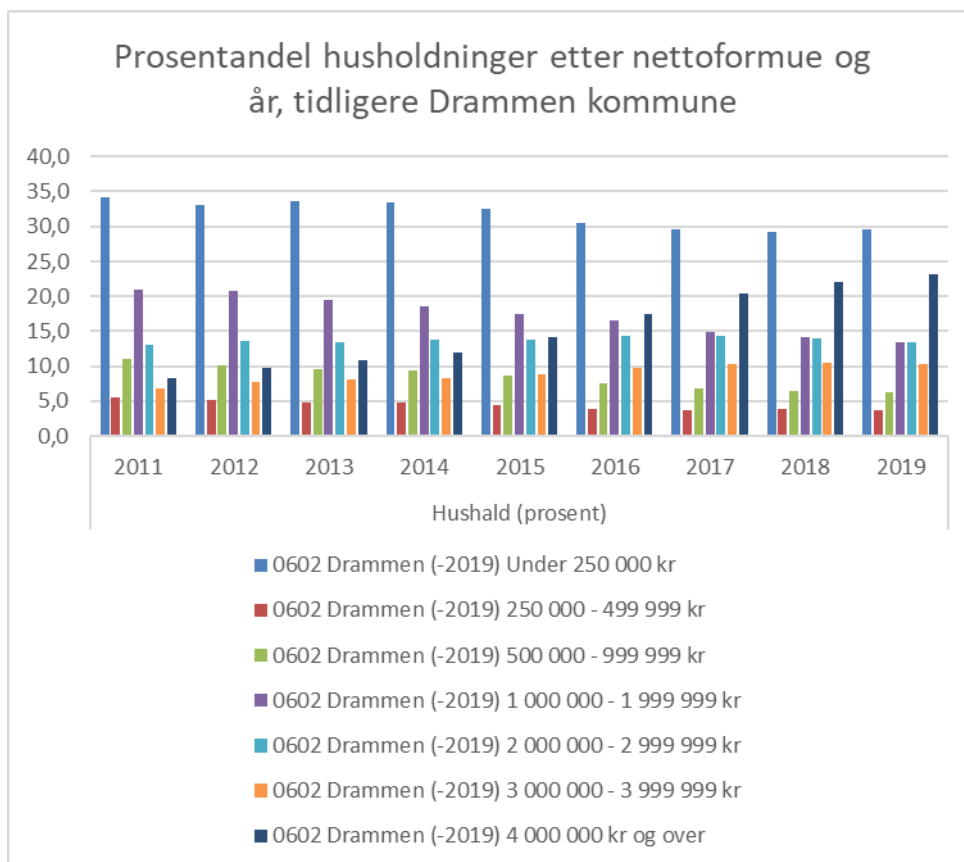
28.08.2020
Datakilde: SSB, data per 2018

Formue

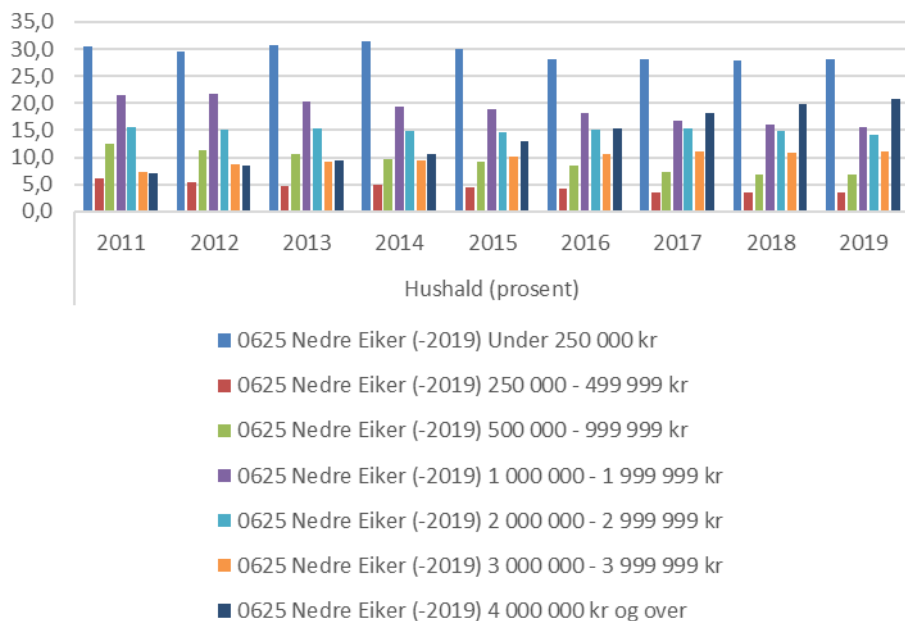
På samme måte som inntektsutviklingen for Drammen og hele landet har vist en økning i andelen som har mest og mindre reduksjon blant de som har minst, har den prosentvise fordelingen av husholdningers formue utviklet seg det siste tiåret:

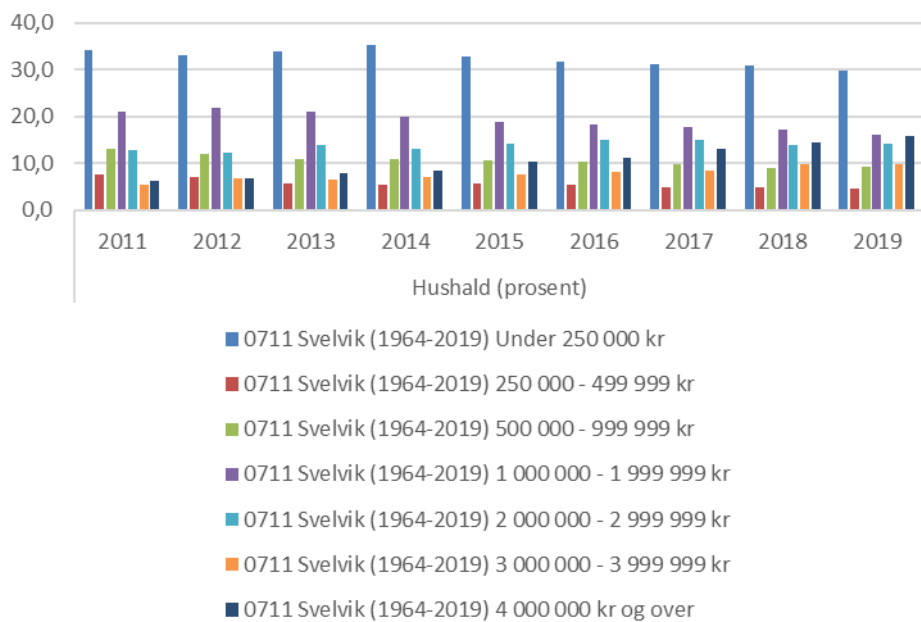
SSB tabell 10320 Prosentandel husholdninger etter nettoformue og år (studenthusholdninger og aleneboende barn under 18 år er ikke medregnet), tilsvarende for hver av de tre tidligere kommunene er vist under:

Prosentandel husholdninger etter nettoformue og år, tidligere Nedre Eiker kommune

Prosentandel husholdninger etter nettoformue og år, tidligere Svelvik kommune

4. Skole og oppvekst

Utdanningsløpet varer fra barnet begynner i barnehagen til fullført videregående skole. Gjennomføring av videregående opplæring er avgjørende for å kunne delta i samfunnet som voksen og lykkes i videre studier og arbeidsliv. Gjennom skolegangen er støttetjenester som helsestasjoner, skolehelsetjeneste og barnevern viktige for å danne grunnlaget for en trygg og god skolehverdag hvor elevene lærer og utvikler seg best mulig. Trygge nærmiljø med inkluderende fritidstilbud er også en viktig del av et godt oppvekstmiljø for barn og ungdom. Ulike lokale fritidstiltak bidrar til gode aktivitetstilbud til hele barne- og ungdomsbefolkningen.

Hovedtrender

- 95,4 % av alle barn går i barnehage
- Cirka 50% av elever på 1.-4.trinn i kommunale grunnskoler benytter skolefritidstilbudet (SFO/AKS)
- Elever på 10.trinn i kommunen har høyere grunnskolepoeng enn gjennomsnitt for landet
- Drammen kommune har noe lavere andel elever som er registrert i videregående opplæring samme år som avsluttet grunnskole enn gjennomsnitt for landet.
- Jenter er mer lovlidige enn gutter
- Det er en nedgang i registrert lovbrudd blant unge knyttet til narkotika og skadeverk, mens det er en økning i registrerte lovbrudd for unge knyttet til vold.
- Andelen nyfødte barn i Drammen som får hjemmebesøk innen 10 dager er 96,7%. Dette er vesentlig høyere enn for sammenlignbare kommuner som er 65,6%.

4.1 Barnehage

Utdanningsløpet starter allerede i barnehagen. I et stadig mer mangfoldig og flerkulturelt samfunn er barnehagen en integreringsarena som legger et viktig grunnlag for gjennomføringen av videregående opplæring. Barnehage har en egenverdi i å gi barn muligheter til lek og samhandling med jevnaldrende.

Det er 51 private og 36 kommunale barnehager i Drammen per 01.04.21. 95,4 % av alle barn i Drammen går i barnehage. Andelen minoritetsspråklige barn er 94,6 % av antallet barn med innvandrerbakgrunn. Andelen 0 åringer i barnehage er blant de høyeste i landet, men det er forholdsvis lav dekningsprosent i 1-2 alder. Ved utgangen av 2020 gikk 95,4 % av alle barn i alder 1-5 år i barnehage. På landsbasis hadde 89% barnehageplass i 2020. For aldersgruppen 1-2 år var dekningsgraden i Drammen i 2020 på 81,4 %, på landsbasis var den 86,2 %.

Dekningsgrad 0 åringer andel barn i barnehage i forhold til innbyggere (prosent)

	2017	2018	2019	2020
Drammen				2,2 %
Kostragruppe 12	1,4 %	2,0 %	3,4 %	1,2 %
Landet uten Oslo	1,0 %	0,9 %	1,1 %	1,3 %
ASSS med Oslo	0,7 %	0,8 %	1,1 %	1,4 %
Sandnes				1,6 %
Fredrikstad	0,4 %	0,3 %	0,8 %	0,6 %
Kristiansand				1,0 %

Relativt høy andel 0 åringer i barnehage kan være en indikasjon på overskudd av plasser og tidlig inntak av barn uten rett til plass.

Dekningsgrad 1-2 åringer andel barn i barnehage i forhold til innbyggere (prosent):

	2017	2018	2019	2020
Drammen				81,4 %
Kostragruppe 12	82,8 %	85,0 %	86,3 %	86,2 %
Landet uten Oslo	83,0 %	83,9 %	84,6 %	85,5 %
ASSS med Oslo	80,1 %	81,6 %	83,0 %	85,5 %
Sandnes				79,1 %
Fredrikstad	76,6 %	77,8 %	77,6 %	80,8 %
Kristiansand				80,9 %

Indikatoren gjelder innbyggere i aldersgruppen 1-2 år. Høy bruk av kontantstøtteordningen og foresatte med løs tilknytning til arbeidslivet kan forklare resultatet. Holdes denne opp mot andel 0 åringer i barnehage, ser vi en høy andel 0 åringer i forhold til landet som helhet, men det fortsetter ikke når vi kommer til 1-2 åringer. Dette kan være med på å underbygge tesen om mange ledige plasser og rekordtidlig inntak for å sikre seg brukere. Når det i 90% av tilfellene er de private barnehagene som tar opp 0 åringer, både i forbindelse med hovedopptaket og i månedene før hovedopptaket kan det forsterke tesen.

Minoritetsspråklige barn

Tidligere Drammen kommune har siden 2014 ligget høyt i dekningsgrad for minoritetsspråklige barn, en trend som ser ut til å fortsette i Nye Drammen kommune. Årsakene til dette kan blant annet være tidligere godt informasjonsarbeid og gratis barnehage.

Dekningsgrad andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til minoritetsbarn (prosent):

	2017	2018	2019	2020
Drammen				94,6 %
Kostragruppe 12	83,8 %	85,7 %	83,2 %	83,3 %
Landet uten Oslo	80,0 %	81,9 %	83,0 %	84,0 %
ASSS med Oslo	79,1 %	81,9 %	84,6 %	83,3 %
Sandnes				73,6 %
Fredrikstad	71,8 %	79,3 %	79,9 %	77,5 %
Kristiansand				82,3 %

Andel barn i private og kommunale barnehager

Per 31.12.20 gikk 52,2 % av barna i privat barnehage, andelen kommunale barn var 47,8 % (heltidsbarn). Andelen barn i private barnehager er økende.

Moderasjonsordninger

Det er ulike statlige moderasjonsordninger for foreldrebetaling i barnehage, og Drammens egen moderasjonsordning «Gratis barnehage» har antakelig bidratt til at barnehagedekningen holder seg høy.

Gratis barnehage innvilges etter søknad for barn i familier med familieinntekt under 462.000. For foreldre med inntekt mellom 462.000 og 592.167 innvilges redusert oppholdsbetaling etter statlig ordning. Alle barn i alder 2-5 år fra familier med inntekt under 583.650 har i tillegg rett til 20 timers gratis kjernetid i barnehagen. Per 01.04.21 har 829 barn gratis barnehage og 195 barn har redusert oppholdsbetaling med gratis kjernetid.

4.2 Skole

Drammen kommune har 32 grunnskoler:

- o 21 barneskoler
- o 9 ungdomsskoler
- o 1 kombinert barne- og ungdomsskole
- o 1 skole for elever på 1.- 10. trinn med nedsatt funksjonsevne.

Skolen er en av få fellesarenaer hvor alle barn og unge deltar, og strekker seg over 13 år. Det er derfor viktig at elevene møter en skole som er inkluderende og at de opplever trivsel og mestring. En vellykket skolegang er av svært stor betydning for videre karrieremuligheter og livsløp.

Læringsmiljø

Elevundersøkelsen er en årlig anonymisert nettbasert undersøkelse om elevenes læringsmiljø. Undersøkelsen er obligatorisk for elever på 7.trinn og 10.trinn. I Drammen ble undersøkelsen gjennomført i løpet av november/desember 2020. Resultatene fra elevundersøkelsen viser elevenes subjektive oppfatning av egen lærings situasjon. Svarene er skalert fra 1-5, der høy verdi vil si positive resultater for alle indeksene bortsett fra mobbing. Når det gjelder mobbing vil lav verdi tilsi lite mobbing.

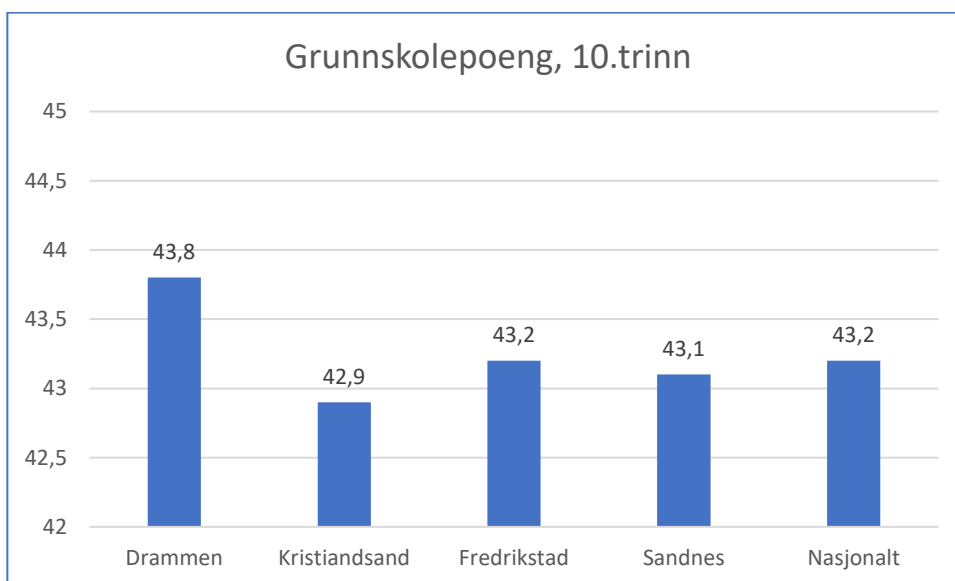
Indikator og nøkkeltall 7.trinn	Drammen	Nasjonalt gj.snitt	Kr.sand	Fredrikstad	Sandnes
Læringskultur	4,1	4	4	4	3,9
Elevdemokrati og medvirkning	3,7	3,7	3,8	3,7	3,8
Faglig utfordring	4	4	4,1	4,1	4
Felles regler	4,3	4,3	4,4	4,4	4,4
Trivsel	4,3	4,2	4,3	4,3	4,2
Mestring	4,1	4	4,1	4,1	4
Støtte fra lærerne	4,4	4,4	4,4	4,5	4,4
Motivasjon	3,8	3,7	3,8	3,8	3,6
Vurdering for læring	3,9	3,8	3,9	3,9	3,8
Støtte hjemmefra	4,3	4,3	4,4	4,4	4,2

Indikator og nøkkeltall 10.trinn	Drammen	Nasjonalt gj.snitt	Kr.sand	Fredrikstad	Sandnes
Læringskultur	4,1	3,9	3,9	3,9	3,8
Elevdemokrati og medvirkning	3,5	3,4	3,4	3,2	3,4
Faglig utfordring	4,4	4,3	4,3	4,3	4,3
Felles regler	4,2	4	4,1	4	4
Trivsel	4,2	4,1	4,2	4,2	4,1
Mestring	4	3,9	3,9	4	3,9
Støtte fra lærerne	4,2	4,1	4,1	4,1	4,1
Motivasjon	3,6	3,5	3,5	3,5	3,4
Vurdering for læring	3,5	3,3	3,3	3,3	3,4
Støtte hjemmefra	4,2	4,1	4,1	4,1	4
Utdanning og yrkesveiledning	3,7	3,8	3,9	3,8	3,9
Mobbing på skolen (prosent)	Drammen	Nasjonalt gj.snitt	Kr.sand	Fredrikstad	Sandnes
7.trinn	7,1	7,5	7,1	6,2	6,9
10.trinn	3,8	5,5	5,1	5,6	4,5

- Elevene på 7.trinn i Drammen ligger på eller over nasjonalt snitt på alle indikatorene
- Elevene på 10.trinn i Drammen ligger over nasjonalt snitt på alle indikatorene, bortsett fra indikatoren utdanning og yrkesveiledning som er under nasjonalt snitt.
- Resultatene for mobbing (prosent) viser i store trekk positive resultater for Drammen både for 7.trinn og 10.trinn. Resultatene for digital mobbing i Drammen skiller seg derimot negativt ut for elevene på 7.trinn. Resultatet er vesentlig dårligere enn alle kommunen sammenligner seg med.

Skoleresultater

Grunnskolepoeng er et mål for det samlede læringsutbyttet for elever som sluttvurderes med karakterer. Karakterene brukes som kriterium for opptak til videregående skole. Grunnskolepoeng er beregnet som summen av elevenes avsluttende karakterer, delt på antall karakterer og ganget med 10. Grunnskolepoeng presenteres som karaktergjennomsnitt med én desimal.

Drammen har bedre resultat for grunnskolepoeng enn både nasjonalt gjennomsnitt og resultat fra tre sammenlignbare kommuner.

Særskilt norskopplæring

En elev som ikke kan norsk, eller som har svake norskerferdigheter, skal ha et tilrettelagt tilbud i norskopplæringen. Særskilt norskopplæring innebærer forsterket opplæring i norsk.

I Drammen kommune har 8,4% av elevene i alderen 6-15 år tilbud om særskilt norskopplæring. Nasjonalt snitt er 6,3.

Spesialundervisning

Elever som ikke har eller kan få tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen, har rett til spesialundervisning etter opplæringsloven § 5-1. Spesialundervisning kan for eksempel være at eleven jobber etter andre læringsmål enn andre elever, at en lærer eller assistent følger opp eleven i klassen eller at eleven får særskilt tilpasset utstyr. Det er skolen/rektor som fatter vedtak om spesialundervisning, basert på en sakkyndig vurdering fra PPT. Elever med vedtak om spesialundervisning får dette i ulikt omfang og med ulik organisering. Omfang av spesialundervisning kan gjelde fra ett fag og noen få timer i uka til i alle fag og timer.

I Drammen kommune får 8 % av elevene spesialundervisning. Nasjonalt snitt i 7,7%. Det er flere gutter enn jenter som mottar spesialundervisning i grunnskolen i Drammen.

Deltagelse på skolefritidstilbud

I Drammen går cirka 50% av elevene på 1.-4.trinn i skolefritidsordninger (SFO/AKS). På SFO/AKS betaler foresatte for plassen i et inntektsgradert system ut fra familiens samlede inntekt. Drammen har også gratis ettermiddagsplass for barn i lavinntektsfamilier. Cirka 400 barn i snitt har redusert oppholdsbetaling, og av disse har cirka 330 barn tilbud om gratis plass på SFO/AKS.

Drammen kommune har i tillegg seks private skolefritidsordninger.

Gjennomføring av videregående opplæring

Alle elever og lærlinger som er i stand til det, skal gjennomføre videregående opplæring. Gjennomføring av videregående opplæring er avgjørende for å kunne delta i samfunnet som voksen og lykkes i videre studier og arbeidsliv. Det er Fylkeskommunene som har ansvaret for den videregående opplæringen, men grunnlaget elevene har for å mestre videregående opplæring får elevene gjennom grunnskolen.

Elevene har per i dag rett til å bruke 5 år på å gjennomføre videregående opplæring.

	Drammen	Kr.sand	Fredrikstad	Sandnes	Nasjonalt
Elever (16 år) som er registrert i videregående opplæring samme år som avsluttet grunnskole	95,7 %	99,1 %	98,1 %	97,9 %	98,2 %

Drammen kommune har noe lavere andel elever som er registrert i videregående opplæring samme år som avsluttet grunnskole. En av årsakene til dette kan være at inntil 25 elever bruker ett ekstra år i grunnskolen ved Ung11 før de begynner i videregående opplæring. Ung11 er et ekstra år i grunnskolen som skal bidra til økt gjennomføringsgrad i videregående opplæring.

4.3 Oppvekstmiljø og fritidstilbud

Fritidsklubbene spiller en viktig rolle for mange ungdommer i Drammen. I Drammen har vi våren 2021 ulike kommunale barne- og ungdomstiltak spredt på kommunens 10 kommunedeler. Tilbudet gis gjennom ordinære fritidsaktiviteter og når særlige utsatte grupper gjennom gratis aktiviteter, tilbud om tilrettelagte aktiviteter, ferieaktiviteter og lignende. Drammen har fritidstilbud til barn og unge som dekke alle kommunedeler, men omfanget og ressursbruk varierer.

I tillegg til kommunens egne fritidstiltak finnes det fritidstiltak i regi av foreldregrupper, menigheter, organisasjoner, lag og foreninger som rekrutterer lokalt og er et viktig supplement til de kommunale møteplassene. Kulturskoletilbud for barn og unge er et annet viktig fritidstilbud, og dette er omtalt i kapittel 11.

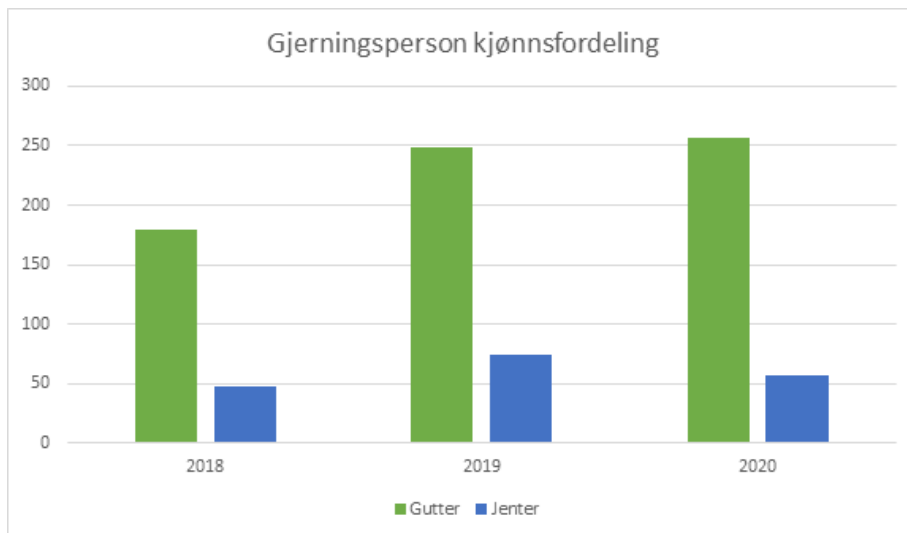
4.4 Problematferd og vold blant ungdom

De fleste ungdommer er lovlidige. Ungdomstiden er en periode for utprøving og noen ungdommer er involvert i handlinger som ikke er sosialt akseptert eller som er på kant med loven. Tidligere ungdomsundersøkelser fra 2016 og 2017 viser at en liten gruppe unge står for mesteparten av de atferdsproblemene som da ble kartlagt. Dette er ofte ungdom som har flere tilleggsproblemer som ustabile hjemmeliv, svak psykisk helse, dårlig skoletilpasning og rusproblemer.

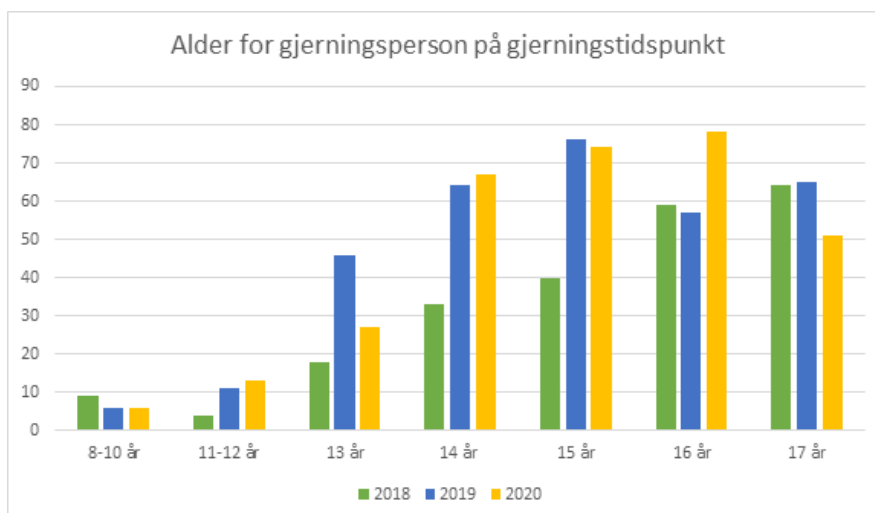
Drammen har ikke oppdaterte tall fra ungdomsundersøkelser, men utvikling over tid tilsier at dette bildet er lite endret. En liten gruppe ungdommer (<5%) står for en stor del av utfordrende atferd blant unge. Ny ungdomsundersøkelse gjennomføres i 2021 blant annet med spørsmål om barn og unges egen opplevelse av om de gjør noe galt.

Ungdomskriminalitet

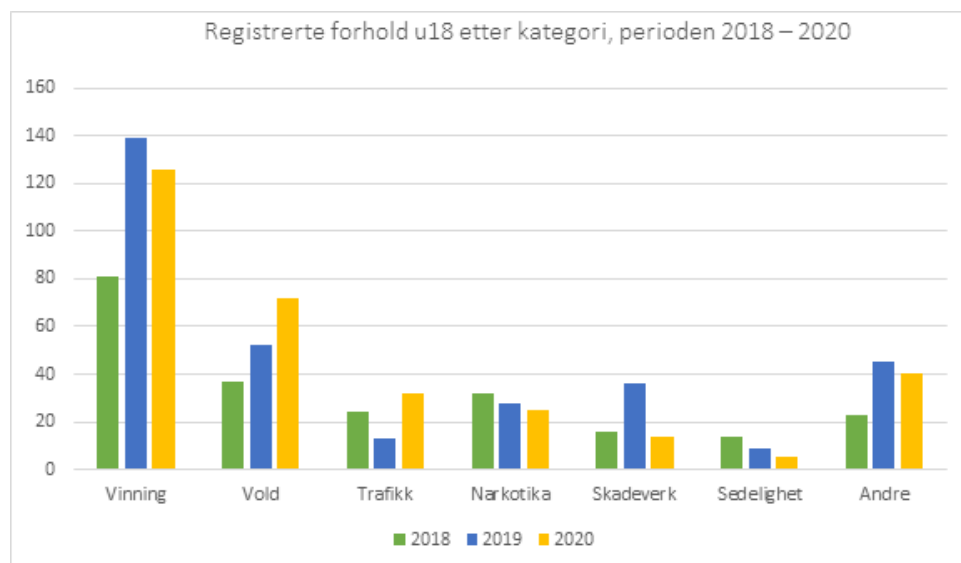
Den registrerte barne- og ungdomskriminaliteten har økt fra 2018 til 2019, for så å gå litt tilbake i 2020. I 2018 ble 227 unge under 18 i Drammen registrert for straffbare forhold, i 2019 var tallet 322, mens 2020 viser 314. Omtrent en av fem var jenter.

De unges alder viser seg slik, med en økning i perioden fordelt på flere grupper, unntatt de eldste på 17 år og de yngste under 11.

Tallene viser registrerte lovbrudd og påvirkes ikke bare av den faktiske kriminelle aktiviteten, men også politiets aktivitet mot området. For deler av den økte registreringen virker kontrollaspektet inn ved at blant annet politiet har hatt økt aktivitet i noen perioder mot enkelte grupper, for eksempel med flere kriminalitetsforebyggere på jobb.

Tabellen viser økning for registrerte lovbrudd knytte til vinning, trafikk og vold.

4.5 Rus blant unge

Alkohol

Alkoholbruken blant ungdom i Norge har gått betydelig ned de siste 20 år. Ungdata undersøkelser over hele Norge siden 2011 har vist en nedadgående trend i alkoholbruken blant ungdom^[1]. Prosentandelen som drikker alkohol jevnlig er økende med økende alder, men fortsatt nedadgående. Det er grunn til å tro at dette gjelder også lokalt i Drammen på tross av at vi ikke har ferske ungdata tall som bekrefter denne utviklingen.

Cannabis

Ulike trender ulike steder i landet gjør det vanskelig å påpeke en nasjonal trend. Ungdata sier noe om cannabisbruk blant unge, men vi har ikke oppdaterte tall for Drammen. Ny ungdata undersøkelse gjennomføres i 2021 blant annet med spørsmål om unges rusbruk.

^[1] www.ungdata.no

4.6 Helsestasjon- og skolehelsetjenesten

Hjemmebesøk fra helsestasjon innen to uker er en av de anbefalte helsekonsultasjonene i nasjonal faglig retningslinje for helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Tall for 2020 viser at 96,7% av nyfødte barn i Drammen fikk hjemmebesøk innen 10 dager. Andelen nyfødte som får hjemmebesøk i sammenlignbare kommuner er 65,6%. Andelen barn som har fullført helseundersøkelse ved 4 års alderen er 77,6% i 2020. Prosentandelen for sammenlignbare kommuner er 87,0%.

4.7 Barn med barneverntiltak

Andelen barn og unge med barnevernstiltak i Drammen i løpet av året 2020 er 3,7%. Tallet for sammenlignbare kommuner er 3,1%. Årsaken til høyere dekningsgrad i Drammen antas å ha sammenheng med demografiske utfordringer. Av til sammen 985 tiltak var 793 tiltak i hjemmet. De resterende 192 tiltakene var omsorgstiltak, det vil si fosterhjem, beredskapshjem eller barnevernsinstitusjon.

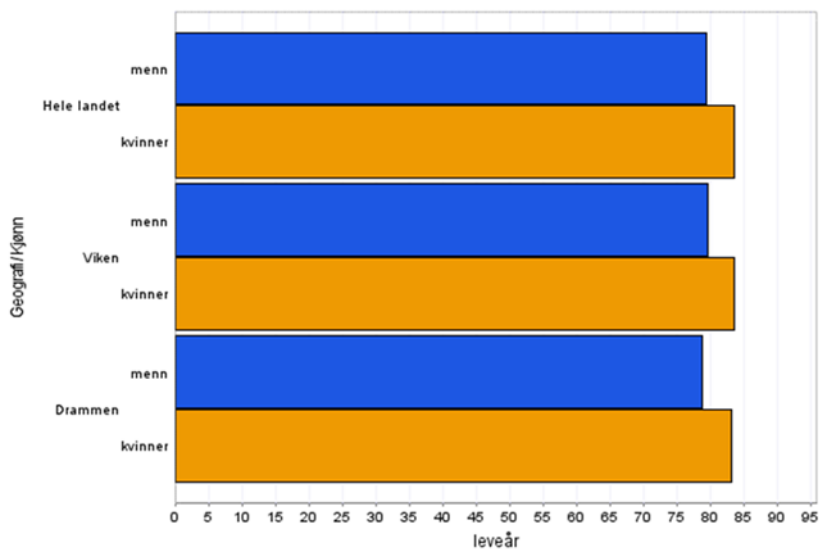
5. Befolkningens helsetilstand og eldres tjenestebehov

Hovedtrender

- Forventet levealder ved fødsel for menn i Drammen er 78,7 år, og for kvinner 83 år
- Flere i alderen 45 til 74 år har hjerte- og karsykdommer i Drammen enn gjennomsnittlig i både landet og fylket
- Per 2018 er det i Drammen omlagt 40 per 1000 innbyggere som har oppsøkt legen grunnet affektive og depressive lidelser, mens 24 per 1000 innbyggere har gjort det på bakgrunn angstlidelser
- Vaksinasjonsdekningen blant barn er god
- I 2019 fikk 38,4 % av Drammens eldre influensavaksine. Andelen som vaksineres øker med årene

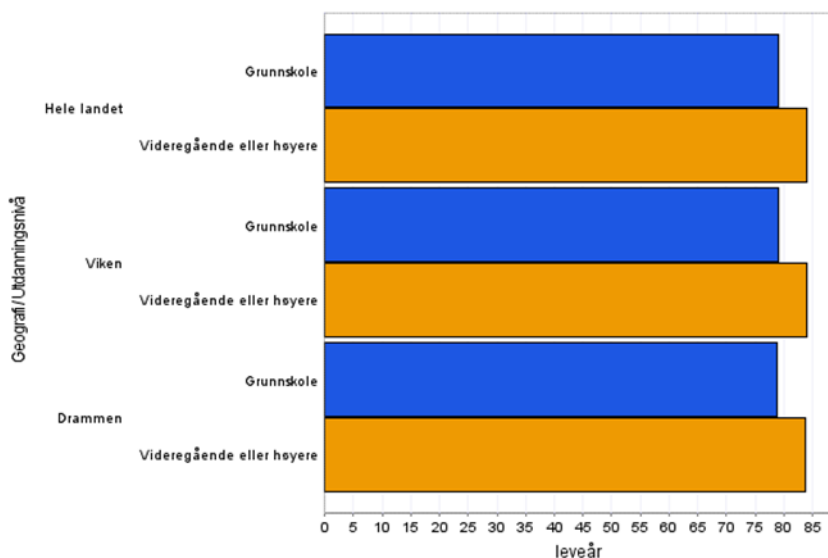
5.1 Forventet levealder

I Drammen er forventet levealder 78,7 år for menn og 83 år for kvinner, per 2018. Dette er ikke signifikant forskjell fra forventet levealder for landet som helhet, som er 79,4 år for menn og 83,5 år for kvinner. Viken viser en forventet levealder på henholdsvis 79,6 og 83,6 år for menn og kvinner. Forventet levealder i Drammen er likevel noe lavere enn i Norge som helhet og fylket.

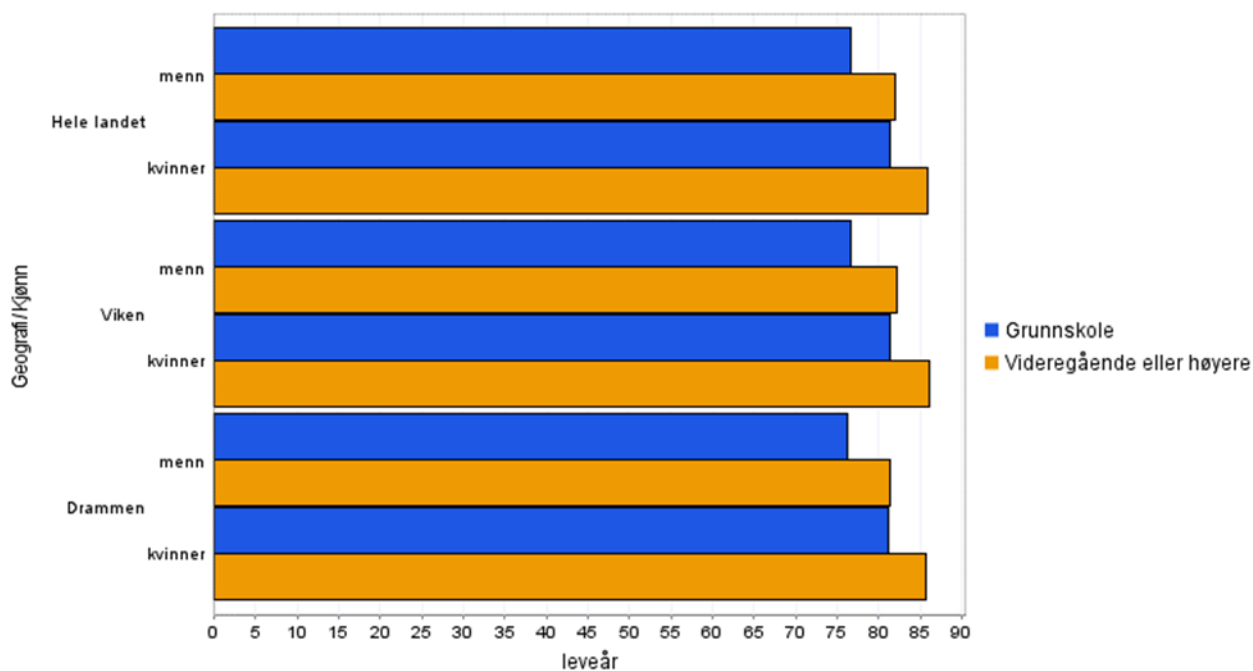
Diagrammet over: forventet levealder (2004-2018), kilde: SSB

De siste 30 årene har alle grupper i Norge fått bedre helse, men helsegevinsten har vært størst for gruppen med lang utdanning og høy inntekt. For eksempel har denne gruppen høyere forventet levealder enn de med kortere utdanning og lavere inntekt. Særlig de siste ti årene har helseforskjellene økt, det gjelder både fysisk og psykisk helse.

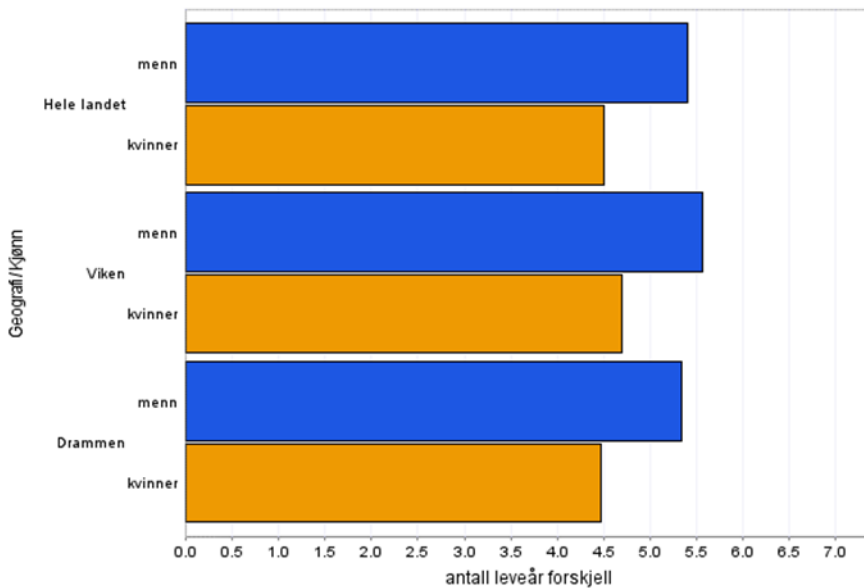
Diagrammet over viser forventet levealder etter utdanning. Samlet kjønn (2003-2017) kilde: SSB

I likhet med statistikk for hele landet og fylket er forventet levealder for de med lav utdanning lavere enn de med noe høyere utdanning. Samlet sett er det omlagt 5 års forskjell.

Diagrammet over: forventet levealder. Menn og kvinner. Etter utdanning (2003-2017). Kilde: SSB

Ser man på menn og kvinner hver for seg er forskjellen fortsatt omtrent 5 år. I Drammen lever menn med grunnskoleutdanning i gjennomsnitt 76,2 år, mens menn med videregående eller høyere utdanning 81,5 år. Kvinner på sin side har en forventet levealder på 81,3 år dersom de har grunnskolen som høyest fullført utdanning, og 85,7 dersom de har fullført videregående eller høyere utdanning.

Diagrammet over viser leveårsforskjell mellom utdanningsgrupper (2003-2017). Kilde: SSB

5.2 Ikke-smittsomme sykdommer

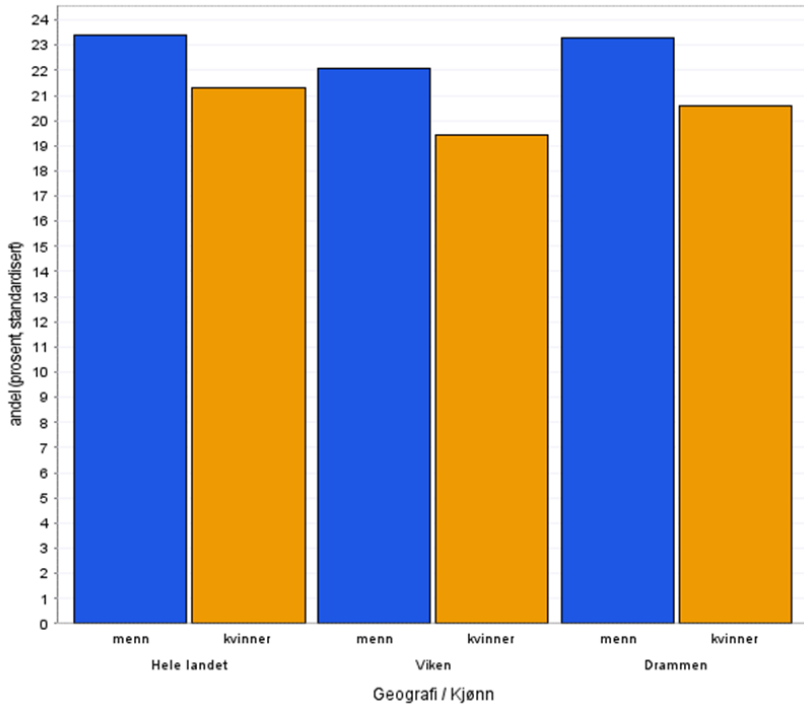
Overvekt og fedme

Data fra vernepliktsverket viser andel gutter og jenter med overvekt (dvs. KMI tilsvarende 25-29,9 kg/m²), fedme (dvs. KMI tilsvarende over eller lik 30 kg/m²) eller overvekt inkludert fedme (dvs. KMI tilsvarende over eller lik 25 kg/m²), i prosent av alle som oppga høyde og vekt i den nettbaserte sesjon 1. Statistikken viser 4 års gjennomsnitt (2016-19).

Kroppsmasseindeks (KMI) er et uttrykk for vekt i forhold til høyde, og benyttes for å kunne måle og sammenligne helseisikoen ved blant annet overvekt i en befolkning.

Overvekt og fedme gir økt risiko for type 2-diabetes, hjerte- og karsykdommer, høyt blodtrykk, slitasjegikt i knær og hofter og enkelte kreftsykdommer som tykktarmskreft. Overvekt og fedme kan også ha alvorlige psykiske helsekonsekvenser. Det er ingen klar KMI-grense for når sykdomsrisikoen øker eller faller, overgangene er glidende.

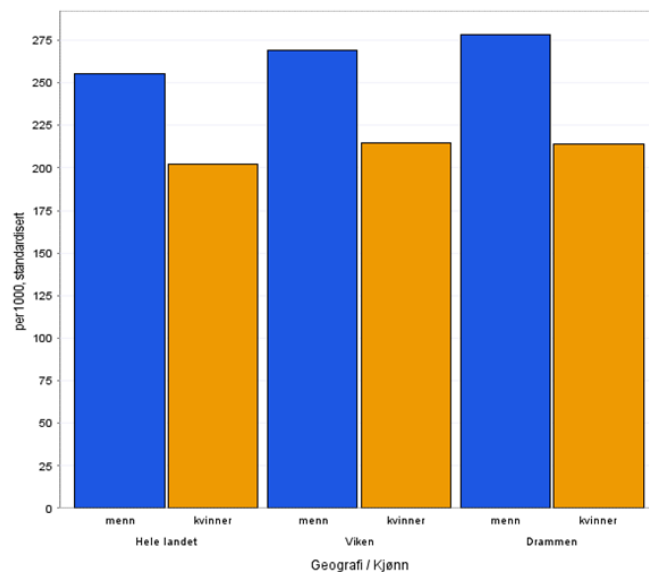
En viktig nyans er at når det gjelder vurdering av enkeltpersoners grad av overvekt og fedme, er ikke KMI alltid like egnet fordi flere andre faktorer spiller inn. En svakhet ved KMI er for eksempel at den ikke skiller mellom fett- og muskelmasse. For helsen har det dessuten betydning hvordan fett er fordelt på kroppen.

Diagrammet over: overvekt og fedme, selvrapportert ved sesjon 1- overvekt inkl. fedme (KMI over 25), andel (prosent, standardisert), 2016-2019. Kilde: Vernepliktsverket/SSB

Hjerte og karsykdom

Hjerte og karsykdommer er en av de hyppigste dødsårsaker i Norge ifølge tilgjengelig statistikk og forskning. Forekomsten skyldes arvelige faktorer i samspill med faktorer som røyking, høyt blodtrykk, høyt kolesterolnivå og diabetes. Mange av hjerte- og kardødsfallene skjer i høy alder. I den delen av befolkningen som har lav utdannelse og/eller lav inntekt, er hjerte- og kardødeligheten samlesett høyere enn blant dem som har høyskole- og universitetsutdannelse.

Diagrammet over: data fra primærhelsetjenesten, brukere – Hjerte- og karsykdomsdiagnoser, totalt (K70-99), 45-74 år, per 1000, standardisert, 2016-2018. Kontroll og Utbetaling av HelseRefusjon (KUHR)-databasen i HELFO, Helsedirektoratet.

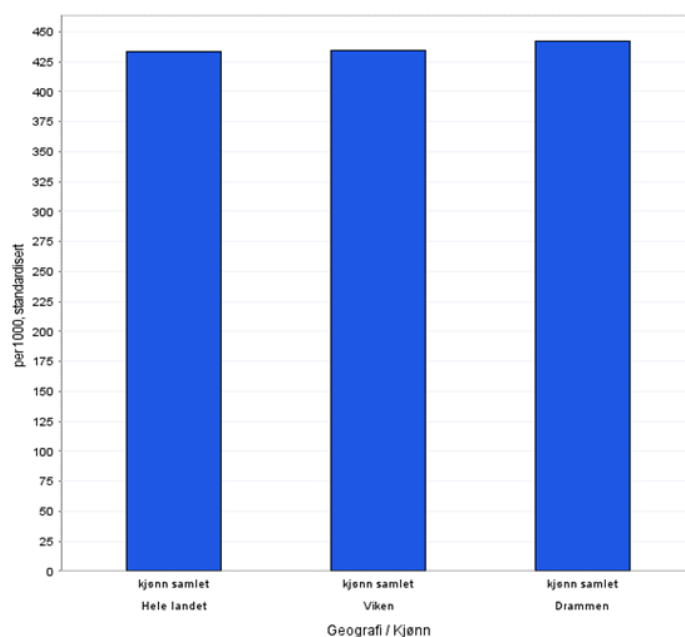
Denne statistikken beskriver antall unike personer i kontakt med fastlege eller legevakt per 1000 innbyggere per år. Alle kontakttyper er inkludert. Dersom en person har vært i kontakt med fastlege eller legevakt flere ganger i løpet av kalenderåret med samme sykdom/ lidelse, telles vedkommende kun én gang. Statistikken viser 3 års gjennomsnitt. Statistikken omfatter ikke kontakt med private behandlere. Alle kommunale legevakter er med i datagrunnlaget. Data med utgangspunkt i helserefusjonskrav har i liten grad vært brukt til å si noe om helsetilstanden i befolkningen tidligere, og vi vet foreløpig ikke nok om datakvaliteten. Det antas at tallene påvirkes av legenes diagnostiseringspraksis.

Statistikken viser at menn rammes i større grad enn kvinner. Årsakene kan være sammensatte. Drammen har høyere antall tilfeller per 1000 innbyggere i alderen 45-74 år, enn gjennomsnittlig i både landet og fylket, med unntak av kvinner i Viken.

Muskel og skjelettsymptomer og -plager

Muskel- og skjelettsykdommer er den diagnosegruppen som plager flest og påfører største kostnader, selv om de har lite betydning i dødelighetsøymed. Likevel representerer muskel- og skjelettsykdommer de vanligste årsakene til sykefravær og uførhet.

Muskel- og skjelettskader, sykdommer og plager omfatter en lang rekke ulike tilstander som har det til felles at de er forbundet med smerte og eventuelt nedsatt funksjon knyttet til muskel- og skjelettsystemet. Risikofaktorer er mangfoldige, og mulighetene for forebygging, avhenger av diagnose. Generalisert har mange typer muskel- og skjelettsykdommer og -plager sammenheng med økende alder, stillesittende livsstil og til dels også overvekt. Forskning er likevel tydelig på at muskel- og skjelettsykdommer er vanligere hos personer med lav sosioøkonomisk status.

Diagrammet over: data fra Primærhelsetjenesten, brukere – Muskel og skjelett (ekskl. brudd og skader (L01-L29, L70-71 og L82-99))* , 45-74 år, per 1000, standardisert, 2016-2018. Kontroll og Utbetaling av HelseRefusjon (KUHR)-databasen i HELFO, Helsedirektoratet.

Dataene beskriver antall unike personer i kontakt med fastlege eller legevakt inkludert kontakt med fysioterapeut og kiropraktor, per 1000 innbyggere per år. Alle kontakttyper er inkludert. Dersom en person har vært i kontakt med fastlege eller legevakt flere ganger i løpet av kalenderåret med samme sykdom/ lidelse, telles vedkommende kun én gang. Statistikken viser 3 års gjennomsnitt.

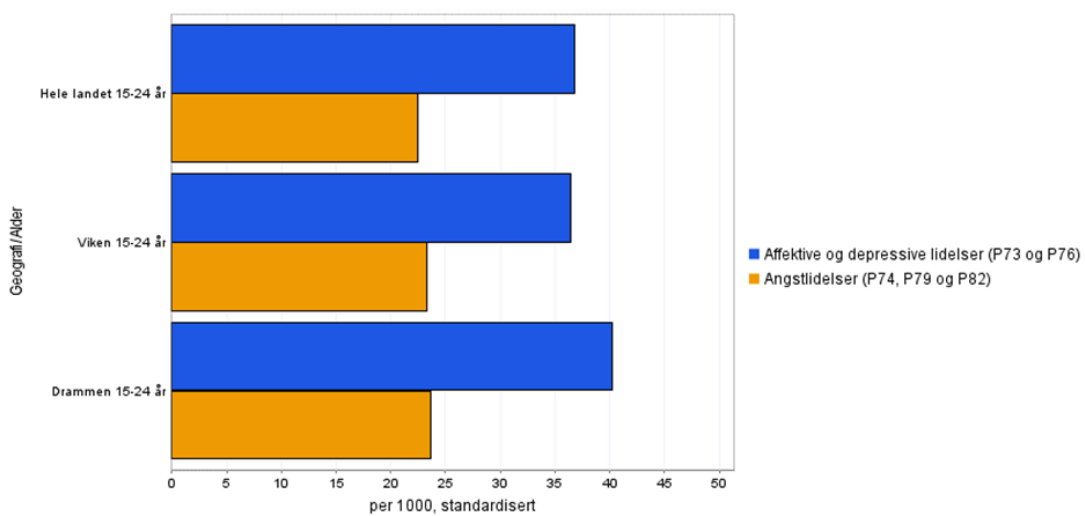
Drammen viser flere personer med muskel og skjelett problemer (442 per 1000) i perioden enn gjennomsnittlig antall tilfeller enn både Norge og Viken.

5.3 Psykisk helse

Helseproblemer relatert til psykisk uhelse forekommer hos mennesker i ulike aldersgrupper og i alle deler av befolkningen. Likevel vil graden av alvorlighet, kompleksitet og tjenestebehov variere fra person til person. I noen tilfeller handler det om arv, mens i andre knyttes det til utforutsatte hendelser en kortvarig livssituasjon som oppleves som vanskelig å håndtere. I alle fall, kan det være vanskelig å være helt presis på hva årsaksforholdet kan være.

Det som kan konstateres er at psykiske symptomer/lidelser og plager er vanligere enn det man tror, og at det er viktig å skille mellom symptomer, lidelser og plager når det refereres til utfordringsbilder.

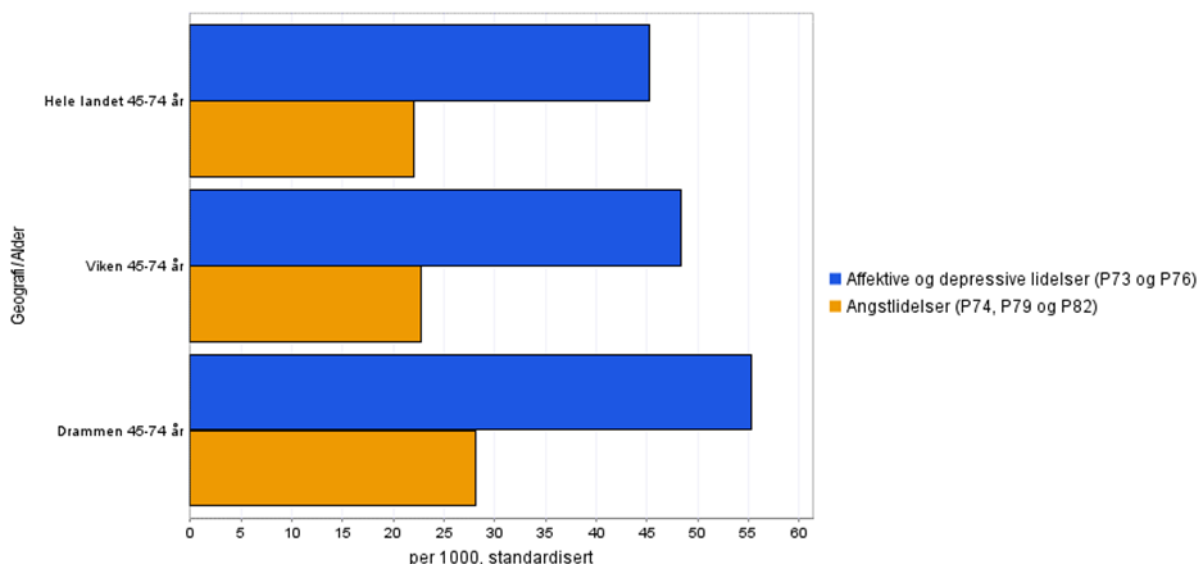
Det vil si at utfordringsbildet vil til enhver tid være knyttet samfunnsmessige endringer som kan eksemplifiseres med språk og uttrykksform, sosiale aspekter samt, hva som oppfattes som psykiske problemer og ikke minst endringer i selve fagfeltet. Likevel er eksisterende data et signal på at en del av befolkning trolig, opplever noe dårligere mental helse enn de fleste av oss.

Diagrammet over: data om Psykisk helse. Primærhelsetjenesten. Forekomst 15-24 år. Kontroll og Utbetaling av HelseRefusjon (KUHR)-databasen i HELFO, Helsedirektoratet.2016-2018. per 1000 standardisert.

Diagrammet viser en statistikk knyttet til affektive, depressive og angstlidelser konsentrert i aldersgruppen ungdom (15-24 år). Psykiske lidelser i denne gruppen kan representere en fare for langvarig tilstand for den de gjelder, med store konsekvenser for familien og samfunnet for øvrig. Indikatoren bidrar til å få et bilde slik det blir enklere å iverksette tiltak.

Per 2018 er det i Drammen omlagt 40 per 1000 innbyggere som har oppsøkt legen grunnet affektive og depressive lidelser, mens 24 per 1000 innbyggere har gjort det på bakgrunn angstlidelser. Tallene er litt høyere enn landsgjennomsnittet og Viken.

Diagrammet over: Psykisk helse. Primærhelsetjenesten. Forekomst 45-74 år. Kontroll og Utbetaling av HelseRefusjon (KUHR)-databasen i HELFO, Helsedirektoratet.2016-2018. per 1000 standardisert

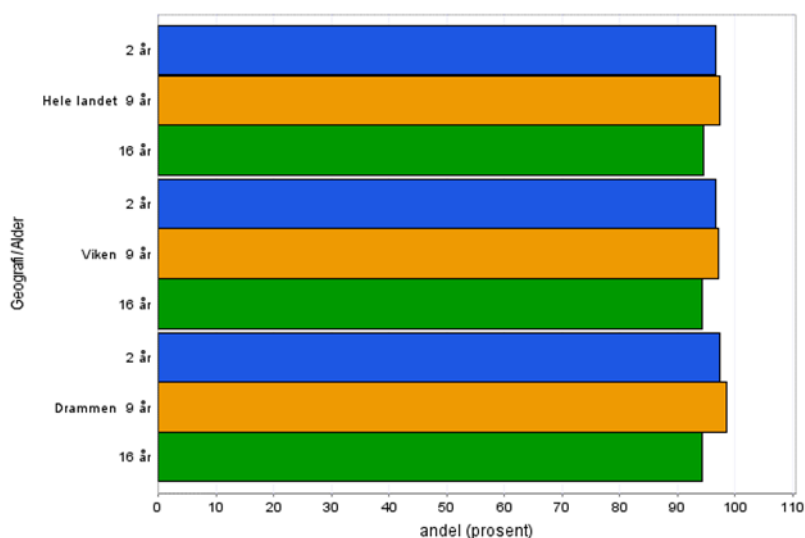
Per 2018 var det i Drammen 55 per 1000 innbyggere som oppsøkte legen grunnet affektive og depressive lidelser, mens 28 per 1000 innbyggere gjorde det på bakgrunn angstlidelser. Statistikken for hele landet viser 45 per 1000 når det gjelder P73 og P76 og 22 per 1000 innbyggere som slet med angst lidelser i perioden. Viken viser til noe høyere tall, henholdsvis 48 og 23 per 1000. Statistikken fra Viken er fortsatt lavere enn i Drammen i perioden.

5.4 Smittevern

Vaksinasjonsdekning – barnevaksinasjonsprogrammet

Indikatoren forklares som andel fullvaksinerte barn mot meslinger ved henholdsvis 2, 9 og 16 års alder. Andelen oppgis i prosent av alle barn i aldersgruppene 2 år, 9 år eller 16 år. Statistikken viser 5 års glidende gjennomsnitt.

Kommunene i Norge i likhet med Drammen har innarbeidet gode rutiner for oppfølging av vaksinasjonsprogrammene slik det vises i statistikken.

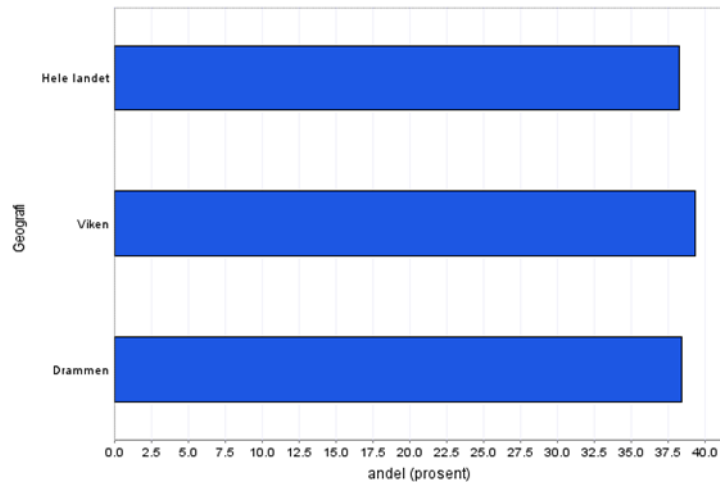
Diagrammet over: Vaksinasjonsdekning - barnevaksinasjonsprogrammet. Meslinger. FHI. 2019

Drammen har en høy andel vaksinerte mot meslinger også sammenlignet med Norge som helhet og fylket. Ved 2 år er andelen 97,4 %, ved 9 år 98,5 % og ved 16 år 94 %.

Influensavaksinerte over 65 år

Influenza kan gi alvorlig sykdom og i verste fall forårsake dødsfall hos personer i risikogrupperne. Personer over 65 år er den største risikogruppen. Å vaksinere mot influensa forebygger både selve influensasykdommen og mulige følgesykdommer. Influensa skyldes virus og kan være alvorlig for eldre og personer med kroniske sykdommer.

Kommunen har ansvar for å tilby influensavaksine til eldre over 65 år og andre risikogrupper. WHO og Norge har et mål om at 75 prosent i risikogrupperne blir vaksinert.

Diagrammet over: Influensavaksinerte 65+. FHI. 2018-2019

Per 2019 hadde 38,4 % av Drammens eldre fått influensavaksine. Andelen som vaksineres øker med årene. I perioden 2015-2016 var en andel på 26,5 %. Andelen som er vaksinert i Drammen per 2019 er på nivå med landsgjennomsnittet (38,2 %) og Viken (39,3%).

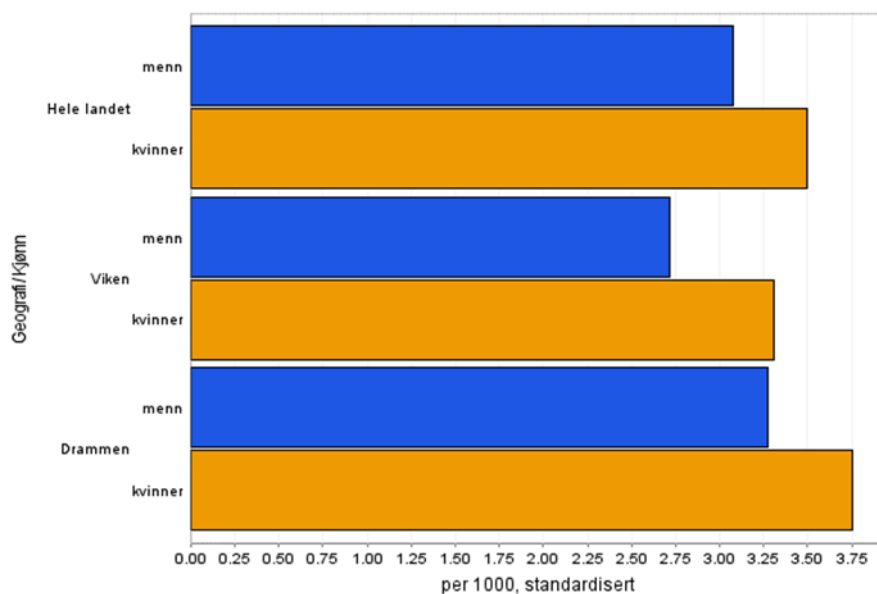
5.5 Levevaner

Kols/ lungesykdom

KOLS er en sykdom som kan gi betydelig funksjonsnedsettelse. Alt forskning viser at røyking er den vanligste årsaken til KOLS, og at det forklarer to av tre tilfeller.

Risikoen øker med blant annet økende tobakksforbruk og antall år man har røyket. Samtidig er finnes det belegg for at personer som arbeider i et miljø med bl.a. kvartsstøv og metallholdige gasser, eller som arbeider i gruver og tunneler, har også økt risiko for KOLS. Alt fra utendørs forurensing, fysisk inaktivitet og kostholds faktorer kan påvirke risikoen, men her er det mangelfull kunnskap.

Indikatoren beskriver antall pasienter innlagt (dag- og døgnopphold) i somatiske sykehus på grunn av KOLS per 1000 innbyggere per år. Dersom en person legges inn flere ganger i løpet av kalenderåret med KOLS, telles vedkommende kun én gang. Statistikken viser 3 års glidende gjennomsnitt (dvs. gjennomsnitt for overlappende 3-årsperioder). Statistikken som legges frem her gjelder for perioden 2015-2017.

Diagrammet over: KOLS, spesialisthelsetjenesten (45 +) – per 1000, standardisert. per kjønn Norsk pasientregister (NPR)(2015-17)

Drammen kommune hadde per 2017 3,5 personer per 1000 innbyggere som har vært innlagt i somatisk sykehus på grunn av KOLS. Det er 0,2 personer per 1000 innbyggere flere enn landsgjennomsnittet og 0,5 flere enn fylket.

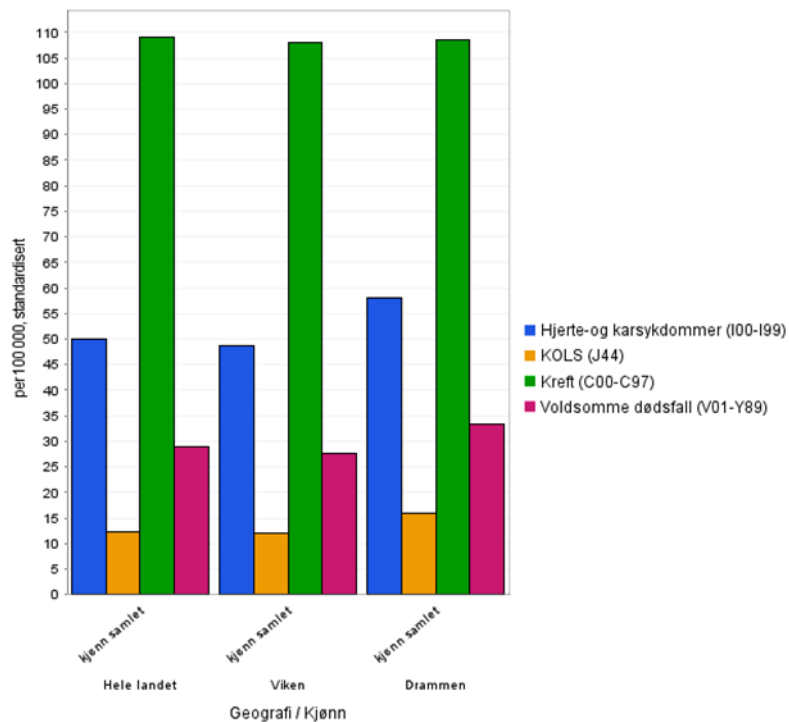
5.6 Selvpåførte skader, vold og ulykker

Dødelighet, tidlig død

Tidlig død er i statistikken definert som død før 75 års alder av gitte sykdomsgrupper, og er en viktig kilde til informasjon om hvor vi bør sette inn forebyggende tiltak. Dagens dødsårsaksmonster gjenspeiler ikke nødvendigvis befolkningens levevaner de siste årene men er likevel vesentlig å se på. Datakvaliteten er i hovedsak god. En viktig faktor som påvirker kvaliteten av dataen over tid er at det utføres imidlertid stadig færre obduksjoner slik at kvalitetssikringen av diagnoser er vanskelig.

Diagrammet under viser de dødsårsakene som rammer mest i Drammensamfunnet i perioden 2009-2018.

Dødsårsaksstatistikken utarbeides på grunnlag av dødsmeldinger fra offentlige leger. I tillegg innhentes opplysninger fra Kreftregisteret, Medisinsk fødselsregister, statistikk over veitrafikkulykker og resultater av obduksjoner fra sykehus og rettsmedisinske undersøkelser.

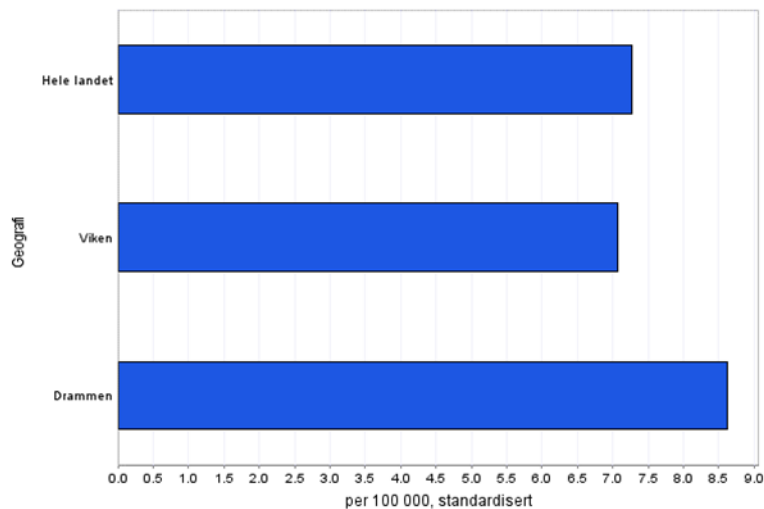

Diagrammet over: Dødsårsaker, tidlig død 0-74 år 2009-2018. Dødsårsaksregisteret ved Folkehelseinstituttet

Narkotikautløste dødsfall

Selv mord og overdoser er de viktigste dødsårsakene blant unge og voksne i alderen 15-49 år i Norge. Dataen forklares som antall narkotikautløste dødsfall per 100 000 innbyggere fra 15 år, per år, og alders- og kjønnsstandardisert. Statistikken viser tre års glidende gjennomsnitt.

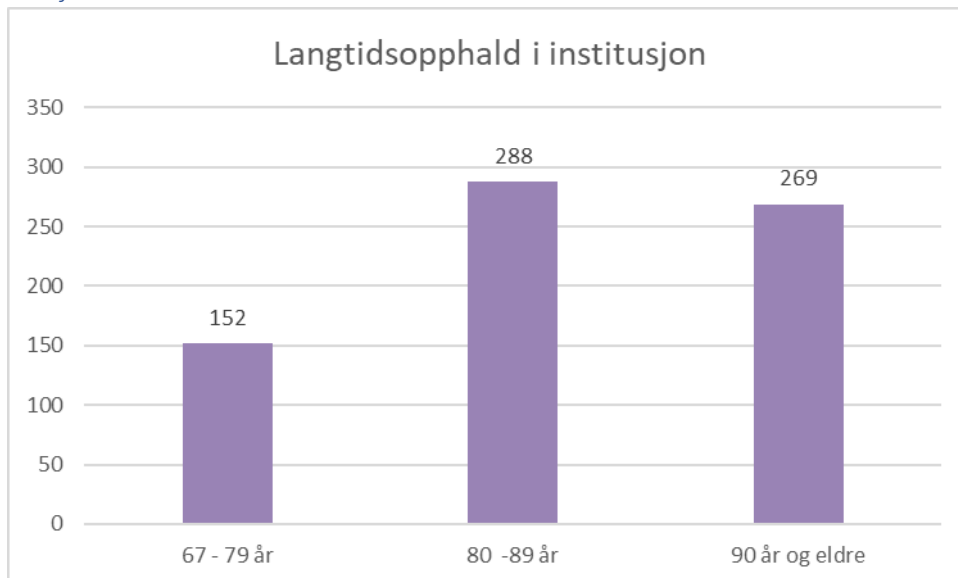
Med 8,6 per 100 000 innbyggere i 2018 viser Drammen til flere tilfeller enn landsgjennomsnittet på 7,3 og Viken på 7,1.

Diagrammet over: Narkotikautløste dødsfall – 15-64 år, per 100 000, standardisert, 2016-2018. Dødsårsaksregisteret ved FHI

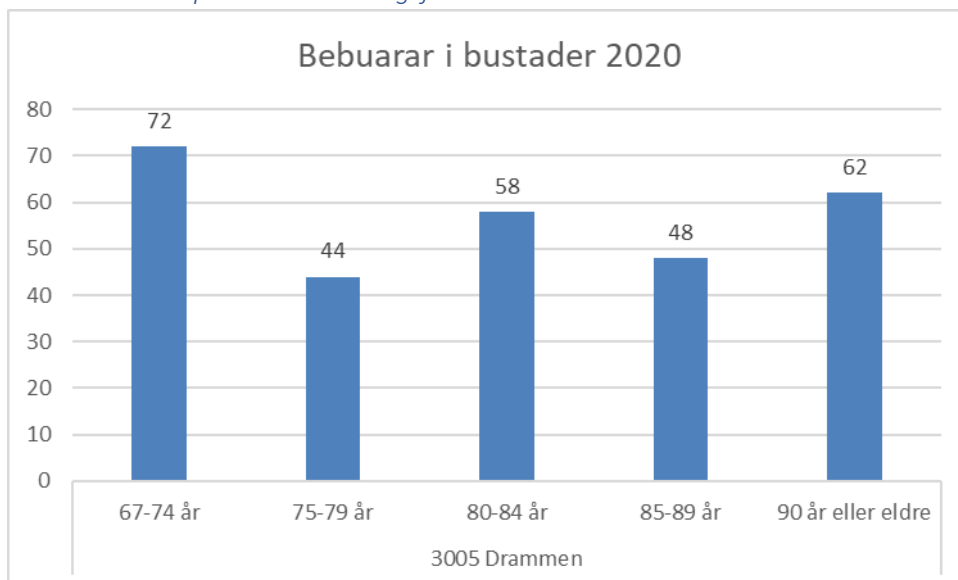
5.7 Tjenester til eldrebefolkningen

Langtidsopphold i institusjon

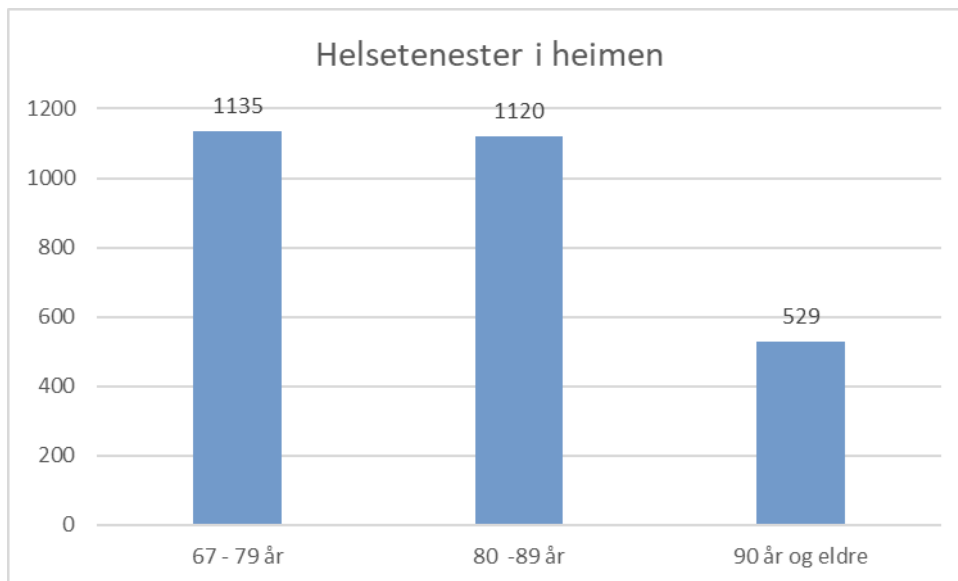
Diagrammet over: antall med langtidsopphold i institusjon, SSB (2020)

Beboere i boliger som kommunen disponerer til omsorgsformål

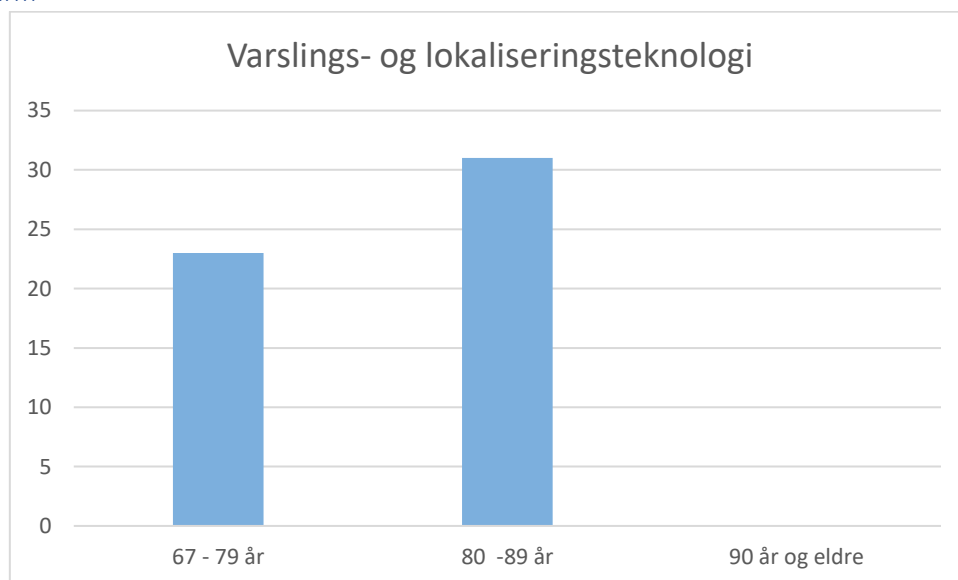
Diagrammet over: beboere i boliger kommunen disponerer til pleie- og omsorgsformål, SSB (2020)

Helsetjenester i hjemmet

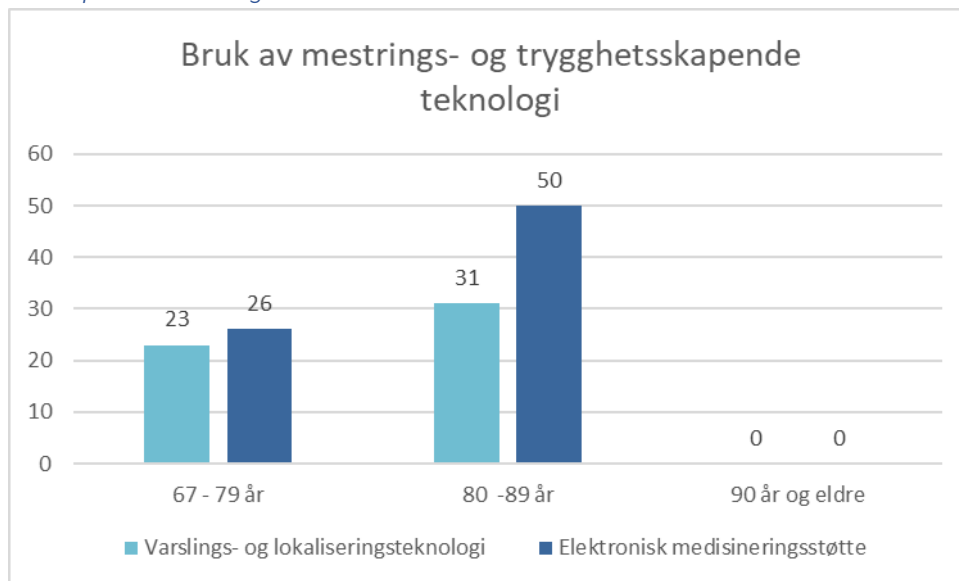
Diagrammet over: Helsetjenester i hjemmet, SSB (2020)

Bruk av trygghetsalarm

Diagrammet over: brukere av trygghetsalarm, SSB (2020)

Mestrings- og trygghetsskapende teknologi

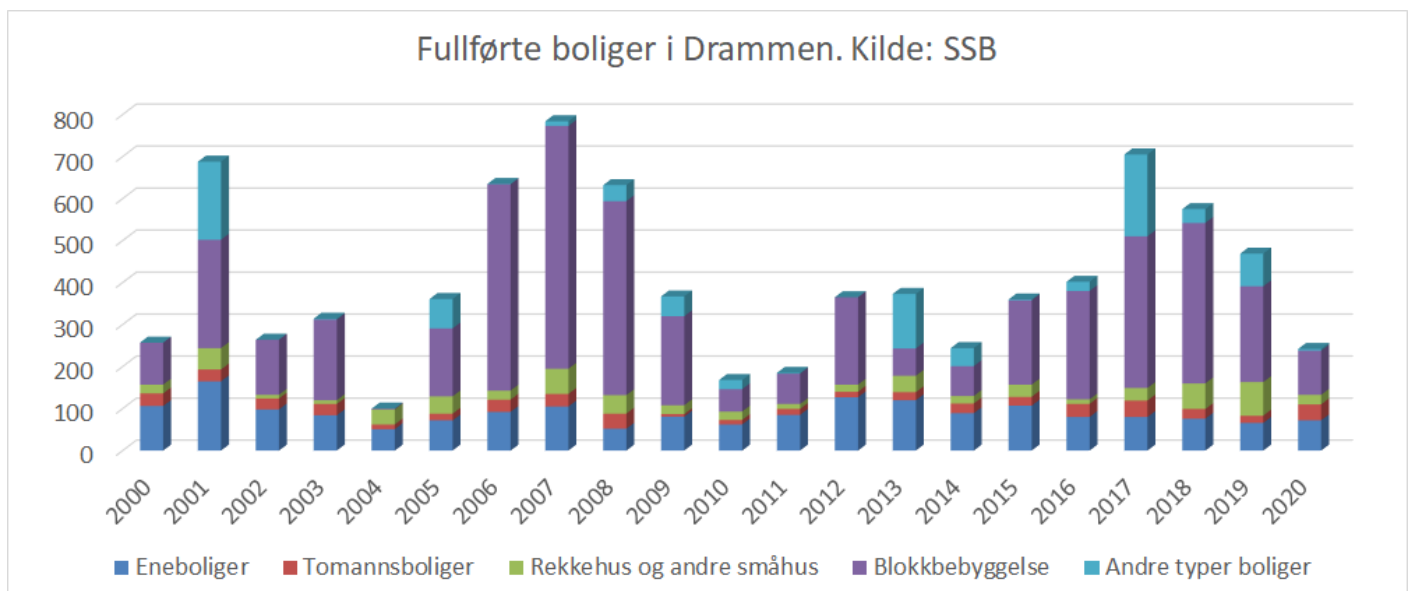
Diagrammet over: antall personer som bruker to av hjelpemidlene innen mestrings- og trygghetsskapende teknologi, SSB (2020)

6. Bolig

Hovedtrender

- Boligbyggingen i Drammen varierer fra år til år, men ligger relativt stabilt på 400 bolig/år midlet over tid.
- Omtrent halvparten av boligbyggingen skjer som blokkbebyggelse, hvorav det mest har skjedd i sentrumsområder eller nær kollektivknutepunkt.
- I løpet av de 2 siste årene (2019 + 2020) er det vedtatt reguleringsplaner som muliggjør utbygging av 3800 boliger. Videre er det under regulering boligområder med et potensiale på omtrent 3200 boliger, samt at det er i gang planer for store områdeutviklinger med potensiale på omtrent 6000 boliger. Samlet kan disse planene potensielt svare til arealreserve for 30 år med boligbygging dersom det videreføres samme utbyggingstempo som gjennomsnittlig boligbygging på 2000-tallet (400 boliger/år)

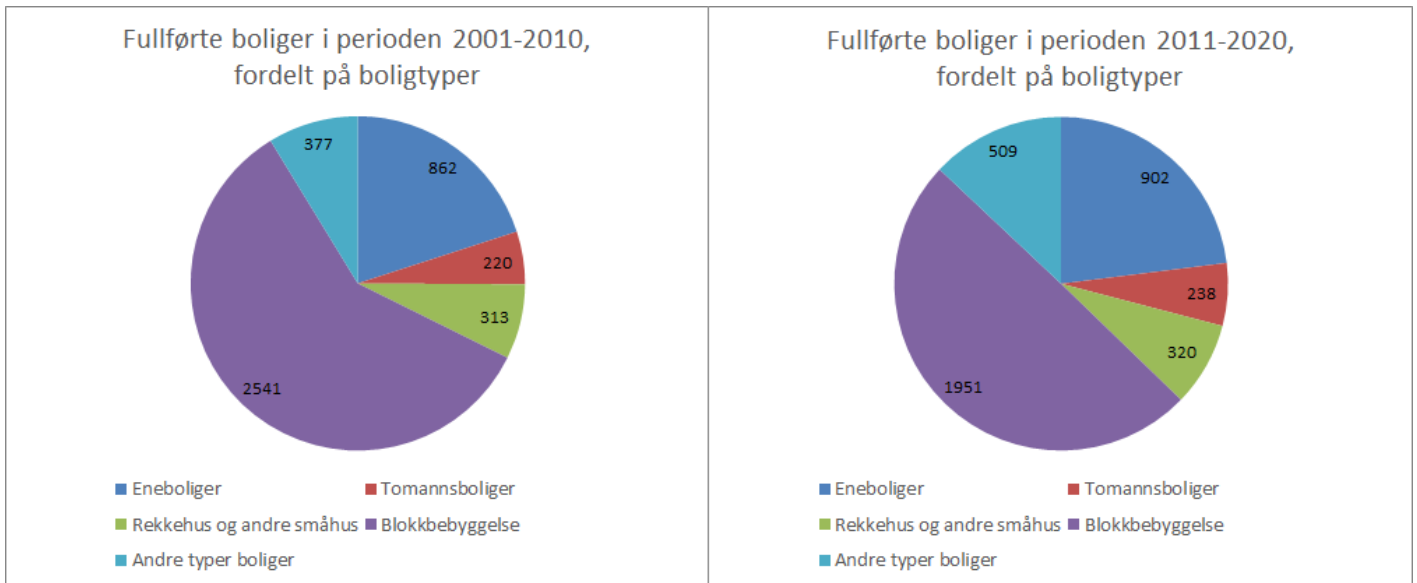
6.1 Boligbygging

Statistikken viser at boligbyggingen i Drammen varierer betydelig fra år til år, men midlet over tid ligger boligbyggingen relativt stabilt på ca. 400 boliger/år

De ulike boligkategoriene i figuren representerer følgende kategorier iht. SSB:

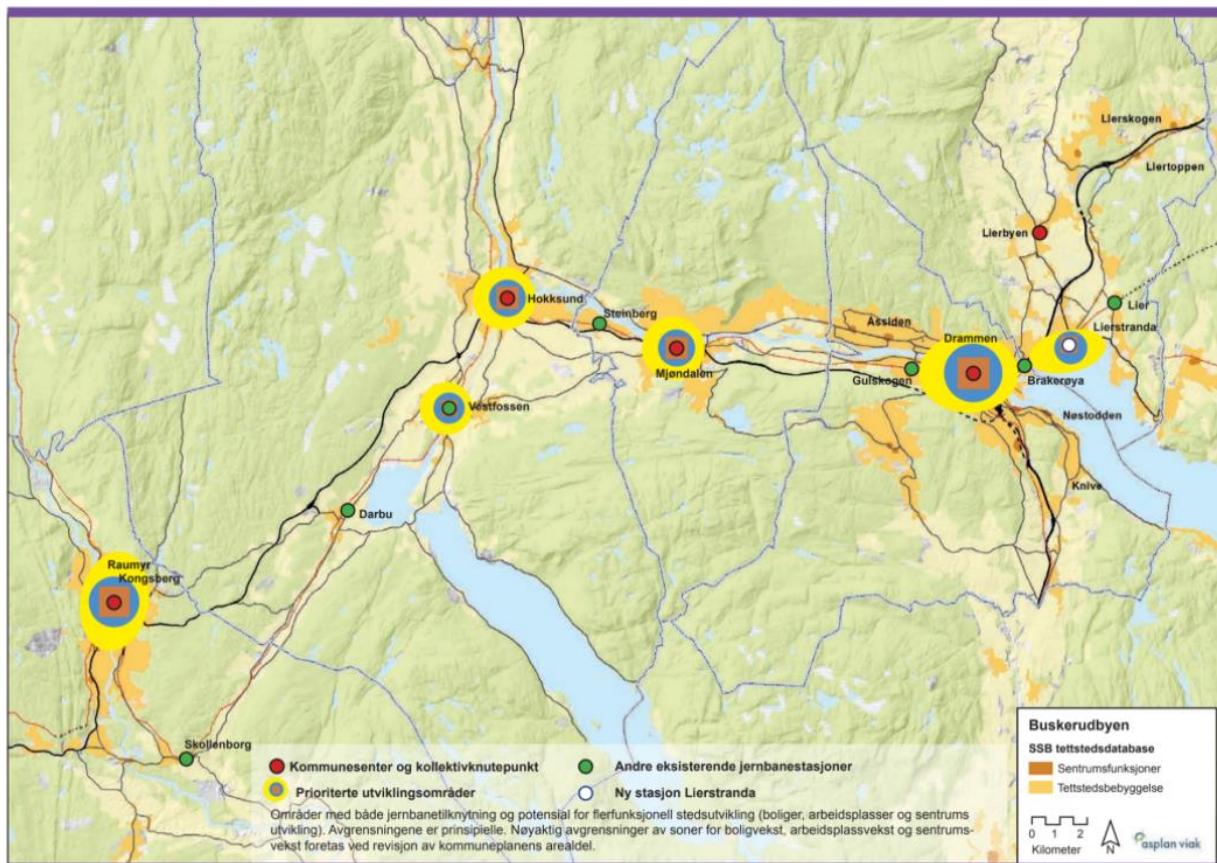
- Eneboliger: Eneboliger og våningshus, inkludert eneboliger med hybelleilighet
- Tomannsboliger: Vertikal- og horisontaldelte tomannsboliger, inkludert våningshus med to boenheter
- Rekkehus: Rekkehus, kjedehus inkl. atriumhus, terrassehus og andre småhus med 3 boliger eller flere
- Blokkbebyggelse: Store frittliggende eller sammenbygde boligbygg på 2 etasjer eller mer
- Andre typer boliger: Bo- og servicesenter, studentboliger, bofellesskap, og «andre bygg enn boligbygg» (store bygg med andre hovedfunksjoner enn bolig)

Vist i kakediagram, ser en at ca halvparten av boligbyggingen i Drammen på 2000-tallet har vært ulike typer blokkbebyggelse. Blokkbebyggelse inkluderer her større boligbygg fra 2 etasjer og oppover. Utbyggingen av blokkbebyggelse dominerte mest i perioden 2001-2010, men antallet og andelen blokk er redusert til perioden 2011-2020. For alle andre typer boliger er både antall boliger og andel av totalbyggingen økt fra perioden 2001-2010 til perioden 2011-2020.

6.2 Utbyggingsmønster bolig 2000-2020

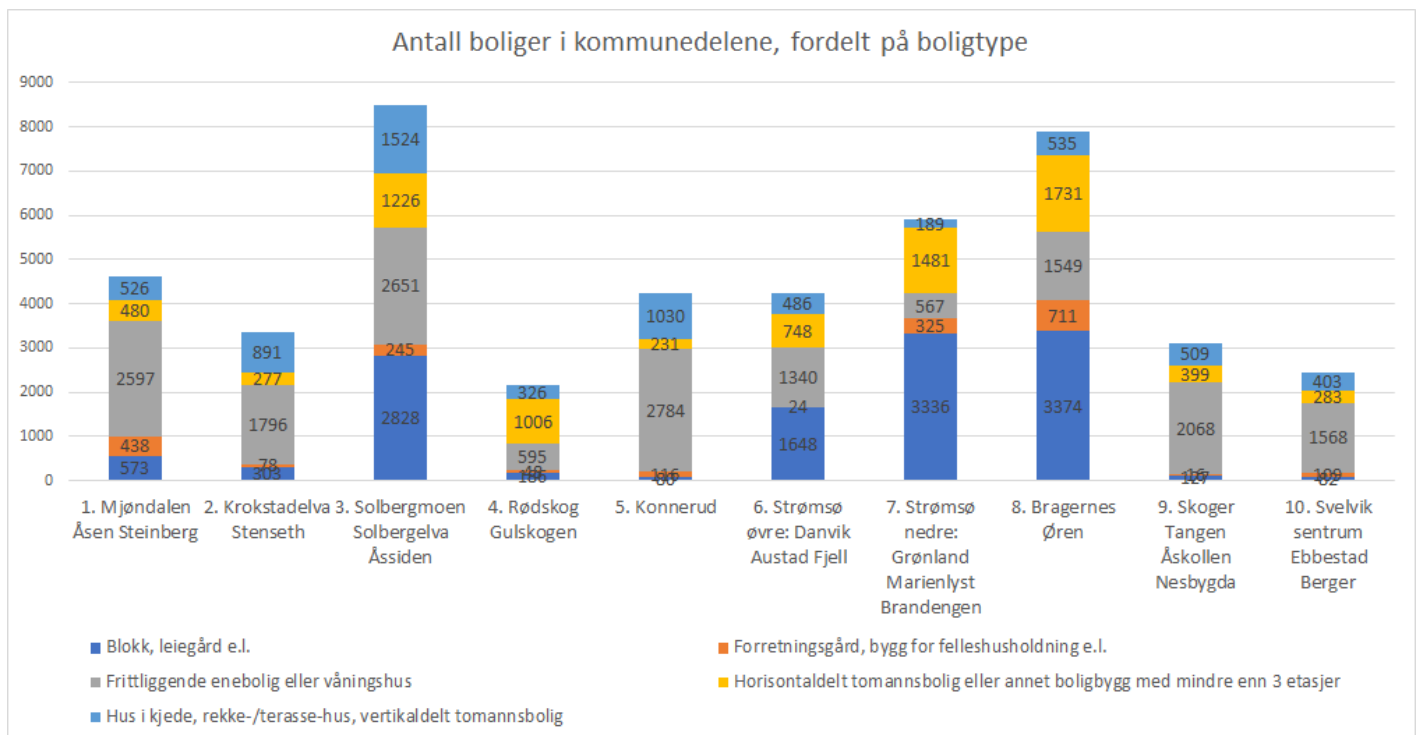
6.3 Regional perspektiv - samordnet areal- og transportplanlegging

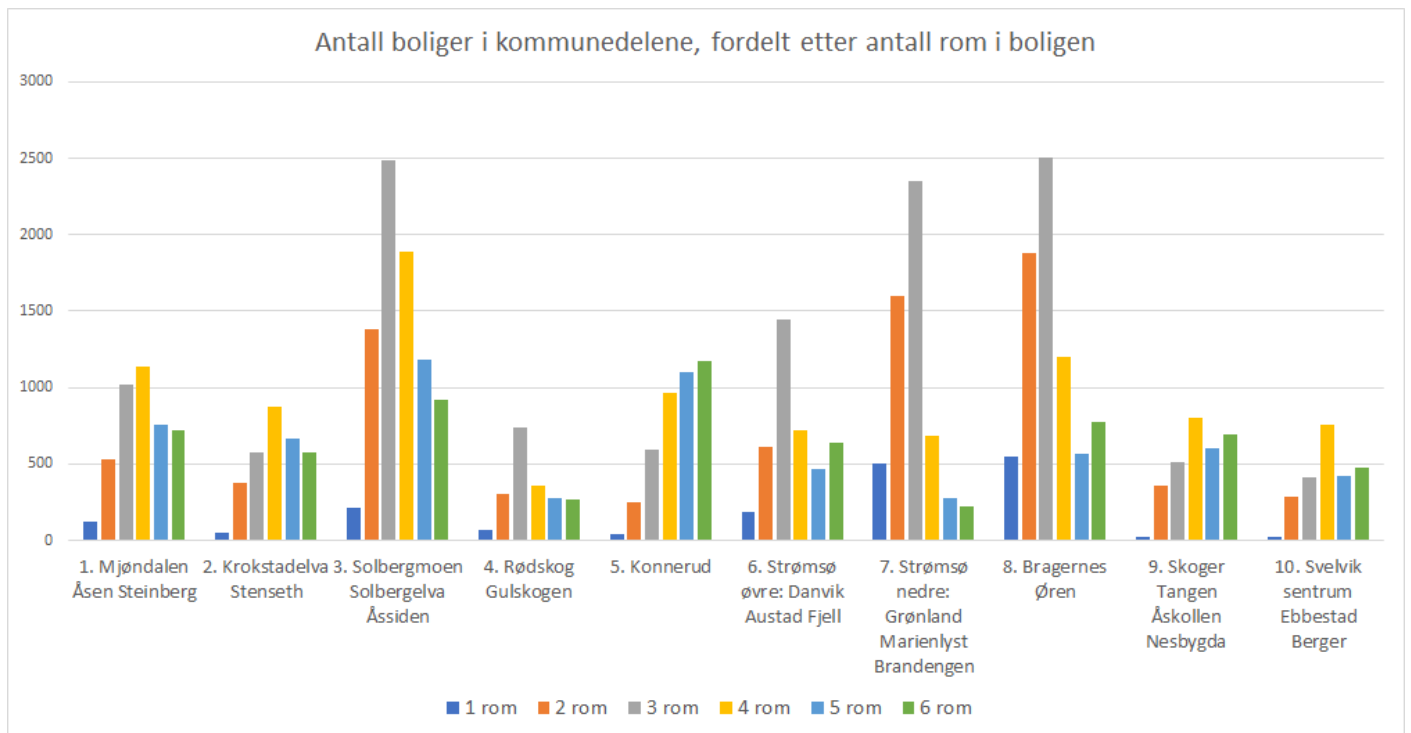
Buskerudbyens areal- og transportplan ble vedtatt i 2013. Her er det lagt opp til å utvikle en by- og knutepunktstruktur langs jernbanen fra Lier til Kongsberg. Drammen sentrum er det viktigste knutepunktet, med gode regionaltogetforbindelser og høyfrekvent lokaltogtilbud, bussforbindelser til det meste av byområdet, og et mangfold av by- og sentrumsfunksjoner. Mjøndalen er det viktigste knutepunktet i tidligere Nedre Eiker, med et betydelig utviklingspotensiale. Brakerøya er det knutepunktet som kanskje vil oppleve den sterkeste utviklingen i årene fremover, noe som er først og fremst initiert av sykehusutbyggingen, samt fjordbyplanene i Lier. På Gulskogen ventes også fortsatt stor vekst, knyttet til transformasjon/fortetting og utbygging av ubebygde områder.

Ettersom areal- og transportplanen ble laget før fylkes- og kommunesammenslåingen, er ikke Svelvik med.

6.5 Drammens boligmasse

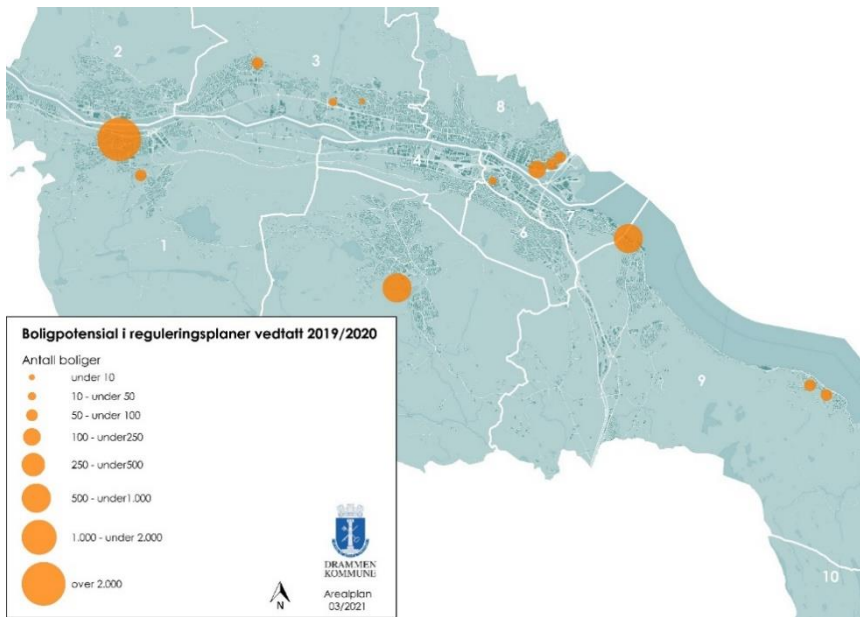
Oversikten viser at det er et betydelige forskjeller i boligtype mellom de ulike kommunedelene. Andelen blokkleiligheter er høy i sentrumsbydelene rundt Strømsø og Bragernes, samt kommunedelen Solbergmoen, Solbergelva og Åssiden. I de søndre kommunedelene; Konnerud, Skoger, Tangen, Åskollen og tidligere Svelvik, er det derimot svært lite blokkbebyggelse i dag. Eneboligandelen er klart størst på Konnerud, men er også høy i de andre bydelene som ligger lengst fra Drammen sentrum

Boligstørrelsen, her målt som antall rom i boligen, varierer med boligtypefordelingen i kommunedelene.

Sentrumsbydelene, samt kommunedelene Solbergmoen, Solbergelva og Åssiden, som har stor blokk-andel og har også stort antall 3-roms leiligheter, samt 2- og 4-roms-leiligheter. Rødskog og Gulskogen har også høy andel 3-roms, men her er det totale antallet boliger lavere. Konnerud består stort sett av større boliger, og et lignende bilde ses i de andre bydelene som ikke ligger tett på Drammen sentrum.

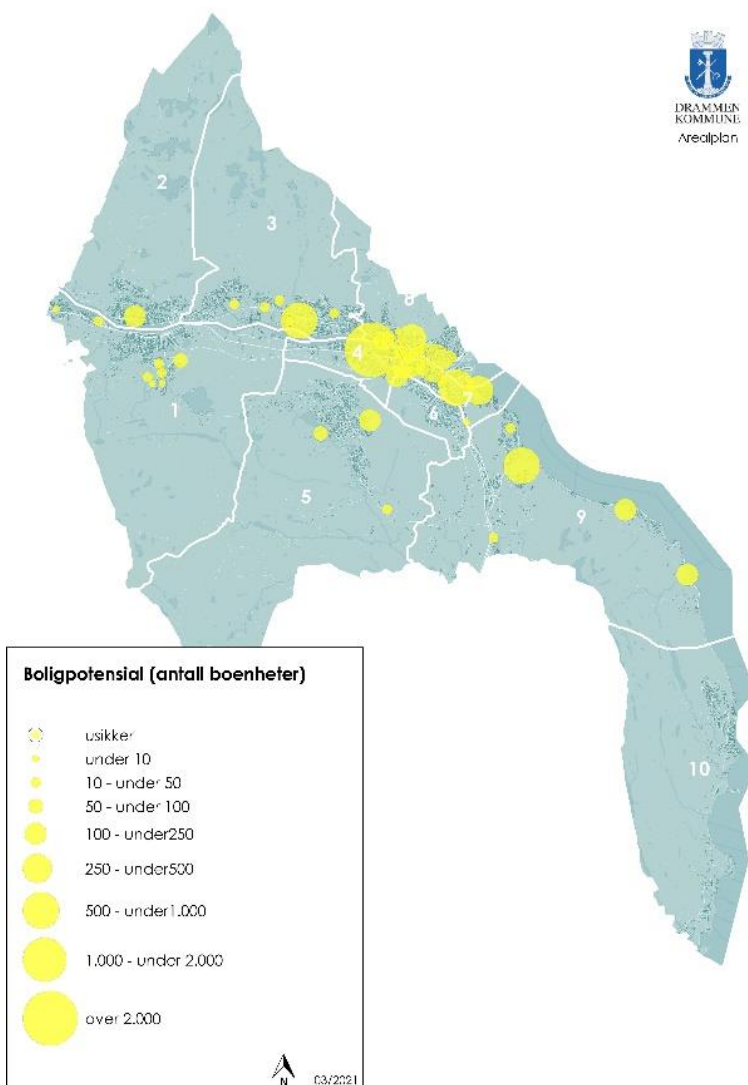
6.6 Regulerte boliger

Boligpotensial i nylig vedtatte reguleringsplaner

Kartfiguren viser en oversikt over bolig- og næringspotensial i reguleringsplaner med boligformål som ble vedtatt i årene 2019-2020. I dette tidsrommet er det lagt til rette for til sammen ca. 3.800 boliger, i hovedsak i Mjøndalen sentrum og Drammen sentrum, Nøsted/Glassverket og Konnerud sentrum.

Det finnes også betydelig ikke-realisert boligpotensial i andre planer, herunder reguleringsplaner vedtatt før 2019.

Boligpotensiale i pågående reguleringsplanarbeid

Det er for tiden 58 pågående detaljreguleringsplaner der forslagstillere ønsker å regulere til boligformål, samt 6 større områdereguleringer der det skal legges til rette for boligutbygging.

Innenfor pågående forslag til detaljreguleringsplaner ligger det et samlet boligpotensial på ca. 3.200 boliger. Innenfor de store planene for områdeutviklinger ligger det et samlet boligpotensial på ca. 6.600 boliger.

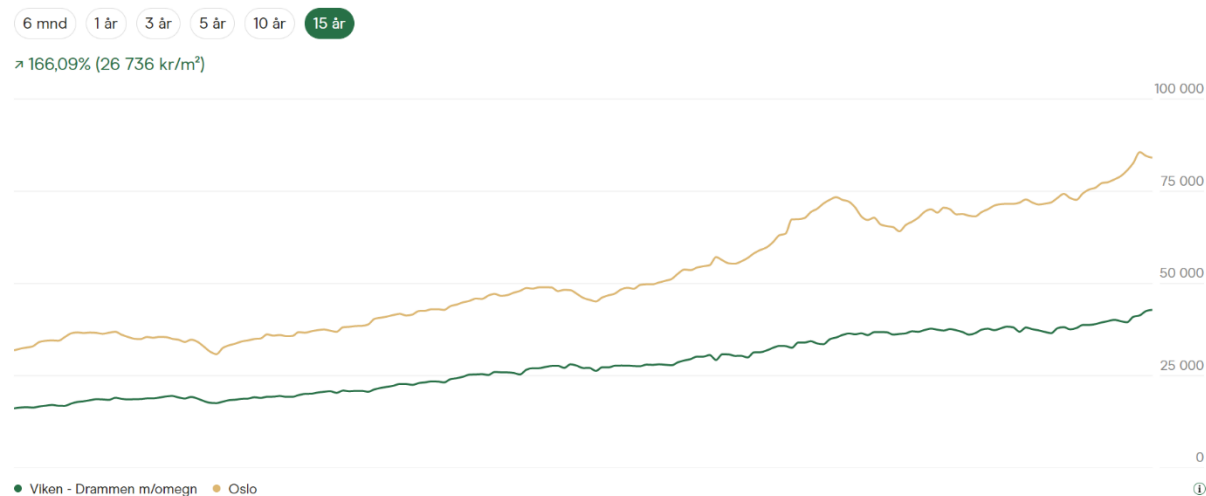
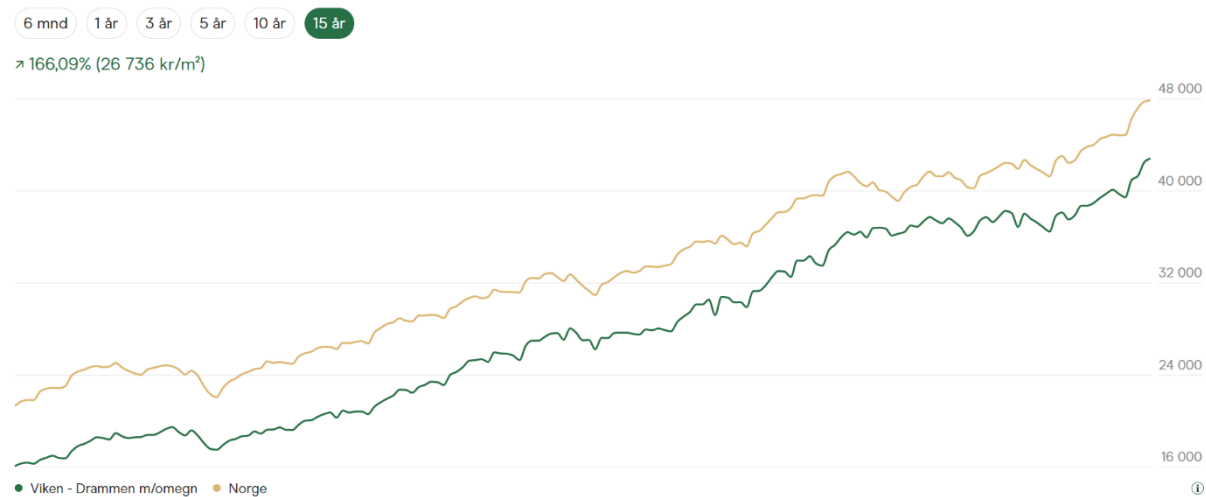
Det er viktig å fremheve at potensialet gjenspeiler det som forslagstillere ønsker å bygge innenfor planområdene; planforslagene er i ulik fase og har ulik status når det gjelder hvor langt man har kommet med planarbeidet før et komplett planforslag som kan legges fram til politisk behandling.

6.7 Boligpriser

Grafene under viser hvordan boligprisutviklingen i Drammensområdet de siste 15 årene har fulgt prisutviklingen i landet, og Osloregionen for øvrig. Boligprisstatistikken som danner grunnlag for disse grafene tar utgangspunkt i gjennomsnittspris for omsatte boliger hvert år og skiller ikke mellom nye boliger og brukte boliger. Normalt er kvadratmeterprisen på nye boliger høyere enn på brukte boliger slik at ferdigstilling av mange nye boliger et år normalt vil bidra til å trekke gjennomsnittet opp, samtidig som nye boliger normalt også skifter eier oftere noen år etter ferdigstilling enn det som er vanlig for gjennomsnittet av eldre boliger. Mer ny boligbygging i et område/region bidrar slik til at gjennomsnittlig boligpris i området øker i denne statistikken, samtidig som økte boligpriser bidrar til at flere utbyggere kan få solgt tilstrekkelig andel av boligprosjektene sine til en pris som gjør det mulig å sette i gang nye utbyggingsprosjekter.

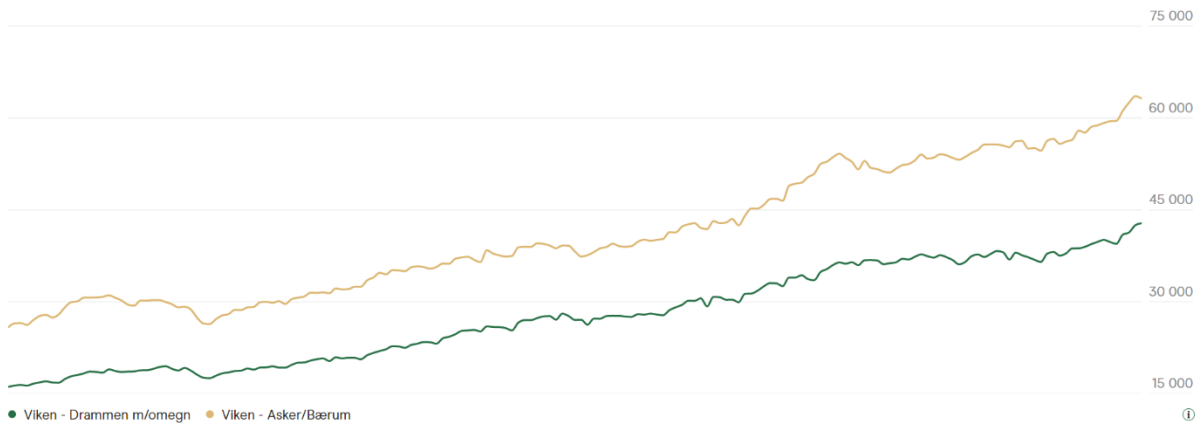
Som vi ser av grafene under følger boligprisutviklingen, med raske små svingninger oppover, prisutviklingen i landet og Osloregionen for øvrig. Vi ser at boligprisnivået i Drammensområdet ligger lavere enn i Oslo, Asker og Bærum, Follo-området, og også lavere enn i landet for øvrig, men høyere enn i Fredrikstad/Sarpsborgområdet og i innlandet (Hamarområdet). Om man går inn på de interaktive diagrammene på nettsiden disse skjermbildene er hentet fra, kan man gjøre andre sammenlikninger og også se gjennomsnittsprisene for ulike tidspunkt.

<https://www.krogsveen.no/prisstatistikk/drammen-med-omegn> Kilde: boligprisstatistikk fra krogsveen.no basert på tall hentet fra Eiendom Norge, Eiendomsverdi AS og Finn.no.

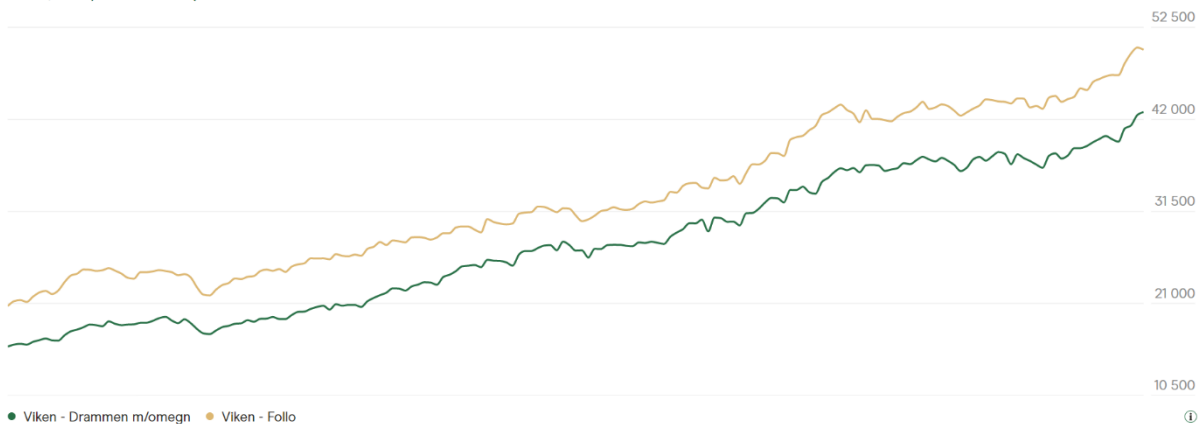
6 mnd 1 år 3 år 5 år 10 år 15 år

↗ 166,09% (26 736 kr/m²)

6 mnd 1 år 3 år 5 år 10 år 15 år

↗ 166,09% (26 736 kr/m²)

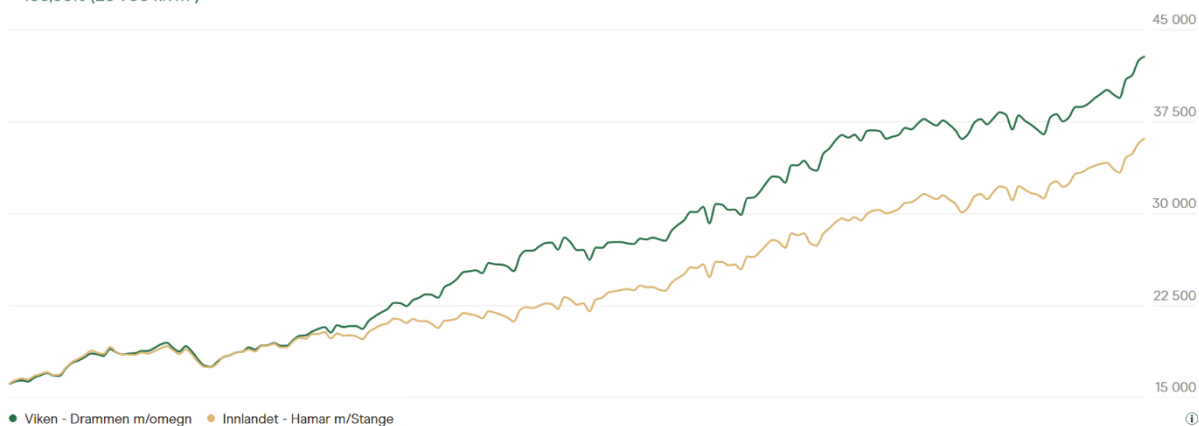
6 mnd 1 år 3 år 5 år 10 år 15 år

↗ 166,09% (26 736 kr/m²)

6 mnd 1 år 3 år 5 år 10 år 15 år

↗ 166,09% (26 736 kr/m²)

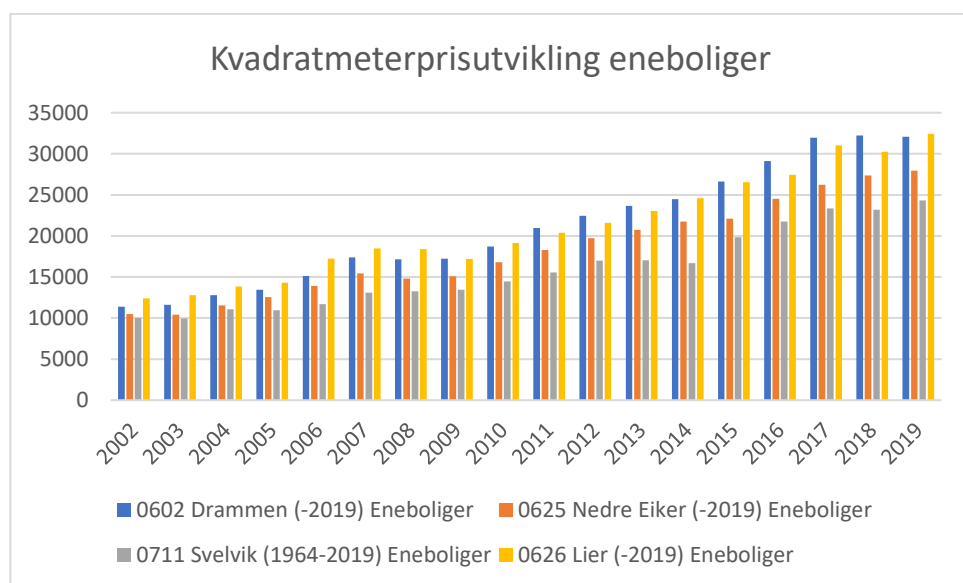

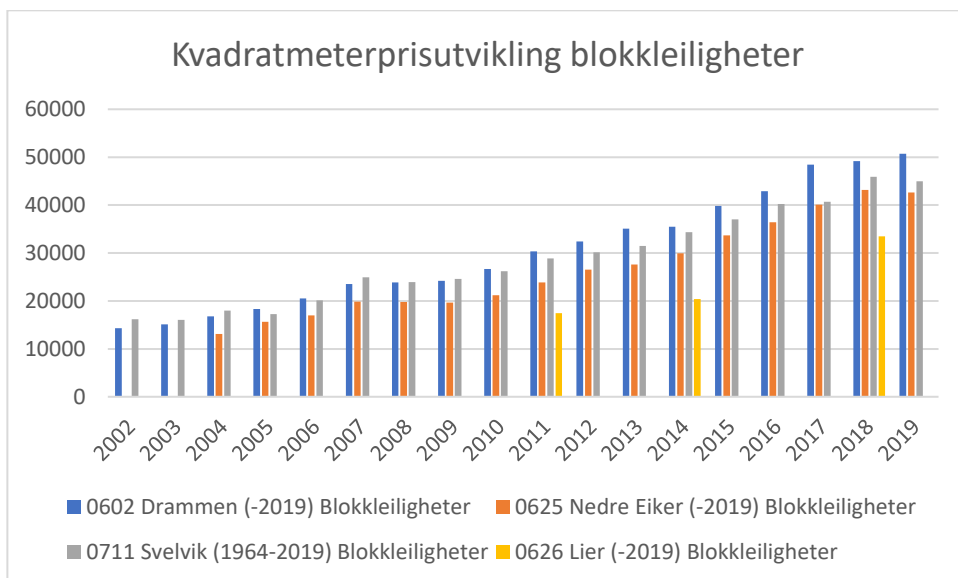
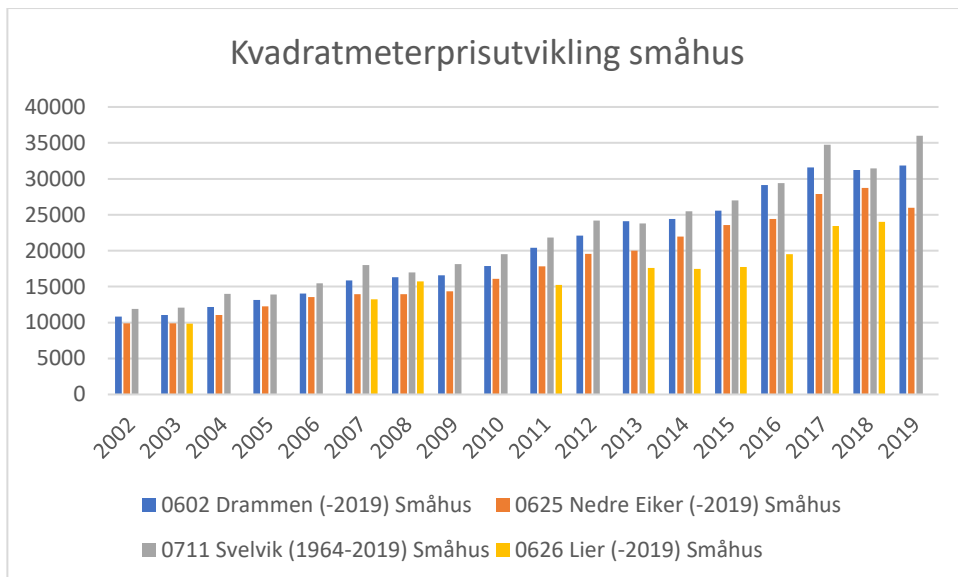
Gjennomsnittlig kvadratmeterpris for ulike typer boliger som ble omsatt i Drammen kommune i 2020 viser at kvadratmeterprisen for blokkleiligheter er halvannen gang så høy som for eneboliger og småhus (rekkehus, tomannsboliger mv):

	Gjennomsnittlig kvadratmeterpris (kr)	Antall boligomsetninger
Eneboliger	31299	568
Småhus	32301	269
Blokkleiligheter	51627	513

SSB tabell 06035, selveierboliger, etter region (3005 Drammen), boligtype og år (2020).

Det er ikke mulig å hente ut historiske tidsserier for boligprisutvikling i den nye kommunen, men diagrammene nedenfor viser hvordan boligprisutviklingen i de tidligere tre kommunene (og Lier) har utviklet seg for disse de samme boligtypene siden 2002. Kilde: SSB tabell 06035

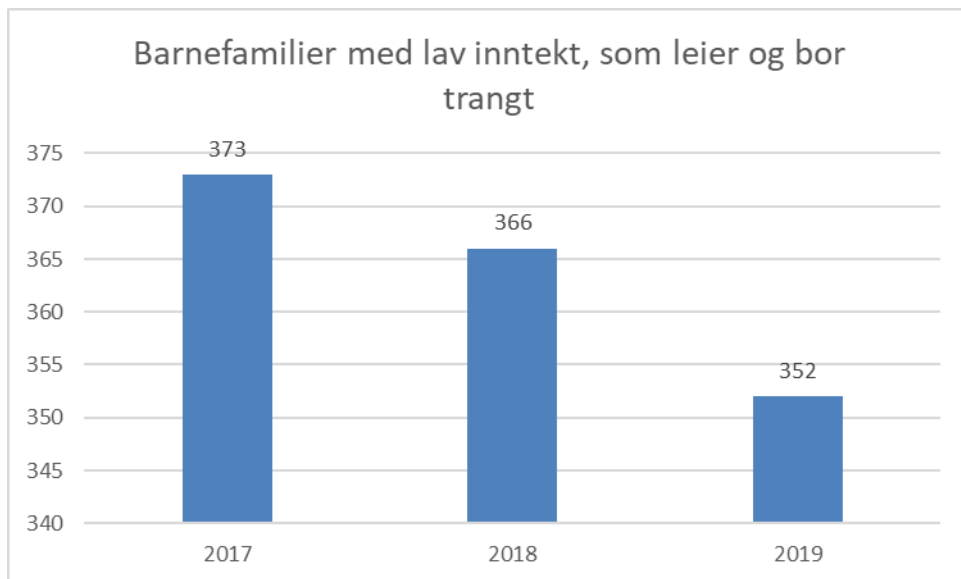

6.8 Boforhold

Barn og unges boforhold

Andelen og antallet barn som lever i risiko for fattigdom har økt de siste årene. Barnefamilier med lav inntekt opplever i større grad dårlige boforhold, og opplever oftere boutgiftene som tyngende, sammenlignet med andre barnefamilier (SSB). Boligen og nærområdet har stor betydning for oppveksten til barn. Derfor er et trygt og godt boforhold viktig for barna her og nå, og for å forhindre at dårlige levekår går i arv.

Diagrammet under viser antall barnefamilier som både har lav inntekt, leier bolig og som bor trangt:

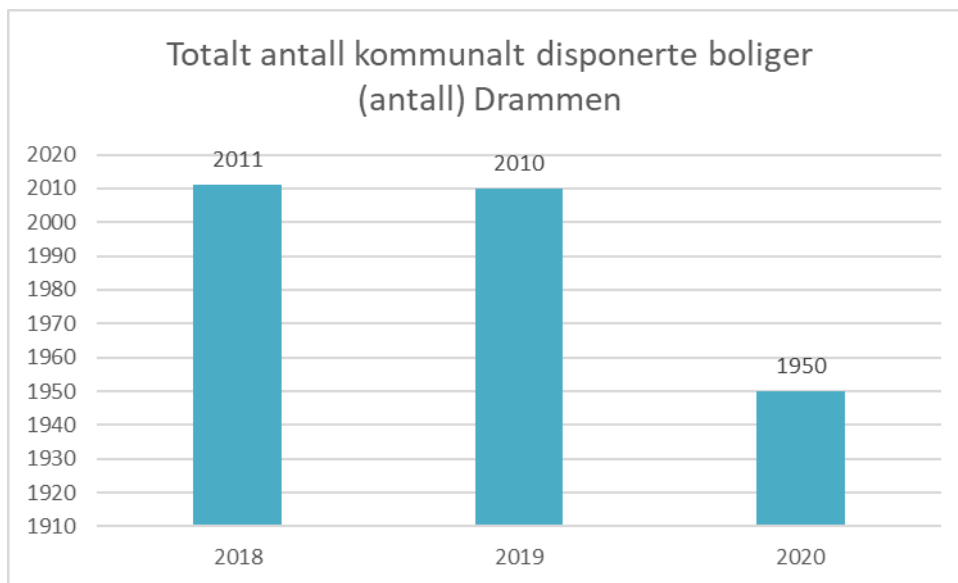

Kilde: Husbanken

6.9 Bostøtte og hjelp til bolig

Kommunale boliger

Kommunal utleiebolig er ett av virkemidlene kommunen har for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet, med å bo trygt.

Diagrammet over: antall kommunalt disponible utleieboliger, SSB (tallet for 2018 og 2019 er samlet antall for de tre tidligere kommunen)

Drammen kommune har 19 disponerte utleieboliger per 1000 innbygger. Til sammenligning har landet (uten Oslo) 20 kommunalt disponible utleieboliger per 1000 innbygger.

Kommunen eier de fleste av boligene selv:

Totalt antall kommunalt disponerte boliger (antall)	1950
Av disse:	
Kommunalt eide boliger (antall)	1206

Kommunalt eide boliger som andel av totalt antall disponerte kommunale boliger (prosent)	62
Innleide boliger (antall)	214
Privat eide boliger med kommunal disposisjonsrett (antall)	530
Brukereide boliger med kommunal disposisjonsrett (antall)	442

Kilde: SSB/Statistikkbanken

Husbankens økonomiske virkemidler er andre virkemidler som kommunen disponerer for hjelp av vanskeligstilte på boligmarkedet:

Statlig bostøtte

Statlig bostøtte er en rettighetsfestet ordning som utbetales til husstander med lave inntekter. Bostøtten beregnes med hensyn til et tak på boutgiftene. Støtten beregnes opp til dette taket.

Tabellen under viser data knyttet til den statlige bostøtteordningen, i Drammen (Kilde: Husbanken)

	2018	2019	2020
Antall husstander med bostøtte	2626	2588	2618
Andel barnefamilier av disse	32,20 %	34,30 %	33,90 %
Andel med bostøtte over tak	88,30 %	89 %	79,10 %
Gjennomsnittlig månedlig inntekt	10 881	11 205	12 388
Gjennomsnittlig månedlig boutgift	8272	8677	9025
Gjennomsnittlig bostøtte	2335	2537	3075
Samlet utbetalt bostøtte (Drammen)	50,4 mill	52,7 mill	65,4 mill

I 2020 ble det gjort en midlertidig endring av reglene for bostøtteordningen, som et kompensere tiltak knyttet til pandemien. Dette førte blant annet til at flere kom under taket for boutgifter. Flere fikk tilgang til ordningen, og stønaden økte for den enkelte.

Startlån

Startlån er lån som kommunen kan videreformidle til innbyggere som er vanskeligstilte på boligmarkedet, etter søknad.

Tabellen under viser data knyttet til bruk av startlån i Drammen kommune. (Kilde: Husbanken)

	2018	2019	2020
Antall husstander med utbetalt startlån dette år	166	172	176
Andel barnefamilier av disse	59 %	62,20 %	67,60 %
Totalt utbetalt startlån dette år	313,2 mill	306,3 mill	367,7 mill
Gjennomsnittlig startlån per husstand	1,9 mill	1,8 mill	2,1 mill
Gjennomsnittlig kjøpesum	2,0 mill	1,9 mill	2,1 mill
andel startlån av kjøpesum	95,40 %	94,30 %	97,90 %

7. Næringsutvikling

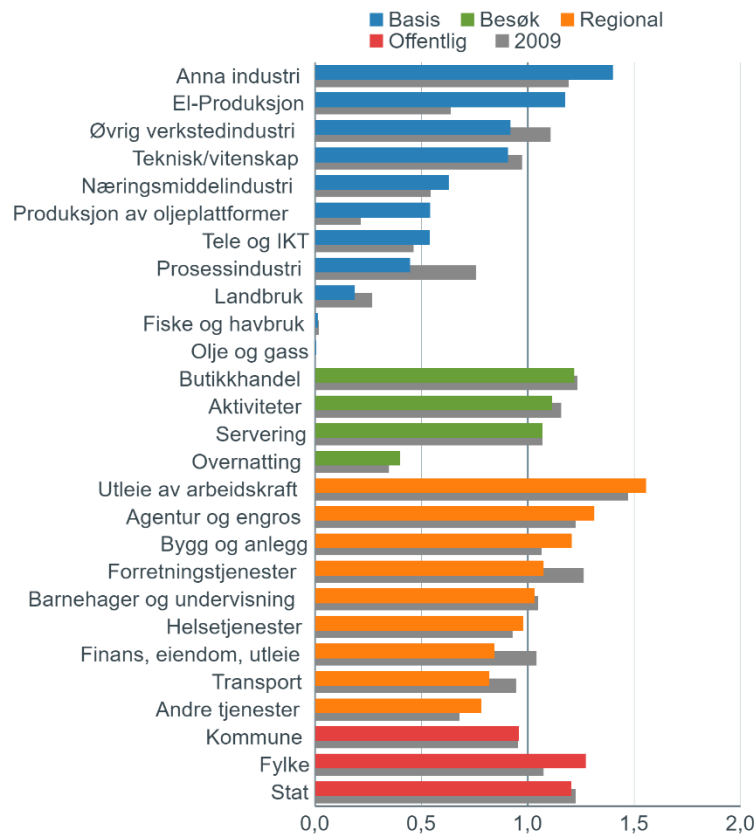
Hovedtrender

- Drammen kommune har en robust næringsstruktur, som i stor grad speiler nærings-strukturen i Norge.
- Antall arbeidsplasser viser vekst. Veksten i privat sektor er svakere enn i landet for øvrig. Offentlige arbeidsplasser viser større vekst enn i landet for øvrig.
- Etableringsfrekvensen i Drammen kommune er historisk sett høyere enn for Norge, og vesentlig høyere enn for mediankommunen.
- I Drammen har 24,7 prosent av de ansatte i næringslivet minst tre års høyere utdanning. Det er lavere enn andelen i Norge, men høyere enn medianen for kommunene. Næringslivet har en lavere andel ansatte med høyere utdanning enn offentlig sektor. I Drammen har 36,5 prosent av de sysselsatte minst tre års høyere utdanning. Det er litt lavere andel enn andelen i Norge, men langt over medianen for kommunene. Andelen av den sysselsatte befolkningen i Drammen med minst tre års høyere utdanning er økende, og følger trenden i Norge.
- Næringslivet i Drammen sto for 1,73 prosent av landets verdiskaping i 2019. Drammens andel i 2019 høyere enn ti år tidligere. I Drammen er det bygg og anlegg som har høyest verdiskaping, som i resten av landet. Agentur og engros har nest høyest verdiskaping, mens butikkhandel har tredje høyest verdiskaping, som i resten av landet.
- Drammen har hatt lavere produktivitet enn resten av landet siden 2008, men forskjellen er ganske liten i 2019. I 2019 ble det skapt verdier for 751 000 kr per ansatt i næringslivet i Drammen. Drammen er en av byene som har bedre produktivitet enn bransjestrukturen tilsier. Drammen er rangert som nummer 61 av 356 kommuner når det gjelder bransjustert produktivitet.

7.1 Næringsstruktur og vekst

Statistikken i dette avsnittet er hentet fra Telemarksforskningens regionale analyse for Drammen kommune, se også www.regionalanalyse.no.

7.1.1 Utvikling i næringsstruktur 2009-2019

Figuren viser lokaliserings-kvotientene til de ulike bransjene i Drammen. Bransjer med lokaliseringskvotient over 1 er bransjer som Drammen har relativt mye av.

De grå søylene viser hvilken lokaliseringskvotient bransjene hadde i 2009, og dermed lese de strukturelle endringene fra 2009 til 2019.

Drammen har en ganske jevn næringsstruktur, uten noen dominerende bransjer.

Det er svært få arbeidsplasser i fiske og havbruk, olje og gass, men ellers er alle bransjer representert.

7.1.2 Antall arbeidsplasser, bransjevis 2000-2019

I tabellen under kan vi se hvor mange arbeidsplasser det har vært i den enkelte bransjen i perioden fra 2000 til 2019:

- I nest siste kolonnen til høyre kan vi se økningen i antall arbeidsplasser i bransjen i den siste tiårsperioden.
- I siste kolonne til høyre ser vi den prosentvise veksten i den siste tiårsperioden.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2010-2019 %	
Anna industri	1 253	1 244	1 228	1 167	1 173	1 120	1 200	1 210	1 238	1 088	1 092	1 142	1 131	1 186	1 156	1 053	1 072	1 068	1 121	1 116	24	2,20
Næringsmiddelindustri	627	600	644	614	561	507	502	488	454	452	455	493	516	517	525	476	493	495	499	509	54	11,87
Olje og gass	-	3	-	-	-	-	-	-	-	0	-	6	5	6	6	6	5	4	-	6	-	-
Prosessindustri	782	755	733	688	686	637	567	560	530	455	418	420	306	223	241	233	225	235	236	242	-176	-42,11
Øvrig verkstedindustri	2 380	2 225	1 975	2 007	1 928	1 775	1 699	1 846	1 789	1 761	1 725	1 784	1 748	1 812	1 737	1 551	1 508	1 508	1 410	1 312	-418	-23,94
El-Produksjon	29	28	22	27	41	63	64	81	72	77	74	94	98	95	101	89	94	89	82	108	32	43,24
Produksjon av oljeplattformer	28	45	47	36	39	46	56	59	64	67	62	63	80	90	102	104	72	77	82	89	27	43,55
Fiske og havbruk	6	8	-	3	4	-	5	3	6	5	-	3	-	-	0	-	-	-	-	4	-	-
Landbruk	236	230	231	237	227	235	238	217	238	236	231	141	155	136	144	130	117	118	124	109	-122	-52,61
Teknisk/vitenskap	692	760	764	771	823	807	887	1 005	1 050	1 005	1 057	1 148	1 059	1 058	1 095	1 038	1 035	1 055	1 093	1 088	31	2,93
Tele og IKT	261	301	225	238	283	289	307	402	468	454	455	412	527	496	557	524	593	614	652	697	242	53,19
Basis	6 297	6 199	5 873	5 790	5 766	5 482	5 526	5 833	5 910	5 600	5 572	5 706	5 626	5 620	5 664	5 205	5 215	5 262	5 313	5 278	-294	-5,28
Aktiviteter	769	761	1 666	1 835	2 045	2 138	2 290	2 245	2 940	1 398	1 416	1 391	1 330	1 354	1 350	1 361	1 432	1 474	1 441	25	1,77	
Butikkhandel	4 517	4 768	4 793	4 851	4 898	5 078	5 178	5 387	5 531	5 244	5 313	5 280	5 201	5 240	5 049	5 005	4 920	5 059	5 208	4 921	-392	-7,38
Overnatting	223	165	149	137	153	154	96	176	146	154	143	154	171	159	154	148	160	153	189	46	32,17	
Servering	832	748	797	830	807	821	848	965	948	958	1 001	1 034	1 039	1 169	1 086	1 053	1 144	1 307	1 203	1 262	261	26,07
Besøk	6 341	6 442	7 405	7 653	7 903	8 191	8 412	8 773	8 565	7 754	7 873	7 878	7 802	7 888	7 648	7 562	7 573	7 958	8 038	7 813	-60	-0,76
Agentur og engros	2 753	2 766	2 438	2 237	2 253	2 336	2 416	2 585	2 608	2 478	2 492	2 561	2 683	2 692	2 740	2 623	2 526	2 601	2 646	2 501	9	0,36
Bygg og anlegg	3 066	3 057	3 061	3 027	3 045	3 000	3 195	3 415	3 429	3 285	3 232	3 561	3 703	3 854	3 997	4 040	4 359	4 369	4 628	4 588	1 356	41,96
Andre tjenester	1 244	1 321	1 154	1 010	1 029	1 135	1 081	977	926	994	1 046	1 137	1 085	1 167	1 071	1 221	1 155	1 017	1 093	1 092	46	4,40
Finans, eiendom, utleie	1 084	1 169	1 190	1 104	1 088	1 290	1 273	1 421	1 508	1 462	1 478	1 488	1 429	1 238	1 310	1 152	1 128	1 116	1 153	1 126	-358	-29,87
Forretnings tjenester	1 526	1 733	2 020	2 124	2 096	2 407	2 415	2 389	2 499	2 453	2 568	2 700	2 652	2 654	2 661	2 520	2 370	2 461	2 487	2 364	-204	-7,94
Transport	2 681	2 795	2 685	2 418	2 423	2 490	2 404	2 439	2 166	2 055	2 129	2 051	2 146	2 174	1 991	1 875	1 808	1 735	1 720	1 707	-423	-19,82
Helsetjenester	1 602	1 836	897	901	903	967	1 118	1 211	1 207	1 384	1 422	1 464	1 368	1 374	1 479	1 444	1 478	1 490	1 418	1 543	121	8,51
Barnehager og undervisning	168	184	575	584	637	669	754	859	990	1 081	1 089	1 119	1 168	1 165	1 206	1 230	1 301	1 292	1 281	1 325	236	21,67
Utleie av arbeidskraft	615	592	638	534	688	660	1 004	1 161	1 255	1 073	1 034	1 047	1 052	1 137	1 462	1 004	1 256	1 238	1 375	1 252	218	21,08
Regional	14 727	15 456	14 628	13 939	14 178	14 954	15 866	16 456	16 582	16 182	16 491	17 128	17 316	17 455	17 917	17 109	17 381	17 318	17 311	17 498	1 007	6,11
Privat	27 365	28 097	27 906	27 382	27 847	28 627	29 604	31 062	32 057	29 536	29 936	30 712	30 744	30 963	31 229	29 876	30 169	30 538	31 162	30 589	653	2,18
Kommune	5 887	5 967	6 724	6 739	6 565	6 385	6 632	6 599	6 872	7 131	7 236	7 623	7 580	7 744	7 756	7 642	7 717	7 943	8 196	8 257	1 021	14,11
Fylke	3 371	3 181	1 028	935	806	753	787	818	823	804	814	742	846	871	947	956	906	957	965	988	174	21,38
Stat	2 056	2 021	4 532	4 448	4 592	4 506	4 776	4 822	4 705	5 518	5 022	5 197	5 332	5 590	5 947	6 097	6 206	6 143	6 208	6 317	1 295	25,79
Offentlig	11 314	11 169	12 284	12 122	11 963	11 644	12 195	12 239	12 400	13 453	13 072	13 562	13 758	14 205	14 650	14 695	14 829	15 043	15 367	15 562	2 490	19,05
Total	38 879	39 266	40 190	39 504	39 810	40 271	41 799	43 301	44 457	42 989	43 008	44 274	44 502	45 188	45 879	44 571	44 998	45 581	46 529	46 151	3 143	7,31

Drammen hadde sterk nedgang i antall arbeidsplasser i basisnæringene fra 2000 til 2015, der bl.a. antall industriarbeidsplasser ble redusert. Siden 2015 har basis-næringene igjen hatt arbeidsplassvekst.

Besøksnæringene hadde sterk arbeidsplassvekst fram til 2008, men har siden hatt en nedgang. De regionale næringene har hatt arbeidsplassvekst siden 2000, spesielt i bygg og anlegg.

7.2 Innovasjon, FoU og entreprenørskap

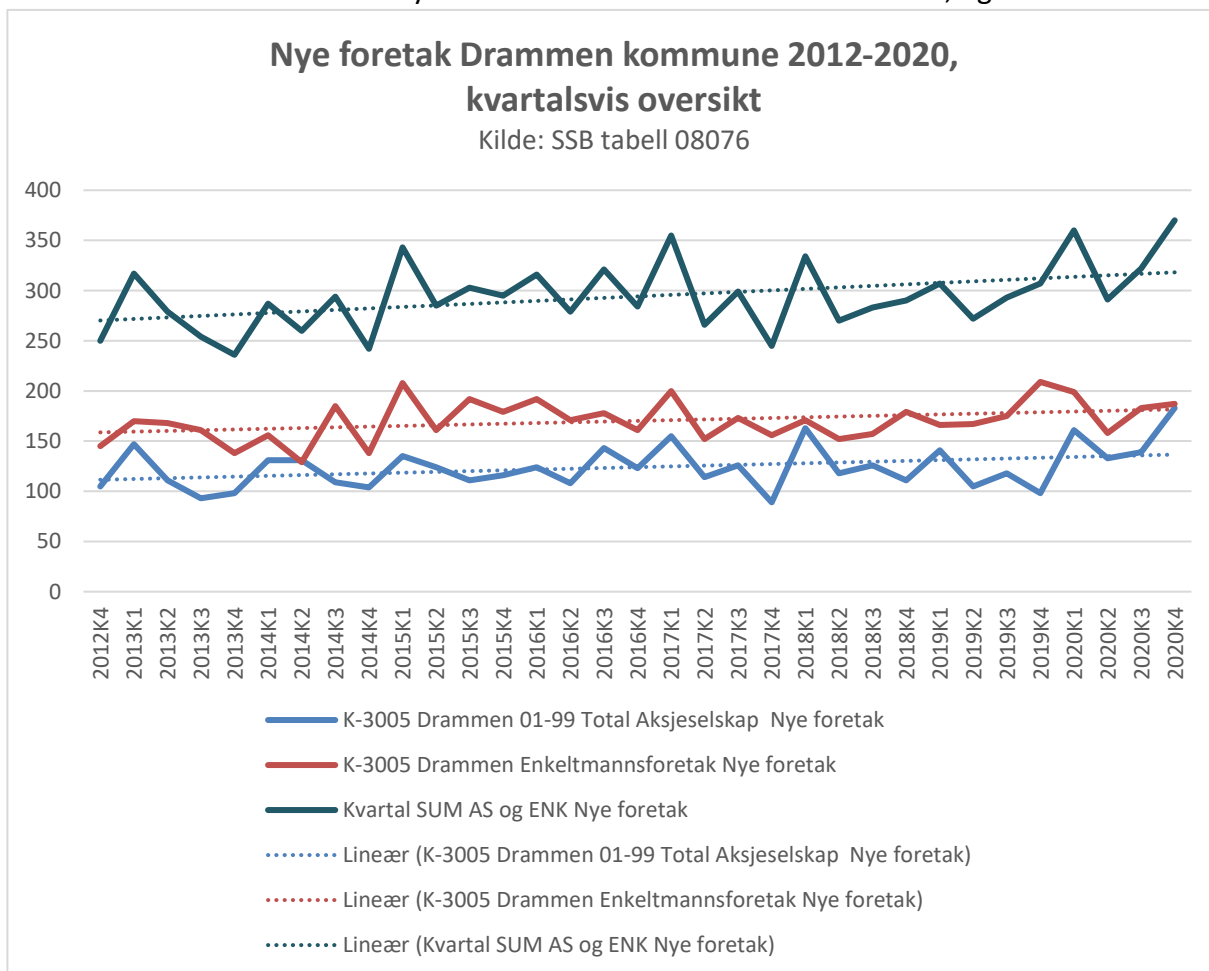
Drammen kommune og Universitetet i Sørøst-Norge (USN) har i 2020 inngått en strategisk utviklings- og samarbeidsavtale under overskriften «Universitetskommune Drammen».

Formålet med avtalen er å bekrefte og forsterke et langsiktig samarbeid som skal bidra til å videreutvikle USN og Campus Drammen som et attraktivt og konkurransedyktig knutepunkt for utdanning, forskning, innovasjon og entreprenørskap. Avtalen skal bidra til å løse komplekse sosiale og teknologiske samfunnsutfordringer i Drammen kommune, i en tverrsektoriell og tverrfaglig kontekst.

7.2.1 Antall nyetableringer i Drammen 2012-2020

Figuren under viser en økende trend for antall nyetableringer i Drammen, for perioden 2012-2020 (grønn linje). Trenden er at en større andel av de nyetablerte er aksjeselskap (blå linje), og at antall nye aksjeselskap i kvartalet har økt fra ca. 120 til ca. 140 pr kvartal. For enkeltmannsforetak er utviklingen noe flatere, men det er jevnt over etablert flere enkeltmannsforetak enn aksjeselskap i perioden, jevnt over 50 flere pr kvartal.

Totalt etableres det ca. 1 200 nye foretak i Drammen kommune hvert år, og det er interessant å merke seg at

dette også gjelder i pandemiåret 2020.

Etableringsfrekvensen i Drammen kommune er historisk sett høyere enn gjennomsnittet for Norge, og vesentlig høyere enn for mediankommunen (den kommunen som er rangert i midten av alle norske kommuner).

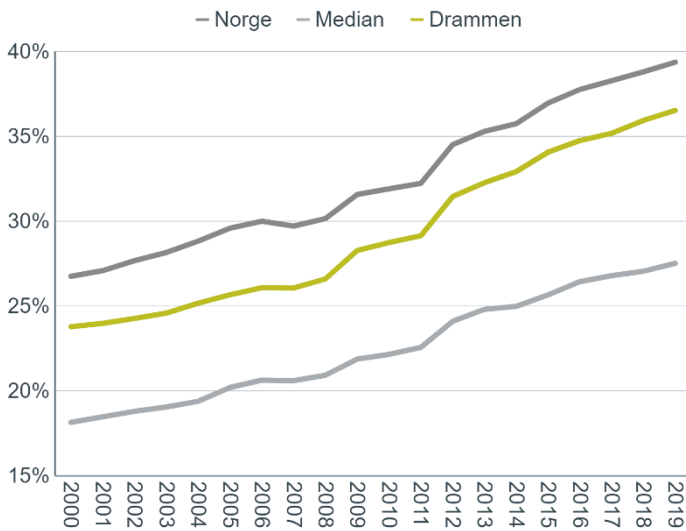
Etablerings-frekvensen er antall nyregistrerte foretak i et år i prosent av antall foretak i begynnelsen av året.

7.3 Næringsliv og kompetanse

Statistikken i dette avsnittet er hentet fra Telemarksforsknings regionale analyse for Drammen kommune, se også www.regionalanalyse.no.

7.3.1 Utdanningsnivået i befolkningen – utviklingstrekk 2000-2019

Siden 2000 har andelen av den sysselsatte befolkningen i Norge med minst tre års høyere utdanning økt fra 26,8 prosent til 39,4 prosent.

Når det gjelder utdanningsnivå, er det viktig å vite at det er svært stor forskjell på utdanningsnivået i Norge og medianen. Medianen er verdien til stedet som er rangert middels.

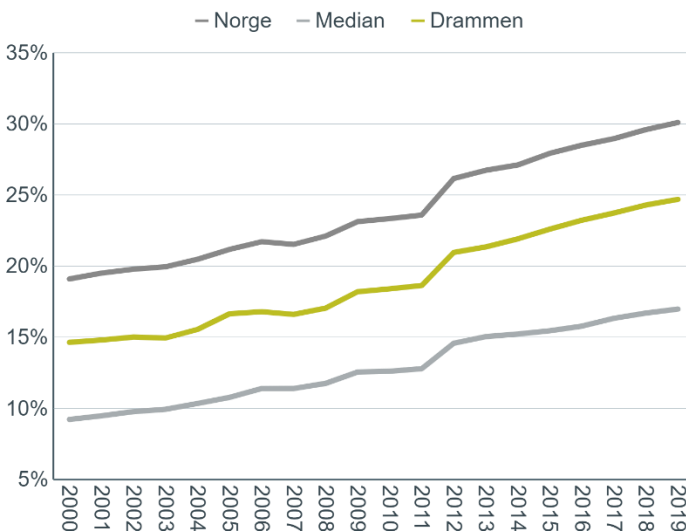
Siden de få største byene drar opp utdanningsnivået mye, vil nesten alle andre kommuner og regioner ha et utdanningsnivå under landets.

Medianverdien for utdanningsnivå i kommuner er 27,5 prosent. For regioner er medianverdien 33,5 prosent.

I Drammen har 36,5 prosent av de sysselsatte minst tre års høyere utdanning. Det er litt lavere andel enn andelen i Norge på 39,4 prosent, men langt over

medianen av kommunene som er 27,5 prosent.

7.3.2 Utdanningsnivået i næringslivet – utviklingstrekk 2000-2019

Næringslivet har en lavere andel ansatte med høyere utdanning enn offentlig sektor.

I 2000 hadde 19,1 prosent av de ansatte i næringslivet minst tre års høyere utdanning. I 2019 var andelen økt til 30,1 prosent.

Siden de største byene drar opp gjennomsnittet for landet, er medianverdien for kommunene 17,0 prosent. I figuren kan vi se hvordan andelen med minst tre års høyere utdanning har utviklet seg på landsbasis, i medianen av kommunene og i Drammen.

I Drammen har 24,7 prosent av de ansatte i næringslivet minst tre års høyere utdanning. Det er

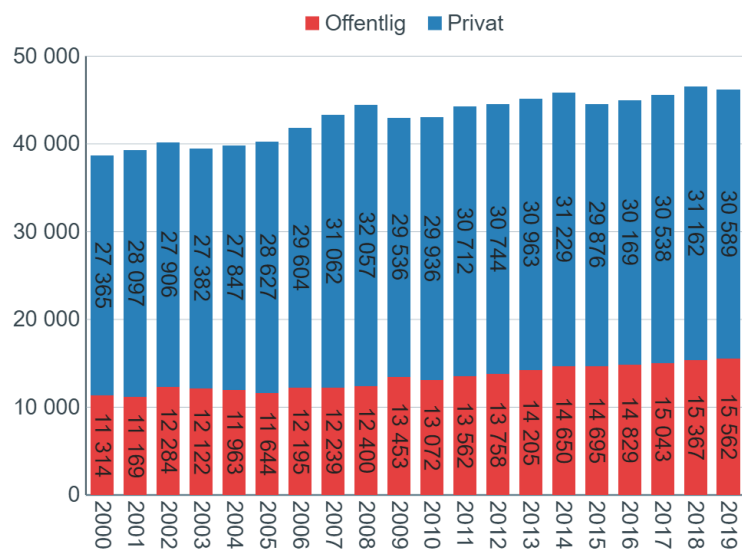
lavere enn andelen i Norge, men høyere enn mediankommunen.

7.4 Arbeidsplassutvikling

For kommunens utvikling er det arbeidsplassutviklingen i næringslivet som er viktigst. Det er arbeidsplassutviklingen som påvirker flyttetallene til kommunen og skaper befolkningsvekst dersom veksten er bedre enn i resten av landet.

Statistikken i dette avsnittet er hentet fra Telemarksforsknings regionale analyse for Drammen kommune, se også www.regionalanalyse.no.

7.4.1 Utviklingen i antall arbeidsplasser i Drammen 2000-2019

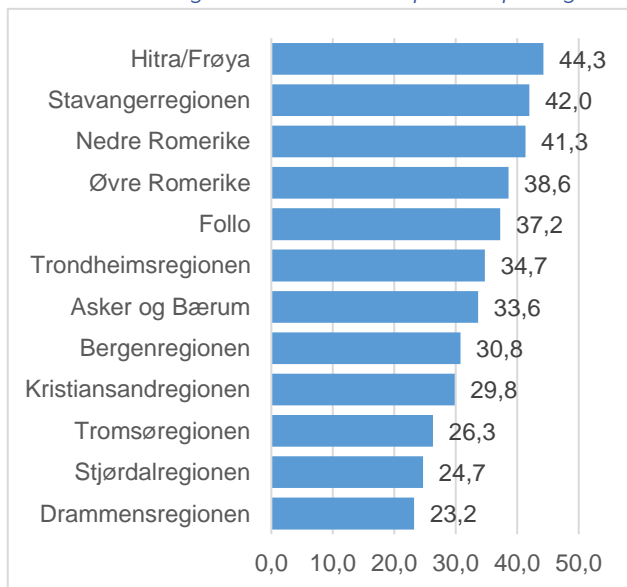
Det har vært en betydelig vekst i antall arbeidsplasser i Drammen siden 2000. Antall arbeidsplasser i næringslivet har økt fra 27 365 til 30 589. I det offentlige har antall arbeidsplasser vokst fra 11 314 til 15 562. Det offentlige har hatt den største prosentvise veksten. Her ha veksten vært på 38 prosent. Næringslivet har hatt en vekst på 12 prosent siden 2000. Det har vært nedgang i antall arbeidsplasser i noen år. Nedgangen i 2009 var i året med finanskrisen. Nedgangen i 2015 kan forklares med at antall arbeidsplasser i næringslivet falt dette året, hovedsakelig som følge av at SSB endret metoden for registrering av arbeidsplasser dette året. Nedgangen i 2019 er

vanskeligere å forklare, siden det var vekst i næringslivet ellers i landet dette året.

Er veksten i Drammen god i forhold til resten av landet?

En måte å svare på dette er å se utviklingen i antall arbeidsplasser i Drammen relativt til resten av landet, som i figuren under.

7.4.2 Utviklingen i antall arbeidsplasser på region-nivå siste 20 år

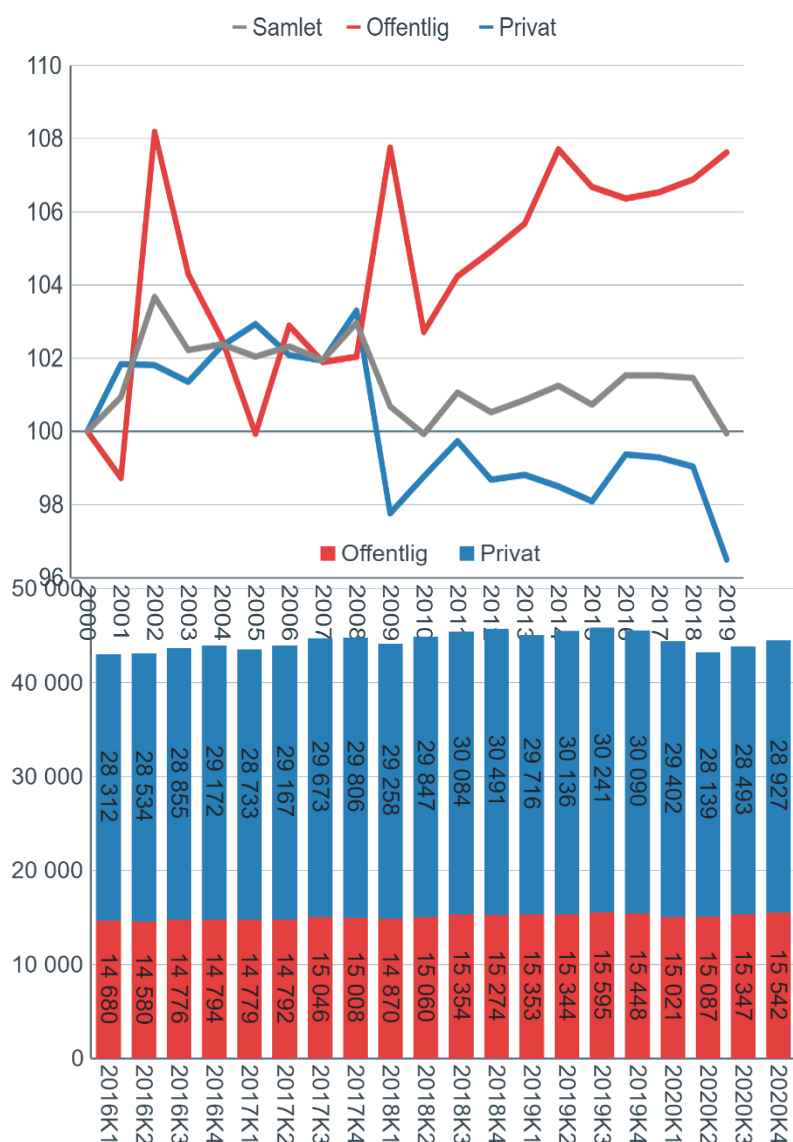
Figuren viser hvilke regioner som har høyest samlet arbeidsplassvekst i de siste 20 årene.

Det er de store byene og deres omland som har hatt den sterkeste arbeidsplass-veksten, med ett unntak for regionen Hitra/Frøya.

Drammensregionen er nummer 12 av 73 regioner i landet når det gjelder arbeidsplassvekst i de siste 20 årene.

7.4.3 Utviklingen i antall arbeidsplasser i Drammen, i forhold til utviklingen i Norge

Figuren viser utviklingen i antall arbeidsplasser i Drammen i forhold til utviklingen i Norge.

Utviklingen er først indeksert slik at nivået i år 2000=100. En indeksverdi på 100 betyr at utviklingen er den samme som i landet.

Figuren viser at samlet antall arbeidsplasser i Drammen har utviklet seg som landet fra 2000 til 2019 (grå linje).

Antall offentlige arbeidsplasser (rød linje) har økt vesentlig mer enn landsgjennomsnittet, men antall arbeidsplasser i næringslivet (blå linje) har hatt en svakere utvikling, særlig i perioden 2018-2019.

7.4.4 Utviklingen i antall lønntagere i Drammen 2016-2020

SSB publiserer tall for antall lønntakere hvert kvartal.

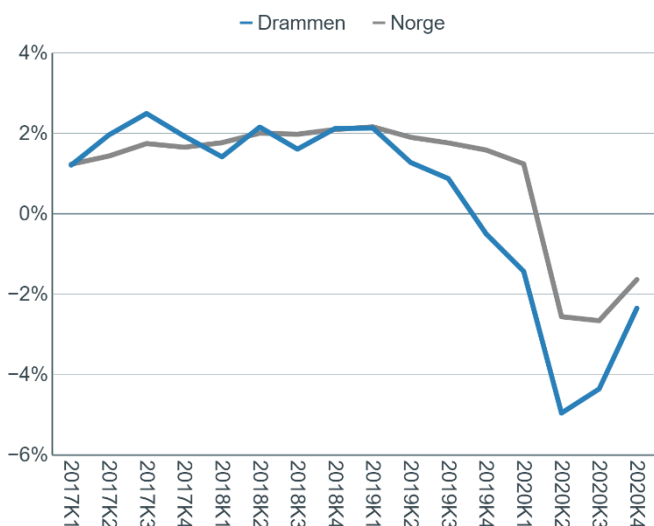
Denne statistikken har ikke med næringsdrivende, slik som statistikken over antall arbeidsplasser. Det er likevel interessant å følge med på antall lønntakere, fordi tallene er tilgjengelige hvert kvartal.

I figuren kan vi se antall lønntakere i Drammen i hvert kvartal, siden begynnelsen av 2016. Drammen har vanligvis vekst i antall lønntakere fra 1. til 2. kvartal. Det skjedde ikke i 2020. Da ble det nedgang.

7.4.5 Årlig vekst i antall lønntagere i Drammen, i forhold til Norge

Figuren viser den prosentvise veksten i samlet antall lønntakere siden samme

kvartal året før. SSB publiserer data fra 1. kvartal 2016, slik at vi kan se den årlige veksten fra 1. kvartal 2017 og fram til 3. kvartal 2020. Vi kan se at det var en stabil vekst i antall lønntakere på mellom en og to prosent årlige fram til 1. kvartal 2020.

I 2. kvartal 2020 fikk vi et brått fall, som følge av nedstengning i forbindelse med koronautbruddet i mars. Da falt den årlige veksten i antall lønntakere fra +1,2 prosent i 1. kvartal 2020 til -2,6 prosent i 2. kvartal 2020. I 4. kvartal 2020 ble det en bedring med en viss vekst.

I offentlig sektor tok veksten seg kraftig opp i 3. og 4. kvartal 2020. Nå er veksten i antall lønntakere i offentlig sektor høyere enn noen gang siden 2017.

Det er først og fremst næringslivet som ble påvirket av koronakrisen. Årsveksten i antall lønntakere i næringslivet i Norge gikk fra +1,2 prosent i 1. kvartal

2020 til -3,9 prosent i 2. kvartal 2020. I 3. og 4. kvartal ble nedgangen lavere. Nå er årsveksten i antall lønnstakere i næringslivet i Norge -3,3 prosent.

Vi kan se at Drammen har hatt en svakere vekst enn landet siden 2. kvartal 2019. I 2. kvartal 2020 fikk Drammen et fall i likhet med resten av landet. Fallet var omtrent like stort som ellers i landet, men utgangspunktet fra 1. kvartal 2020 var svakere. Utviklingen i Drammen ble noe bedre i 3. og 4. kvartal, men fremdeles er utviklingen svakere enn i resten av landet.

7.5 Verdiskapning og produktivitet

Verdiskapningen i en bedrift er summen av lønnskostnader og driftsresultatet, alternativt salgsinntekter fratrukket innkjøpte varer og tjenester. Verdiskapningen forteller hvor mye som kan fordeles til ansatte, eiere, skatt og til de som finansierer virksomheten. Vi kan beregne verdiskapningen i næringslivet ved å summere verdiskapningen i alle foretak som er regnskapspliktige. De regnskapspliktige foretakene står for omtrent 95 prosent av verdiskapningen i næringslivet.

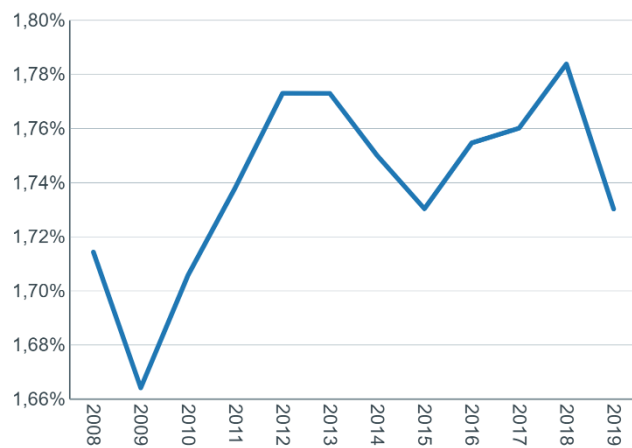
Produktivitet er verdiskapning per ansatt. Det er viktig at arbeidsplassene er produktive, det vil si har tilstrekkelig verdiskapning per ansatt, for å være økonomisk bærekraftige.

Det er derfor viktig å se utviklingen i antall arbeidsplasser i lys av utviklingen i verdiskapning og produktivitet.

Statistikken i dette avsnittet er hentet fra Telemarksforsknings regionale analyse for Drammen kommune, se også www.regionalanalyse.no.

7.5.1 Utvikling i verdiskapning i Drammen, i forhold til Norge 2008-2019

Den samlede verdiskapningen i næringslivet i Drammen er vist i figuren.

Tre bransjer, oljeutvinning, finans, landbruk er utelatt i disse beregningene. I transportnæringen har vi sett bort fra bedrifter i utenriks sjøfart.

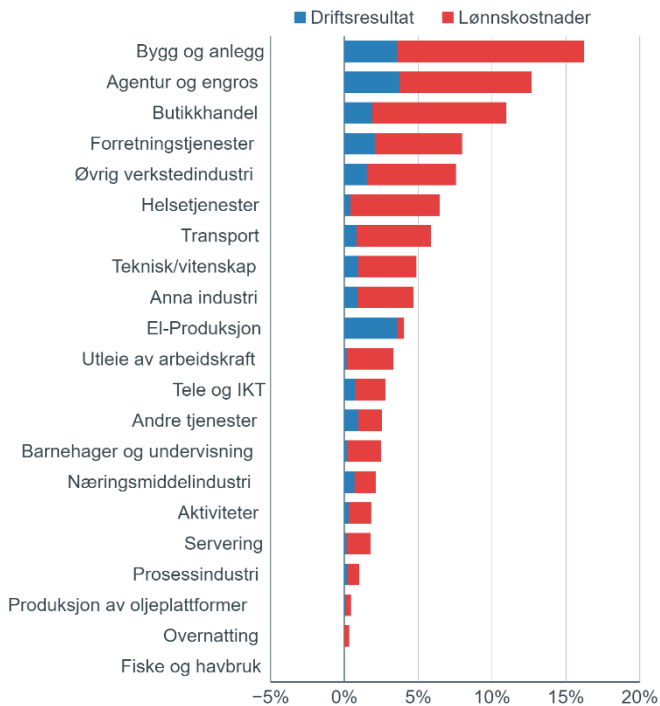
Verdiskapningen i Drammen er vist som andel av landets verdiskapning, målt i løpende kroner.

Når vi viser andelen av landets verdi-skaping kan vi se hvordan verdi-skapingen i næringslivet i Drammen utvikler seg i forhold til resten av landet. Hvis andelen øker, vokser næringslivets verdiskapning i Drammen raskere enn ellers i landet.

Næringslivet i Drammen sto for 1,73 prosent av landets verdiskapning i 2019. Andelen falt litt fra nivået i 2018, da andelen var rekordhøy. Det betyr at næringslivet i Drammen hadde svakere vekst i verdiskapning enn resten av landet fra 2018 til 2019. På den annen side er Drammens andel i 2019 høyere enn ti år tidligere.

7.5.2 Verdiskaping i bransjer

Hvilke bransjer er størst når det gjelder verdiskaping? I Norge er det bygg og anlegg og agentur og engros som er de bransjene med høyest verdiskaping i 2019. Dernest følger butikkhandel og transport. Disse bransjene har også flest sysselsatte.

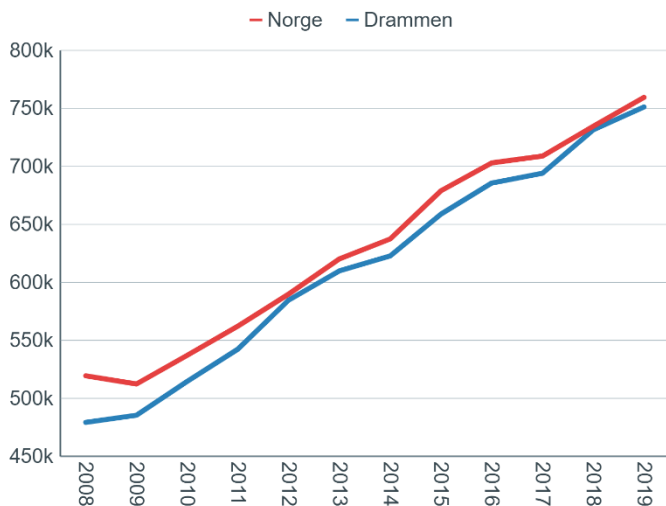
Figuren viser verdiskapingen i Drammen, fordelt på to komponenter: lønnskostnader og driftsresultat.

Den største delen av verdiskapingen i næringslivet går med til lønnskostnader.

I Drammen er det bygg og anlegg som har høyest verdiskaping, som i resten av landet. Agentur og engros har nest høyest verdiskaping, mens butikkhandel har tredje høyest verdiskaping, som i resten av landet.

7.5.3 Utvikling i produktivitet i næringslivet i Drammen 2008-2019

Figuren viser utviklingen i produktiviteten i næringslivet i Drammen og Norge fra 2008 til og med 2019. Fire bransjer er utelatt fra beregningene. Det er oljeutvinning, finans, landbruk og utenriks sjøfart.

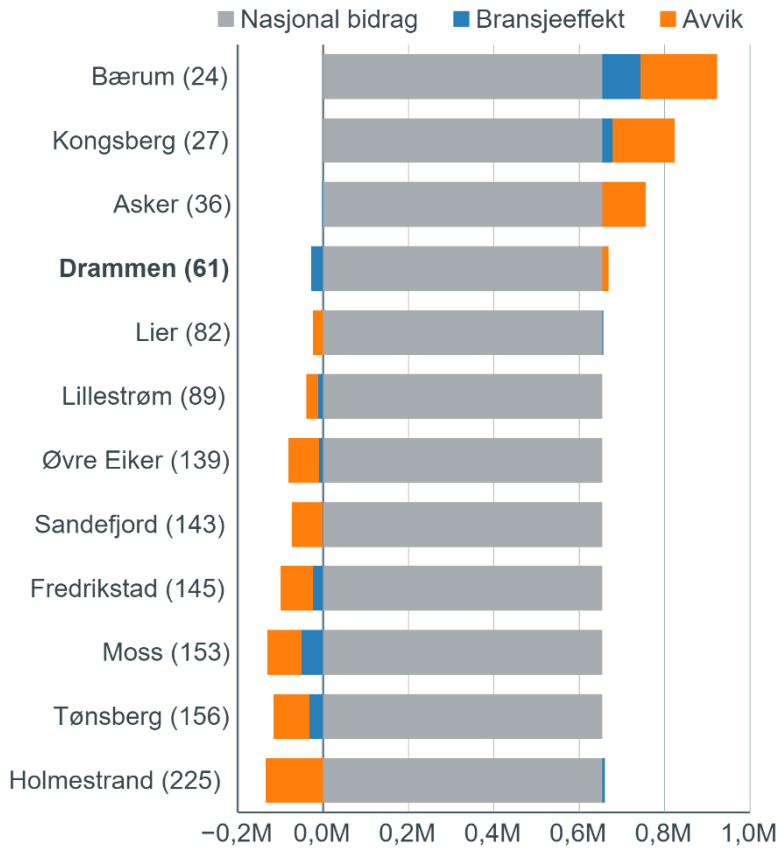
I Norge hadde næringslivet en verdiskaping per ansatt på 759 000 kr i 2019, samlet sett.

Produktiviteten har økt mye siden 2009, men da må vi huske på at det er snakk om løpende kroner. En del av denne veksten er inflasjon.

Drammen har hatt lavere produktivitet enn resten av landet siden 2008, men forskjellen er ganske liten i 2019.

I 2019 ble det skapt verdier for 751 000 kr per ansatt i næringslivet i Drammen.

7.5.4 Produktivitet i Drammen 2009-2019, sammenligning med andre kommuner

Figuren viser hvordan produktiviteten i næringslivet i Drammen er i forhold til andre kommuner, og hva som kan forklare forskjellene i den siste tiårsperioden.

Det nasjonale bidraget er gjennomsnittlig produktivitet i næringslivet i Norge.

Bransje-effekten viser hvor mye bransjesammensetningen betyr for produktiviteten.

Avviket er det vil kaller bransjejustert produktivitet, det vil si om produktiviteten er høyere eller lavere enn forventet ut fra bransjesammensetningen.

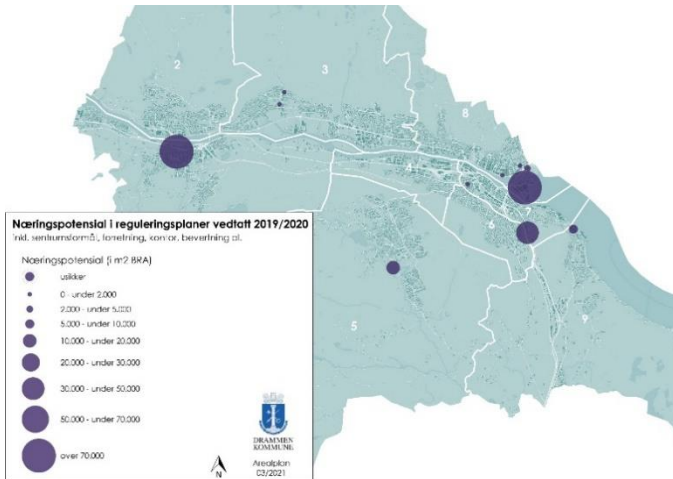
Den bransjejusterte produktiviteten er det beste målet for å vurdere om næringslivet har høy eller lav produktivitet i forhold til andre steder.

Drammen er en av byene som har bedre produktivitet enn bransjestrukturen tilsier.

Drammen er rangert som nummer 61 av 356 kommuner når det gjelder bransjejustert produktivitet.

7.6 Tilgang til regulerte næringsarealer

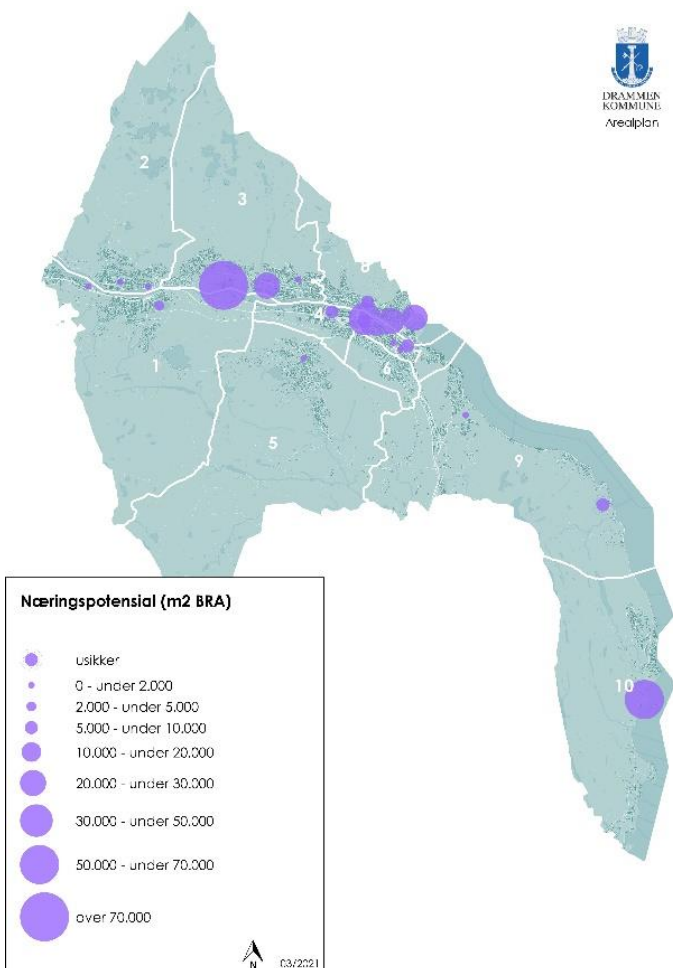
Kartene nedenfor viser oversikt over næringspotensial i hhv. nylig vedtatte reguleringsplaner, og antatt potensiale i reguleringsplanarbeid som er pågående. Næringspotensialet er angitt i m² BRA og omfatter formålene næring, sentrumsformål, forretning, kontor, bevertning ol. De fleste reguleringsplanene for næringsarealer har bestemmelser og rammebetingelser mht. beliggenhet som i sterk grad bestemmer hva slags type virksomhet kan etableres.

Næringspotensial i nylig vedtatte reguleringsplaner

Kartfiguren viser en oversikt over næringspotensial i reguleringsplaner som ble vedtatt i årene 2019-2020.

Det samlede næringspotensialet i disse planene er på ca. 1.200.000 m² BRA. Herav utgjør reguleringsplanene for Holmen 930 000 m² og Mjøndalen sentrum 184 000 m², og disse planene omfatter delvis eksisterende næring.

Næringspotensial i pågående reguleringsplanarbeid

Når det gjelder tilrettelegging for næringsarealer er det for tiden 15 detaljreguleringsplaner der det foreslås å regulere til næring (inkl. sentrumsformål, forretning, kontor, lager/industri el.l.). Til sammen utgjør det et potensial for næringsarealer på ca. 330.000m² BRA.

Det er viktig å fremheve at potensialet gjenspeiler det som forslagstillere ønsker å bygge innenfor planområdene; planforslagene er i ulik fase og har ulik status når det gjelder hvor langt man har kommet med planarbeidet før et komplett planforslag som kan legges fram til politisk behandling.

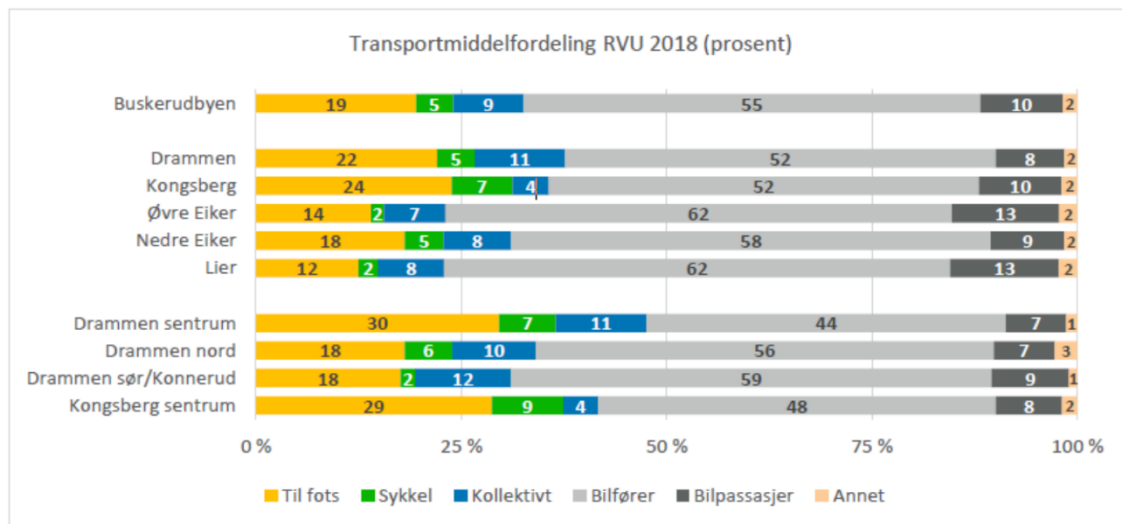
8 Persontransport og mobilitet

Hovedtrender

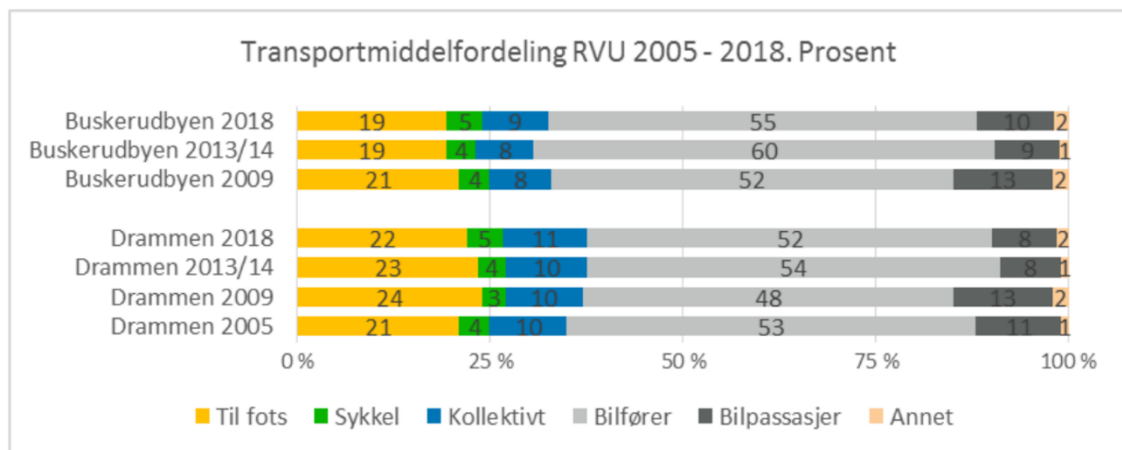
- Privatbilen dominerer som transportform i Drammen, med en andel av all transport på ca 60% (bilfører + passasjerer).
- Trafikkmålinger viser at biltrafikken har vært stabil i byområdet (Buskerudbyen) frem til 2019, og kollektivtrafikken har vært økende i samme periode. I 2020 førte pandemien til redusert biltrafikk, og et svært kraftig fall i kollektivtrafikken.
- Drammen har pendlingsunderskudd mot andre kommuner, noe som avspeiler Drammens nærhet til Oslo som hovedstad og regionsenter på Østlandet.

8.1 Reisemiddelfordeling

Transportmiddelfordeling i Buskerudbyen, og ulike deler av Drammen

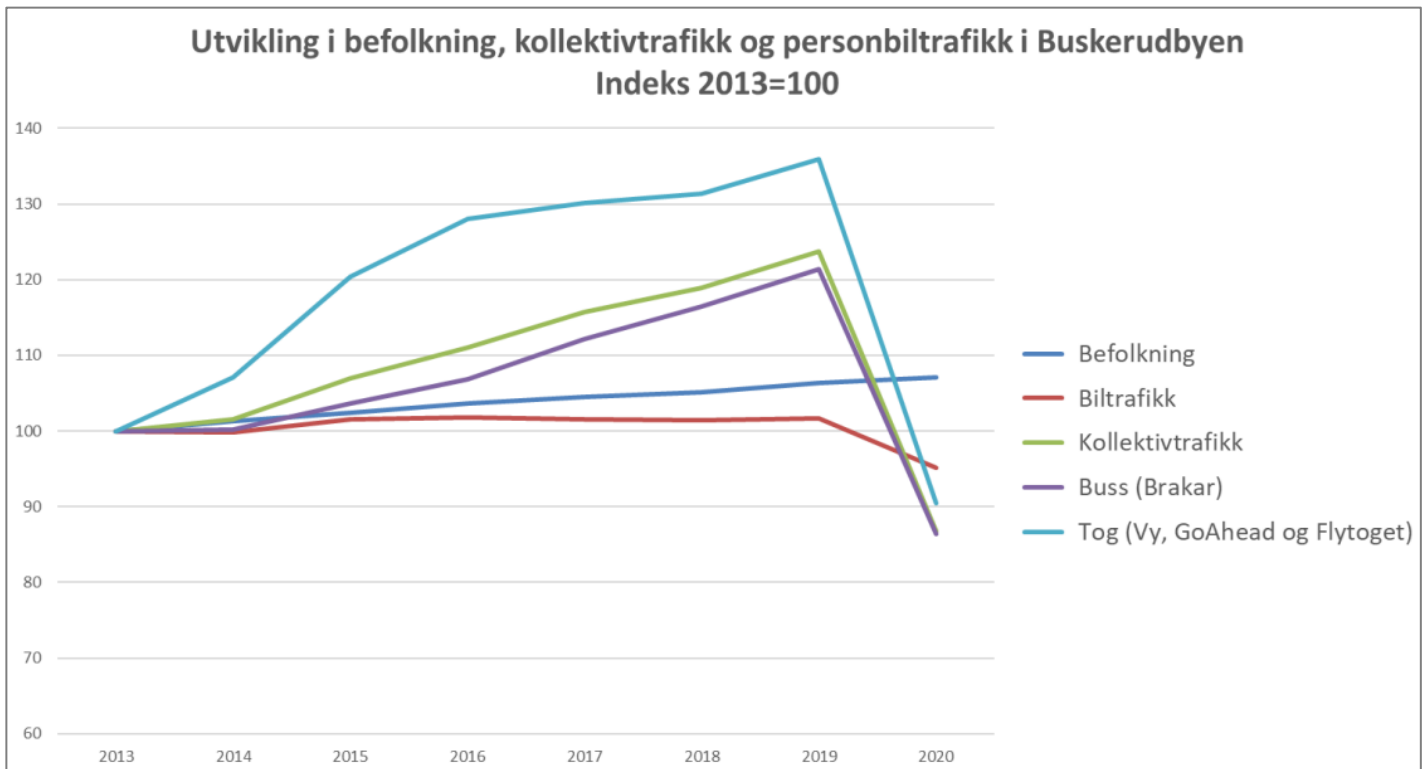

Transportmiddelfordeling i Buskerudbyen og Drammen – utvikling i perioden 2005 - 2018

Reisevaneundersøkelser er gjennomført i Buskerudbyen, med 2018 som sist gjennomførte undersøkelse. Undersøkelsen gjelder følgelig for de gamle kommunegrensene. Undersøkelsene viser at privatbilen dominerer som transportform i Drammen, med en andel av all transport på ca 60% (bilfører + passasjerer). Bilandelen er lavest i Drammen sentrum, og både gang- og sykkelandelen er høy i sentrumsområdet. Bilandelen er høyest i Nedre Eiker og Drammen sør/Konnerud.

Indeksert utvikling i befolkning, biltrafikk og kollektivtrafikk, 2013-2020 i Buskerudbyen. Indeks: 2013=100. Kilde: Buskerudbysekretariatet

Trafikktallene for hhv. biltrafikk og kollektivtrafikk viser et noe annet bilde enn reisevaneundersøkelsen, med en sterk utvikling av kollektivtrafikken i perioden 2013 – 2019, og tilnærmet nullvekst i biltrafikken. Veksten var særlig sterk for togtrafikken (36 % vekst), mens busstrafikken hadde 21 % vekst 2013 - 2019. Pandemien har gitt svært kraftig fall i kollektivtrafikken i 2020, og et mindre markant fall i biltrafikken.

8.2 Kollektivtransport

Busstrafikk i Buskerudbyen. Antall påstigende passasjerer for Brakar.

Passasjerer buss	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Brakar	8 445 923	8 462 691	8 758 043	9 028 081	9 477 598	9 798 601	10 211 930	7 265 042
Endring	-0,4 %	0,2 %	3,5 %	3,1 %	4,9 %	3,4 %	4,2 %	-28,9%

Busstrafikken har hatt en god vekst på over 3 % i året i perioden 2014-2019. Pandemien har gitt en kraftig reduksjon i busstrafikken etter mars 2020. Det er svært vanskelig å forutsi hvordan trafikken vil utvikle seg etter at pandemien ventelig er slått tilbake.

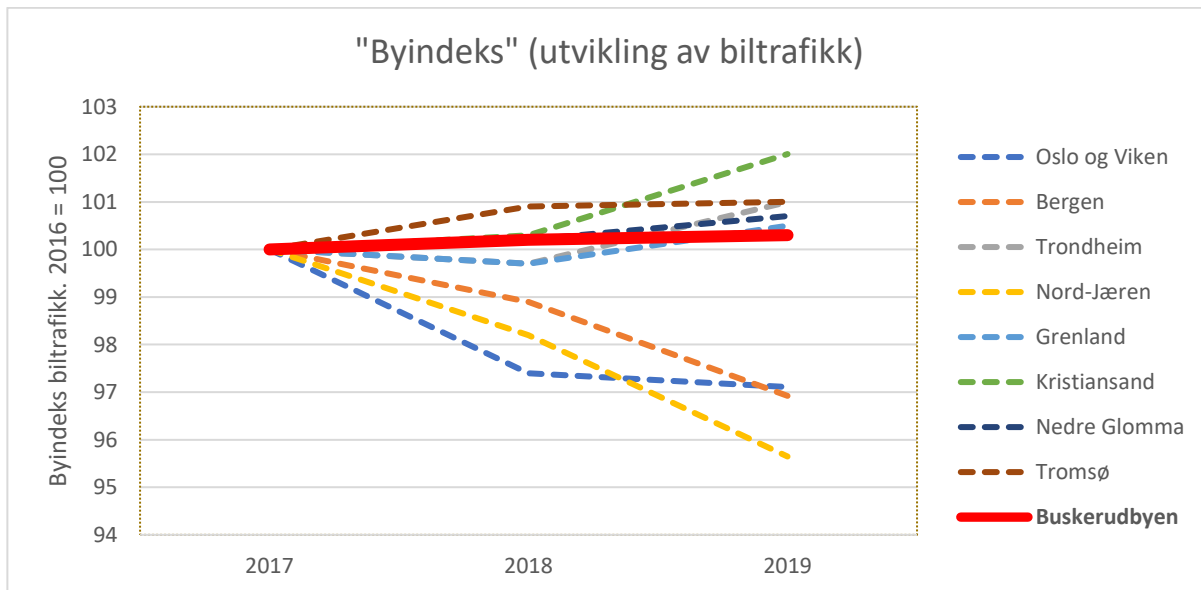
Togtrafikk i Drammen. Antall på- og avstigninger på stasjoner i Drammen

Stasjon	2017	2018	2019	Endring	
				2020	2019-2020
Steinberg	68000	73000	81000	55000	-32 %
Mjøndalen	413000	409000	411000	251000	-39 %
Gulskogen	334000	311000	309000	183000	-41 %
Drammen	3296000	3345000	3498000	2056974	-41 %
Brakerøya	215000	222000	233000	133000	-43 %
Sum, Drammen	4326000	4360000	4532000	2678974	-41 %

Togtrafikken har også hatt en vekst frem til 2019, men opplevde et kraftig fall da pandemien rammet landet i 2020. Fallet er kraftigere enn for busstrafikken. Dette kan være knyttet til at langdistansereiser og arbeidsreiser til og fra Osloområdet har blitt mer redusert enn lokale reiser ifbm. pandemien.

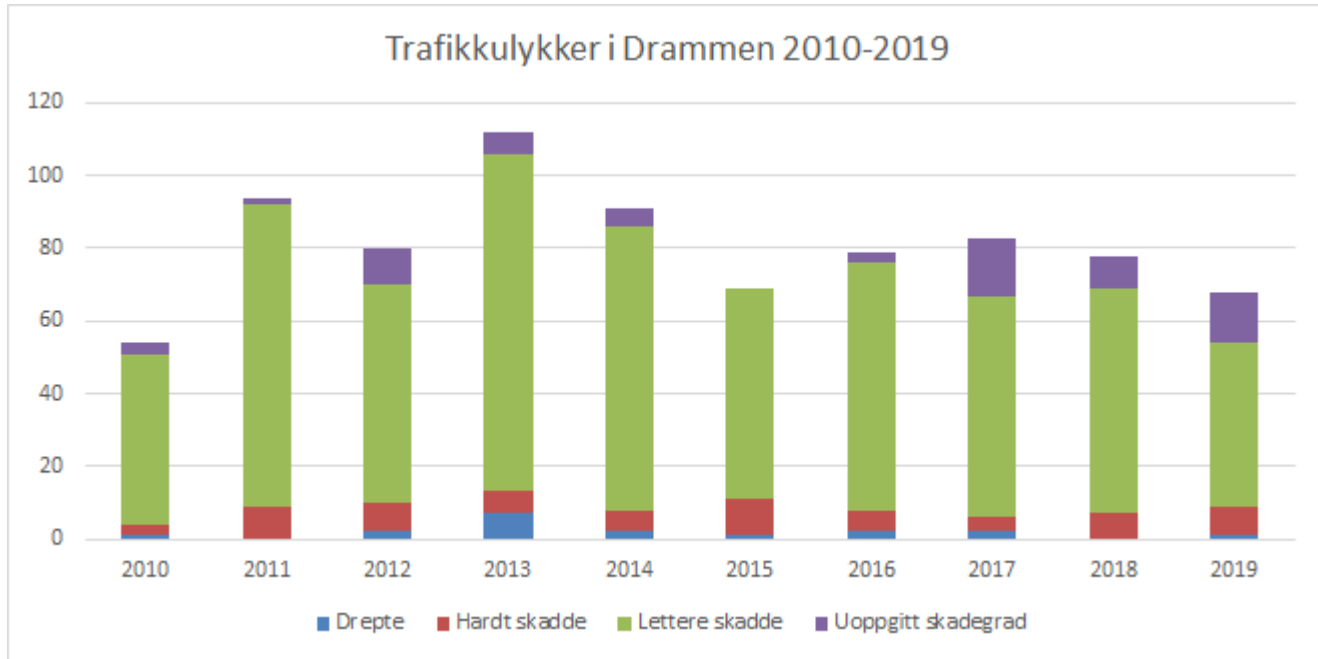
8.3 Biltrafikk og bilhold

Byindeks for biltrafikk - Buskerudbyen og andre, sammenlignbare byområder

Om en sammenligner Buskerudbyen med andre av de største byene i Norge, ser en at storbyområdene Oslo, Bergen og Nord-Jæren i perioden 2016-2019 har hatt kraftigere reduksjon i biltrafikk enn Buskerudbyen. De andre, mellomstore byområdene, har derimot hatt en svak vekst i biltrafikken. 2020-tallene er her utelatt, da pandemien gir avvikende og lite sammenlignbare tall mellom de ulike byområdene.

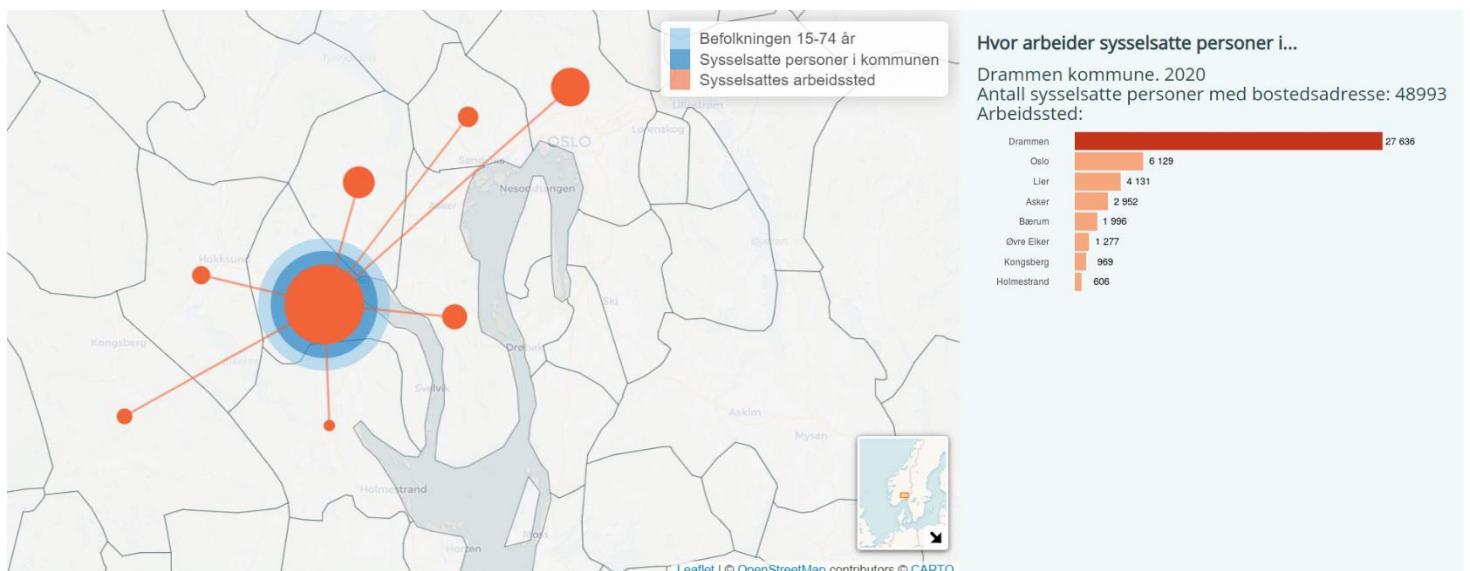
8.4 Trafikkulykker

Antallet trafikkulykker varierer fra år til år, noe som i stor grad kan skyldes statistisk usikkerhet ved så små tall. I 10-årsperioden 2010-2019 er det registrert totalt 18 drepte, 67 hardt skadde, 655 lettere skadde og 68 med "uoppgitt skadegrad" i Drammenstrafikken.

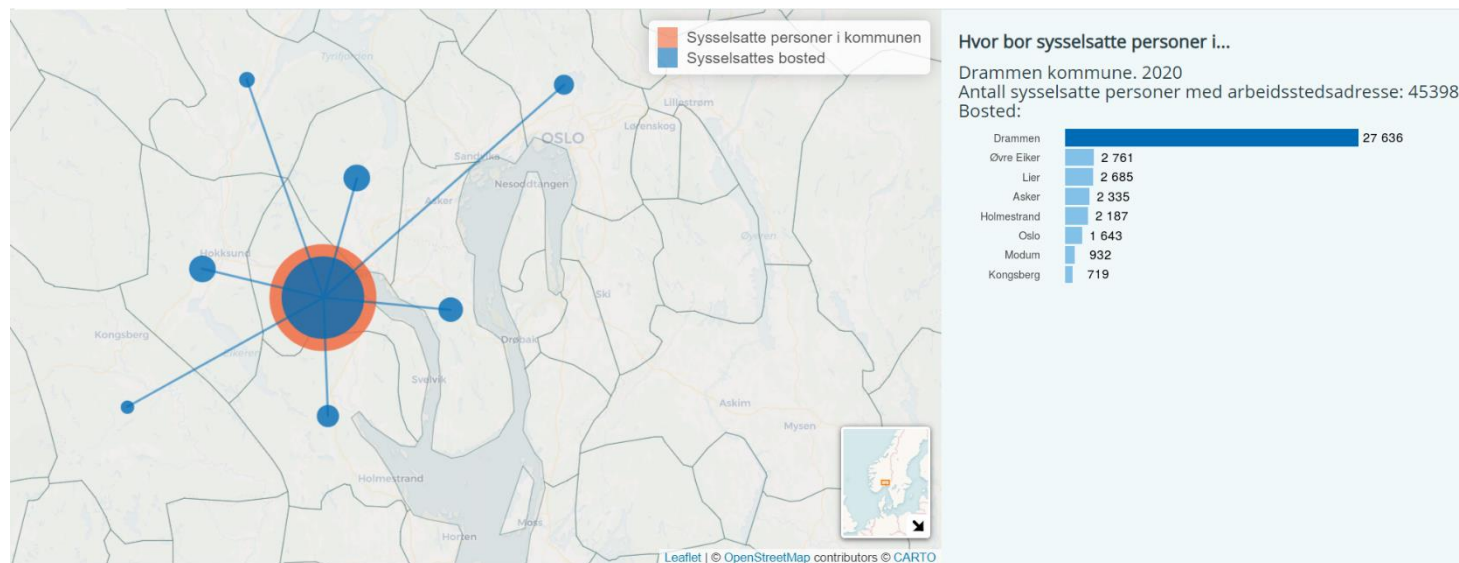
8.5 Pendling til og fra Drammen

Figur: Hvor arbeider sysselsatte drammensere?

Sirklene på figuren viser hvor personer som er bosatt i Drammen har arbeidssted, fordelt på de 8 viktigste kommunene. Litt over halvparten av sysselsatte drammensere har registrert arbeidssted innenfor kommunegrensen. Sirkler utenfor Drammen representerer utpendling fra Drammen. Utpendlingen er klart størst østover, mot Oslo, Lier, Asker og Bærum. Kilde: SSB

Figur: Hvor er de som arbeider i Drammen bosatt?

Sirklene på figuren viser hvor personer som er sysselsatt i Drammen har bosted, fordelt på de 8 viktigste bostedskommunene. Sirkler utenfor Drammen representerer innpendling til Drammen. Innpendlingen er ganske jevnt fordelt mellom de nærmeste kommunene, pluss Oslo. Kilde: SSB

Tallene for denne og forrige figur innebærer at Drammen har et pendlingsunderskudd på 3595 arbeidstakere, eller 7,3 % av antall personer som bor i Drammen og er sysselsatt.

Drammens pendlingsunderskudd må ses i sammenheng med hovedstadens regionale posisjon for som arbeidsplass for næringsliv, statlige etater med mer, og at boligmarkedet i Oslo er så anstrengt at mange velger å bosette seg i pendlingsavstand til Oslo.

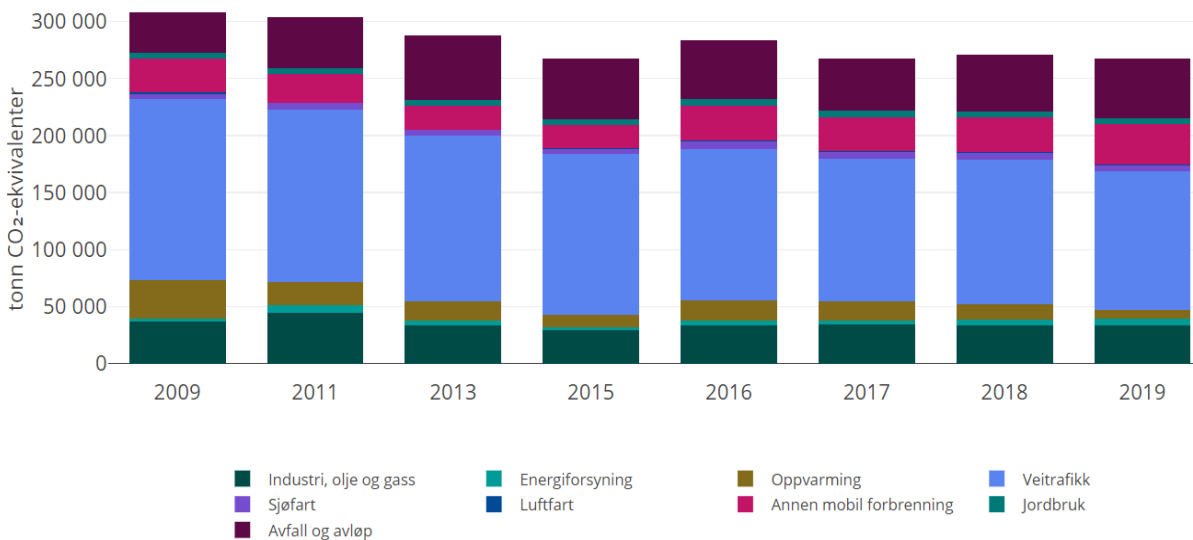
9 Miljø og klima

Hovedtrender

- Klimagassutslippene i Drammen er redusert i perioden 2009 – 2019. Dette skyldes i hovedsak lavere utslipp fra veitrafikk
- Luftkvaliteten er bedret de seneste årene, spesielt for nitrogendioksid, men det er fortsatt problemer med å oppfylle grenseverdiene for svevestøv nær de mest trafikerte delene av hovedveinettet.
- Det meste (97%) av husholdningsavfallet fra Drammen blir enten materialgjenvunnet, eller går til forbrenningsanlegg for energigjenvinning.

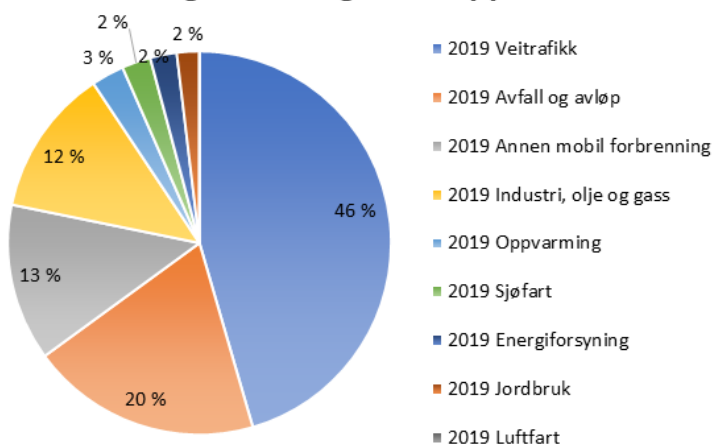
Klimagassutslipp

Utslipp av klimagasser i Drammen

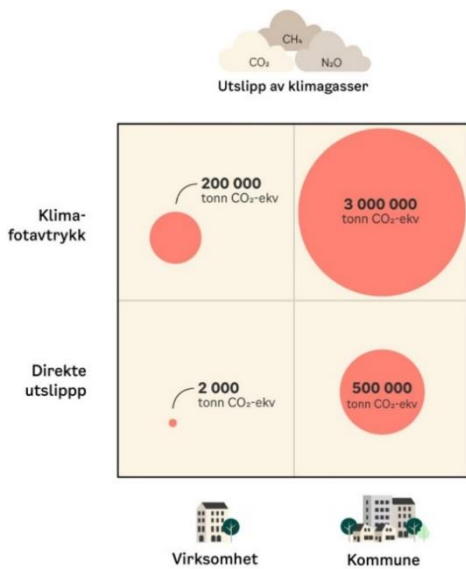

Kilde: Miljødirektoratet

Fordeling av klimagassutslipp 2019

Tallene for klimagassutslipp for årene 2009-2019 er slått sammen for de 3 tidligere kommunene, til nye Drammen kommune. Utslippene er redusert i Drammen i perioden. Dette skyldes først og fremst lavere utslipp fra veitrafikk, som igjen kan tilskrives økt og innblanding av biodrivstoff i diesel. Den største relative utslippsreduksjon er innen oppvarming, noe som skyldes utfasing av oljefyring (forbudt fra 2020). Det tas forbehold om at Miljødirektoratet skal gjøre nye beregninger av utslippstallene for avfall og avløp. Disse er knyttet til metanutslipp fra avfallsfyllinger (Lindum og Mile), noe som er vanskelig å beregne, og som i betydelig grad skyldes tidligere deponert avfall (opptil flere årtier). Rette tall er sannsynligvis betydelig lavere enn vist i grafen.

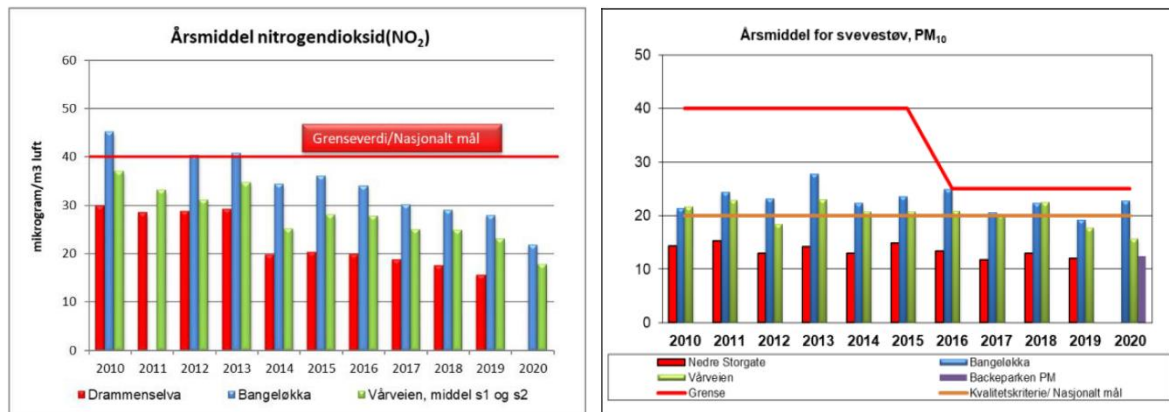
Utslippstallene vist ovenfor gjelder kun for utslipp som skjer i Drammen. Klimautslipp er et globalt problem, og utslipp som er knyttet til produksjon av varer som forbrukes i Drammen, eller utslipp som skyldes drammenseres reising og forbruk utenfor Drammen kommunes grenser er ikke med i tallene.

Figuren til høyre viser omtrentlig forhold mellom de direkte utslippene som skjer i kommunen, og klimafotavtrykket fra blant annet forbruk av varer som er produsert andre steder i verden. Klimafotavtrykket kan regnes å være 6-10 ganger så stort som de direkte utslippene.

Figurkilde: KS (kommunesektorens organisasjon)

Luftforurensing og støy

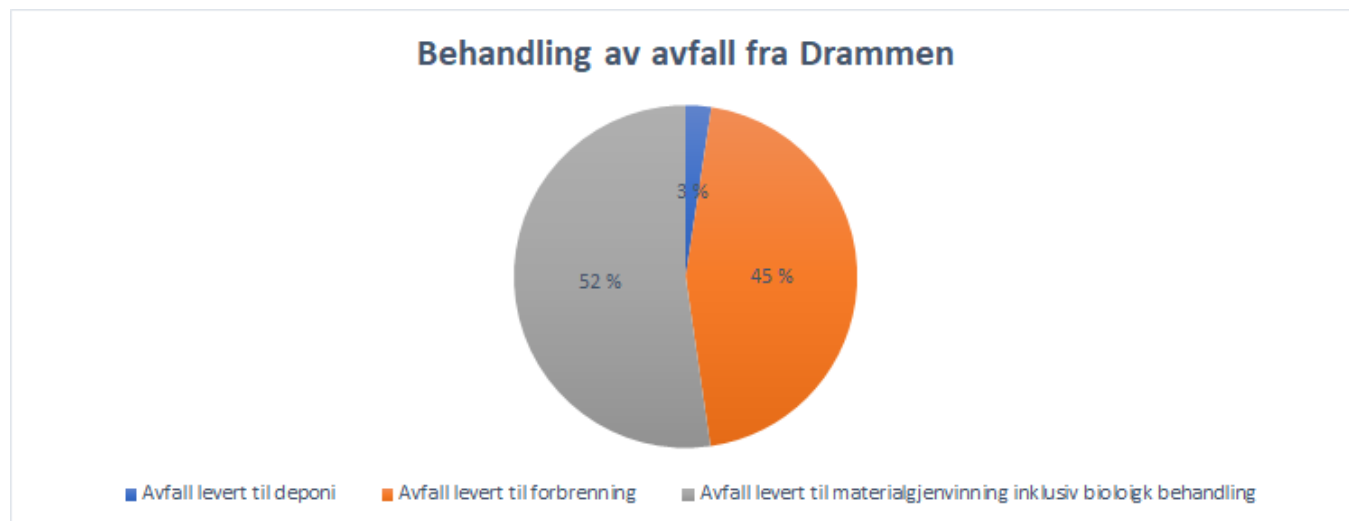
Utvikling nitrogenoksid- og svevestøv-nivå i perioden 2010-2020 på målestasjoner i Drammen

Luftkvaliteten i Drammen har over tid bedret seg når det gjelder NO₂, men det er fortsatt utfordringer med å holde svevestøvnivåene lavere enn nasjonalt mål på målestasjonene. Nedgangen i NO₂ skyldes særlig at det er stadig færre eldre dieslbiler på veiene, grunnet overgang til elkjøretøy og bensin, og bedre renseteknologi på nyere dieselmotorer. Svevestøv kommer fra flere ulike kilder, men overskridelsene er gjerne knyttet til kortvarige perioder med tørrvær på slutten av piggdekkseasonen. Luftkvalitetsproblemene varierer også geografisk, og er størst langs hovedveinettet.

Avfall og gjenvinning

Det ble i 2020 levert 503 kg husholdningsavfall pr innbygger i Drammen. 97% av husholdningsavfallet blir enten materialgjenvunnet (52%) eller energigjenvunnet (45 %; energi utnyttet i forbrenningsanlegg som bruker varmeenergien i fjernvarmeanlegg o.l.). 3 % av avfallet deponeres.

Vann og avløp

98% av Drammens befolkning er tilknyttet offentlig vannforsyning, og ca 97 % er tilknyttet offentlig avløp. Den høye tilknytningsgraden gjenspeiler at Drammen har stor andel tettbebyggelse, der vann og avløp alltid er en del av infrastrukturen, og liten andel spredtbebyggelse, der det mange steder har vært for kostbart å føre frem ledningsnett.

Den offentlige vann- og avløps-infrastrukturen i Drammen omfatter:

- 544 km vannledningsnett
- 787 km avløpsledninger, hvorav 191 km fellesledninger, 286 km spillvannsledninger og 310 km overvannsledninger
- 139 overløpsstasjoner
- 145 pumpestasjoner
- 4 renseanlegg

De fleste drammensere mottar drikkevann fra Glitrevannverket, med unntak av befolkningen i tidligere Svelvik som mottar vann fra Blindevannverket. Vann fra Glitrevannverket har meget god vannkvalitet, og abonnentene er også sikret reservevannforsyning fra Asker og Bærum vannverk. Vann som mottas fra Blindevannverket har høyt fargetall (brunt vann), men dette utgjør ikke noe helseproblem. Det er ikke etablert fullgod reservevannforsyning for Blindevannverket.

Det er til dels store rehabiliterings- og utskiftingsbehov på ledningsnett, og det gjennomføres et langsiktig program for rehabilitering og utskiftninger. Der det er fellesanlegg for avløp (spillvann) og overvann, blir dette alltid skiftet ut med separerte anlegg ifbm. ledningsutskifting. Av de 4 renseanleggene er det kun Solumstrand renseanlegg som oppfyller alle rensekrav. Mjøndalen renseanlegg og Muusøya renseanlegg må, iht. krav fra Statsforvalteren, fornyes med nye rensetrinn for organisk materiale innen 2027.

10 Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv

Hovedtrender

- I 2019 hadde Drammensidretten 29 530 medlemskap fordelt på 118 idrettslag. Medlemstallene viser at den organiserte idretten engasjerer 29,1 % av befolkningen.
- Sammenlignet med ti av Norges største kommuner, er Drammen blant kommunene som har svakest dekning av idrettsanlegg per innbygger.
- Innen idrett har aktivitetsandelen i Drammen steget fra 24 % i 2009 til 25,5 % i 2019. Blant ungdom var aktivitetsandelen på høyde med lands- og fylkesgjennomsnittet, men har siden 2015 vært under dette snittet.
- Idrettslagene tilbyr et bredt aktivitetstilbud med 98 ulike idrettsgrener.
- 65 % av alle aktive i idrettslag i Drammen er menn. Blant barn er kjønnsfordelingen mer likestilt.
- Kommunen oppgraderer og bygger nye nærmiljøanlegg samt utvikler tur- og løypenett.
- Drammen kommune har i liten grad gjennomført systematiske målinger av fysisk aktivitet i befolkningen.
- Svømmeopplæringen i kommunen skal reorganiseres. Vanntilvenning og opplæring vil starte tidlig i opplæringsløpet, og det vil organiseres for ekstra opplæring for de elevene som ikke kan svømme etter 4.trinn.
- Om lag 70% av Drammen kommunes areal er skogsområder, fjord og elv kan benyttes til friluftsliv. Drammen kommune kjøper opp eiendommer i utmark for å sikre friluftslivet.
- Drammen kommune har et bredt spekter av friluftslivsorganisasjoner, med Drammen frilufsforum som en sammenslutning av økende antall medlemsorganisasjoner. DNT Drammen og Omegn har en økende medlemsmasse de siste årene.
- Det er en økende bruk av utfartsparkeringene på Spiraltoppen og Landfalltjern i takt med økende bruk av friluftsområdene.

10.1 Idrettstilbud og deltakelse

Drammen kommune har et overordnet ansvar for å tilby anlegg og arealer til idrettsformål. Anleggene blir stilt til rådighet for den organiserte idretten som fyller anleggene med aktivitet. I tillegg til dette blir anleggene brukt av skolene, og av barn, unge og voksne som driver fysisk aktivitet på egenhånd. Drammen kommune har et velfungerende idrettsråd som ivaretar idrettens interesser, og kommunen har utviklet et godt samarbeid med idrettsrådet gjennom egen samarbeidsavtale.

10.1.1 Idrettstilbud

Sammenlignet med ti av Norges største kommuner, er Drammen blant kommunene som har den svakest anleggsdekningen per innbygger. Dersom vi ser anleggssituasjonen i Drammen opp mot antall aktive, er den derimot bedre enn i de fleste av ti største kommunene i Norge. Gitt folkemengde er det bare innenfor skøyter, at Drammen har bedre anleggsdekning enn landsgjennomsnittet. Dersom det legges antall aktive til grunn, er det god anleggsdekning innen motorsport, vannsport og diverse idrett

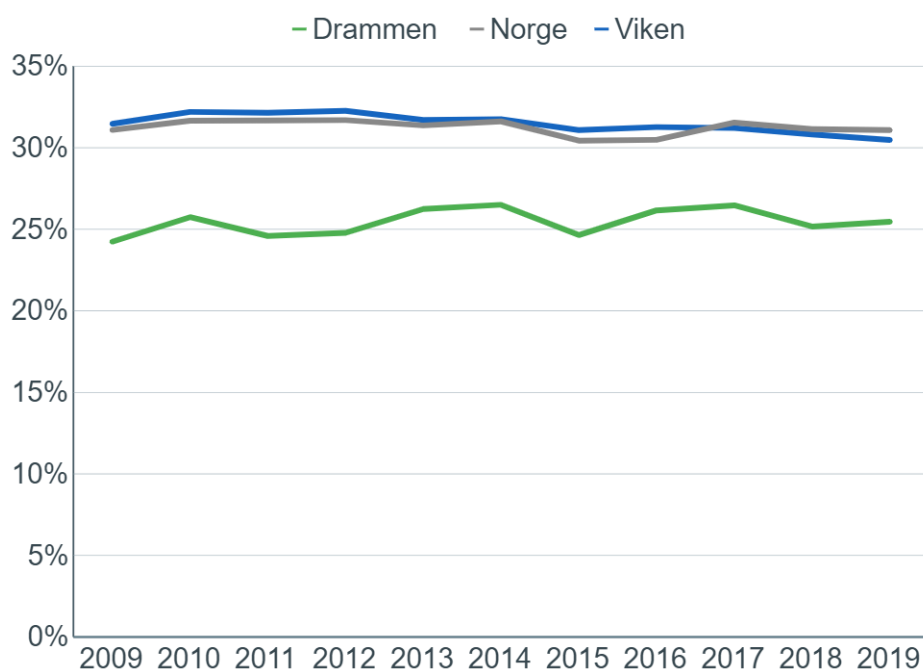
Det er behov for å kunne tilrettelegge for et mer mangfoldig og bedre idrettstilbud som har større fleksibilitet enn i dag. Ved utbygging av nye idrettsanlegg bør det tilstrebes flerbruk, sambruk og kompakte fleksible løsninger på en slik måte at flere idretter og brukere kan nytte anlegget. For idretten betyr dette blant annet mer flerbruk, hvor hovedprinsippet vil være fleksible anlegg for flere idretter, muligheten til å bygge anleggene sammen med andre fritidstilbud, mulighet til å bygge mer i høyden, samt omdisponering av eksisterende anlegg. For å ivareta og utnytte eksisterende kapasitet optimalt, er det behov for sterkere fokus på vedlikehold, bedre infrastruktur og flere grunnleggende funksjoner i tilknytning til eksisterende anlegg.

Kommunens arealutfordringer legger til en viss grad føringer for hvor mange og hvilke typer anlegg og arealer som kan tilrettelegges. God utnyttelse av anlegg, tilrettelegging for sambruk og helårsaktivitet er nødvendig. Det er videre et behov for å sikre areal til idrettsanlegg. Dette gjelder både ivaretagelse av de arealer som i dag benyttes til dette formålet, samt å sikre tilstrekkelig og riktig lokaliserte arealer for nye anlegg. Noen av Drammen kommunes eksisterende idrettsanlegg ligger i dag på områder som ikke er regulert til idrettsformål. Drammen skal kunne tilby den organiserte idretten et godt tilbud tilpasset sammensetningen i befolkningen (alder, kjønn, etnisitet etc.). Dette er vesentlig fordi breddeidretten bidrar til innlæring av aktivitet særlig hos barn og unge. Tilrettelegging er viktig for både topp- og breddeaktivitet. Det er en utfordring med et stort mangfold av behov i de ulike idrettsanleggene.

10.1.2 Idrettsdeltakelse

I 2019 hadde drammensidretten 29 530 medlemskap fordelt på 118 idrettslag, i tillegg kommer bedriftsidretten (2). Medlemstallene viser at den organiserte idretten engasjerer 29,1 % av befolkningen (3). Det er derimot viktig å være klar over at en person kan være medlem i flere idrettslag og at antall medlemskap ikke er det samme som antall personer som direkte deltar i idretten.

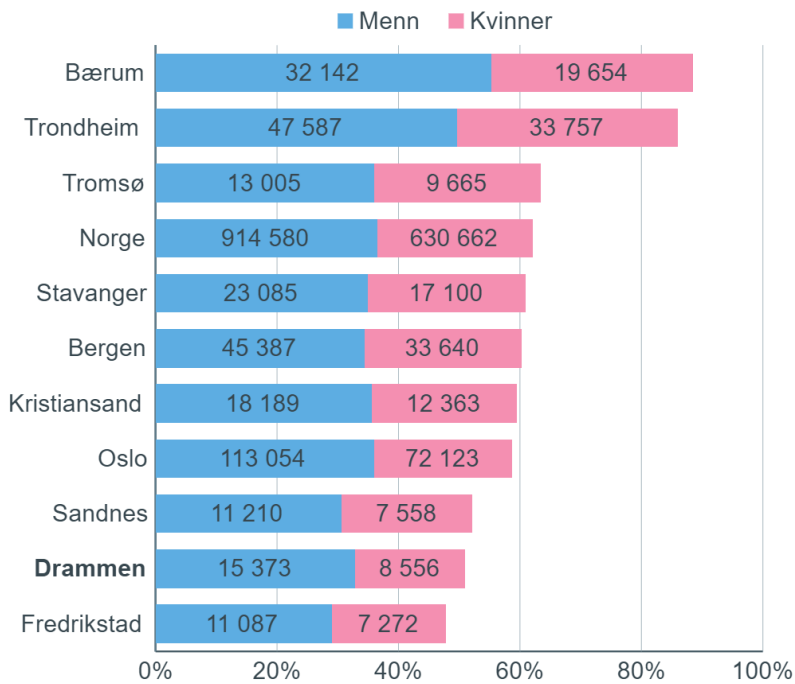
I Drammen er den samlede aktivitetsandelen 25,5% (antall aktive i idrettslag delt på innbyggertall). Dette er noe lavere enn landsgjennomsnittet og nest lavest blant de ti største kommunene i Norge. Aktiviteten i Drammen har steget fra 24 % i 2009 til 25,5 % i 2019. Blant ungdom var aktivitetsandelen på høyde med lands- og fylkesgjennomsnittet, men har siden 2015 vært under dette snittet (1).

Figur 10.1: Aktivitetsandel innen idrett samlet i Drammen fra 2009-2019. Kilde: Norsk idrettsindeks, Telemarksforsking.

Menn deltar i idretten i større grad enn kvinner. 65 % av alle aktive i idrettslag i Drammen er menn, denne andelen har sunket noe de siste årene. Blant barn er kjønnsfordelingen mer likestilt med 53 % gutter, som er på nivå med landsgjennomsnittet. Her har det vært en markant endring i retning høyere andel aktive jenter. Blant ungdom er andelen gutter høyere enn landsgjennomsnittet med 58 % (1).

Figur 10.2: Antall aktive og kjønnsandel innen idretten i Drammen, Norge og utvalgte fylker/kommuner i 2019. Kilde: Norsk idrettsindeks, Telemarksforsking.

Tabell 10.1: Ti idretter med flest aktive i Drammen. Kilde: Idrettsregisteringen 2019

Andel av aktive per 31.12.2019	
Fotball	23,4 %
Håndball	8,0 %
Ski	7,9 %
Gymnastikk og turn	7,2 %
Bandy	5,5 %
Golf	5,4 %
Svømming	4,6 %
Kampsport	4,2 %
Sykkel	2,9 %
Squash	2,7 %

De ti største idrettene i Drammen står for ca. 72 % av alle aktive medlemmer. Idrettslagene tilbyr likevel et bredt aktivitetstilbud med 98 ulike idrettsgrener. Tabellen under viser de ti idrettene i Drammen med størst andel aktive medlemmer (2). I Drammen er aktiviteten høyere enn landsgjennomsnittet innenfor skøyter, kampsport, tennis og luftsport. Ingen av de store idrettene har en aktivitet over landsgjennomsnittet (1).

Kilder: (1) Norsk idrettsindeks, Telemarksforskning. (2) Idrettsregistreringen 2019. (3) Idrettsregistreringen 2019 og SSB per 01.01.2020

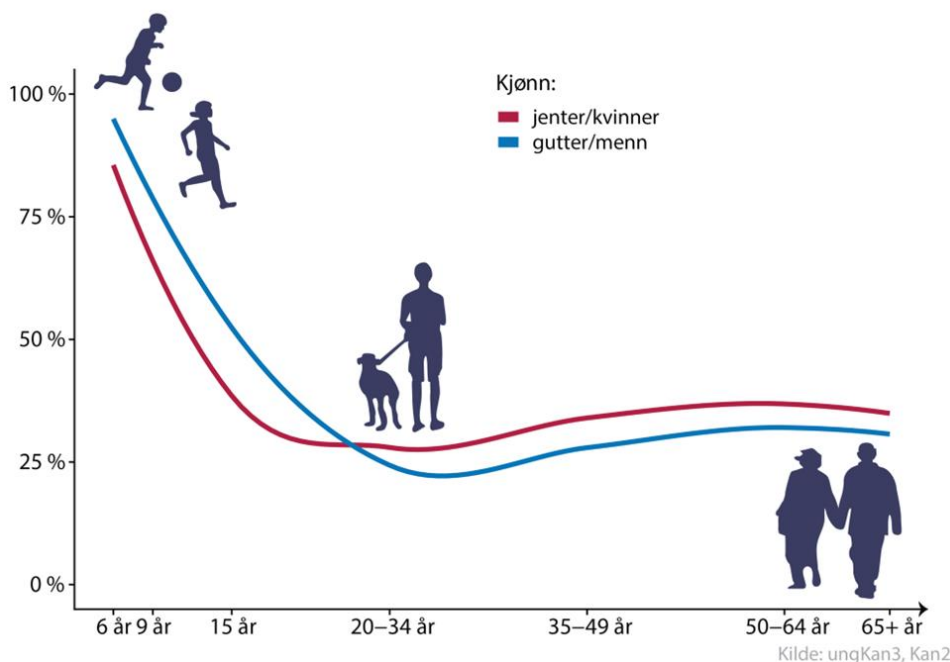
Kommunen har et særlig ansvar for å legge til rette for deltakelse i idrett for mennesker som kan oppleve barrierer. Det er flere ulike årsaker til at barn og unge ikke deltar i idretten, og problematikken er sammensatt. Det kan være flere barrierer som gjør at barn og unge ikke deltar. Eksempler er økonomi, mangel på anlegg og treningstid samt tilgang på transport til aktiviteten, og funksjonsnedsettelse og andre helsemessige barrierer. Barrierene kan også henge sammen og forsterke hverandre.

For å øke deltakelsen i idrett blant barn og unge som i dag er inaktive eller lite fysisk aktive, er det nødvendig å tilrettelegge anlegg og arealer med god kvalitet og sikre at anleggene og arealene stimulerer til utfordring og mestring. Det er behov for en satsing på anlegg for tradisjonelle idrettsaktiviteter i kombinasjon med arenaer hvor barn og unge kan utøve fysisk aktivitet på egenhånd.

10.2 Fysisk aktivitet

Det er godt dokumentert at fysisk aktivitet fremmer helse, gir overskudd og kan medvirke til forebygging og behandling av ulike sykdommer og tilstander. Fysisk inaktivitet er en selvstendig risikofaktor for å få dårlig helse. I 2020 la regjeringen fram en ny handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029 "Sammen om aktive liv."

Figur 10.3: Andelen norske barn, ungdom og voksne som tilfredsstill minimumsanbefalingen for fysisk aktivitet

Kilde: Folkehelseinstituttet, basert på tall fra undersøkelsene ungKan3 (barn og ungdom, 2018) og Kan2 (voksne, 2014).

Fysisk aktivitet er ikke kun mosjon og trening, men all bevegelse som fører til et energiforbruk utover hvilenivå (2). Helsedirektoratet anbefaler at barn og unge bør være i fysisk aktivitet med moderat til høy intensitet i minimum 60 minutter hver dag. Aktiviteten bør være allsidig, og minst tre ganger i uka bør aktiviteten være med høy intensitet. For voksne og eldre anbefaler Helsedirektoratet minimum 150 minutter fysisk aktivitet med moderat intensitet eller 75 minutter med høy intensitet per uke, eller en kombinasjon av moderat og høy intensitet som gir tilsvarende volum (1).

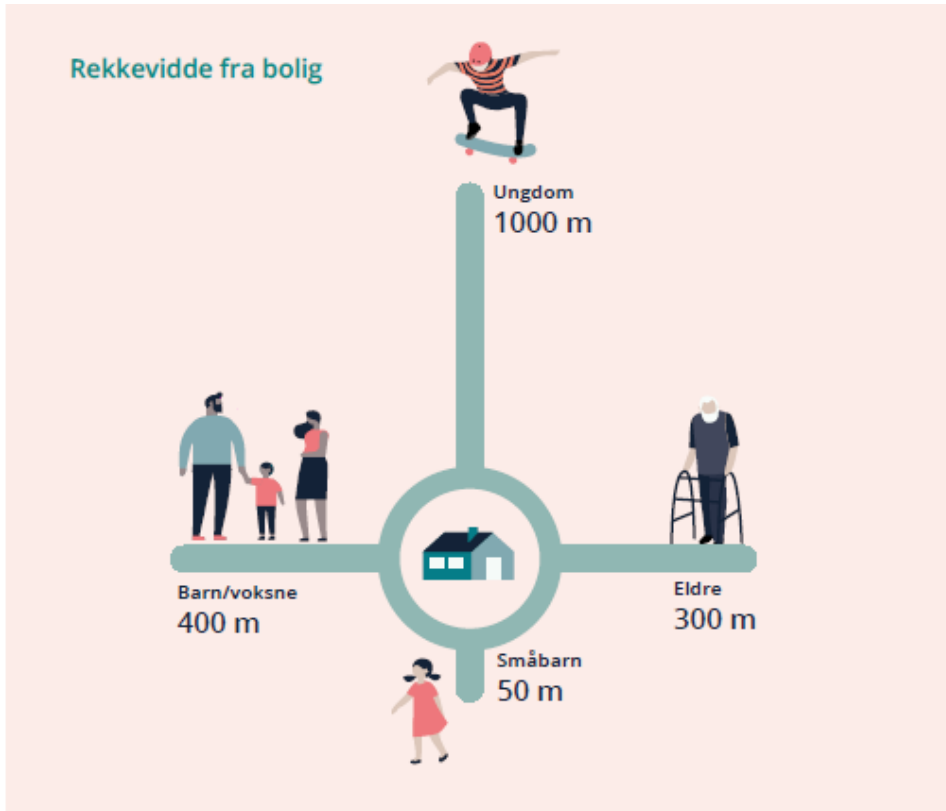
Ifølge Folkehelseinstituttets Folkehelseprofil 2021 oppfylder i gjennomsnitt kun om lag 30 % av den voksne befolkningen i Norge minimumsanbefalingene om fysisk aktivitet. Andelen har vært stabil på dette nivået de siste årene, men andelen varierer noe med alder og utdanningsnivå. Blant barn og unge er aktivitetsnivået høyere enn blant voksne. De fleste 6-åringene oppfyller minimumsanbefalingene, men andelen faller i løpet av barne- og ungdomsårene. Blant 15-åringene oppfyller kun halvparten anbefalingene. De siste 10-15 årene har aktivitetsnivået blant barn og unge vært relativt stabilt. Unntaket er blant 9-åringene hvor det har vært en nedgang. Nedgangen blant 9-årige gutter tilsvarer 1-2 timer organisert idrett i uka (2).

Fysisk inaktivitet er en utfordring og det er store individuelle forskjeller. Dette betyr at det finnes ulike behov for ulike grupper både i omfang og tiltakstyper for å stimulere til økt fysisk aktivitet. Alder, kjønn, interesser, ulike motivasjonsfaktorer, opplevelse av barrierer og livssituasjon påvirker våre valg. Flere sosiokulturelle og sosioøkonomiske forhold er også vesentlige faktorer. Kunnskapen om aktivitetsmønsteret i befolkningen i sammenheng med sosial- og kulturell profil, vil kunne gi økt presisjon i det videre arbeidet med aktivitetsstimulerende tiltak.

Ifølge Folkehelseinstituttets Folkehelseprofil 2021 er det utfordrende å måle fysisk aktivitet nøyaktig i en befolkning. Nasjonale kartlegginger av fysisk aktivitet gjøres med aktivitetsmålere og er nøyaktige. I kommuner benyttes i hovedsak spørreundersøkelser som kan gi en pekepinn. En svakhet med spørreundersøkelser er at de som svarer har en tendens til

å overrapportere aktivitetsnivået. Resultater fra spørreundersøkelser bør derfor vurderes sammen med nasjonale objektive målinger (2). I Drammen er det nylig gjennomført en Ungdataundersøkelse, men resultatene foreligger ikke. Utover det har ikke Drammen kommune gjennomført systematiske målinger av fysisk aktivitet i befolkningen.

Illustrasjon 10.1: Illustrasjonen viser hvor langt ulike aldersgrupper beveger seg fra bolig

Kilde: Departementenes handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029. Dataene er hentet fra "Planlegging av grønnstruktur i byer og tettsteder" Direktoratet for naturforvaltning 6-1994.

Kommunen har mange virkemidler innenfor ulike sektorer for å skape et mer aktivitetsvennlig samfunn der alle gis mulighet til bevegelse og fysisk aktivitet. Dette kan være innenfor nærmiljø og fritid, barnehage og skole, arbeidsplasser og tilbud for eldre (2).

For å legge til rette for fysisk aktivitet samarbeider Drammen kommune med ulike lokale aktører. Eksempler på dette er partnerskapsavtale med DNT Drammen og Omegn og Drammen idrettsråd, r å inkludere flere i henholdsvis friluftaktiviteter og idrettsaktiviteter. Et annet eksempel er Aktive lokalsamfunn som er idrettens betegnelse på nærmiljø der idrettslagene tar et utvidet ansvar for å styrke tilhørigheten, fellesskapet og aktivitetsnivået blant innbyggerne.

Drammen er pilotkommune for fritidskortet hvor målet med fritidskortordningen er å bidra til at flere barn og unge får delta i organiserte fritidsaktiviteter. Ordningen er et samarbeid mellom staten og kommunen. Fritidskortet skal bidra til å dekke deltakeravgift til faste, jevnlig organiserte fritidsaktiviteter. Det skal arbeides særskilt med å få utsatte grupper som i utgangspunktet har lav deltakelse til å benytte kortet.

Nærmiljøet kan for mange utgjøre en kilde til aktivitet og kan bidra til å fange opp de som ikke kan eller ønsker å bedrive med organisert aktivitet. Samtidig vil anlegg i nærmiljøet, som parker, lekeplasser, turveier eller grønne lunger i de fleste tilfeller være lettere tilgjengelig enn utmark og lysløyper som benyttes til friluftsliv. God tilgjengelighet til de ulike friluftslivs- og aktivitetsarenaene reduserer terskelen for å drive aktivitet. Mulighetene bør derfor ligge i nærheten av der man er, som i nærheten av egen bolig, arbeid, skole da de ulike bruker og aldersgruppene har svært varierende rekkevidde.

Drammen har hatt en strategi med tilrettelegging for egenorganisert aktivitet i nær tilknytning til der hvor folk bor. Dette kommer til syne igjennom oppgraderte og nye nærmiljøanlegg de siste årene, samt godt utviklet tur- og løypenett. Eksempler på dette er aktivitetsarenaer i Drammen park, skatepark under motorveibrua, Tusenårsstedet i Krokstadelva og skateparken i Svelvik.

Videre har det vært en langsiktig strategi med å tilrettelegge for opphold og aktivitet langs elva og fjordparken. Det er blant annet etablert sammenhengende turveier som er et av de viktigste tiltakene for å gi gode turmuligheter til innbyggerne.

Drammensskolen har lagt opp til en hverdag hvor alle skoleelever skal ha 1 times fysisk aktivitet hver dag i løpet av skoledagen. Skolen er en arena der alle kan nås, og er derfor meget viktig i folkehelsearbeidet. Positiv opplevelse og gode vaner som barn, kan ha betydning for aktivitetsnivået senere i livet. Mestringsfølelse i aktivitetsarenaer kan ha overføringsverdi og positiv innvirkning på andre områder. Gode opplevelser og kunnskap om fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv kan gi grunnlag for barnas aktivitetsvaner videre i livet, og motvirke senere inaktivitet.

Kilder: (1) Helsedirektoratet (2019). Nasjonale faglige råd for fysisk aktivitet for barn, unge, voksne, eldre og gravide (nettdokument). <https://www.helsedirektoratet.no/faglige-rad/fysisk-aktivitet-for-barn-unge-voksne-eldre-og-gravide>. (2) Folkehelseinstituttet (2021): Kommunene kan legge til rette for mer fysisk aktivitet (nettartikkel). Tilgjengelig fra <https://www.fhi.no/hn/folkehelse/artikler/kommunen-kan-legge-til-rette-for-mer-fysisk-aktivitet/>

10.3 Svømmeopplæring

Gode svømme- og livredningsferdigheter er en viktig del av opplæringen i skolen. Gode svømmeferdigheter kan forebygge ulykker og drukning i befolkningen. Samtidig vil dette gi den enkelte mulighet til å holde på med aktiviteter i, ved og på vann som en sosial aktivitet, eller som idrett på fritiden.

Svømmeopplæringen i kommunen skal reorganiseres. Vanntilvenning og opplæring vil starte tidlig i opplæringsløpet, og det vil organiseres for ekstra opplæring for de elevene som ikke kan svømme etter 4.trinn. Nyankomne minoritetsspråklige elever vil også få tilbud om svømmeopplæring i høst- og vinterferier for å styrke den ordinære opplæringen.

Målet for grunnskolen i kommunen er at så mange elever som mulig skal være svømmedyktige etter 4.trinn. Likevel er det av ulike årsaker ikke alle elevene som når dette målet. Tidligere resultater viser at cirka 70 prosent av elevene er svømmedyktige etter 4.trinn. Målet er å forbedre dette resultatet.

Grunnskolen vil ta i bruk et digitalt kartleggingsverktøy som er utarbeidet av Norges Svømmeforbund; «Kartleggeren». Dette vil på en god måte sikre kartlegging og oppfølging av den enkelte elev gjennom hele opplæringsløpet.

Grunnskolen i Drammen benytter tre bad til svømmeopplæring; Drammensbadet, Eknesbadet og svømmehallen på Svelvik ungdomsskole. Grunnskolen samarbeider med badene om instruktører og livreddere.

10.4 Friluftsliv

St. meld nr. 18 (2015 – 2016) definerer friluftsliv som «opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse». Friluftslivet kombinerer fysisk aktivitet med naturopplevelse, noe som gir et positivt bidrag i folkehelsearbeidet til kommunene.

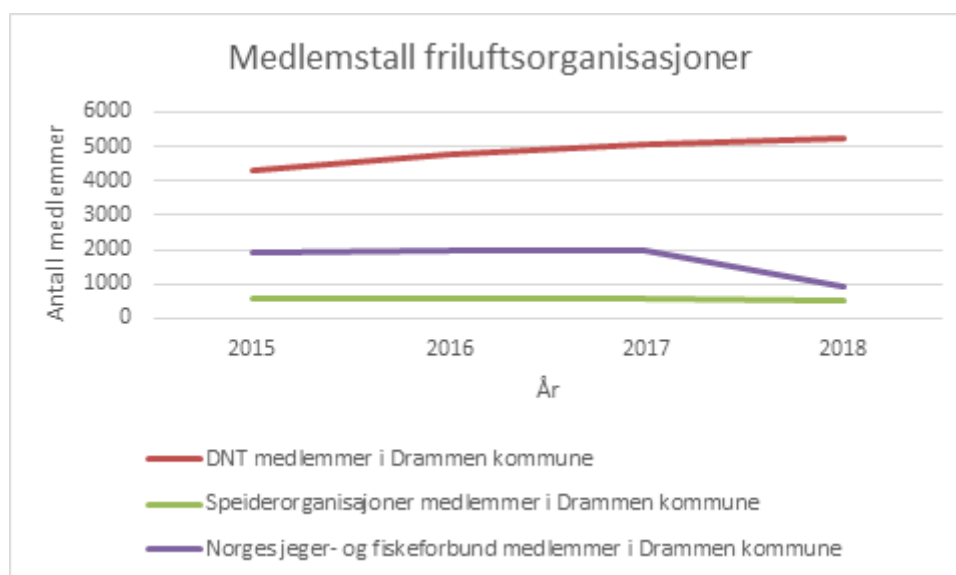
I Drammen kommune utøves friluftsliv både i parker og friområder i byggesoner, på fjorden og elva og i marka. Byens friluftslivsområder dekker et stort areal, om lag 70% av Drammen kommunes areal er skogsområder, fjord og elv. Disse områdene utgjør en verdifull ressurs for friluftslivet i Drammen. De fleste innbyggerne i Drammen kommune bor i nærheten av tilrettelagte friluftslivsområder. Drammen kommune har vært tidlig ute med å sikre arealer for tilrettelegging for friluftsliv. Kommunen har hatt en langsiktig strategi med å kjøpe opp eiendommer for å tilrettelegge for friluftsliv. I dag eier Drammen kommune i overkant av 40 000 daa utmark.

10.4.1 Medlemskap i friluftslivsorganisasjoner i Drammen kommune

Drammen kommune har et mangfold av friluftslivsorganisasjoner. Friluftslivsorganisasjonene driver allmenn tilrettelegging som merking av turruter, klopping, samt skaper friluftslivsaktiviteter som turer, fiske, lek og opplæring. Friluftslivet i hverdagen er i stor grad en egenorganisert aktivitet. Det er ikke nødvendig å være medlem i en friluftslivsorganisasjon for å utøve friluftsliv. Men medlemskap i en friluftslivsorganisasjon indikerer imidlertid ofte at en har et engasjement for en organisasjons verdier og virke. Figur 10.8 viser antall medlemskap for et utvalg av friluftslivsorganisasjoner i Drammen. I 2018 ble Drammen Friluftslivforum stiftet som en paraplyorganisasjon for friluftslivet. Drammen Friluftslivforum er per i dag en sammenslutning av 27 friluftslivsforeninger i Drammen. Formålet er å styrke medlemsorganisasjonenes interesser i aktuelle saker i kommunen, sikre medvirkning og påvirkning hva gjelder friluftslivets utvikling, samt styrke samarbeidet på tvers av ulike friluftslivsorganisasjoner i storkommunen. Drammen kommune har inngått en samarbeidsavtale med Drammen Friluftslivforum for å øke aktiviteten i organisert og uorganisert friluftsliv.

Eksempler på foreninger med friluftslivsinteresser i Drammen er: flere lag innen speideren, lokale jeger-og-fiskeforeninger, orienteringskretser, stedsspesifikke venneforeninger, samt Drammen minoritetsråd/Jasmin Kvinnenettverk, Naturvernforbundet i Drammen, DNT Drammen og Norsk botanisk forening Buskerud.

Figur 10.8. Antall medlemmer registrert i Drammen for tre utvalgte friluftslivsorganisasjoner.

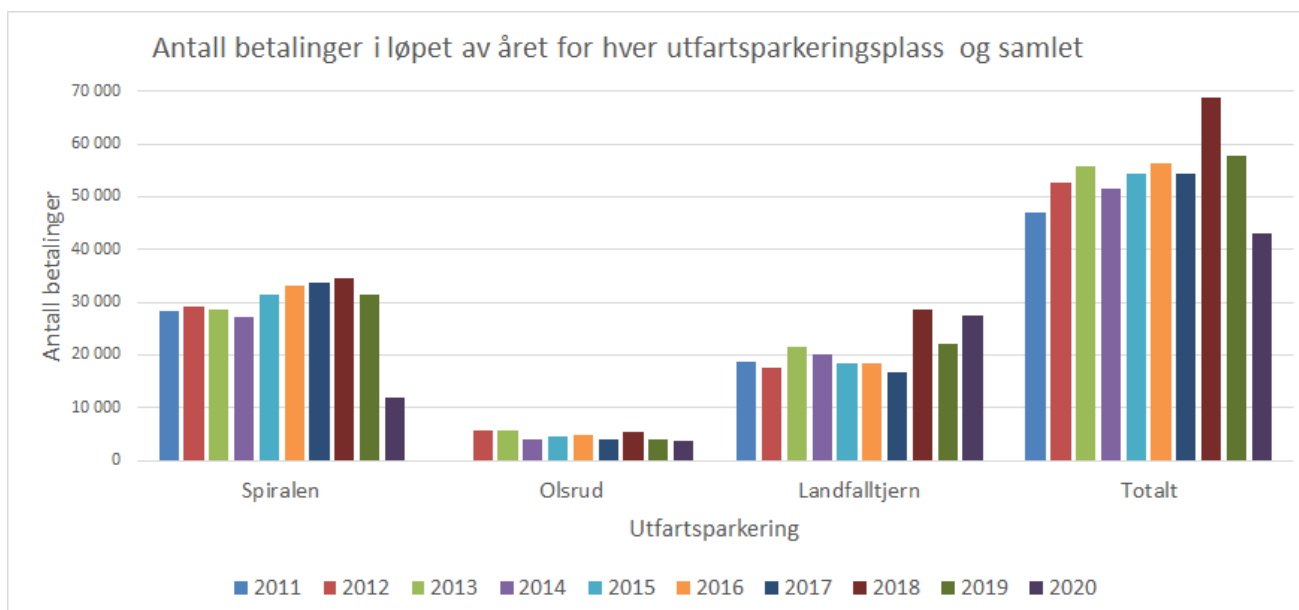
Kilde: Telemarksforskning, Norsk idrettsindeks.

10.4.2 Bruk av friluftslivsområder og ferdselstraséer for friluftsliv

Friluftslivsområdene og ferdselstraséene for friluftsliv kjennetegnes ved at de er gratis å bruke og lett tilgjengelige for de fleste. De sentrumsnære friluftsområdene benyttes ofte og mye. I løpet av 2020 var det registrert 235 796 passeringer gjennom måleren i Drammen park, og nesten like mange passeringer (223 879) på Bragernes strand. (sykkel)

Drammen kommune har ca. 36 mil med skiløyper innenfor kommunegrensa. Det meste av skiløypenettet blir preparert av kommunens driftspersonell. Drammen kommune har 11 tilrettelagte utfartsparkeringer. Det er økende bruk av de mest sentrale utfartsparkeringene, Spiralen og Landfalltjern, siden 2011 (i 2020 var Spiralen stengt i store deler av året pga. utbedringer).

Figur 10.9. Antall betalingstransaksjoner fordelt på år i tre av de mest brukte kommunale utfartsparkeringne i Drammen kommune.

Kilde: Drammen kommune

10.4.3 Badeplasser og badevannskvalitet

Drammen kommune har 20 tilrettelagte badeplasser der det blir målt badevannskvalitet i sommersesongen. I tillegg til disse 20 finnes det flere lokale badeplasser. Det blir tatt badevannsprøver en gang i uka fra juni og ut august. Måleresultater over flere år viser gjennomgående god badevannskvaliteten i alle tjerna. Vannkvaliteten i elva og fjorden er vekslende og ofte noe dårligere enn i tjerna. Badeplassene ved elva og fjorden er ofte ikke egnet for bading i perioder med mye nedbør.

11. Kultur, frivillighet og tros- og livssyn

Hovedtrender

- Kulturskolen i Drammen hadde 1555 elevplasser i ordinær undervisning i 2020.
- Drammensbibliotekene er blant de mest besøkte kulturinstitusjonene med 531 044 besøk i 2018.
- Drammen kan vise til en klar tendens i større mangfold av kulturopplevelser og økning i antall store og små festivaler de seneste årene.
- De tre konsoliderte muséene har sammen med visningsstedene for billedkunst til sammen over 75.000 besøkende i 2019. Trenden er økende besøk, særlig knyttet til visningssteder for kunst.
- Drammen kommune legger i økende grad til rette for profesjonell kunstproduksjon gjennom støtte til atelierer, kunstnerresidenser og stipendordninger.
- En tendens de siste årene, er økningen i antall mindre kulturscener som tilbyr varierte kunst- og kulturuttrykk.
- Drammen har i flere år hatt et økende fokus på kunst i offentlige rom. Opprusting av byrom med lett tilgjengelige skulpturer og gatekunst blir brukt som demokratiske virkemidler i byutviklingen.
- Drammen har hatt en økt satsing på kulturminnevern i den nye kommunen, gjennom opprettelse av en byantikvarstilling og etablering av tilskuddsordning for kulturarv.

11.1 Drammen som kulturby

Drammen er en allsidig, inkluderende og framoverlent kulturkommune. Et rikt kulturliv bidrar til fellesskap og brobygging mellom mennesker. Det er spesielt viktig i en internasjonal kommune som Drammen. Opprusting av kommunens uterom de siste tiårene har gjort Drammen til en stadig mer attraktiv kommune. Festivaler og andre arrangementene har bidratt til å bygge stolthet og identitet hos innbyggerne.

Med fokus på deltakelse, egenaktivitet, mangfold og møteplasser, er det et mål å tilby hele Drammens befolkning et relevant kulturtilbud. Det er stor bredde og variasjon, både i kulturuttrykk og geografi. Drammen kommune representerer både by og land, og kulturfeltet i de tre tidligere kommunene har vært innrettet på nokså ulike måter. I tidligere Drammen bidro kommunen i med økonomisk støtte til kulturlivet, mens i Svelvik og Nedre Eiker var det i større grad praktisk bistand. Dette gjør at tallmaterialet fra før sammenslåingen i 2020 har begrenset gyldighet som grunnlag for å se tendenser i utviklingen. På tross av at alle de tre kommunene har scoret lavt på Telemarksforsknings Norsk kulturindeks over lengre tid, er kultur viktig for utviklingen av den samlede kommunen. I 2019 ble Drammen kåret til Norges kulturkommune av Norsk kulturforum (NOKU). Juryen trakk da særlig frem kommunens arbeid med mangfold og inkludering, langsiktig planlegging og byutvikling og transformasjon i sin begrunnelse. Dette er viktige satsingsområder i hele den nye kommunen fremover.

Det har vært utarbeidet nye og harmoniserte tilskuddsordninger for kulturlivet. Disse er viktig virkemiddel for økt kulturaktivitet i den langstrakte kommunen.

Kommunens brukere skal kunne oppleve kunst og kultur der de ferdes uten å måtte oppsøke gallerier eller utstillinger. Drammen har gjennom mange år plassert skulpturer langs elvebredder, i parker og på torg. Disse har blitt en integrert del av bybildet. Tilrettelegging for graffitikunst både i privat og offentlig regi har også gitt byen nye attraksjoner som kan oppleves av alle.

Det å skape og utfolde seg er også en viktig del av kunst- og kulturlivet. Gamle industrimiljøer har blitt omskapt til levende kulturarenaer, som f.eks. Fossekleiva Kultursenter, Papirbredden med Union Scene og Solberg Spinneri.

11.1.1 Kulturtilbud og deltagelse

Kultur oppleves ikke bare i galleriet eller teatret, men er til stede på mange arenaer i våre liv og i det offentlige rom i Drammen. Plasser, torg og parker er utformet slik at de muliggjør byfester og arrangement, initiert av både private og kommunen, som er åpne og gratis for alle. Fellesskap knyttet til slike arrangement er med på å bygge broer og skape stolthet.

Muligheter for deltagelse, mangfoldige opplevelser og ytringer er viktige demokratiske rettigheter. Drammen ønsker at alle innbyggerne skal delta i kulturlivet på arenaer som oppleves som relevante for dem. At det lages store gratis ungdomsfestivaler som Ellevill og Blåkkfestivalen, av, med, og for ungdom, gjør at ungdommens egne stemmer og ønsker kan bli hørt. Ellevill ble kåret til årets nykommer av Norske konsertarrangører i 2017.

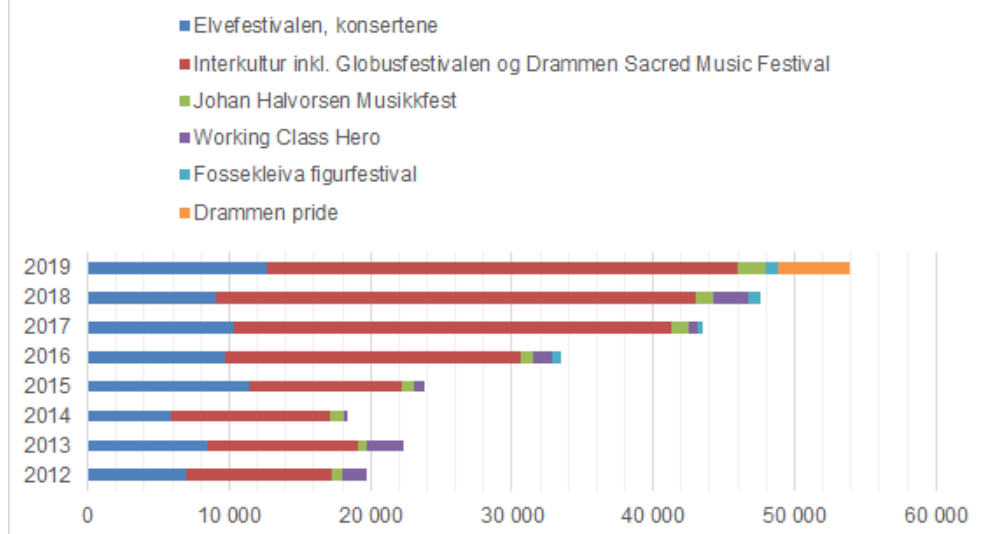
En tendens de siste årene, er økningen i antall mindre kulturscener. Disse er hovedsakelig drevet av private aktører. De fleste er lokalisert i Strømsø bydel og på Grønland, og henger tydelig sammen med opprustning og satsing på utvikling av disse områdene. Det gjelder også i Mjøndalen, på Portåsen og i Fossekveiva. Disse kulturscenene tilbyr varierte kunstuttrykk; alt fra slampoesi, standup, operabar, konserter mm.

Drammen har de siste årene fått et bredt mangfoldig tilbud, fra klassisk til verdensmusikk, inkludert Drammen Pride som startet i 2019. Det var 12 små og store festivaler i Drammen i 2019. Diagrammet nedenfor viser noen av festivalene i Drammen i perioden 2012 til 2019. Her er det en tydelig trend i økning i betalende/aktivt deltagende publikum fra totalt 19.775 i 2012 til nesten 54.000 i 2019, hvorav i 5000 deltok på Drammen Pride. Det har vært en økende trend i besøkende på kulturarrangement generelt også i tidligere Nedre Eiker. Arrangementer som Akustisk Eiker, Eiker Rock, og Kulturhælja har registrert en økning i antall besøkende de siste årene grunnet gode rutiner rundt formidling og markedsføring. I Svelvik trekker sommermusikalen Den Gode Hensigt både frivillige og publikum til sentrum. Figur i Fossekveiva er en årlig internasjonal figurteaterfestival etablert i 2016. Festivalen er godt etablert og trekker anerkjente kunstnere fra store deler av verden. Festivalen er en av flere som mottar støtte fra Norsk kulturråd og Viken fylke.

De siste årene har Drammens borgere tatt i bruk byens offentlige rom i større grad. Byrommene er torgene, plassene, parkene, og gatene. Å utvikle byens fysiske kvaliteter har ikke vært et mål i seg selv, men et middel for å sikre en attraktiv og levende bykjerne som blir brukt av mange. Det har også vært viktig med fokus på byens innhold, og på å få til kultur og idrettsarrangementer. Globusfestivalen er et godt eksempel. Globus er en feiring av det internasjonale Drammen med fokus på mat og kultur. Arrangementet ønsker å nå alle befolkningsgrupper og aldre, men har et ekstra fokus på familier og de internasjonale befolkningsgruppene i byen. Målet med arrangementet er å vise frem de positive sidene ved et internasjonalt samfunn og på den måten bygge broer mellom ulike befolkningsgrupper, aldre og tradisjoner.

Figuren under viser besøkstall på noen av festivalene i Drammen den siste årene (før Covid 19):

Festivaler i Drammen

Nøkkeltall fra 2020 viser at Drammen kommune ligger under landsgjennomsnittet hva gjelder Kultur / Barne- og ungdomstiltak, men over snittet hva gjelder besøkennde per kinoforestilling.

Nøkkeltall 2020	Drammen	Landet
Netto driftsutgifter til kultursektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	3,6	4,1
Netto driftsutgifter til idrett i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	1,1	1,4
Netto driftsutgifter til barn og unge i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	0,6	0,8
Netto driftsutgifter til kultursektoren per innbygger (kr)	2153	2630
Netto driftsutgifter til allmenn kultur per innbygger (kr)	1089	1217
Brutto investeringsutgifter til kultursektoren per innbygger (kr)	1124	1460
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger (kr)	245	303
Besøk i folkebibliotek per innbygger (antall)	..	2,8
Utlån per innbygger (antall)	1,4	2,1
Barn 6-15 år i kommunens kulturskole (prosent)	8,7	13,1
Besøk per kinoforestilling (antall)	26,4	17,1

Kilde nøkkeltall: <https://www.ssb.no/kommunefakta/kostra/drammen/kultur-barne-og-ungdomstiltak>

Regionen har flere private aktører som gir solide tilbud innenfor dans, med stor oppslutning, i tillegg til det som Drammen kulturskole gir av tilbud.

Tre konsoliderte museer har i dag tilhold i Drammen:

- Drammens Museum for kunst og kulturhistorie, fylkesmuseum og galleri for Buskerud.

- Vestfoldmuseene ved Berger museum. (Berger museum og Fossekleiva kultursenter holder til i felles lokaler i gamle Fossekleiva fabrikk.)
- Buskerudmuseet ved avdeling Portåsen.

Tilsammen hadde disse tre museene 70.000 besøkende i 2019, noe som er en økning på over 5000 fra fra 2016. Se stolpediagram nederst på siden. I tillegg til de besøkende som telles i de offisielle statistikkene kommer alle som benytter museenes uteområder til rekreasjonsformål. Gulskogen gård og Friluftsmuseet på Spiraltoppen har åpne friluftsaerler som er flittig brukt av byens befolkning. Andre viktige lokalhistoriske aktører er Stiftelsene Temte gård og bygdesamling og Verkstedet, Svelvik museum, Eiker arkiv og Stiftelsen Konnerudverket. Drammen har også en rekke andre lag og foreninger som aktivt driver frivillig kulturvernarbeid, bl.a. en rekke historielag og venneforeninger til museene.

Stiftelsen Drammens Museum består av museet på Marienlyst i Drammen, Drammen Kunstforening og Stiftelsen Gulskogen gård. Museets administrasjon holder til på Marienlyst i Drammen, og har museumsbygninger og parkanlegg spredd flere steder i byen. I museumsparken på Marienlyst ligger Lystgården Marienlyst fra slutten av 1700-tallet, samt et lite bygdetun med tømmerbygninger fra Hallingdal og den nye utstillingsbygningen Lychepaviljongen (1990) til skiftende utstillinger av kunst og kunsthåndverk. Museet eier Gulskogen gård og park (1790-årene) og Åustad gård (ca.1810), samt friluftsmuseet på Spiraltoppen i Bragernesåsen. Gulskogen er et unikt og fredet kulturminne som med sine interiører og parker er åpne for publikum i sommersesongen. I 2004 overtok museet driften av Holmsbu Billedgalleri, Henrik Sørensens samlinger, gjennom en konsolideringsavtale. Drammens Museum forvalter dermed et bredt kulturhistorisk materiale av gjenstander, bygninger og billedkunst fra eldre og nyere tid. Drammen museums besøkstall har ligget noenlunde stabilt i perioden 2016 til 2019 med nærmere 43.000 besøkende i året.

På Fossekleiva helt sør i kommunen samarbeider Berger museum og Fossekleiva kultursenter om butikk, café og prosjekter og programmering det det er naturlig. Berger Museum, som er en del av Vestfoldmuseene, har ansvaret for linjene bakover i historien, Fossekleiva kultursenter har ansvaret for linjene framover og for programmering av temporære utstillinger, festivaler og arrangementer gjennom året. Fossekleiva kultursenter og Berger museum satte ny publikumsrekord med 13.628 besøkende i 2019 – mer enn dobbelt så mange som i 2016.

Museet på Berger formidler tekstilindustrihistorien gjennom sine faste utstillinger og med utgangspunkt i Berger og Fosseklevens fabrikk. På Berger museum finner du en unik samling av mønstertegninger og historien om Bergerpleddet sin suksess. Berger er et av Norges best bevarte industrisamfunn.

Fossekleiva kultursenter (FK) har et tverrkunsterisk program og er en attraktiv visningsarena for profesjonelle kunstnere. FK initierer, inviterer og formidler prosjekter som går i dialog med stedets arkitektur, historie og historier, kultur og samfunn. FK har som mål å vise engasjerende kunst av høy kvalitet innen et bredt sjangerspekter. FK arrangerer Norges eneste årlige internasjonale figurteaterfestival; Figur i Fossekleiva. FK disponerer egen gjesteleilighet, og har kunstnerresidenser gjennom hele året.

Portåsen er dikteren Herman Wildenveys barndomshjem, og drives i dag av Buskerudmuseet. Småbruket er et sted for nyskapning innen poesi og lyrikk, og en viktig møteplass for forfattere og kunstnere innen feltet. Målet er å stimulere til leselyst og skrivekløe gjennom arrangement, utstillinger og konserter. De har årlig rundt 14.000 besøkende, i tillegg til barn og ungdom fra Kulturskolen.

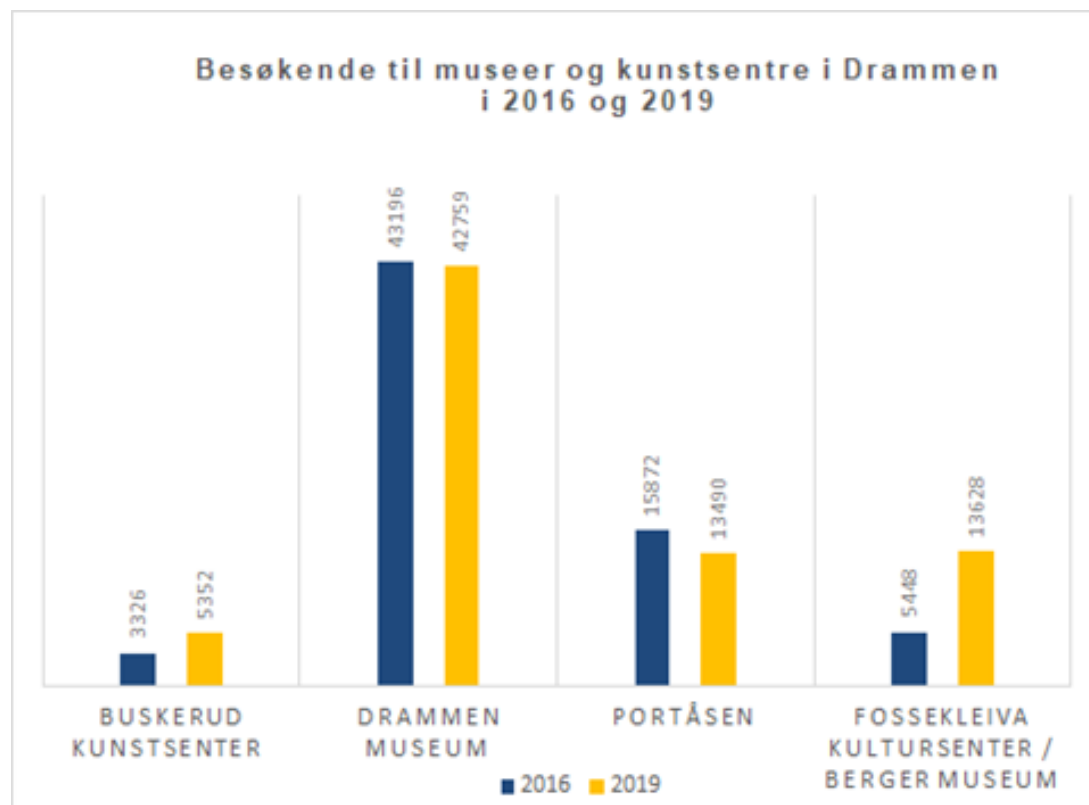
Buskerud kunstsenter har gjennom samtidskunstutstillinger og strategisk satsning på publikumsutvikling økt antall besøkende kraftig de siste årene fra 3326 i 2016 til 5352 i 2019. I tillegg har de rundt 10.000 elever på besøk årlig gjennom et tett samarbeid med Drammen Kulturskole. Tiltaket Kunstgeist – et debatt- og samtaleforum - er veldig populært blant publikummet.

Svelvik Museum ble stiftet 1937. Svelvik museumsforening disponerer Kirkestredet 4 i Svelvik, og kommunen eier bygget. Foreningens oppgave er å ta vare på fortiden for framtiden. Museet driftes av frivillige og har sommeråpent og julemarked, og tar imot grupper og skoleklasser utenom. (Kilde; leder av SM, Randi M. Soltvedt, 2020).

Artist in Residence tilrettelegger for lokale og internasjonale kunstnere. Fossekleiva kultursenter har egen gjesteleilighet og tilbyr residenser med studiofasiliteter til norske og utenlandske kunstnere gjennom hele året. Drammen kommune har også et Artist in residence-tilbud på Union Scene i Drammen sentrum. Denne er flittig brukt av kunstnere innenfor en rekke sjangere fra inn- og utland. I tillegg har kommunen fått en hytteeiendom på Holmsbu i Asker som testamentarisk gave. I samarbeid med Buskerud bildende kunstnere (BBK) leies hyttene her ut til lokale kunstnere i sommerhalvåret.

Det er flere andre tunge aktører i privat regi i Nedre Eiker og Drammen sentrum som er viktig i formidling av visuell kunst.

Figur under viser antall besøkende til museer og kunstsenter i Drammen i 2016 og 2019.

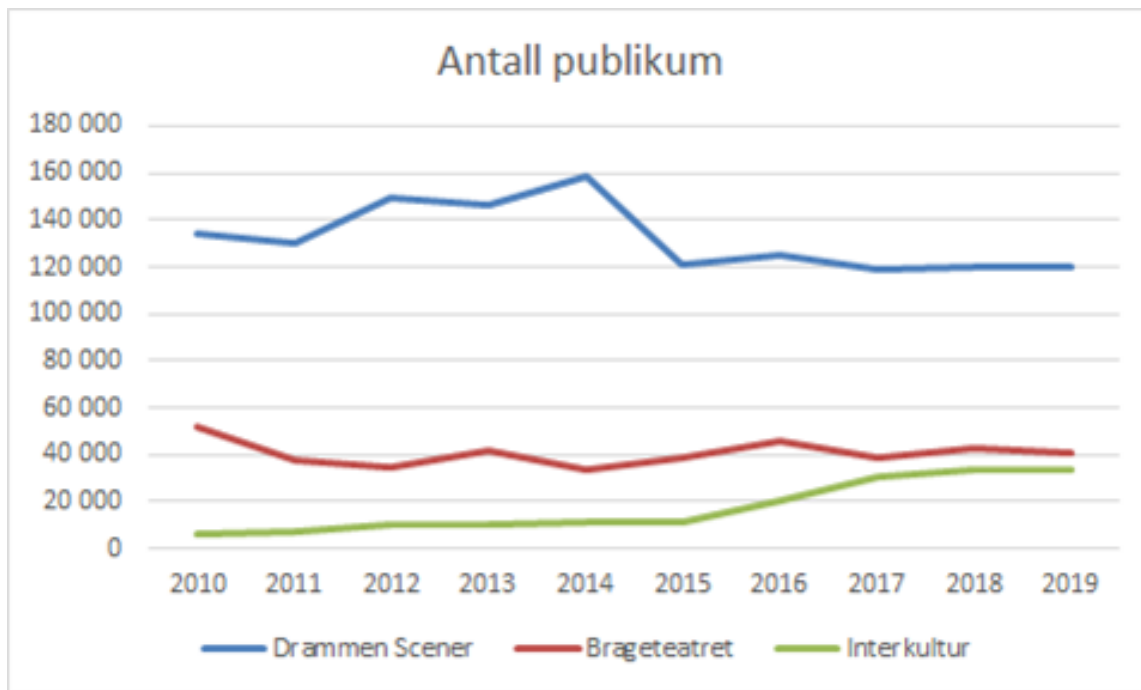

Brageteatret er et turnerende regionteater som i stor grad retter sine produksjoner mot barn og unge, oftest i regi av Den Kulturelle Skolesekken. Teatret har turnert hele Buskerud i mange år. Teatret har vunnet flere priser for sine produksjon (Hedda-prisen), og har lenge også hatt en sterk posisjon nasjonalt. Med etablering av region Viken vil tilbudet kunne måtte utvides. Teatret holder i dag til i lokaler på Union, men ønsker å flytte til nye og større lokaler på Sundland for å få bedre produksjonsvilkår.

Drammen Scener AS forvalter Drammens Teater og Union Scene. Disse to kulturscenene fylles med teater, konserter, forestillinger, show og mer. Byggene leies også ut til private aktører med formål konferanser, foredrag og events mm. Drammen Scener er et kommunalt AS som drives med økonomisk støtte fra Drammen kommune, i tillegg til egeninntektene.

Statistikk fra Drammen kommune viser en svak økning i antall besøkende til Brageteateret de siste årene til 41.000 i 2019. Drammen Scener har holdt seg stabilt de siste fem årene og har over 120.000 publikum til sine kulturelle arrangement årlig, i tillegg til en rekke konferanser og andre arrangement.

Figuren viser besøk ved ulike teaterinstitusjoner og kulturarrangement i Drammen 2010 - 2019

Det finnes flere andre miljøer i Drammen knyttet til teater og skuespill. Den Gode Hensigt er en forening i Svelvik som bidrar til å skape gode møteplasser for byens innbyggere. Spelet (musikalen) som settes opp hver sensommer bygger på seilskutetida i Svelvik. Mange frivillige og nesten hundre amatørskuespillere medvirker. Musikalen har siden 2011 blitt til en stor kulturtradisjon for lokalsamfunnet i Svelvik by. I tillegg til sommermusikalen arrangerer DGH også historiske byvandring og er en del byens julemarked og har med over 40 arrangement i perioden 2015 til 2020 nådd ut til et publikum på nærmere 16.000.

Elvekompaniet er et Drammensbasert nyskapende og engasjerende scenekunst kompani som de siste årene har etablert en årlig tradisjon med sommerteater for familie og ungdom. Dette foregår i et sirkustelt i byparken i Drammen. I perioden 2016 – 2019 har Elvekompaniet hver sommer spilt åtte forestillinger. I gjennomsnitt har sommerteateret hatt ca. 600 besøkende i alderen 4 - 89 hver sommer. I 2020 ble de tildelt Drammens kulturpris for sitt arbeid.

Kulturbruk henger blant annet sammen med hvor i landet man bor, og tilgang til kulturtilbudene er naturlig nok en viktig faktor for bruken. Som regionsentrum trekker Drammen by til seg publikum og kulturbrukere også fra et større omland enn egen kommune.

Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) har i flere år gjennomført en innbyggerundersøkelse, som måler tilfredshet med ulike tjenestetilbud. Deler av denne tar for seg kultur. Her ser vi at innbyggerne i (tidligere) Drammen var godt fornøyd med kulturtilbudet i kommunen i perioden 2010 til 2017. I Drammen har innbyggerne vært mest fornøyd med muligheten til å gå på kino, konsert og teater og minst fornøyd med muligheten til å gå på museum, kunstutstilling og lignende.

Tilfredsheten samlet var høyest i 2015, og har sunket siden (Kilde:

<https://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/norsk-kulturindeks-2019-resultater-for-drammen-kommune/3590/> og <https://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/norsk-kulturindeks-2020-resultater-for-fredrikstad-kommune/3668/>).

Kino City Drammen har et årlig besøk på 350 000 som gjør kinoen til landets femte største kino. Eies i fellsskap av det dansk-eide selskapet Nordisk film (67%) og Drammen kommune (33%). Åpnet 30.09.2001. Kinoen har en funksjon både for Drammen kommune og regionen rundt.

Tabell: Kinobesøk og kinoforestillinger Drammen Kino 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Antall forestillinger	9 003	8 944	8 708	8 684	8 616

Antall publikum	365 210	395 916	352 088	356 961	326 043
-----------------	---------	---------	---------	---------	---------

11.1.2 Kulturbruk blant barn og unge

UNG KULTUR: Avdeling Ung kultur består av fem enheter som driftes med ukentlige tilbud. Enhetene har tilbud i hele Drammen kommune og er et fritidstilbud til barn og unge i aldersgruppa 6-20 år. Det eneste stedet som ikke gir tilbud til aldersgruppa 6-12 år er Ungdomskulturhuset G60. Enhetene har, sett under ett, åpent hver dag hele uken bortsett fra lørdager. Avdeling Ung kultur har faglig samarbeid med flere av kommunens virksomheter.

NØKKELTALL 2020		
Nøstedhallen skatepark	Antall besøk	3200
Neon Fritidsklubb	Antall besøk	3511
Ungdomskulturhuset G60	Antall besøk	2000
Ungdomskulturhuset Down Under	Antall besøk	1625
Ungdomskulturhuset Undergrunnen	Antall besøk	1250

Antall besøkende/brukere av tilbudet i avdeling Ung kultur, var lavere i 2020 enn tidligere år. Dette skyldes fysisk stengte/delvis stengte tilbud i løpet av året, grunnet pandemien. Av planlagte arrangement som skulle vært gjennomført i 2020, men som ikke ble gjennomført grunnet stengte tilbud er Ung kultur møtes (UKM), 2 scootercamper i Nøstedhallen skatehall, sommerkonsert og julekonsert på Down Under, sommerferietilbud, Ungdomsfestivalen Ellevill, Blåkkfestivalen på Fjell, ulike konserter på G60 og drift av utstyrsbasen på Down Under.

Den kulturelle skolesekken i Drammen kommune er plassert i avdeling Kulturskole. Her koordineres kunst og kulturtilbud fra kommunen, fylket og Drammens museum, ut til alle barn i grunnskolen gjennom et tett samarbeid med fylket, skolene og lokale utøvere. Den kulturelle skolesekken (DKS) er en nasjonal ordning som sørger for at alle skoleelever i Norge får oppleve profesjonell kunst og kultur hvert år. Gjennom ordningen får elevene mulighet til å oppleve, gjøre seg kjent med og utvikle forståelse for profesjonelle kunst- og kulturuttrykk. Kulturtilbudet skal være av høy kvalitet, og vise hele bredden av de seks kulturuttrykkene: film, kulturarv, litteratur, musikk, scenekunst og visuell kunst. Kommunens ansvar i den kulturelle skolesekken (DKS) er avgrenset til det som har med elevene i grunnskolen å gjøre. Tilbudet i den kulturelle skolesekken (DKS) for grunnskoleelevene er delvis tilbud kommunen får via Viken Fylkeskommune og delvis tilbud som kommunen selv setter opp.

Planlagte Kunst og kulturopplevelser for barn i DKS:	
Tilbud fra kommunen 2020-2021:	2,3 per elev
Tilbud fra fylket 2020-2021	3,8 per elev
Tilbud fra kommunen 2021-2022	3,2 per elev
Tilbud fra fylket 2021-2022	3,8 per elev

11.1.3 Tilrettelegging for visning av kunst og kultur i Drammen

Kunst i offentlige rom er et sentralt bidrag i formidlingen og tilgjengeliggjøringen av samtidskunst til store deler av befolkningen. All de tre tidligere kommunene har siden midten av 1990-tallet hatt et økende fokus på kunst som en driver i byutviklingen. Gjennom opprusting i de mer tettbygde strøkene skapes det gode offentlige rom og møteplasser hvor kunst er viktig for identitetsskaping og opplevelser. I Drammen by har bygging av Elveparkene, anskaffelse av skulpturer og sitteskulpturer til utendørs bruk bidratt til å endre byens omdømme. Nedre Eiker har det hatt stort fokus på kunst i offentlige rom, som f.eks. glassinstallasjon med tittelen "Leonardo@Mjøndalen på Wildenveys plass i Mjøndalen. I Svelvik åpnet Doktorparken i fjor med en sitteskulptur.

Drammen kommune har et fagutvalg for kunst i offentlige rom som sikrer tverrfaglighet og kvalitet når det gjelder anskaffelse og plassering av kunst i offentlige rom.

Drammen kommune setter av 2% av investeringsbudsjettet til bygge- og rehabiliteringsprosjekt til kunst i, eller i tilknytning til bygget. Denne ordningen harmoniseres i disse dager, og det etableres et nytt reglement for kunst i kommunale nybygg i Drammen kommune. Hensikten er at kunst i kommunale bygg og tilstøtende uterom skal medvirke til en helhetlig estetisk utforming og legge til rette for kunstopplevelser for alle innbyggere i kommunen i deres møte med kommunale bygg.

Siden 2016 har Drammen tillatt graffiti og gatekunst. Et aktivt miljø har satt spor bla med ugangprosjektet (flerårig). Både underganger, vegger og andre utendørs installasjoner har blitt malt, og responsen fra innbyggere har vært svært god. Byen har også en graffiti vegg nede på Drammen havn. Den er stor (ca 1700 m²), er åpen for alle, og er en viktig øvingsarena. Graffiti og gatekunst kan utøves der eier av veggen / installasjonen har gitt sin tillatelse, uten å måtte søke byggesak. Kommunen har utarbeidet råd til både eiere og utøvere om hva som avtales i forkant.

Drammen har deltatt i flere temporære utendørs kunstprosjekter. Umbrella Sky-installasjonen i Byparken i Drammen, sommerskulpturer i Svelvik, kunst i containere i Drammen sentrum under kunst rett vest, og utendørs kunstinstallasjoner og lysprosjeksjoner hos Fossekveiva er noen slike eksempler.

Drammen har flere stipendordninger og søkbare tilskuddsordninger til kunst- og kulturformål. De tre tidligere kommunene har hatt ulike innretninger for stipender og tilskudd, og gamle ordninger ble videreført i 2020. Det ble innvilget støtte til totalt 185 kunst- og kulturaktører og prosjekter i løpet av 2020. Nye ordninger vedtatt og vil være etablert i løpet av 2021. Det er derfor først fra 2021 man vil få et datagrunnlag som kan brukes i videre sammenligninger. Det er likevel tegn til en økende mengde nye festivaler, samt nye konsertarrangører på små scener.

Hovedtendensen ser likevel ut til å være en økning og større variasjon av søknader. Dette til tross for et uvanlig år i 2020, preget av koronapandemi og stor grad av arrangementsforbud. Kulturaktørene ser ut til å være svært omstillingsdyktige og innovative, og mange prosjekter har latt seg gjennomføre på alternative måter. Det forventes en stor økning i søknadsmassen når samfunnet gjenåpner i løpet av 2021.

11.1.4 Kunstnere og kulturarbeidere

Kunstnertettheten er ikke spesielt høy i Drammen sammenlignet med landsgjennomsnittet og kommunens forutsetninger med bakgrunn i demografi og kommunale utgifter til kultur (Kilde: <https://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/norsk-kulturindeks-2019-resultater-for-drammen-kommune/3590/>). Landsgjennomsnittet trekkes imidlertid opp av Oslo der kunstnertettheten er høy. Ser man bort fra Oslo, er kunstnertettheten i Drammen høyere enn i de fleste kommunene i landet. Ifølge kulturindeksen for 2019 (basert på 2018-tall) er det 245 kunstnere bosatt i tidligere Drammen kommune (tall fra 19 kunstnerorganisasjoner, inkl. forfattere, musikere og komponister, scenekunstnere, visuelle kunstnere).

Det er forholdsvis mange sysselsatte innen kulturyrker i Drammen. Flest av disse jobber innen kunstnerisk produksjon. I utgangspunktet er det mange kulturarbeidere i Oslos nabokommuner, men det går også frem av tallene, at det i Drammen er omtrent like mange som pendler inn til kulturarbeidsplasser i kommunen, som ut.

I Drammen har det ikke blitt gjennomført undersøkelser for å kartlegge bo- og arbeidssted til befolkningen som er sysselsatt innen visuell kunst, musikk, scenekunst, litteratur og annet, samt utøvende (ansatte) kunstnere innen musikk og scenekunst. Buskerud bildende kunstnere kan melde at Drammen har 48 profesjonelle billedkunstnere og 8 profesjonelle kunsthåndverkere (2020-tall), Norsk Skuespillerforbund har syv medlemmer bosatt i Drammen og NODA rapportert om at ni dansekunstnere er medlemmer, Norske scenografer melder 1 scenograf og 1 lysdesigner. Det er knyttet en del usikkerhet til disse 2020-tallene. I tillegg viser trenden at yngre utøvende kunstnere ofte ikke melder seg inn i forbund.

I 2017 åpnet Strømsø atelierfellesskap; et kunstnerdrevet initiativ. Tiltaket rommer ca 20 atelierer, fellesverksteder og prosjektrum, og er støttet av Drammen kommune og fylkeskommune. Drammen har flere kunstnerresidenser. Tilbudet omfatter både Fossekveiva kultursenter, Holmsbuhyttene og en leilighet på Union. Da leiligheten på Union ikke er tilknyttet produksjonslokaler / verksted, er det inngått samarbeid med Strømsø atelierfellesskap om dette.

Det er igangsatt et arbeid med å kartlegge de kommunale kulturarenaene; både innen- og utendørs. Dette for å få en oversikt, og ikke minst en pekepinn på hva som vil være behovene fremover i ny kommune. Det pågår også et arbeid med å utarbeide retningslinjer for bruk av byrom og utearealer, særlig med tanke på de ulike forutsetningene som har eksistert i de tre tidligere kommunene.

I Drammen finnes det fire bydels- og samfunnshus som driftes av frivillige, samt en rekke kommunale kulturbygg (se kart i vedlegg fra Kunnskapsgrunnlaget ved kommunesammenslåingen). Disse kulturhusene er viktige møteplasser og arenaer for bl.a. voksne kor og korps- øvinger, sjøspeidere, historielag samt utleie av lokaler til åpne arrangement og private markeringer.

Figur: Kart over Drammen med geografisk plassering av kulturhus

Kilde: <https://www.drammen.kommune.no/globalassets/om-kommunen/planer-og-strategier/dokumenter/kunnskapsgrunnlag-kultur-idrett-fritid.pdf>

11.1.5 Drammen kulturskole

Nøkkeltall for 2020	
Antall elevplasser, ordinær undervisning	1555
Antall elevplasser, salg av tjenester	22
Dekningsgrad, elevprosent	13,06
Antall elevplasser, prosjekter/tilbud i AKS og grunnskole	301
Antall friplasser	140

Drammen kulturskole underviser barn og unge* innenfor kunstfagene dans, teater, musikk og visuelle kunstfag. Undervisningen foregår på 3 hovedlokasjoner; Folkets hus i Krokstadelva, Union Scene og Knutepunkt Svelvik. Musikkundervisning gis også i noen tilfeller ute på skoler, hovedsaklig på blåseinstrumenter. I tillegg ble det i 2019 startet opp et pilotprosjekt med KulturskoleSatellitter på Konnerud skole og Brandengen skole. Her gis 50% av undervisningen til elevene i AKS og 50% er ordinær kulturskoleundervisning. Hver KulturskoleSatellitt har 4 lærere som underviser i team innenfor fagene musikk, dans, teater og visuell kunst. KulturskoleSatellittenes kulturskoleundervisning kan benyttes av barn fra hele Drammen kommune. Kulturskolen gir også El Sistema undervisning i fiolin og cello på Steinberg skole. (El sistema er et offentlig finansiert, frivillig sektor, musikk-utdanningsprogram).

Kulturskolen har fordypningstilbud på visuell kunst og musikk (Talentprogram for unge musikere). Kulturskolens undervisning gis som fast ukentlig undervisning, men det holdes også enkelte kortere kurs, som feks Babysang og feriekurs i grunnskolens høst-, vinter- og sommerferie.

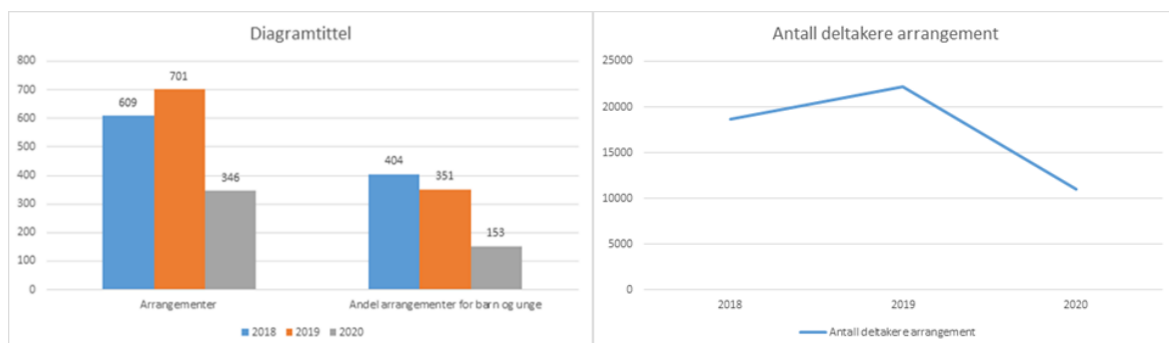
Kulturskolen samarbeider tett med skolekorpene i kommunen. Andre samarbeidspartnere er skole, barnehage, AKS og andre aktører innen fritidskulturlivet i Drammen.

*Tilbudet omfatter alt fra babysang (fra 2 mnd.) til enkelte tilbud for voksne. Majoriteten av elevene er grunnskoleelever, altså 6-16 år.

11.1.4 Bibliotek

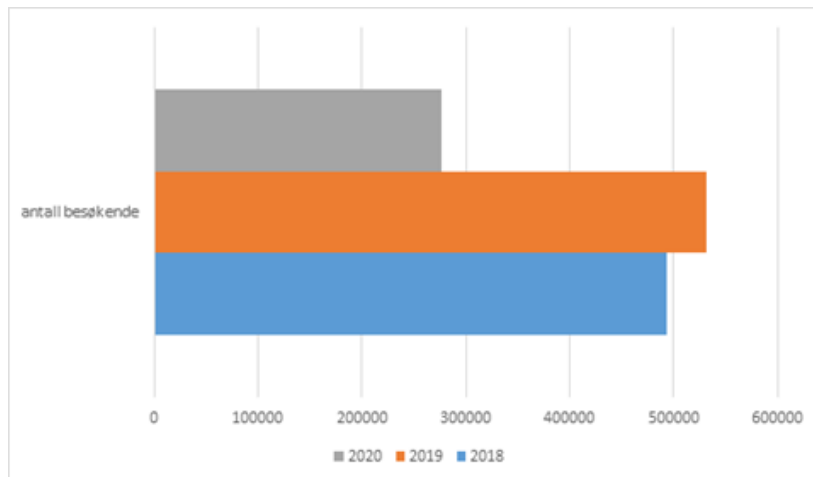
I Drammen kommune er det fire folkebibliotek; Drammensbiblioteket, Mjøndalen bibliotek, Svelvik bibliotek og Fjell bibliotek. I tillegg til et fengselsbibliotek. Fjell bibliotek er kombinert med skolebibliotek, og samlokalisert med Danvik-Fjell Frivilligsentral og Neon ungdomsklubb. I Svelvik er biblioteket samlokalisert med Innbyggertorg og kulturskolen. Bibliotekene har hatt et sterkt fokus på å avdekke og utnytte fordelene ved slik samlokalisering, med fokus på å gi innbyggerne gode, sømløse tjenester.

Møteplass: Bibliotekene har en viktig rolle som åpen, uavhengig og gratis møteplass for alle byens innbyggere. Denne møteplassfunksjonen er også spesielt viktig for barn og unge i kommunen. Lokalbibliotekene; Svelvik bibliotek, Fjell bibliotek og Mjøndalen bibliotek er godt besøkt av denne målgruppen, og det satses på tilpassede tilbud mot de med en prioritering av bibliotekenes ressurser.

Figuren over til venstre: antall arrangementer på bibliotekene fordelt på år og andel arrangementer for barn og unge. Inkl digitale arrangementer. På grunn av Covid-19 er tallet redusert for 2020. Kilde: Nasjonal bibliotekstatistikk Figuren over til høyre: antall deltakere på arrangement. Inkluderer også digitale arrangement. Tallet sank i 2020 på grunn av Covid-19.

Bibliotekene er samlet også en av byens mest besøkte og populære kulturtilbud gjennom de siste årene. Bibliotekene er tilgjengelig for alle og tilbyr et stort mangfold av åpne kulturarrangementer, bøker og medier gratis for utlån, samt tilrettelegger for opplevelser og kunnskapsdannelse blant innbyggerne. Bibliotekene har et utstrakt samarbeid med organisasjoner, foreninger og enkeltaktører i lokalsamfunnet. Skoler og barnehager benytter seg av bibliotekenes tilbud.

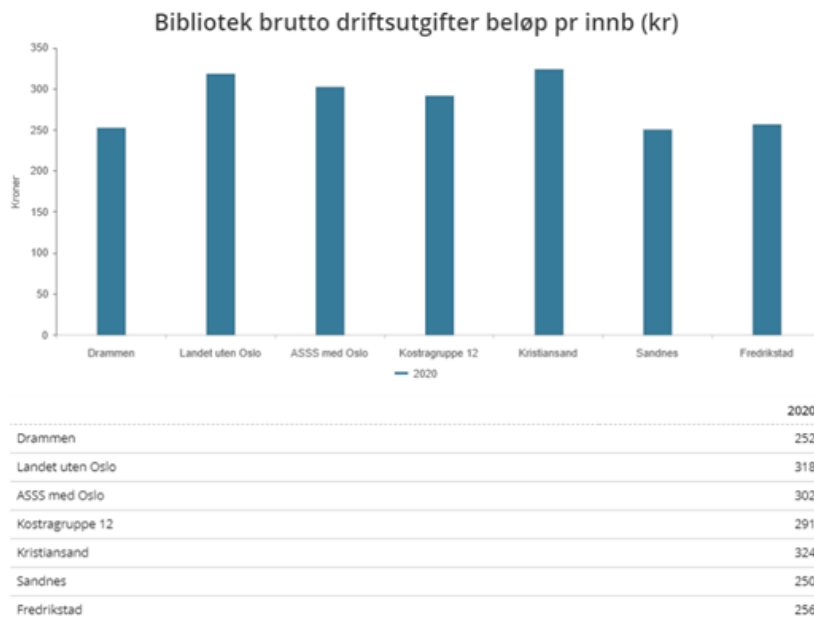
Figur: antall besøk på bibliotekene. Tallet er lavere i 2020 på grunn av Covid-19 situasjonen.

I den bemannede åpningstiden har bibliotekene aktivitet, tilbyr veiledning i kultur og informasjon, tilrettelegge for opplevelser og skape en god tjeneste for innbyggerne. Bibliotekene er også mye brukt i meråpen åpningstid hvor innbyggerne får tilgang til sitt lokalbibliotek utenom bemannet åpningstid. Bibliotekene har et kontinuerlig fokus å ta i bruk de mulighetene nye digitale tjenester gir, som øker graden av selvbetjening og frikjøper bibliotekets ansatte til å gi mer og bedre veiledning og formidling til innbyggerne.

Drammensbiblioteket er det største biblioteket i Drammen kommune, med bredde i kompetanse, og dethar en robusthet, som kan styrke folkebibliotekstjenestene i Drammen kommune. Hollenderiet åpnet i 2020 og er en arena for aktivitet og samskapning for og med innbyggere. Drammensbiblioteket er både et lokalbibliotek for Drammens befolkning og et regionalt bibliotek som har en viktig rolle som kulturarena og litteraturhus. Universitet i Sørøst-Norge (USN) er lokalisert i samme bygg og USNs ansatte og studenter og folkebiblioteket er en viktig arena og tjeneste for disse.

Landets folkebibliotek har fram mot 2020 styrket seg som lokale møteplasser for kunnskap, kulturopplevelser, debatt og sosiale møter. En evaluering viser at de fleste besøkende fortsatt kommer til biblioteket for å låne bøker og få veiledning, samtidig som andelen som deltar på ulike former for arrangement på biblioteket øker.²²³³ Advacia 2018. https://bibliotekutvikling.no/content/uploads/2018/09/Rapport-evaluering-nasjonal-bibliotekstrategi-07.02.19_-006.pdf)

Fra 2020 legger nasjonal bibliotekstrategi vekt på mulighetene for at bibliotekene må utvikle seg i lokalsamfunnene, som deomkrathus. Bibliotekene utgjør en av grunnstammene i demokratiet. Bibliotekene må utvikles videre som møteplasser og samtidig utvikle sin formidlerrolle av litteratur, kultur og kunnskap. (Rom for demokrati og dannelse [Rom for demokrati og dannelse](https://romfordemokratiogdannelse.no). [Nasjonal biblioteksstrategi 2020-2023](https://romfordemokratiogdannelse.no) ([regjeringen.no](https://romfordemokratiogdannelse.no)))

Figur:

Bibliotekstjenesten driftes i Drammen for 66 kroner mindre per innbygger enn landet forøvrig uten Oslo. Drammen som Norges 7 største kommune har stordriftsfordeler ved mange innbyggere og dele kostnad på samtidig som vi ligger høyere enn snitt på utlån av barnebøker. Kilde: KOSTRA

11.1.5 Innbyggertorg

Innbyggertorgets oppdrag: Avdeling innbyggertorg er pilaren i strategien “en dør inn til kommunen” og veileder innbyggere både fysisk og i digitale kanaler slik at deres henvendelse når frem til riktig avdeling i kommunen dersom. Innbyggertorg besvarer også spørsmål fra innbyggere innenfor de områdene ansatte har kompetanse til å svare ut der og da. Innbyggertorgene skaper møteplasser mellom kommunen og innbyggerne også utenfor åpningstid og i løpet av 2021 også på kveldstid gjennom utleieportalen Aktiv Kommune. Det største antall henvendelser til kommunen og innbyggertorgene skjer på telefon, og avdeling innbyggertorg besvarte 66172 telefoner i 2020. På chat, epost og på facebook er det registrert 11000 unike henvendelser som er besvart. I tillegg besvares spørsmål i kommentarfelt på saker kommunen legger ut. Innbyggertorg ivaretar Grønn turistinformasjon for hele kommunen og driver denne i perioden 20. juni til 20. august. Turistinformasjonen er lokalisert i Svelvik sentrum og på Bragernes.

Telefoner besvart	66172
Eposter besvart (Superoffice)	6260
Chatmeldinger besvart	4163(i betjent tid) + 1514 utenfor åpningstid
Facebook	Besvart meldinger fra 990 personer i 2020

Innbyggertorg er en del av knutepunkt hvor også lokale koordinater er til stede, og dette flerfaglige miljøet vil i nær fremtid komme innbyggere til gode gjennom samskaping og aktiviteter i lokalmiljøene. Innbyggertorg håndterer søknader om ledsagerbevis og organiserer kunnskapsprøver i alkoholloven.

Innbyggerutskrift: Fra sommeren 2021 tilbys utskrift og kopiering på alle innbyggertorg og bibliotek gjennom en selvbetjeningsløsning som gjør dette tilbudet mer tilgjengelig for kommunens innbyggere.

Fremtidens innbyggertorg: Avdelingen har et stort fokus på å utvikle arbeidet og jobber målrettet mot en bredere forståelse av hva innbyggertorg kan være i tråd med Drammensmodellen. Det innebærer blant annet en effektivisering av hvordan innbyggere svares gjennom nye løsninger og dermed frigjøre kapasitet til å tilrettelegge for organiserte og uorganiserte treffpunkt med innbyggere som oppsøker knutepunktene. Det legges til rette for at digitalt kompetente innbyggere skal kunne gjøre mest mulig på egenhånd slik at det frigjør kapasitet til å hjelpe de som ringer eller møter opp fysisk.

11.1.6 Interkultur Drammen

Interkultur er en egen enhet med fem ansatte organisert under Virksomhet Arrangement og aktiv fritid i Drammen kommune. Det har lenge vært et politisk fokus på å fremheve Drammensregionen som et flerkulturelt og mangfoldig samfunn. Interkultur gjør dette gjennom å:

- formidle internasjonal kunst og kultur,
- arrangere internasjonale kulturdager,
- booke verdensmusikere til kommunen,
- tilby foredrag og seminarer,
- lage aktiviteter for barn og unge
- utvikle kunst- og kulturprosjekter.

I tillegg er Interkultur regionalt fyrtårn i Viken, og et nasjonalt kompetansesenter for flerkulturell formidling. Kompetansesenteret jobber kontinuerlig for å samle, styrke og dele kompetanse på feltet, og hjelper andre kulturaktører gjennom blant annet rådgivning og å arrangere større seminarer og workshops. Interkultur samarbeider med nasjonale og internasjonale aktører for å holde Drammen kommune oppdatert og ha muligheten til å tilby byens publikummere det aller beste. Interkultur har produsert opptil 250 arrangementer i perioden 2017-2019 for ca 85.000 publikummere. I 2018 fikk Interkultur Drammen, Norsk publikumsutviklings pris, for kulturaktøren i Norge som «Inkluderer flest», på bakgrunn av deres mangeårige arbeid for å inkludere flere i norsk kulturliv og deres innsats for å måle dette arbeidet via effektstudier. I 2019 ble Drammen kommune «Årets kulturkommune» og arbeidet for mer kompetanse om mangfold i kulturlivet ble særlig trukket frem av juryen.

11.2 Frivillighet og deltakelse

Drammen har en rekke frivillige lag og foreninger. Mange av disse er aktive samarbeidsparter og aktører i lokalmiljøene. Drammen kommune har både ordninger for driftstilskudd til lag og foreninger med kulturformål, og andre tilskuddsordninger som ivaretar det frivillige kulturlivet.

Drammensbibliotekene har et utstrakt samarbeid med innbyggere og lokale lag og foreninger rundt aktiviteter og arrangement på biblioteket. I 2020 ble Hollenderiet etablert på Drammensbiblioteket, der målsettingen er å skape en egen arena for deltagelse og aktivitet med og for innbyggere, lag og foreninger.

SØKBARE TILSKUDDSORDNINGER – BARN OG UNGE: Drammen kommune gir driftstilskudd til frivillige lag og foreninger med kulturformål for barn og unge. Tilskuddet skal stimulere til bredde og aktivitet innenfor amatørkulturlivet, og utadrettet aktivitet vektlegges. Bidra til gode oppvekstvilkår i Drammen ved å prioritere kulturtiltak for og med barn og unge. I 2020 ble det gitt driftstilskudd til 30 ulike allmennkulturelle organisasjoner for barn og unge .

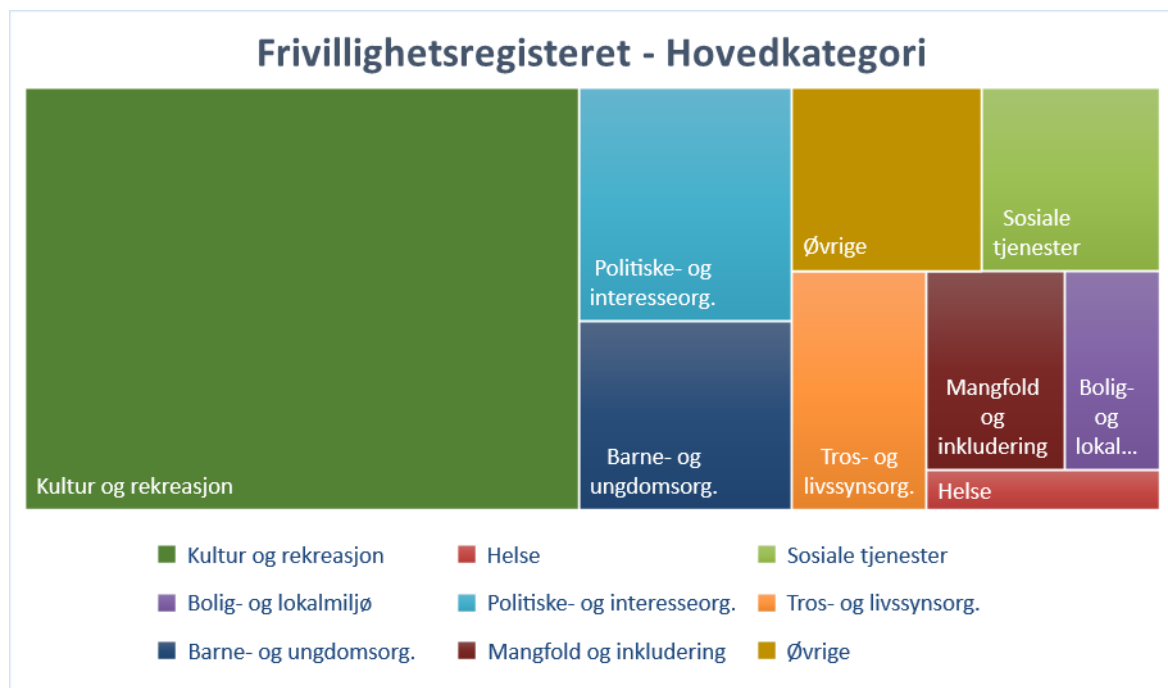
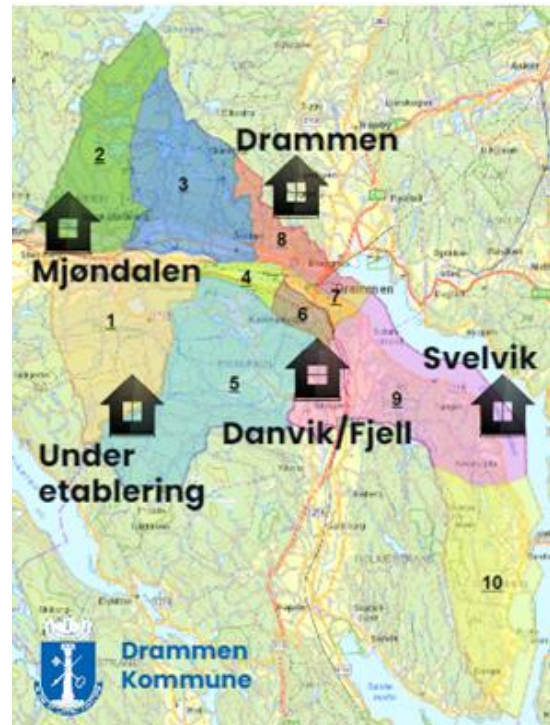
Drammen kommune gir også tilskudd til lokalt baserte kulturbedrifter, institusjoner, organisasjoner, grupper og enkeltpersoner for gjennomføring av kulturarrangement for barn og unge. I 2020 ble det gitt tilskudd til 9 ulike aktører som gjennomførte kulturarrangement for barn og unge

Drammen kommune gir tilskudd til kulturproduksjoner der barn og unge deltar innenfor musikk, billedkunst, foto, film, video, litteratur, elektronisk kunst, teater, dans eller andre kulturelle uttrykksformer. Tilskuddet skal bidra til økt deltakelse av barn og ungdom i kulturaktiviteter og -prosjekter. I 2020 ble det gitt tilskudd til 7 ulike kulturaktører som gjennomførte kulturproduksjoner der barn og unge deltar.

Drammen kommune har en mangfoldig frivilligsektor. Sektoren preges av godt samarbeid og konstruktiv dialog på tvers av de frivillige lag og foreninger og også mellom kommunen og organisasjonene. Den frivillige innsatsen er rettet mot mange innbyggergrupper og tar utgangspunkt i lokalmiljøkvaliteter i alle Drammens 10 kommunedeler.

Drammen har 5 kommunale frivilligsentraler, med ansvar for tilrettelegging i nærmiljøene. Frivilligsentralenes rolle som samarbeidspartner, koordinator, tilrettelegger og bindeledd for frivillige aktører, enkelt frivillige og for kommunale tjenester anses som essensielt for utviklingen.

Ifølge Frivillighetsregisteret¹ er det, per 2021, registrert ca 838 frivillige lag og foreninger av ulike slag i kommunen. En del organisasjoner utøver frivillighet innenfor flere felt, andre holder seg innenfor en spesifikk kategori.

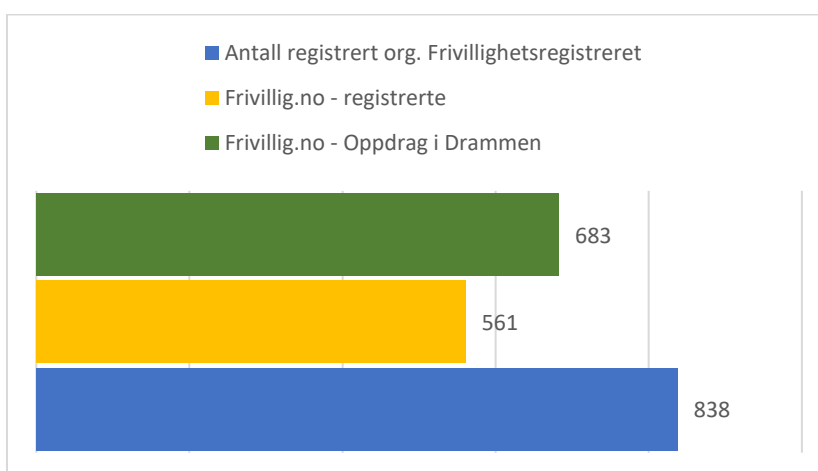

¹<https://w2.brreg.no/frivillighetsregisteret/soevalg.jsp?navn=&Hovedkategori=0®ionsnr=400&fylkesnr=30&kommunenr=3005>

Det er flest frivillige organisasjoner innenfor kategori kultur og rekreasjon. Dette inkluderer kunst og kultur, idrett og rekreasjon/sosiale foreninger. Utover det er kategorier politisk og interesseorganisasjoner, etterfulgt av barne- og ungdomsorganisasjoner og sosiale tjenester som dominerer i det frivillige landskapet i Drammen. Se tabellen under for full oversikt.

Frivillighetsregisteret - Hovedkategori	Underkategori	Antall
Kultur og rekreasjon	<i>Kunst og kultur</i>	153
	<i>Idrett</i>	185
	<i>Rekreasjon og sosiale foreninger</i>	209
	totalt	553
Utdanning og forskning		9
Helse		22
Sosiale tjenester		77
Natur- og miljøvern		19
Bolig- og lokalmiljø		45
Politiske- og interesseorganisasjoner	<i>Interesseorganisasjoner</i>	105
	<i>Juridisk rådgiving</i>	1
	<i>Politiske organisasjoner</i>	12
	Totalt	118
Legater og fremme av frivillighet		2
Internasjonale organisasjoner		29
Tros- og livssynsorganisasjoner		76
Yrkes-, bransje- og fagforeninger		21
Barne- og ungdomsorganisasjoner		95
Mangfold og inkludering		65
Andre		2

Drammen kommune abonnerer på tilskuddsportalen for å gi gratis tilgang for alle lokale lag og foreninger. Tilskuddsportalen gir en oversikt over regionale, nasjonale, og til dels nordiske tilskuddsordninger som tilbys norske organisasjoner, hvor det kan søkes etter støtteordninger og tilskudd i mange ulike kategorier. Drammen bruker også Frivillig.no som rekrutteringsverktøy. Per 2021 er det ca. 561 registrerte organisasjoner og 683 frivillige oppdrag fra Drammen på Frivillig.no.

Drammen kommune legger til rette for samarbeid med frivilligheten. I 2016 ble tidligere Drammen kommune tildelt Årets frivillighetskommune. Bakgrunn for tildelingen var en godt forankret frivillighetspolitikk, gode støtteordninger og samarbeidsformer, samt målrettet satsing innen områder som inkludering, folkehelse og omsorg. Sammenslåingsprosessen i 2020 styrket ytterligere

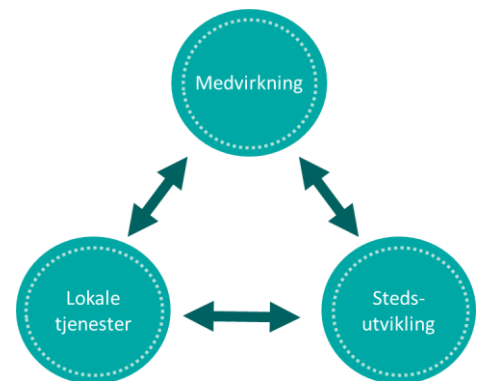
samhandlingen mellom kommunen og frivilligheten, ettersom tidligere Nedre Eiker og Svelvik hadde godt forankret rutiner for samarbeid med lag og foreninger. I nye Drammen kommune ble det etablert strukturer som har betydning for utvikling av frivillighetspolitikken.

Drammensmodellen og knutepunkt-konseptet

Drammensmodellen setter innbyggerne i sentrum ved å skape sammenheng mellom stedsutvikling, medvirkning og lokale tjenester. I Drammensmodellen er knutepunktene et sentralt virkemiddel. Det er tenkt å ha et knutepunkt per kommunedel i kommunen.

Knutepunktene er steder for samlokaliserte tjenester i kommunedelen og en arena for lokalmiljøet.

Knutepunktene skal også være et møtested for frivilligheten, næringslivet, innbyggerne og forvaltningen. Knutepunktene blir dermed en katalysator for Drammensmodellen, der medvirkning, involvering, samarbeid og tverrfaglighet står sentralt.

Figur: Drammensmodellen

Systematisert samarbeid med frivillighet.

Drammen kommune har lagt til rette for gode strukturer for samarbeid med frivilligheten om viktige problemstillinger og utviklingsmuligheter. Gode eksempler på det er:

- **Aktive lokalsamfunn:** Målet er å styrke tilhørigheten, fellesskapet og aktivitetsnivået blant innbyggerne. Dette er nærmiljøer hvor skolen, idrettslaget, FAU og andre frivillige organisasjoner legger til rette for bevegelsesglede, sosiale fellesskap og gjerne på tvers av generasjoner. Idrettslagene det er snakk om tar blant annet i bruk unge ledere som tilretteleggere. Kommunen bidrar med midler.
- **Modell for frivillighet i helse og omsorg.** Drammen kommune har i samarbeid med Verdighetsenteret utviklet en modell for frivillighet i helse- sosial og omsorgstjenesten. Målet er å gjøre frivilligheten sterkere og levedyktig, samt å legge til rette for et samarbeid med frivillige aktører som er til glede for både tjenestemottakere, medarbeidere og frivillige. Nøkkelen ligger i kompetente lokale frivillighetskontakter, og kunnskap hos ansatte og frivillige om hverandres ståsted.

Aksjonsfrivillighet

Aksjonsfrivillighet er den type frivilliginnsats som foregår sporadisk og uten tilknytning til organisasjonslivet. Aksjonsfrivillighet er også preget av samarbeid mellom flere frivillige organisasjoner og frivilligsentraler for å løse konkrete oppgaver i avgrenset perioder.

Særlig Covid-19 pandemien har belyst viktigheten av godt samarbeid med lag- og organisasjonene i kommunen. Det har utløst frivilligengasjement i arbeidet med å forebygge og stoppe smitten i kommunen.

I 2020 ble det rekruttert omtrent 537 frivillige gjennom det samhandlingsverktøyet Nyby. Videre ble en rekke løpende oppgaver knyttet til smitteverninformasjonsspredning og oppsøkende virksomhet i ulike lokalmiljøer engasjert ca. 130 frivillige.

I prosjektet *Familiepakka* ble det iverksatt et omfattende samarbeid mellom kommunen og til sammen 12 samarbeidspartnere fra frivilligsektoren. Prosjektet hadde som mål å ivareta grunnleggende behov hos barnefamilier under koronakrisen og i forbindelse med påsken det året. Resultatene var at det ble kjørt ut 650 matposer, 2.200 aktivitetspakker og til sammen over 1000 barnefamilier ble nådd av prosjekt. Det anslås at ca. 150 frivillige gjorde en innsats i prosjektet.

Kommunen arbeider nå med en egen digital plattform for bedre samhandling med frivillige organisasjoner og enkelt frivillig. Det er en viktig milepæl i utvikling av en ny frivillighetspolitikk.

11.3 Tros- og livssyn, gravferd

Drammen har et stort mangfold i trostilhørighet.

11.3.1 Tros- og livssyn

Antall medlemmer i Drammen kommune 2020 tilhørende Den Norske Kirke har hatt en fallende trend de siste år. Tilsvarende er trend økende for andre tros og livssynssamfunn. 57,5 % av byens innbyggere er medlem i Den Norske Kirke. Drammen har 13,4% færre medlemmer i Den Norske Kirke målt mot landet uten Oslo, men har 9,2% flere medlemmer i andre tros og livssynssamfunn. Drammen har 4,2% flere personer tilknyttet ett trossamfunn enn landet uten Oslo og mer enn hver 5. innbygger er medlem i ett annet tros og livssynssamfunn. 20.992 innbyggere i Drammen er medlemmer i 424 forskjellige trossamfunn utenom den Norske kirke.

Kostra indikatorer i analysen Kirke

Juster for utgiftsbehov Juster for inflasjon med deflator

Med i analysen | Prioritet | Produktivitet | Dekningsgrad | Kvalitet | Økonomi | Levekår | Grunnlagsdata (nivå 3) | Folkehelseprofil | Andre nøkkeltall | Kommunekasse | Alle

Navn på indikator Datakilde

☐ Velg alle	Datakilde	Drammen 2019	Drammen 2020	Kostragruppe 12	Landet uten Oslo	ASSS med Oslo
Dekningsgrad						
☒ Dybde i prosent av antall fødte (B)	Fransikt	38,8 %	30,8 %	37,4 %	48,3 %	36,4 %
☒ Medlem og tilhørig i Onk i prosent av antall innbyggere (B)	Fransikt	58,8 %	57,5 %	63,8 %	70,9 %	62,0 %
☒ Medlemmer i tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke i prosent av antall innbyggere	KOSTRA		20,6 %	14,0 %	11,4 %	15,2 %
Grunnlagsdata (nivå 3)						
☒ Folkemengde i alt	KOSTRA	101 387	101 859	1 402 629	4 694 359	191 777

11.3.2 Gravferd

Drammen kirkelige fellesråd forvalter gravferdsordningen og gravlunder i Drammen kommune. Gravferd skal følge lovens bestemmelser samt de lokale vedtekter for Drammen kommune. Det er 13 gravlunder som er livssynsnøytrale og 7 livssynsnøytrale sermonirom til begravelser.

Kommuner er pålagt ved lov å ha ledige graver til minst tre prosent av kommunens befolkning. Gravlundene sentralt har ikke plass til utvidelser og det er gravlundene anlagt i de mer landlige omgivelser som må dekke behovet for utvidelser.

Gravlunder har i varierende grad et parklignende utseende med grøntanlegg, grusganger, alléer og blomster.

11.4 Kulturminner og kulturmiljø

For kulturminner og kulturmiljø skaper den nye sammenslåtte kommunen nye muligheter og utfordringer. Geografisk omfatter kommunene både kyst og innland, agrare og urbane strøk og næringer av ulike typer. Kommunen er mangfoldig og har gjennom århundrene omfattet kulturer og næringer som både har vært internasjonalt rettet men også sterkt lokalt bundet.

De lokale ressursene har vært premiss for bosetning og utvikling helt fra steinalderen. En sentral faktor for hele området er Drammenselva, den ga livsgrunnlag og var en viktig transportåre. Allerede på 1200-tallet var det etablert bebyggelse langs Drammensvassdraget. Tettbebyggelsen var strategisk plassert der elv møter fjord. På 1500 tallet vokste trelasthandelen med tømmerfløting og sagbruk fram i stor skala. Næringsvirksomheten blomstret og etableringer av ladesteder og byer kom som et resultat av dette. En periode var Drammen Norges viktigste trelasthavn. I hele Drammensvassdraget har det vært både treforedlingsindustri og annen industri. Jernbanen og senere veiutbygginger betydde også mye for utviklingen av næringer og sentrumsutvikling.

Tidsdybden er stor og historien og kulturminnene er sterkt til stede i dagens hverdag. Dette er en viktig ressurs for videreutvikling av kommunen. I de tre tidligere kommunene er det mange felles utviklingstrekk. men de har også sin selvstendige historie og tydelige særtrekk.

Drammen

Bragernes ble omtalt som ladested fra 1600-tallet , og i 1715 fikk ladestedene på hver side av elva, Bragernes og Strømsø, hver sine kjøpstadsrettigheter. I 1811 ble ladestedene slått sammen og Drammen ble etablert som by. Deler av denne byen, på begge sider av elva, består fortsatt i dag, og har tydelige og sterke innslag av bebyggelse fra 1600, 1700 og 1800-tallet.

I 1866 brant store deler av Bragernes og over 400 eiendommer ble totalskadet i flammehavet. Etter bybrannen ble det utformet en ny sosial og funksjonsdelt byplan med kvadratur og romslige branngater og torg. Byaksen med tilhørende torg og bebyggelse er av høy nasjonal kvalitet. Den nye byen blir i større grad en murby, men innslaget av trehusbebyggelse er fortsatt høyt. En ny lokal bygningslov gir murtvang for større hus og begrensinger i størrelse for trehus. Dette gir i stor grad større og tradisjonell tidstypisk murbebyggelse i de sentrale områdene for handel og offentlige funksjoner. I strøkene for arbeidere, håndverkere og småkjøpmenn oppstår det såkalte Drammenshuset, et lite 1 ½ etasjes trehus. Denne typen hus ble kalt "Drammenshus". Det ble reist anslagsvis 300 slike og dette gir bymiljøet karakter og egenart. I nasjonal sammenheng har Drammen et særskilt ansvar for å ivareta dette.

På slutten av 1800 tallet tok treforedlingsindustrien over for industrien knyttet til trevarelast. Drammen får også en bred utvikling av annen type industri noe som bidrar til økt vekst, men også fortsatt avhengighet av generelle økonomiske svingninger. Gjennom hele 1900-tallet gjennomgår byen store endringer, nye reguleringer og nye feltvise utbygninger av boliger og industri mv.. Dette har medført at byen har flere enhetlige og tidstypiske områder som er viktige identitetsskapende og historiefortellende miljø. Byen har hatt en rekke egne arkitekter som har utformet bebyggelse med høy kvalitet. Mange mer kjente nasjonale arkitekter har også bidratt.

Det er særlig viktig å nevne ulike utgaver og epoker av modernismen fra 1930 tallet og framover. Både når det gjelder boliger, industribygninger og offentlige bygninger. Globusgården er en bygning som av flere grunner, utmerker seg nasjonalt.

Etter andre verdenskrig var Drammen en fysisk slitt by, men den var uberørt av større krigshandlinger. Etter krigen kom en tid preget av framtidsoptimisme, utvikling av velferdssamfunnet, næringsutvikling og industrialisering. Treforedlingsindustrien ble faset ut og import og eksport-industri, der bilimport og frukt over Drammen havn, ble den nye satsingen i næringslivet. Det store fokuset på bilen i både næringsutvikling og samferdsel, satte i lang tid et negativt press på byens egenkarakter og attraksjonverdi. Byen var preget av gjennomkjøringstrafikk, luftforurensning, en forurenset Drammenselv og lite fokus på livet i det offentlige rom.

Drammen startet derfor en stor snuoperasjon. Man ønsket å skape optimisme og levende bymiljø med attraktive byområder. Bilen måtte ledes utenom sentrumsområdene og elven ble igjen et samlende element. Den ble rensket og elvens nærområder ble viktige utviklingsområder for sosialt liv, fellesfunksjoner og næring. Det ble satset bevisst på nye tverforbindelser for gående og syklende bla med Ypsilon bru, transformasjon av industriområder som Union Scene og Papirbredden og aktiv bruk av kunst i offentlig rom. Byen har vendt seg mot elva, menneskene har igjen tatt sentrum tilbake, optimismen er stor og det allmenne omdømmet nasjonalt er helt endret. Litt paradoksalt kan man nevne at den fantastiske kulturminnebyen Drammen, fortsatt er lite kjent. Det bør derfor være et mål å implementere dette også i byutviklingsstrategiene og fortellingene om sentrum av Drammen kommune

Viktige kulturminner og -miljø:

- Trebyen på Strømsø: En av de norske byer med flest 1600-talls hus, og potensielle 1600- og 1700-talls hus. Denne delen av Drammen har uavbrutt kontinuitet med stor tidsdybde.
- Lystgårdene: En av norske byer med flest gjenværende 1700-talls handelsgårder og lystgårder. En helt unik bestand som speiler kontinentale impulser.
- Stasjonsbyen på Strømsø torg: Oppsving med jernbanen og tidstypisk murbebyggelse.
- Trebyen på Bragernes: Senempirebyen fra tidlig 1800-tall som ikke ble berørt av brannen i 1866.
- Byen etter brannen: Den sosialt og funksjonelt lagdelte byen med kvadratur, branngater og torg. Mur og treby med brannsikringskrav. En byplan med kontinentale kvaliteter.
- 1900-talls miljø: Viktige områder og objekter fra ulike 1900-talls perioder som for eksempel funkisbebyggelse etter første verdenskrig.

Svelvik

I seilskutetiden var Svelvik sentrum tollsted og vinteropplagshavn for Drammen. Som uthavn for Drammen, var det mye trafikk til Svelvik i seilskutetida. I 1801 bodde det 615 personer i Svelvik, flere enn for eksempel i Sandefjord på samme tid. Ladestedet ble i 1845 utskilt fra Strømm kommune. I 1964 ble de to kommunene slått sammen igjen til Svelvik kommune. Svelvik brant i 1887 og 1913. Ved gjenoppbyggingen ble det etablert branngater som la føringer for den videre byutviklingen. Deler av sentrum er fortsatt godt bevart og har høy verneverdi.

Svelvikstrømmen og Svelvik med tilgrensende områder har hatt en viktig forsvarspolitisk rolle opp gjennom historien tilbake til starten av 1700-tallet. På Batteriøya finner vi rester av dette.

Tekstilindustrihistorien på Fossekveiva (aktiv 1880-2003) og kulturmiljøet på Berger er et av Norges best bevarte industrisamfunn. Bergers historie er viktig både i lokal, regional og nasjonal sammenheng. Berger kulturmiljø er et utvalgt kulturmiljø med regional og nasjonal verneverdi. Samfunnet på Berger ble i sin tid bygd opp rundt tekstilindustrien som ble etablert der på grunn av tilgang til vannkraft. Det historiske kulturmiljøet på Berger er godt bevart og et yrende kunstmiljø har etablert seg i de gamle fabrikklokalene i Fossekveiva.

Helt fram til 1950-åra besto Svelvik for det meste av bebyggelsen langs den gamle hovedgata. Først etter dette begynte utbygging i større skala utafør det opprinnelige sentrum, og med det vekst i folketallet.

Viktige kulturminner og -miljø

- Sentrumsbebyggelse: Godt bevart småhusbebyggelse nord i byen fra 1800-tallet i sentrum som er ivaretatt. Særpreget byplan med branngater.
- Batteriøya: Forsvarsanlegg-kulturminne.
- Industrihistorie: Godt bevarte industrimiljøer på Berger og Fossekleiva.

Nedre Eiker

På 1700-tallet var Eiker et lokalsamfunn med små tettsteder som Hokksund, Vestfossen og Skotselv. Elva har vært helt sentral i Eiker, og den har vært grunnlag for både matauk, næring og identitet.

Jordbruket har stått sentral, men de mange muligheter for tilleggsnæringer har vært avgjørende. På 1700-tallet var også Eiker tett integrert i den ekspanderende trelasthandelen med sine 45 sagbruk eid av byborgerskapet. Drammensvassdraget var transportåre og brakte også varer og impulser fra inn og utland til bygdesamfunnene. Dette trelastbaserte næringslivet resulterte alt på 1700-tallet i en gryende form for arbeiderklasse lenge før industrialiseringen tok fart fra midten av 1800-tallet. I tillegg til mulighetene elvene gav var prestegjeldet godt forsynt med skog og andre nyttige råvarer. Jordbrukssamfunnet kombinerte næringen med håndverk, transport, fløting, sagbruk, verksarbeid, teglverk, møller mv. Her var det også gruvedrift en periode og man var tilknyttet transportarbeid for gruvene på Kongsberg.

Jernbanen som kom i 1866 gjorde området til et knutepunkt som blant annet lettet transport for industri og handel. Med etableringen av den sene 1800-talls industrinæringen med papir og cellulose samt tekstil skjedde også en tydelig endring fra mer rent jordbrukssamfunn med mangesysleri og tidlig småskala industri, til mer rene industrisamfunn. Dette preget den videre utviklingen av Nedre Eiker og det var produksjon av papir og cellulose helt til 1970-årene.

Jernbanestasjonen sto også sentralt i den nye samferdselsstrategien, den ble det viktigste knutepunkt for kommunikasjon. Ved stasjonen vokste det fram et variert tilbud av serverings- og overnattingssteder og i kjølvannet fulgte et bredt spekter av handels- og servicevirksomheter. Jernbanen skapte dermed nye tettsteder, såkalte stasjonsbyer. Mjøndalen var allerede et lite tettsted da jernbanen kom, men det var jernbanen som la grunnlaget for den store veksten, og dette ble ytterligere forsterket av industrialisering i årene som fulgte. Jernbanestasjonen står derfor sentralt i Mjøndalens utvikling som bysamfunn. Det er godt bevarte miljø og kulturminner etter alle faser av Nedre Eikers historie.

Viktige kulturminner og -miljø:

- Jordbrukssamfunnet: flere godt bevarte gårdstun.
- Ulverud gård - Kulturhistorisk viktig gårdsanlegg som har huset viktige personer knyttet til Nedre Eikers historiske utvikling.
- Portåsen, dikteren Herman Wildenveys barndomshjem.
- Solberg Spinneri, som ble grunnlagt i begynnelsen av 1800-tallet var i en periode Norges største bomullsspinneri. Gamle fabrikkbygninger med arbeiderboliger
- Møllenhof kulturmiljø, knyttet til mølledrift som er en viktig del av Nedre Eikers historie.
- Knudsensmia (1896) - Knudsens Øksesmie var en av de viktigste leverandørene for merkeøkser til norsk tømmerfløting.
- Mjøndalen stasjon – jernbaneanlegg i jugendstil reist i 1909, viktig for utviklingen til Mjøndalen, samferdselshistorie og industri.

Kulturminnevern

Kulturminnevern handler om hvordan knappe areal- og bygningsressurser med særlig kulturell og historisk verdi, kan forvaltes på en langsiktig måte. Kulturminner er ikke-fornybare ressurser og må forvaltes etter de samme prinsippene som andre miljøverdier.

Videre bruk av eksisterende bygningsmasse sparer miljøet for store utslipp knyttet til nybygging, samtidig som eldre bygg vanligvis er robuste mot klimaendringer. Bevaring av eldre bygningsmasse er det naturlige utgangspunkt for utviklingen av en klimavennlig by.

Sterk vekst i en lengre periode har ført med seg større press på kulturminnene. Samtidig er det en økende bevissthet om verdien av de historiske kulturmiljøene i en by som ellers endres sterkt. Kulturminneverdiene som ligger i den eldre bebyggelsen og de historiske strukturene, er nøkkelen til å videreutvikle Svelvik, Drammen og Mjøndalen. Dette gir den nødvendige karakter og attraktivitet som midtpunkt i en region vest for Oslo.

Status for nyere tids kulturmiljøforvaltning

Fra 1920 tallet av har Riksantikvaren gjennomført fredninger av kulturminner med nasjonal verdi. Flere bygninger i Drammen ble fredet ganske tidlig. Det var særlig de store kjøpmannsgårdene og lystgårdene som ble vurdert å ha nasjonal verdi. Drammen har en stor og viktig portefølje av slike anlegg, og det gir Drammen en viktig plass i norsk kulturminnevern. Det er et særskilt ansvar.

Riksantikvaren gjennomførte også på 1970 til 1990 tallet nasjonalt dekkende masseregistreringer av bygninger eldre en 1900. I alle kommunen er disse såkalte SEFRAK registreringene en basis for lokal kulturminneforvaltning. Riksantikvaren har i samarbeid med regionale kulturminnemyndighet og kommunen, også etablert områder av nasjonal interesse i norske byer. Dette skal styrke kommunens kulturminneforvaltning. I NB!-områdene bør både enkeltbygninger og strukturelle stedsdefinerende trekk bevares. I riksantikvarens veileder for NB!-områdene går det klart fram at kommunen bør avsette disse områdene til hensynssone kulturmiljø i kommunens arealplan, og at innsigelse vil vurderes dersom dette ikke blir gjort. Til nå har ikke NB!-områdene blitt avsatt til hensynssone bevaring i Drammen. Dette har bidratt til at mange enkeltbygninger har blitt revet de senere år, og at det pågår mange store utbygninger i flere kvartaler. Dette er bekymringsfullt og må tas opp til vurdering ved ny kommuneplan.

Fra 1970-tallet har norske kommuner arbeidet med å gi kulturminneforvaltningen en tydelig plass i kommunen og man har kunnet regulere områder til bevaring. Drammen kommune og Nedre Eiker har også over flere år utført kulturminneregistreringer. Disse førstegangsregistreringene har resultert i ett relativt forsiktig utvalg som underveis lagt inn i ulike planer med ulik juridisk status. Kommunens praksis er i hovedsak at man respekterer at listeførte bygninger er gitt ett forhåndsdefinert vern. Slik sett er listen en tydelig veileder overfor utbyggere og saksbehandlere. Tilsvarandre registreringer bør nå gjennomføres for Svelvik.

Drammen og Nedre Eiker har også utarbeidet kulturminneplaner. Svelvik mangler slik plan. En samlet kulturminneplan for den nye kommunen er under planlegging. Planen skal samordne kunnskapsnivå og forvaltningspraksis i de tre tidligere kommunene. Den bør omfatte kommunens ulike ansvarsområder og roller i kulturminnefeltet. Dette skal sikre en profesjonell helhetlig framtidrettet kulturminneforvaltning og bidra til å sikre kulturminneressursen i tråd med FNs bærekraftsmål.

Som ett ledd i utviklingen av den nye kommunen er det også etablert byantikvar som skal være kommunens fagrådgiver i alle antikvariske spørsmål.

Type	Tall	Prosent
Bygninger i kommunen	47966	
Sefrak registreringer	3156	6,58 %
Revet brent SEFRAK bygninger	619	19,61%
Fredet	42	1,33 %
Kommunalt listeført	2394	4,99 % (Svelvik er ikke registrert)
Bevaringsregulert (spesialområder reg. plan og hensynssoner alle arealplantyper)	796	1,66%

Tendens:

Drammen er i prosess for å etablere samlet og sammenlignbar kulturminnestatistikk for de tre tidligere kommunene. Tendensene beskrives derfor rent generelt og det vedlegges en tabell med tallgrunnlag pr dato.

- *Kulturminnetap:* Kommunen er i utvikling, noe som medfører et sterkt endringspress. Fortetting og byutvikling forårsaker kulturminnetap. I en del områder skjer dette med mindre fokus på helheten enn ønskelig. Dette er særlig bekymringsfullt i områdene av nasjonal verdi (NB!-områdene).
- *Bærekraftig kulturminnevern:* Kommunesammenslåingen har utløst tiltak for å harmonisere og utvikle kulturminneforvaltningen i de tre tidligere kommunene. Det er iverksatt tiltak for å implementere dette tydeligere i kommunens saksbehandling. Oppmerksomheten omkring kulturminneressursen er økende og det er et mål om å gi dette en tydeligere plass i kommunens utviklingsstrategier.

12. Drammen kommunes økonomi

Hovedtrender

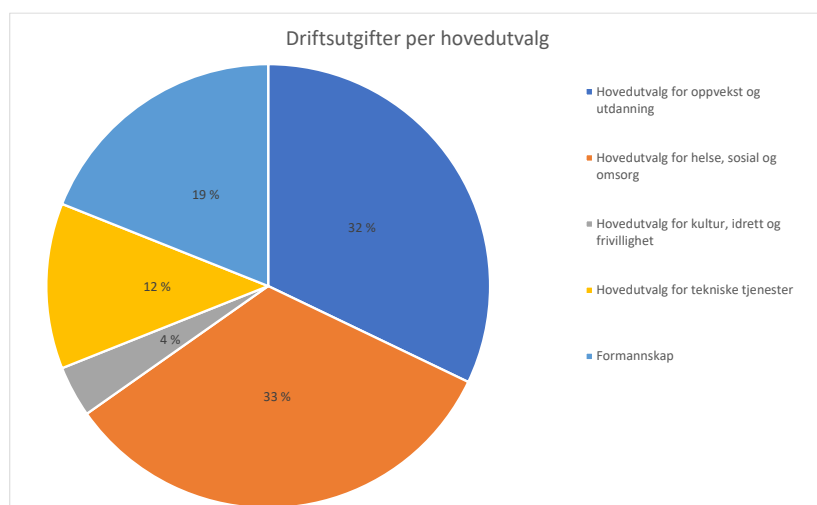
- Drammen kommune har stram økonomi med netto driftsresultat som de første årene i inneværende økonomiplanperiode ligger under anbefalt nivå.
- Driftsbudsjettet i 2019 er på omlag 7,7 milliarder kroner. Hoveddelen går til finansiering av kommunens tjenesteproduksjon.
- Investeringsbudsjett på 4 milliarder kroner i økonomiplanperioden 2021–2024 til blant annet sykehjem, skolebygg, boliger, ny bybru og annen infrastruktur.
- Stort investeringsbehov og begrenset grad av egenfinansiering gjør at lånegjelden vokser.
- Omlag 41 prosent av Drammens inntekter kommer fra skatt på inntekt og formue fra egne innbyggere. Frie inntekter (skatt og rammetilskudd) utgjør 77,5 prosent Drammens samlede inntekter i 2021.
- Drammen hadde i 2020 skatteinntekter på 2 989 millioner kroner – tilsvarende skatt per innbygger på 29 480 kroner. Dette tilsvarer 92,7 prosent av landsgjennomsnittet.

Kommunens budsjett er planen for hvordan kommunens inntekter benyttes for å gi tjenester til befolkningen. Et krav til budsjettet er at kommunen ikke benytter mer til drift enn det kommunen mottar av inntekter det samme året. Budsjettet for kommende år utgjør det første året i en økonomiplan for fire år, som rulleres ved neste års budsjettforslag. Rådmannen legger fram forslag til handlings- og økonomiplan inklusiv forslag til årsbudsjett i første halvdel av november, før kommunestyret endelig vedtar budsjettet og handlings- og økonomiplanen i desember.

12.1 Sammensetning av kommunens brutto driftsutgifter

Som det framgår av figuren nedenfor disponeres om lag 2/3 av kommunens driftsutgifter innenfor hovedutvalgsområdene oppvekst og utdanning og helse, sosial og omsorg. Hoveddelen av kommunens driftsutgifter går til finansiering av sentrale tjenesteområder som barnehage, grunnskole, og pleie- og omsorgstjenester. I 2021 er kommunens budsjetterte brutto driftsutgifter på til sammen 7,85 milliarder kroner.

Figur 12.1. Brutto driftsutgifter fordelt på hovedutvalg 2021. Prosent.

Kilde: Vedtatt økonomiplan 2021- 2024

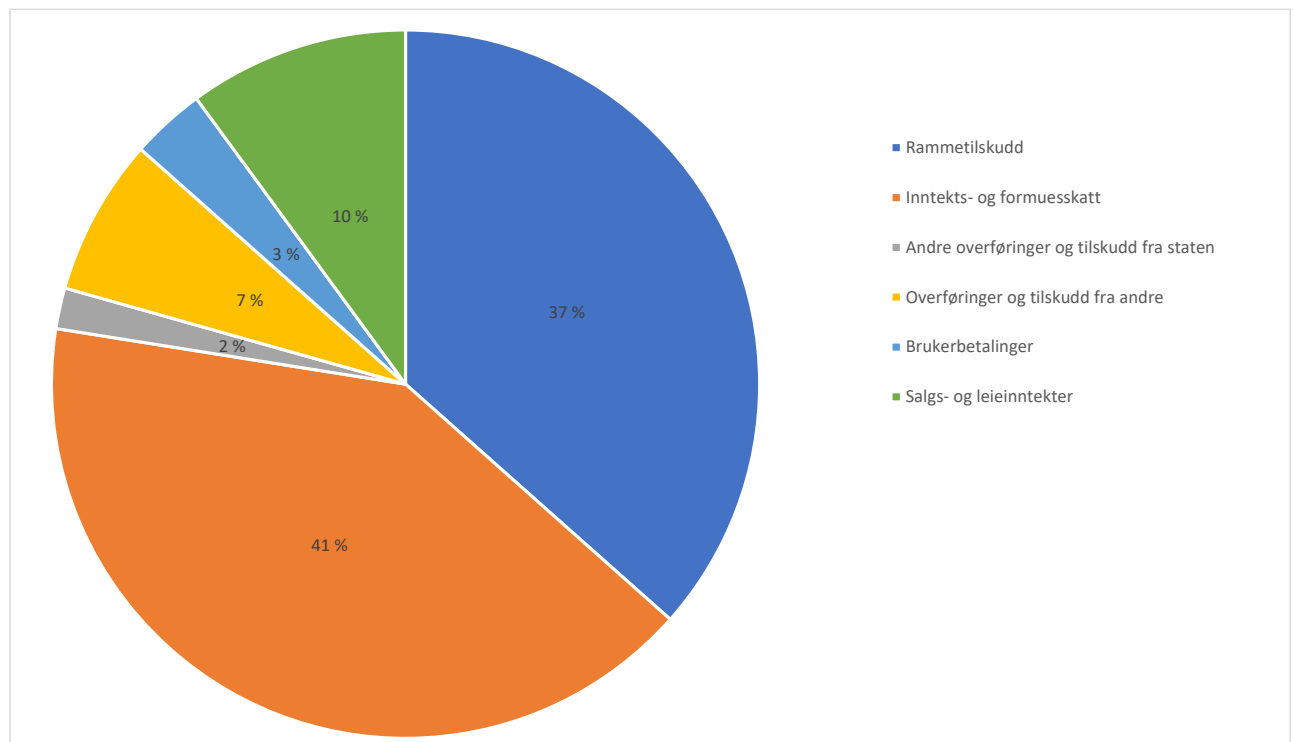
12.2 Sammensetning av kommunens inntekter

Norske kommuner har anledning til å ta opp lån for å finansiere investeringer, mens løpende utgifter må dekkes av løpende inntekter. Løpende inntekter som overstiger løpende utgifter, kan brukes til å finansiere investeringer.

Det er stor variasjon i hvordan ulike tjenester finansieres. Mange tjenester er i hovedsak finansiert ved kommunale bevilgninger, mens andre i stor grad er finansiert ved øremerkede tilskudd fra staten eller brukerbetaling. Innenfor vann-, avløps- og renovasjonssektoren (VAR) blir gebyrinntektene utelukkende brukt til drift og investeringer i sektoren og skal dekke alle utgifter.

Drammen kommune har budsjettert med i overkant av 7.7 milliarder kroner i 2021. Om lag 41 prosent av inntektene kommer fra skatt på inntekt og formue betalt av kommunens innbyggere. Nest største inntektskilde er rammetilskudd fra staten. Skatteinntekter og rammetilskudd utgjør kommunenes såkalte frie inntekter, som kommunen kan disponere fritt innenfor gjeldende lover og forskrifter. Rammetilskuddet fordeles gjennom inntektssystemet basert på forhold som geografi, alderssammensetning og ulike levekår, og får dermed kompensasjon for ufrivillige kostnads- og etterspørselsforskjeller gjennom systemets utgiftutjevning. Skatteinntekter og rammetilskudd utgjør om lag 6 milliarder kroner i Drammen kommunes budsjett for 2021, og utgjør 77,5 prosent av kommunens samlede budsjetterte inntekter.

Figur 12.2. Drammen kommunes driftsinntekter i 2021. Prosent.

Kilde: Vedtatt økonomiplan 2021- 2024

Det er store forskjeller i skatteinntektene mellom kommunene. Gjennom en egen inntektsutjevning i inntektssystemet utjevnes delvis disse forskjellene mellom kommunene, ved at skatteinntektene blir omfordelt fra kommuner med skatteinntekter per innbygger over landsgjennomsnittet til kommuner med skatteinntekter per innbygger under landsgjennomsnittet. I dagens system er det 60 prosent symmetrisk utjevning. Dette betyr at kommuner med skatteinntekter per innbygger under landsgjennomsnittet blir kompensert for 60 prosent av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet.

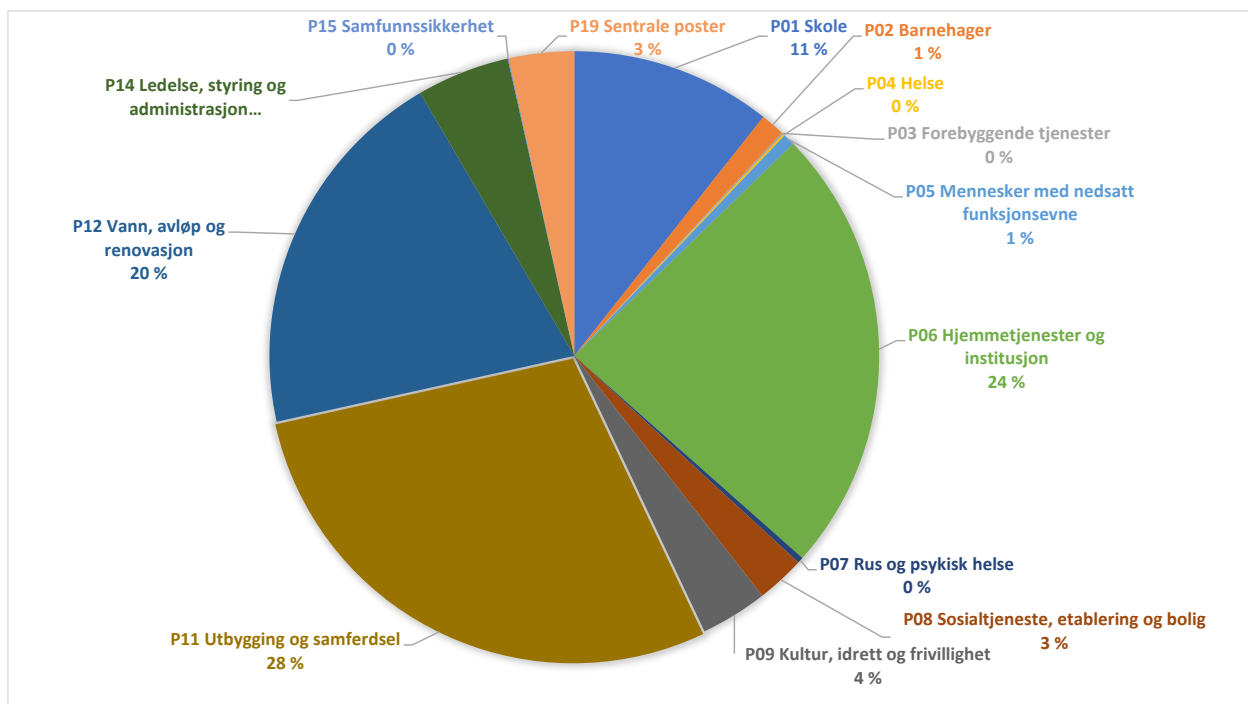
Drammen kommunes skatteinntekter i budsjett 2021 tilsvarer skatt per innbygger på 92,7 prosent av landsgjennomsnittet. Det er som følge av dette budsjettert med at kommunen vil i underkant av 109 millioner kroner i inntektsutjevning i 2021.

I tillegg til inntekter fra skatt og rammetilskudd mottar kommunen brukerbetaling og andre salgs- og leieinntekter. Dette gjelder eksempelvis foreldrebetaling i barnehage og SFO/AKS, brukerbetaling innenfor helse- og omsorgstjenester og vann- og avløpsgebyr. Til sammen svarer dette for omlag 13 prosent av de totale inntektene. Kommunen mottar også øremerkede tilskudd fra staten til særskilte formål, samt enkelte refusjonsordninger.

12.3 Investeringer

For å kunne tilby tilfredstillende kommunale tjenester og tilbud til kommunens innbyggere vil det være behov for betydelige investeringer i årene som kommer. Økte investeringer belaster driftsbudsjettet både med kapitalkostnader og driftskostnader. I en situasjon med stram driftsøkonomi og begrenset mulighet for egenfinansiering er det derfor lagt vekt på å begrense omfanget av nye investeringer. I forbindelse med økonomiplan 2021-2024 ble det utarbeidet en 12 års investeringsplan. I denne planen legges det til grunn at investeringene skal holdes innenfor et gjennomsnitt på 900 millioner kroner per år. Investeringsrammen fordeles mellom løpende rammer for oppgradering og fornyelse av eksisterende eiendeler og nye større prosjekter.

Figur 12.3. Planlagte investeringer i økonomiplanperioden 2021-2024 etter programområde. Prosent.

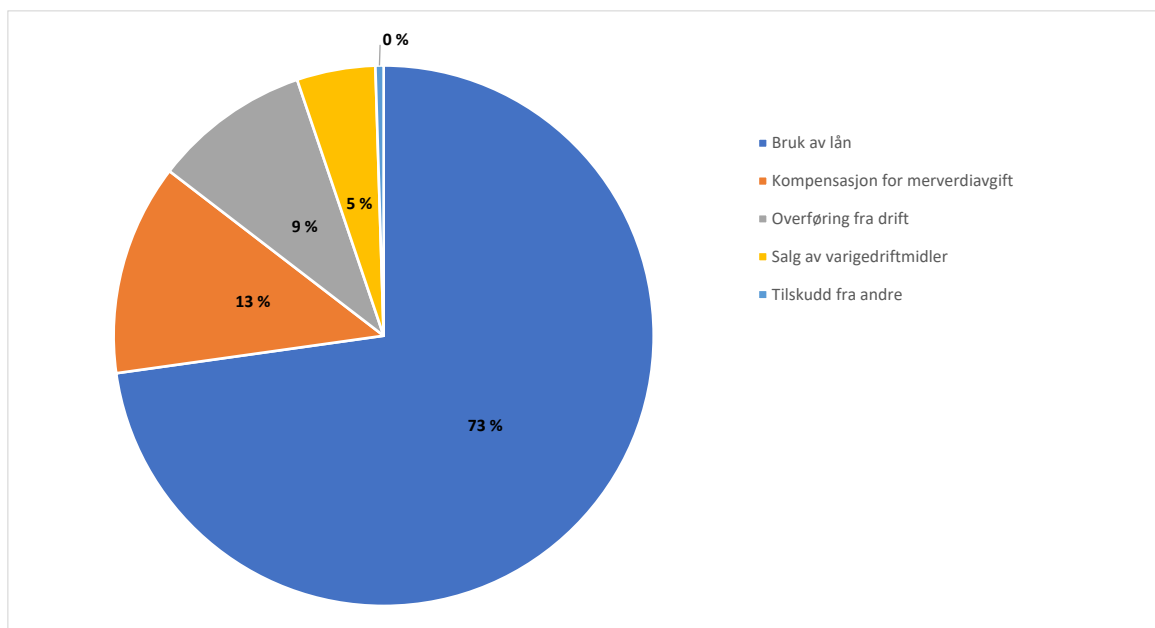
Kilde: Vedtatt økonomiplan 2021- 2024

I gjeldende økonomiplanperiode 2021–2024 legges det opp til et investeringsnivå på 3 993 millioner kroner. Som det fremgår av figuren nedenfor er de tyngste investeringene i perioden innenfor P11 Utbygging og samferdsel (tiltak innenfor vei, parker, trafiksikkerhet, sykkelplan mv. samt bygging av ny bybru), P06 Hjemmetjenester og institusjon (nytt sykehjemi Krokstadelva mv.), P 12 vann, avløp og renovasjon og P01 Skole (pågående prosjekter Brandengen og Fjell skoler og ny ungdomsskole på Åskollen). Til sammen står disse fire områdene for 83 prosent av planlagte investeringer i perioden.

12.4 Gjeldsutvikling

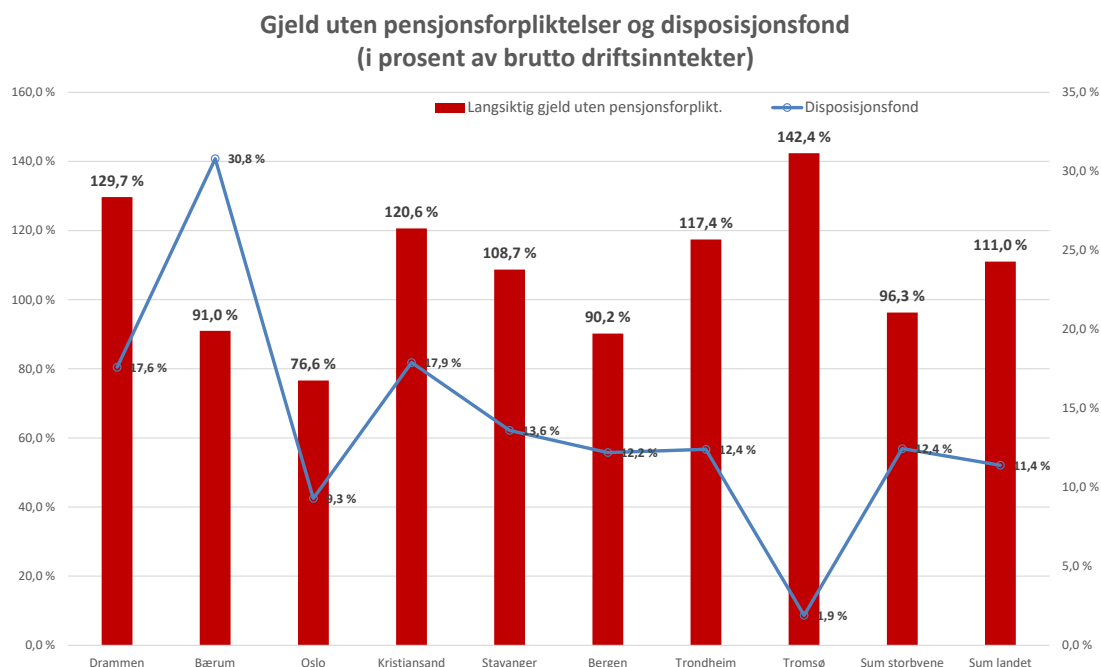
Stort investeringsbehov og liten grad av egenfinansiering gjør at lånegjelden vokser. 73 prosent av investeringene i økonomiplanperiode er planlagt finansiert gjennom lån. Egenfinansiering i form av overføring fra kommunekassens driftsbudsjett samt salg av eiendom mv. Utgjør til sammen 22 prosent av det samlede finansieringsbehovet i planperioden.

Figur 12.4. Finansiering av investeringer 2021-2024. Prosent.

Kilde: Vedtatt økonomiplan 2021- 2024

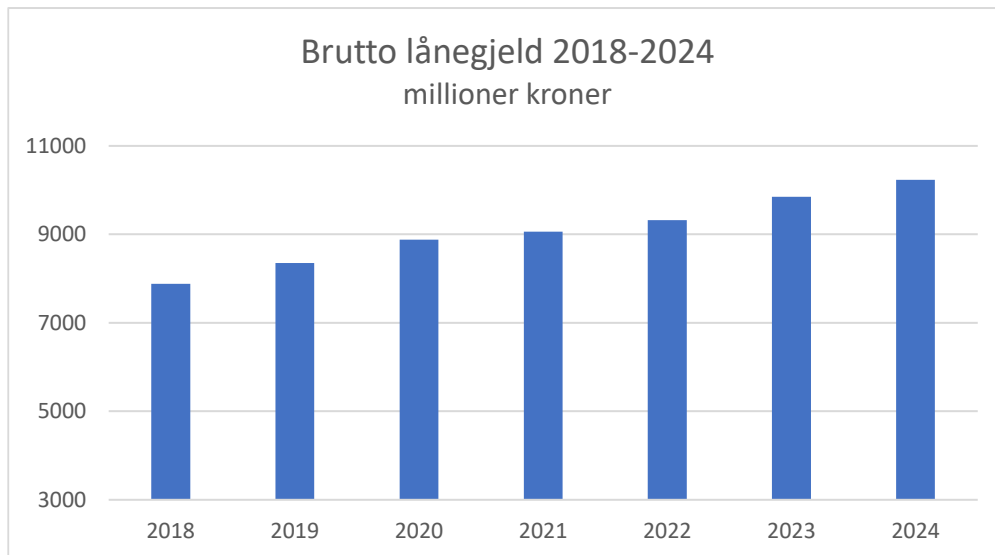
Figuren nedenfor viser lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter for kommunene som inngår i storbynettverket samt sum for landet per utgangen av 2020. Som det fremgår har Drammen kommune forholdsvis høy lånegjeld både i forhold til storbyene og landsgjennomsnittet.

Drammen kommunes lånegjeld til investeringsformål per utgangen av 2020 var 8 877 millioner kroner. På grunn av etableringen av ny kommune foreligger ikke historiske tall for gjeldsutviklingen i nye Drammen kommune. Utviklingen i forventet lånegjeld i

perioden 2021-2024 fremgår av figuren nedenfor. Per utgangen av 2024 er forventet lånegjeld på 10 231 millioner kroner – det vil sin en økning på 1 354 millioner kroner i løpet av inneværende økonomiplanperiode. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig økning i lånegjelden med 339 millioner kroner per år i planperioden.

Figur 12.5. Utviklingen i Drammen kommunes lånegjeld 2018-2024

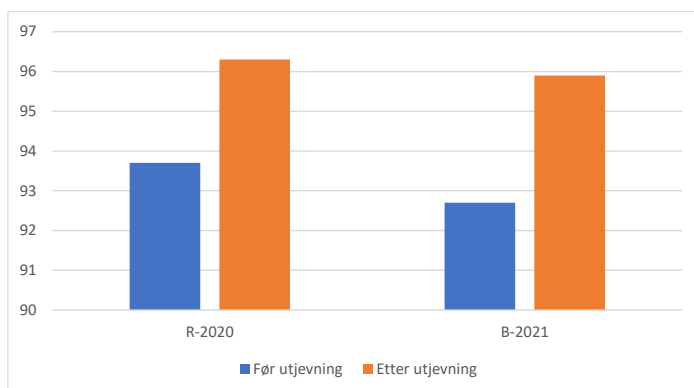
Kilde: Vedtatt økonomiplan 2021- 2024

12.5 Skatteinntekter

Som tidligere omtalt er det store forskjeller i kommunenes skattenivå, og gjennom inntektsutjevningen i inntektsystemet foretas en betydelig omfordeling av inntekter mellom skattesterke og skattesvake kommuner.

Figur 12.6 viser Drammens skatt per innbygger i prosent av landsgjennomsnittet, før og etter skatteutjevning i 2020 og 2021(budsjett). På grunn av etableringen av ny kommune mangler sammenlikningstall flere år tilbake. Figuren viser at skatteinntektene i Drammen ligger godt under landsgjennomsnittet både før og etter utjevning. I 2020 ble Drammen tilført nesten 85 millioner kroner i inntektsutjevning, og inntekt per innbygger ble løftet fra 93,7 til 96,3 prosent.

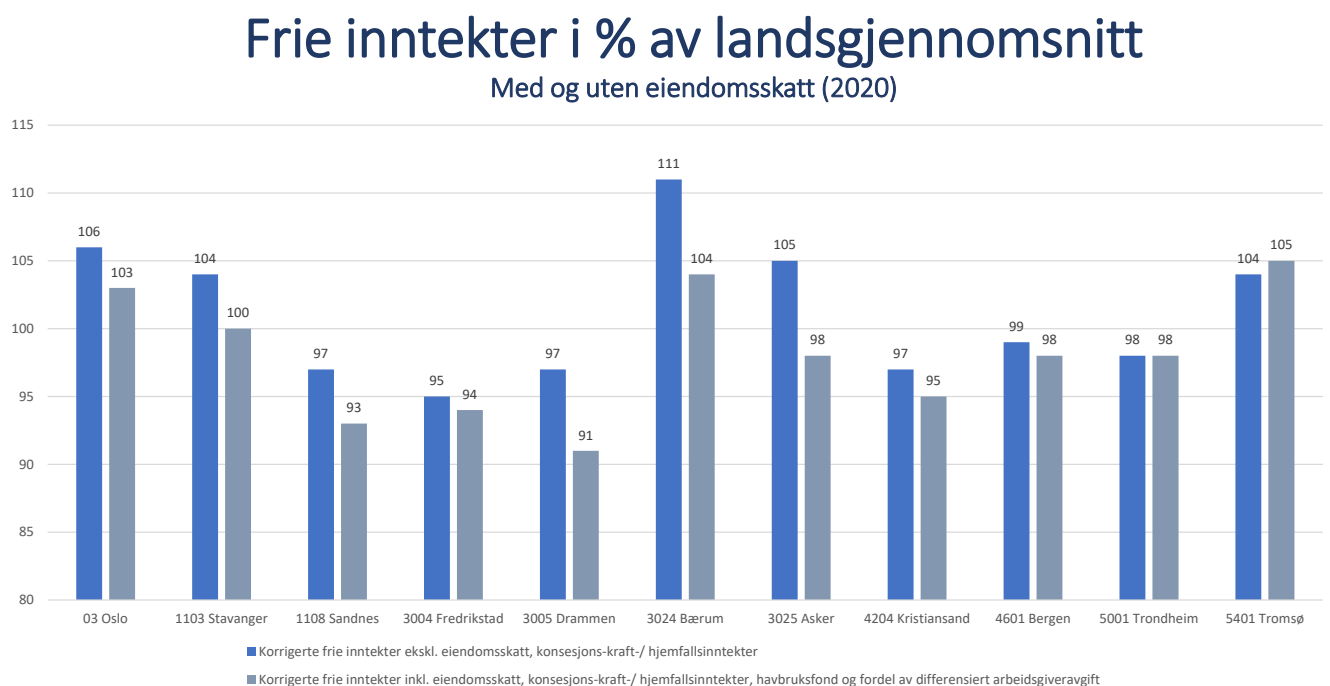
Figur 12.6. Drammens skatteinntekter i prosent av landsgjennomsnittet.

Kilde: Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kommunal- og moderniseringsdepartementet publiserer i kommuneproposisjonen hvert år tall for utgiftskorrigerede frie inntekter per innbygger i prosent av landsgjennomsnittet. I beregningene er det tatt hensyn til at alderssammensetning, geografi og sosioøkonomiske forhold varierer mellom kommunene og at utgiftsbehovet derfor varierer. Figuren viser tall for ASSS-kommunene samt Asker kommune i 2020. Blå søyler viser skattenivå når eiendomsskatt og konsesjonskraft mv. holdes utenfor sammenlikningsgrunnlaget, mens de grå søylene inkluderer disse inntektene. Figuren viser at Drammen har frie inntekter på 97 prosent av landsgjennomsnittet når det ikke tas hensyn til eiendomsskatt mv. Når inntekter fra eiendomsskatt tas med i sammenlikningen synker Drammens nivå til 91 prosent av landsgjennomsnittet.

Figur 12.7. Utgiftskorrigerede frie inntekter i prosent av landsgjennomsnittet.

Kilde: Kommunal- og moderniseringsdepartementet